

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

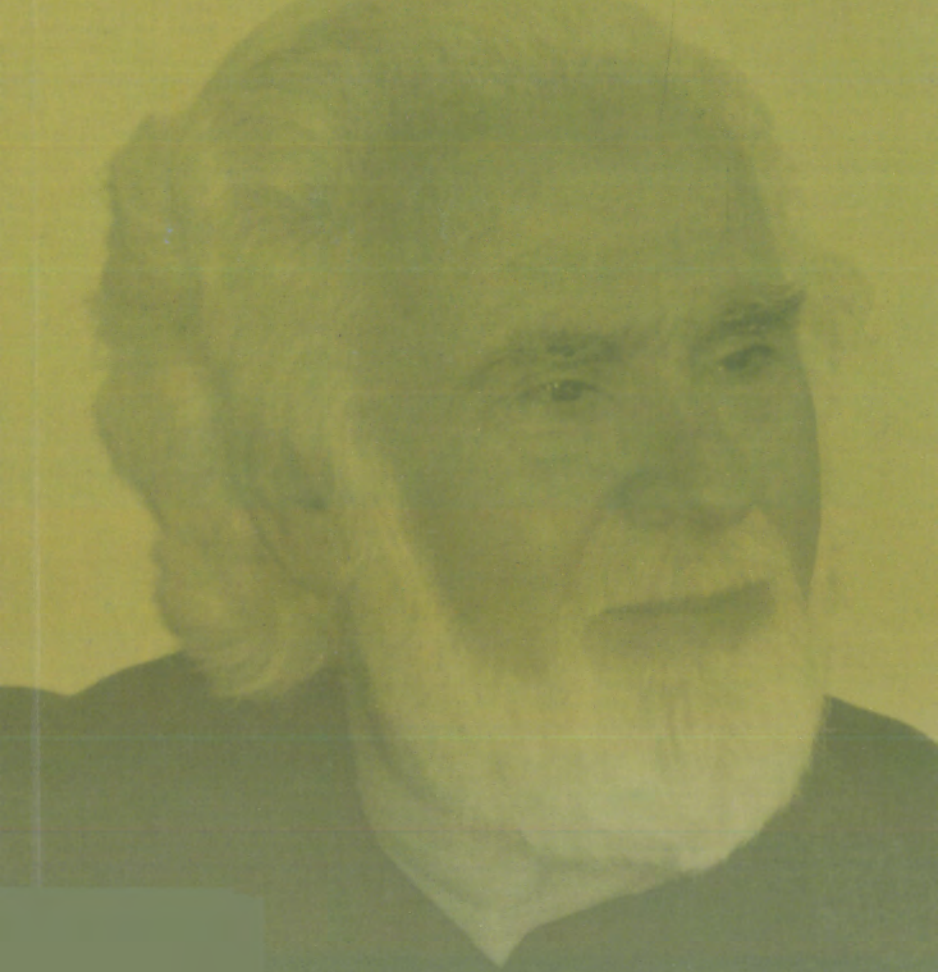
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BARBARLIĞA DÖNÜŞ

ATASOY MÜFTÜOĞLU

BARBARLIĞA DÖNÜŞ

ATASOY MÜFTÜOĞLU

Hece Yayınları: 285
Düşünce

Birinci Basım: İnsan Yayınları 2004
Hece Yayınları: Ağustos 2013
© Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: Sarakusta
Kapak Fotoğrafı: Abdurrahim KARADENİZ
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Öncü Basımevi
Kazım Karabekir Caddesi
Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler / ANKARA
Tel: 384 31 20

ISBN: 978-605-5108-09-0

HECE YAYINLARI
Konur Sk. No: 39/1-2 Kızılay / Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir / Ankara
Telefon: (0 312) 419 69 13
Fax: (0 312) 419 69 14

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranney.org>
e-posta: hece@hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Bir İçtenlik ve Coşku Çağrısı / 7

Birinci Bölüm

Sınırsız Kaos, Sınırsız Acılar ve Sınırsız Yalnızlıklar / 13

İkinci Bölüm

Barbarlığa Dönüş / 35

Üçüncü Bölüm

Hüzün ve Öfke Zamanları / 59

Dördüncü Bölüm

Yolumuzu Kaybetmemeliyiz, Yüreğimizi
Yitirmemeliyiz / 77

Beşinci Bölüm

Saatlerimizi Yeniden Ayarlamalı ve
Umut Kaynaklarına Yönelmeliyiz / 101

Altıncı Bölüm

İnsani Amaçları Olmayan Bir Tarih Amaçların Değil,
Araçların Tarihi / 119

Yedinci Bölüm

Duyarsızlığı ve Duygusallığı Aşmak Üzere / 141

Sekizinci Bölüm

Yeni Bir Düşünce Gerekliyor / 167

SUNUŞ

BİR İÇTENLİK VE COŞKU ÇAĞRISI

İnsanlık tarihinin kritik bir noktasında bulunuyoruz. İçerisinde bulunduğumuz koşullar, kabul edilemez koşullardır. Uluslararası ortamın, militer yol ve yöntemlerle yeniden biçimlendirilişi, utanç verici bir tarihle karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. İmparatorluk terörüne dayalı yeni dünya düzeninde, en büyük felaketler, neredeyse normal bir durum gibi karşılanmaya başlamıştır. İmparatorluk iradesi, gezegenin sahibi gibi davranan, sınırsız bir kibir sergiliyor.

Yıkımlar küreselleşiyor, çöküşler küreselleşiyor, bu durum sürekli güvensizliğe ve sürekli krize neden oluyor.

Modern zamanlar boyunca, modern sistemler, hayatın ve dünyanın yalnızca maddî anlamda örgütlenmesi sorunu ile ilgilendikleri için bütünüyle tek yönlü sistemlerdi. Bütünleştirici boyutlardan yoksun tek yönlü sistemler, yapısal eksiklikleri nedeniyle ölümcül bir kriz içerisinde. Kapitalizm yapısı gereği sömürgeci olmak durumunda. Kapitalist sistem; sömürsüz, savaşırsız, işgal ve ilhaksız ayakta kalamaz. Kapitalizm, eşitsizliği ve yoksulluğu derinleştirdiği için adaletsizlikleri ve karşıtlıkları da çoğaltıyor. Kapitalizmin bu yapısal özelliği sebebiyle kapitalizm yaşadıkça sürekli barış olmayacak.

Günümüzde insanlık, terörizm masalıyla uyutuluyor. *Demokrasi* etkili bir barbarlık aracı olarak kullanılıyor. Alternatif bir bakış açısına, hayat tarzına, dünya görüşüne imkan tanımayan imparator-

luk terörü, bütün toplumları yoğun bir propaganda kasırgasıyla istediği yöne savuruyor. Özellikle Müslümanlar, insanlıkdışı varlıklar muamelesi görüyor ve özgürlükler dünyasının dışına sürülüyor.

İmparatorluk politikaları, çok büyük kötülükler yapabilmek için tasarlanıyor. İnsanlık, bu dönemde, tarihin eşsiz bir entrikalar tarihi olduğunu görüyor. Zenginlerin daha yüksek refah seviyesine ulaşmaları için yoksullar çok büyük bedeller ödüyor. Ruhun, kalbin, vicdanın ihtiyaçlarına, feryadına, ığılığına, çağrısına kapalı bir dünyada ve tarihte yaşıyoruz. Amerikan idolleri ve ikonları, sınırsız bireycilik, seks, uyuşturucular ve şiddet, Hollywood ve CNN kültürü, hastalıklı mütehakkim ve tek kutuplu söylem, ideolojik ve ırkçı dar görüşlülük, dünyayı daha çok pespaye bir hâle getiriyor. Böyle bir dünyada, ahlâkî anlamda kontrolün yerini, teknik anlamda kontrol almıştır. Modern, postmodern zamanlar, hayatın, dünyanın teknik anlamda düzenlendiği, yönetildiği, standartlaştırıldığı zamanlardır. Bu zamanlarda, halkların, toplumların öncelikleriyle iktidar yapılarının öncelikleri arasında derin uçurumlar oluşmuştur. İktidar yapıları ile birlikte, uluslarüstü şirketler, toplumların hayat tarzları, dünya görüşleri, tüketim tarzlarının değişmesi, değiştirilmesi konusunda önemli roller üstleniyor. Bunun yanında, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, iktidarların mahiyetini dönüştürebiliyor, bir şekilde sivil aktörlerin güçlenmesine zemin hazırlıyor. Siyasal iktidarların, toplumları üzerindeki kontrol mekanizmaları gittikçe zayıflıyor. Bilginin anında yayılması, internet yoluyla iletişim eski bürokrasilerin gücünü aşındırıyor. İnternet yoluyla bireyler de insanlık durumlarıyla ilgili görüşlerini, tepkilerini, hassasiyetlerini doğrudan gündeme taşıyabiliyor.

Yapısal bir hissizlik ve duygusuzluk içerisinde bulunan vahşi çeteler, kimi toplumlarda hayatı, bütün hayatları işkenceye dönüştürüyor. Kimi ülkeler, bütünüyle bir esir kampı haline getiriliyor, kimi halklar bütünüyle gözaltında tutuluyor. Barbar çeteler, insanlık onuruna ve haysiyetine karşı mücadele ediyor.

Bugünün dünyası, acımasız, kayıtsız, normsuz bir dünyadır.

Böyle bir dünyada her şey yolundaymış gibi davranamayız, her şey yolundaymış gibi yaşayamayız.

İmanımızı bir kenara koyamayız.

Kalbimizi bir kenara koyamayız.

Vicdanımızı bir kenara koyamayız.

Yanlış bir dünyaya ve yanlış bir hayata evet demek, yanlış bir kişilik ve yanlış bir karaktere bürünmek anlamına gelir.

Dünyanın ve hayatın dışında, kenarında kalmak bir kader değildir.

Yaşadığımız dünyanın sorunlarını sorun edinmeyen bir düşünce hayatı, bir kültür hayatı, sorumsuz bir düşünce ve kültür hayatıdır.

Düşüncelerimizin, ruhumuzun ve kalbimizin hassasiyetlerine yeni bir soluk kazandırabilmeliyiz.

Filistin’de, Irak’ta, Afganistan’da uygulanan soysuzluklar, emperyal kültürün ideolojik bağlamda terörizm ve tarih sömürüsüyle insanlığı yanıltması, çığırından çıkmış barbarlıkların iğrenç bir dünya ile iğrenç bir tarih tablosu oluşturması da gösteriyor ki insanlık, büyük bir insanî uçurumun içerisinde.

Ruhsal ufkumuz daralıyor.

Manevî çözümlenin bütün belirtileri birer birer ortaya çıkıyor.

İslâmın ruhu ile bağdaşmayan, rasyonalizmin ruhunu temsil eden tercihler yapıyoruz.

Hepimiz, kendi nefislerimize bir içtenlik ve coşku çağrısı yapmalıyız.

Sloganlar, klişeler, kalıplar, gerçek değerleri, nitelikleri öldürüyor.

Hayatın merkezinde gerçek anlamda var olabilmek için insanlık çapında yankı uyandırabilecek bir çığlık, bir çağrı yükseltebilmeliyiz.

İslâmi köktencilik, siyasal İslâm hiçbir şekilde gündemden düşürülmezken, Yahudi ve Hristiyan köktenciliklerinden, siyasal Yahudilik ve siyasal Hristiyanlıktan hiçbir şekilde bir bahis açılmıyor.

İlgi alanlarımızı, hareket alanlarımızı genişleterek bütün bu ikiyüzlülüklere hayır demeliyiz.

Sorumluluklarımızı yerine getirmeyerek, ilahi sınırlara riayet etmeyerek insanlıktan çıkıyoruz, kendi kendimizi insanlıktan çıkarıyoruz. İlahî sınırlara riayet etmeyen ve sorumsuz davranan, yaşayanlar, insani bir dünya mücadelesi veremez.

İradeleri, ifadeleri ve yürekleri ellerinden alınanların, insanlıkları da ellerinden alınmıştır. Statükoya boyun eğenler, statükonun

maddî nimetlerinden vazgeçemedikleri için boyun eğiyorlar. Gündelik, anlık, mevsimlik içeriklerle, çıkarlarla oyalanan bireyler ve toplumlar, tarihin iyi yönde oluşumuna katkıda bulunamazlar.

Geçici modaların ürünü düşünceler, ilişkiler ve tanımlarla, sosyal içeriği olmayan tepkilerle, günübirlik hassasiyetlerle bir mücadele ortamı oluşturulamaz.

Kibir ve tek yanlılık içerisinde olanlar, başkalarının fikirlerine ve sorunlarına saygı göstermezler. Başkalarını dinlemeyi bilmeyen bireyler, cemaatler ve topluluklar, başkalarından ilgi ve saygı bekleyemezler. Tek başına hareket eden bireyler, cemaatler ve topluluklar, tek başına hareket eden ülkeler sonunda yalnız kalmaya ve bu yüzden çökmeye mahkûm olurlar. İstisnaî kişi, cemaat, istisnaî halk düşüncesi, hastalıklı bir kibirden kaynaklanır; bu tür düşünceler nefrete dayalı karşıtlıklar, çatışmalar oluşturur. İslâm toplumlarında hâlen yaşandığı gibi tek kişinin iradesinin, düşüncesinin, kayıtsız şartsız cemaate egemen olduğu durumlarda, cemaat tek kişinin paranoyasına teslim olmak zorunda kalır. Çok yönlü, çok boyutlu düşüncelere, ilişkilere kapalı olanlar, gerçeği kendi tekellerinde görürler. İmanımız, bize Allah'tan başka hiçbir gücün ebedî olmadığını öğretir.

İslâm Dünyası toplumları ve bireyleri olarak güçlerimizi yeniden keşfetmeliyiz.

Dünya görüşümüze, hayat tarzımıza, kültür ve uygarlığımıza insanlığın ilgisini ve dostluğunu çekebilecek mahiyet kazandırmalıyız. Toplumlarımızın yeteneklerinin ve eğitim düzeylerinin yükseltilmesi, siyasal kültürün, kurumların, ilişkilerin ve süreçlerin güçlendirilmesi, ifade özgürlüklerinin sınırlarının genişletilmesi, siyasal, sosyokültürel birlikler oluşturulması, ulusal kimliklerin yerine ortak İslâm kimliğinin geçirilmesi, anlamsız ve yüzeysel anlaşmazlıkların ve rekabetlerin terkedilmesi, kuşkusuz çok büyük bir güç ve güven unsuru olacaktır.

İslâmî düşünce ve kültür hayatının bugünün kalbine hitap edebilecek gündem ve içerikler üretmek, siyasal kültür üretmek, yetenek üretmek, kültür ve uygarlık değerlerimizi evrensel bir güce dönüştürmek gibi büyük sorumlulukları vardır. Gündemi belirlemek

ve etkili bir kültüre dönüşmek de belirleyici bir güçtür. Güçlü dayanışmalar ve etkili direnişler karşısında askerî güçler varlık belirtmez. Bunun için önemli, hayatî güç kaynaklarımızı, kültürümüzü, ahlâkımızı yeniden yapılandırarak evrenselleştirebilmeliyiz.

Kötü, yanlış bir dünyada yaşamak, bizlere, iyi ve doğru bir dünya mücadelesinin vazgeçilemez, hayatî bir mücadele olduğunu ihtar ediyor.

Tepkisizlik, kötülüklerle barışık durumda olmak anlamına gelebilir.

Nefretimizi, isyanımızı, öfkemizi, infialimizi bir şekilde açıklamak zorundayız.

Gerçek anlamda bir sorumluluk ve mücadele alanında var olduğumuzda, bir çıkış yolu olduğunu göreceğiz.

Bekleyerek umutlanmak yerine, eylemde bulunarak umutlanmayı öğreneceğiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

SINIRSIZ KAOS, SINIRSIZ ACILAR VE SINIRSIZ YALNIZLIKLAR

Utanç verici bir tarihsel dönemin içerisindeyiz. Bütün insanlık, tarihsel bir küstahlık ve tarihsel bir kibirle karşı karşıya bulunuyor. Bugünün tarihi, ırk saplantıları, bağnazlıklar ve çıkarlar doğrultusunda yorumlanıyor. Antropolojik saplantılara dayalı, tekelci, dışlayıcı, sömürgeci, totaliter ve militan uygarlıkçı söylem, bütün dünyayı büyük güçlerin jeopolitik çıkarlarına hizmet etmek üzere tanımlamaya çalışıyor. Bu tanımlama gayretlerinin, gerçeklikten yoksun yaklaşımlar içerdiğini bilmek gerekir.

Antropolojik saplantılara dayalı militan emperyalist söylem, insanlık dilini sistemli bir şekilde parçalıyor. İnsani olana karşı yabancı militan uygarlıkçı, emperyalist söylem, İslâm karşısında bütünüyle narsist tavırlar sergiliyor. Teknik, ekonomik alanla ilgili bir gelişme kavramı, kültür ve uygarlık kavramı, insanlığın ruhsal ve manevî dünyasını yok ediyor. Hayatı tekno-bürokratik ilgiler ve ilişkilerden ibaret sayan ürküntü verici bir dünya sistemi anlayışı ve teknik akılcılık insani dünyaları çölleştiriyor. Bu çölleşme nedeniyle bugün insanlık bir acımasızlıklar çağını yaşıyor. Maddecilik, insan varlığının hayatiyetini bir makinenin çalışması gibi algılıyor. İnsanlar her ülkede sürü muamelesine maruz bırakılıyor, ideolojik anlamda programlanıyor, askerî ve idarî bürokrasiler hayatı tek yanlı yönetmeye çalışıyor. Hayatın bütün boyutlarının rasyonelleş-

tırılması; hayatın ruhsuzlaştırılması, ahlâksızlaştırılması, vicdansızlaştırılması sonucunu doğuruyor. Bu nedenle toplumlar bugün manevî bir ölümle karşı karşıyadır.

Bugünün dünyasında yaşanan günlük gerçekler, emperyalist ege-men söylemi bütün boyutlarıyla yalanlıyor. Kendilerini dünyanın merkeze yerleştiren büyük güçler; güçsüzleri, yoksulları, mahrumları anlama ve paylaşma ihtiyacı duymadıkları gibi barbarca sömürü, yıkım ve şiddet üretiyorlar. Modern uygarlığın gücü, köleleştirici, barbar bir güçtür. Bu güç denetlenemeyen, başıboş bir güçtür. Bugün dünya, özgür bir şekilde yaşayabileceğimiz bir dünya olmaktan çıkarılmıştır. Bugün, özgür olmak, yalnızca tüketim kültürüne ve tüketim özgürlüğüne sahip olmak demektir. Bütün toplumlar büyük bir bilinç aşınması, büyük bir anlam aşınmasıyla karşı karşıyadır. Toplumlar geçici düşünceler, tercihler ve modalarla oyalanıyor. Moda kültürü bütün toplumlarda sapkınlık üretiyor. Sürekli önyargı, bayağı, basmakalıp klişeler üreten modern, postmodern uygarlık, emperyalist söylemi mutlaklaştırıyor. Bu durum da gösteriyor ki modern Batı düşüncesi, eleştirel düşünceye kapalıdır. Özellikle İslâm ve İslâm toplumları karşısında sergilenen nevrotik narsisizm bu gelişmenin somut kanıtıdır.

Çok ağır işgallerle karşı karşıya olan İslâm dünyası, yalnızca acıyı tanıyor. İslâm Dünyası toplumlarında hayat acılardan ibaret hâle gelmiştir. İslâm dünyası toplumlarına yönelik postmodern hunharlıklar yoğun bir şekilde devam etmektedir. Afganistan'da, Filistin'de, Irak'ta sivil halklara karşı da açıkça şiddet uygulanıyor.

Guantanamo'da, uluslararası hukuka ve insanlık vicdanına rağmen, içerisinde masum çocukları da barındıran toplama kampları kuruluyor. Amerika, İngiltere ve İsrail kendi çıkar anlayışlarını, uluslararası hukukun ve insanlık vicdanının üstünde tutuyor. Emperyalizm, tamamen silahsızlandırılmış, yoksullaştırılmış ve güçsüzleştirilmiş masum halklara karşı işkence uyguluyor. Bütün sanayi toplumları sınırsız bir yıkıcılık ve tahrip potansiyeline sahiptir. Bütün toplumlar hırslı ve vicdansız siyasetlerin baskısı altındadır. Emperyalistler, dünyanın düşüncelerini, kaygılarını umursamıyor, insanlık ıstıraplarını umursamıyor.

Dünyayı ve tarihi Amerikan bakış açısına göre düzenlemek isteyen militarizm, ahlâksızlığı, adaletsizliği ve merhametsizliği çoğaltarak, bütün dünyada ve her alanda çok derin yozlaşmalara neden oluyor. Hiçbir güç tarafından kontrol edilemeyen militarizm, küresel ölçekte tedirginlik ve huzursuzluk uyandırıyor. İnsanlığa ve dünyaya karşı, bütün kültür ve uygarlıklara karşı sorumsuz davranan Amerika; bütün toplumları Amerikan yorumuyla kısıtlı bir çerçeveye mahkûm etmeye çalışıyor; militarist bir mantıkla, asılsız gerekçelerle dünyaya tahakküm ediyor. Militarizm insanlığı kasıp kavuran adaletsizlikler üretiyor. İdeolojik tekno-bürokratik sistem bütün toplumlarda kültürel parçalanmalara, sınırsız kayıtsızlıklara, dondurucu, soğuk ilişkilere yol açıyor. İnsanların, halkların, kültürlerin ortak hassasiyetlerini, temel niteliklerini asla gözetmeyen ideolojik eğitim ve siyaset anlayışıyla insanlığa hizmet edilemeyeceği açıkça görülüyor.

İdeolojik sistemin, ideolojik yapıların kendi işlerine gelmeyen, her tür bilgi, düşünce ve kültüre şiddetle direnç gösterdiğini görüyoruz. Türkiye’de, Cumhuriyet tarihi boyunca yaşayarak gördüğümüz gibi ideolojik yapılar her tür eleştiriye kesinlikle kapalıdır. İdeolojik yapılar her tür hata ve yanılama olasılığını reddederler. İdeolojik dil akıldışılaştırılmış ve ahlâksızlaştırılmış bir dil olduğu için gerçeği kendi tekelinde görür. Bunun için bu dil, yalnızca buyurucu ve yasaklayıcıdır. İdeolojik dil Türkiye’de görüldüğü üzere, buyurganca dayatılan araçlaştırılmış sabit bir dildir. İdeolojik söylem, dil, eğitim; kişilerin bilgilerini, bilinçlerini, kültürlerini, değerlerini, yeteneklerini geliştirmelerine, zenginleştirmelerine asla izin vermez, tam tersine bu yetileri körleştirir. İdeolojik dil ve söylem; dünyaya yalnızca bir parçadan, parça bilgilerle ve parça bilinçle bakar. İdeolojik dil ve söylem tek boyutludur. Hizip dili ve söylemi de aynen ideolojik dil ve söylem gibi körelticidir. İdeolojik dil ve söylem, insanı ruhsal, manevî, ahlâkî, kültürel, toplumsal bir varlık olarak değil, fiziksel ve biyolojik bir varlık olarak görür. İdeolojik dil ya da hizip dili, mahiyeti asla irdelenmeyen, tahkik edilmeyen, sorgulanmayan paketlenmiş hazır bilgiler içerir.

İdeolojik ya da hizipsel körleşme, bütün toplumlarda insani her şeyi yok etti. İnsani sorunlar unutturuldu, konuşulamadı, tartışılmadı. İdeolojik dil sebebiyle insanın dini, manevî, ahlâkî, ruhî boyutu insandan uzaklaştırıldı. Türkiye’de, kültür ve uygarlığımızın evrensel bilgelikleri, erdemleri, birikimi ideolojik bürokrasi tarafından sürekli tahkir ve tahrif edildi. Bu nedenledir ki toplumumuza hayat veren dinamikler dışlandığı için toplumu denetleyebilen, toplumu sağlıklı kılan düşünceler ve kültür yok oldu. Toplumsal kimliği, kişiliği ve karakteri koruyan kültürel özellikler kayboldu. Günümüzde toplum, artık bireyi denetleyemiyor. Bu yüzden, ısrarla kendini aklayan benmerkezcilik çoğalıyor. Dostluk, sorumluluk ve dayanışma duyguları çürüyor.

Tarihi, çok kötü ve çok tehlikeli bir yönde yönetmeye çalışan Amerika’nın sınırsız bir güç sahibi olduğuna ilişkin yanılsamaları aşmak gerekiyor. Amerika, hayata geçirdiği bütün zulümleri, adaletsizlikleri, işgal, istila ve katliamları, ilahî bir misyonu, ilahî bir projeyi yerine getirmek üzere yaptığına inanıyor. Bu inancın bir sonucu olarak özellikle İslâm dünyasında militer ve faşist bir misyonerlik tarzı uyguluyor. Faşist tiranlık, akılsız ve düşüncesiz siyasetlerde, korkunç acımasızlıklar, nihaî ve ölümcül yıkımlar, en üst düzeyde ve en karanlık kötülükler, çığırından çıkmış militarist duygular ve uygulamalar, sert, katı politikalar ve denetimlerle Müslüman toplumların hayatına doğrudan doğruya müdahale halindedir.

Günümüz dünyasında koşulları belirleyen siyasal ilkeler yerine, koşullar tarafından belirlenen siyasal ilkeler, tercihler yürürlüktedir. Bugün dünyada belirleyici ahlâkî irade olmadığı için dünya çapında büyük adaletsizlikler yaşanıyor.

Hiçbir yasa sınırsız zulümleri engelleyemiyor. İdeolojik, ekonomik, politik ihtiraslar, akla, mantığa ve ahlâka meydan okuyarak emperyalizm biçiminde ilerliyor. Bugünün karanlık ve kirli tarihinin gerçekleştirdiği büyük insanlık felaketlerini, modern ve post-modern uygarlık hiçbir şekilde telafi edemez. İnsani ve ahlâkî dünya günümüzde çok kötü bir meydan okumaya maruz kalmaktadır. İslâm Dünyası toplumlarını yukarıdan aşağıya doğru değiştirme girişimleri, siyasetin bozulduğunu ya da tükendiğini gösteriyor.

Yerel anlamda çok onurlu kimi direniş hareketleri dışında, büyük bir hareketsizlik dönemi yaşayan İslâm dünyası, barbarca bir kaderle karşı karşıya oldukları gibi gerek fiziksel, gerekse psikolojik açıdan ağır yaralı durumdadır. Riyakarca, özgürlük havariliğine soyunan Amerika, İslâm dünyasındaki özgürlük savaşçıları terörist olarak tanımlıyor. Karantina altına alınan İslâm dünyasına karşı emperyalizm, ideolojik düşmanlıkları kışkırtmaya ve gerilimleri arttırmaya devam ediyor. İslâm dünyası halkları kaderleri kendi ellerinde olmayan halklar haline gelmiştir. İslâm dünyasında gerçek anlamda bağımsız siyasal birimler yoktur. Sistematik bir kötülük içeren yeni sömürgecilik, İslâm dünyasına yönelik çılgınca kuramlar, sapkın düşünceler geliştiriyor. İşgal ve istila sarhoşluğu şeklinde somutlaşan barbarca ihtiraslar, mazlum, masum ve yoksul halkları korkunç bir dehşete sürüklüyor. Çok acı deneyimler yaşayan İslâm dünyasının, her alanda olduğu kadar manevî ve ahlâkî alanlarda da büyük bir onarıma ihtiyacı var.

Her zaman, her koşulda, onurlu sonuçlar için onurlu tercihler, onurlu tavırlar, onurlu eylemler gerekir.

Bütünsel anlamda içsel bir devrimi yaşamadığımız taktirde, onurumuzu, kimliğimizi ve karakterimizi koruyamayız.

Günümüzde İslâm dünyası maalesef uyumlu bir bütün değil. Bütünden kopmuş parçalar kendi başlarına hiçbir kıymet taşımıyor. Tarih boyunca bütün parçalanmaların temelinde benmerkezcilik ve cehalet yer alıyor. Bütünleşme çabalarının bir bilgelik çabası olduğunu unutmamak gerekiyor. Benmerkezciliğin ve anlayışsızlıkların hakim olduğu bireyler ve toplumlar arasında sağlıklı ilişkiler kurulamıyor ve iletişim sağlanamıyor. Acilen benmerkezcilikleri ve anlayışsızlıkları aşmak gerekiyor. Gelecekleri belirsiz olan, bağımsız karar alma iradesine sahip bulunmayan, uluslararası konumu çok zayıf, iç işlerinin denetimi bile ABD ya da AB tarafından yapılan, geçmiş duygusu gelecek duygusundan çok daha güçlü, geçmişin ağırlığı altında yaşayan, bilgi, bilinç ve eylem üretmek yerine, daha çok kehanete dayalı anlayışlara yaslanan, büyük bir aşağılanma dönemine girdiği halde, olaylardan gereği gibi etkilenmeyen, edilgen-

liçe gömülmüş, gerçek dışı umutlara bağlanmış, entelektüel atalet içerisinde bulunan, en büyük atalet kaynağı teslimiyetçiliğe yönelen, tarihin izlediği yolu öngöremeyen, aldatıcı yönelişleri seçen İslâm dünyasının ruh halinin büyük bir değişime ihtiyacı vardır.

İslâm dünyasına, Türkiye örneğinde somut olarak görüldüğü üzere, toplumu hiçbir şekilde kuşatamayan, toplumu anlama ihtiyacı duymayan, toplumların duyarlıklarını dikkate almayan, aşırı saplantılar üzerine kurulu ideolojik sembollerini olan, özel ulusal psikolojisi ve özel ideolojik fantezileri olan, yalnızca bürokratik boyutuyla tezahür eden, diğer alanlarda hiçbir içeriğe ve derinliğe sahip bulunmayan, eski moda tutumlarında bağnazca ısrar eden, adalet sisteminde hukukî ilkeleri değil, ideolojik ilkeleri geçerli kılan, mutlakiyetçi geleneğe bağlı *devlet akli* vaziyet ediyor. Aşağılanmış, yağmalanmış, saygınlıkları hakarete uğramış, pek çok vesileyle taciz edilen, pek çok vesileyle siyasal utançla karşılaşan toplumlarımız bağlı bulundukları *devlet akli* sebebiyle maddî, manevî, ahlâkî ve düşünsel yenilgiler almaya devam ediyor. Mutlakiyetçi geleneği sürdüren devlet akli, toplumlarımızı hangi ölçüde engelliyorsa aynı geleneğe bağlı cemaat akli da toplumlarımızı aynı şekilde engelliyor. Bireyi nesneleştirmeyen bir cemaat anlayışı ile cemaati dışlamayan bir birey anlayışına çok ihtiyacımız var.

Hayatı, dünyayı, tarihi; kendi kendilerine hayran olan, kendilerinin olağanüstü olduğuna inanan, inanılan, efsaneleştirilmiş, kut-sallaştırılmış hayat öykülerine sahip cemaat lideri olan tek kişinin algılarına göre okumak ve yaşamak, cemaatlerin ufkunu kapatıyor. Kendilerini kendi başına bir ada telakki eden cemaat liderleri kendilerini izleyenlerin hayatını bütünüyle ellerine geçirebiliyor. Bu tür cemaatlerde, katı bir muhafazakarlık belirleyici olduğu için bütün düşünceler tartışılmadan, sorgulanmadan benimsetilmeye çalışılıyor; düşünsel, ahlâkî, entelektüel yenilenmeler, sorgulamalar yaşanmıyor. Her muhafazakarlık, yenilenmeyi, yeniden inşayı, yeniden üretmeyi önüyor. Mistik ilgi ve duyarlıklar insanları bir şekilde düşüncesizleştiriyor. İslâm yasakladığı halde kehanet, tarih boyunca olduğu gibi bugün de mistik anlayışın bir parçası olmaya

devam ediyor. Burada, İlahi vahiyle doğrulanan bir aklilikten hiçbir şekilde vazgeçilemeyeceğini belirtmek gerekiyor.

Bütün İslâm toplumlarıyla birlikte, hepimizin öncelikle yeni bir hayat soluğuna, ruhsal bir enerjiye ihtiyacımız var. Hiçbir mazere-te sığınarak inanç ve düşüncelerimizi tehir edemeyiz; inanç ve düşüncelerimize ara veremeyiz. Daha anlamlı bir dünya ve daha anlamlı bir hayat için gerektiğinde düşüncelerimizi, davranışlarımızı, eylemlerimizi gözden geçirebiliriz ancak hiçbir şekilde hiçbir koşulda inançlarımızı, imanımızı gözden geçirmeyiz. İmanımızı koşullara göre gözden geçirme ihtiyacı duyuyorsak, gerçek anlamda inanmıyoruz demektir. Her koşulda yönelimlerimizi daha belirgin hâle getirebilmeliyiz. Amaçlarımızı ortaya koyabilmeliyiz. Barbarlık yönünde yaşanan yoğun ilerlemeler nedeniyle, amaçlarımızın yozlaşmasına izin vermemeliyiz. Duyarlı ruhları, güçlü iradeleri ve zengin bilinçleri çoğaltmamız gerekiyor. Yerleşik alışkanlıklarını sürdüren bireyler ve toplumlar yeni bir başlangıç yapamazlar. Yerleşik alışkanlıklar bireyleri ve toplumları tembelliğe sevkeder. Güçlü kimlik duygularını sürdürebilmek için güçlü anlam kaynaklarıyla bütünleşmek gerekir. Zorluklarla mücadele ederek ve direnerek tecrübelerimizi, donanımlarımızı, bilgi ve yöntemlerimizi güçlendirebiliriz. Düşünsel, entelektüel, kültürel mücadeleleri kazanmadığımız taktirde, siyasal mücadeleyi kazanamayız.

Temel hassasiyetlerimizin köreldiği, kültürel kaymalar, düşünsel savrulmalar ve çözülmelerin yoğunlaştığı, anlam kaynaklarından uzaklaştıran yıkıcı değişimlerin, tükenmişliklerin çoğaldığı bir zamandan geçiyoruz. Dünya Müslümanları olarak hepimiz, her yerde çok korkunç, çok yoğun bir ideolojik-politik propaganda terörüyle karşı karşıyayız. İslâmî ölçüler, değerler, erdemler, ilgiler, ilişkiler, kavram ve kurumlar, hayatın içerisinde görünmeyen soyut değerler haline geliyor. Bu durumun aksine Avrupa değerleri, ölçüleri, kavram ve kurumları mutlaklaştırılıyor, vazgeçilemez ve dokunulmaz kılınıyor. Avrupaî ilgiler ve ilişkiler öne çıkarılıyor. Pek çok İslâmî niteliğin içeriğini unutuyoruz, yaşatamıyoruz. İçerisinde bulunduğumuz şartlar, ruhsal bir çürümenin eşiğinde olduğumuzu

gösteriyor. İnanç, düşünce ve pratik hayatımızda, ölçsüz ve sınırsız bir esnekliğin yaygınlaştığını görüyoruz. Bu tür bir esneklik, büyük bir kişilik ve karakter erozyonuna, bozulmasına neden oluyor. Ölçsüz ve sınırsız bir esneklik, bağlılarını uzun vadeli erdemlerden uzaklaştırarak anlık, günlük, yüzer gezer düşüncelere, inançlara ve ilişkilere mecbur bırakır.

Hayatımızda sahip olabileceğimiz en büyük, en anlamlı, en kalıcı değer, erdem kişiliğimiz ve karakterimizdir.

Dünyevî, maddî amaçlar uğruna, kişilik ve karakter aşınmasına uğrayanlar, düşüncelerini, kimliklerini ve hayatlarını yönetemezler.

Günümüzde yeni sömürgecilik bütün toplumlara küreselleşme yoluyla ideolojik gündem ve içerik ihraç ediyor. Küreselleşmenin taşıdığı kültürel kargo, hiçbir şekilde bir denetime tabi tutulamıyor. Teknoloji ve iletişim dünyayı yakınlaştırıyor ve küçültüyor. Daha yoğun iletişim ve etki anlamına geliyor. Kültürlerin içeriği, mahiyeti ve boyutları değişiyor. Küresel popüler kültür yüzeysel olarak tüketiliyor. Küresel kültür, kültürleri içeriksizleştiriyor, arabeskleştiriyor. Bu durum, bütün toplumlarda bir biçimde düşünsel ve ahlâkî depremlere neden oluyor, düşünceler ve pratikler melezleşiyor. Bütün toplumlar da kültürel, ahlâkî boşluğu küresel popüler kültür dolduruyor. Geleneksel ve modern tartışmalarının yerini, yerel-küresel tartışmaları alıyor. Dış görünüm, davranış ve kıyafet konusunda uluslararası anlamda bir standartlaşma gerçekleşiyor. Bütün tanımların sınırları ve içerikleri değişiyor. Sanat, edebiyat adamları çok özel imgelemler peşinde koşuyor. Sanat, edebiyat anlayışı; düşünsel, toplumsal, sosyal, ahlâkî kaygıların, ilgilerin, sorumlulukların dışına taşıyor.

Küreselleşmeyi hem olumlu hem de olumsuz etkileri olan bir süreç olarak algılamak gerekir. Hayatın her alanında yansıyan kimi gelişmeler, kaçınılmaz bir şekilde hepimizi kuşatıyor. Bu koşullar içerisinde yapılabilecek en uygun tercih, küreselleşmenin bütün boyutlarını eleştirel olarak değerlendirebilmektir. Kültürel küreselleşmeye katılmak, kültürel işgal ve yıkım anlamına gelmemelidir, yabancı kültürleri kopyalamak ve kültürel istilaya açık hâle gelmek anlamına alınmamalıdır. Küresel gelişmelerin içerisinde, kendi

inançlarımızı, ölçülerimizi, ilişki biçimlerimizi koruyarak, temsil ederek yer alabilmeliyiz.

Kültürel küreselleşmeye İslâmî bir renk, boyut katabilmek için bütün İslâmî anlamları, değerleri, evrensel düzlemde canlı bir gerçekliğe dönüştürmek, uluslararası kültür, düşünce çevrelerine katkıda bulunabilecek bir konumda bulunmak icabeder. Özgün, zengin kültür üretme yeteneği olmayan toplumlar, doğal olarak kültür ihraç edemezler. Küreselleşmenin yabancılaştırıcı, kimliksizleştirici, Amerikanlaştırıcı etkisine kültürel direniş gösteremeyen toplumlar, kültürel çöpleri tüketmek zorunda kalırlar. Kendi kültür ve uygarlıklarının bilincinde olmayan toplumlar, kültür ve uygarlıklarını etkili kılamazlar. Türkiye gibi kendi uygarlık ve kültür mirasından zorla mahrum bırakılan toplumlar, bir kimlik duygusundan da yoksundur. Küresel kültüre bütünüyle bağımlı olmak tercih edilebilir bir yol olmadığı gibi bunu bütünüyle reddetmek de isabetli bir yol değildir. Bu konuda bilinçli bir seçicilik, denetim ve süzgeçten geçirme uygun olabilir.

Günümüzde kültürel hayatlar ulus ötesi güçlerin doğrudan etkisi altında bulunuyor. Hayat tarzları, siyaset tarzları Amerikalılaştırılıyor, Avrupalılaştırılıyor. Hayat tarzları, siyaset tarzları, pragmatik öncelikler üzerine kuruluyor. Bu gelişme, hayatın her alanında ortaya çıkan derin yabancılaşımlara neden oluyor. Uluslararası piyasa, kültürel anlamda önce tüketici ihtiyaçlarını üretiyor, sonra da bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik kültürel ürünleri kitle iletişim araçları yoluyla pazarlıyor. Günümüzde eğitim bile bir piyasa malzemesi haline gelmiştir. Halkların beğenileri, zevkleri, iletişim endüstrisi tarafından belirlenerek küreselleştiriliyor. Bütün toplumlar özellikle de genç yığınlar, moda kültürün nesneleri ve simgeleri tarafından teslim alınıyor, medya yönlendirmelerinin sonucu yapay, mevsimlik, moda kişilikler öne çıkıyor. Genç kitlelerin konuşma dili argoya dönüşüyor. Kitlesele tüketime yönelik, küresel popüler kültür, toplumlar üzerinde narkoz etkisi uyandırıyor, toplumsal gerginlikleri ve sorunları unutturuyor.

İslâm kültür ve uygarlığı, karşı karşıya bulunduğu iç ve dış bütün saldırılara rağmen, kültürel özgünlüğünü, bağımsızlığını büyük

ölçüde koruyor, temsil ediyor. Özellikle Müslüman kadınlar, çok onurlu, düzeyli, nitelikli bir şekilde modaların kendilerini şekleştirmesine izin vermiyor, bilinçli bir şekilde direniyor, kimliklerini koruyor ve kültürlerini kurtarıyorlar. Müslüman kadınların, edilgin ve tekdüze bir biçimde tüketilen, maddî ve simgesel kültüre, imaj ve ürün tüketimine direnişleri takdirle karşılanacak bir durumdur.

Küreselleşme kozmopolit tercihleri, eğilimleri, kişilikleri gündeme taşıyor, yerel nostaljiler yoluyla bu gelişmelere yanıt verilemiyor. Küreselleşmenin sahneye taşıdığı kozmopolit elitler, ne kendi kültürlerini temsil edebiliyor ne de insanlık kültürünü. Kozmopolit elitler sadece Amerikan kültürünü kopyalamaya çalışıyor. Hangi alanda olursa olsun, her kopyalama girişiminin çok ucuz bir girişim olduğunu belirtmek gerekiyor. Kozmopolit elitlerin kültürü, hayatla hiçbir bağı bulunmayan bir kültürdür. Küreselleşmeye tepki olarak ulusal sınırlara, kültüre ve çerçevelere kapanarak dünya ile insanlığın hassasiyetleriyle ilgisini kesen bir anlayışla bir kimliğin soyutlanarak varlığını zenginleştirmesi düşünülemez. Küresel anlamda sahnede, gündemde olmak için kültür ihraç edebilecek bir noktaya gelmek gerekir. Düşünce adamı, sanat adamı, aktivist, evrensel anlamda varlık ve hayatıyet belirtebilecek bir birikime ve çerçeveye sahip olmak zorundadır. Bunun yanında, ahlâkî, kültürel, insanî, hikemî iletişimi dünya ölçeğinde etkili kılmak gerekir.

Bugünün küreselleşen dünyasında ayrımcı bir ideolojik dil kullanılıyor. Bütün dünyada Müslümanlar resmî ayrımcılığa, ayrımcı uygulamalara maruz bırakılıyor, her yerde Müslümanların hayatı faşist yöntemlerle kontrol ediliyor. Türkiye’de, son yıllarda çok yoğun bir şekilde yaşadığımız gibi bütün toplumlarda Müslümanlar psikolojik bir savaşın muhatabı durumundadır. Bugünün dünyası, dünya çapında keyfilikler, dünya çapında yozlaşmalar, kısıtlamalar ve denetimler dünyasıdır. Bugünün dünyasında zenginlikleri yağmalanan, toplumları beraberce tahrip edilen Müslümanların hayatları paramparça, un ufak ediliyor. Bu dayanılmaz koşullar karşısında İslâm dünyası, yeniden ve özgürce bir girişimde bulunma yeteneğine sahip olamıyor, yalnızca emperyalist güçlerden emir alıyor.

Aşırı ayrıntılara boğulmuş bir dinî hayat, bir türlü asıl, temel sorunlara dönemiyor. Müslümanlar gerçeği yansıtmayan nitelendirmelerle etiketleniyor. Büyük güçlerin güvenliği adına, küçük güçler, büyük bir güvensizliğe terkediliyor. Bugünün akıldışı ve ahlâkdışı güçleri müslümanları çok ucuz sansasyonel genellemelerle, düşmanlık içeren kalıp yargılarla, olumsuz kişilerle, seküler önyargılarla küçük düşürmeye çalışıyor. Köktendinciliğin resmî devlet ideolojisi olduğu, dini ayrımcılık ideolojisine dayalı siyasetlerin uygulandığı, köktendinci ideolojik tercihlerin her tür tercihin üzerinde tutulduğu İsrail’de ve İsrail’le ilgili bu uygulamalar, tartışma, sorgulama konusu yapılamazken, İsrail tarafından üretilen İslâm karşıtı ideolojik çerçeveler, propaganda yalanları, propaganda terörü, emperyalizmin hizmetinde bulunan medya iletişim sistemi tarafından bütün toplumlara ihraç ediliyor.

İnsanlık, dünya tarihinin en istikrarsız dönemini yaşıyor.

Bu istikrarsızlığın sorumlusu küresel belirleyici olmak isteyen Amerika’dır. Amerika her yerde emperyalist politikalarını dokunulmaz kılan bir anlayış sergiliyor. Dünyanın her alanda kendi modelini izlemesi gerektiğini öne süren Amerika bu yolla küresel bir tahakküm projesi uyguluyor. Amerika, Ortadoğu’da İsrail’in güvenliği için bütün Ortadoğu ülkelerini etkisizleştirmeye çalışıyor. İlkesiz bir dünyada, emperyalist ihtiraslar adına, istisnasız bütün insanlık ayıpları birer birer sergilenebiliyor.

İrkçilikler, militarizmler, milliyetçilikler dehşet uyandıran suçlar işliyor. Korkunç işgaller emperyalistlere şeytanî bir zevk veriyor. Afganistan’a, Irak’a, Filistin’e yönelik saldırılar, savaşlar, işgaller, istila ve ilhaklar, bütünüyle haksız, adaletsiz, hukuksuz ve ahlâksızdır. Teknik uygarlık çok gelişmiş ölüm makinaları üretmek için bütün sınırları zorluyor. İslâm dünyasına, Müslümanlara yönelik provokatif girişimler çoğalıyor. Amerika’nın, İngiltere’nin ve İsrail’in, militarist politikaları hiçbir şekilde kabul edilemez, mazur görülemez. Bu politikalar ve uygulamalar karşısında sessiz ve kayıtsız kalınamaz.

Küresel zorbalık karşısında insanî söylemi İslâm temsil ediyor. Sosyal sorumluluk, sosyal ahlâk ve sosyal bilinç sahibi Müslüman-

ların, bütüncül bir İslâm anlayışı ile bütünleşme noktaları üzerinde yoğunlaşan düşünsel ve ahlâkî hassasiyetlerle eski kısırdöngüleri aşması gerekiyor. İçsel çatışmaları ve rekabetleri aşmak gerekiyor. İçsel rekabetleri, karşıtlıkları, farklılıkları özellikle bu dönemde, emperyalistler ustalıkla bir şekilde kışkırtıyor. İçsel rekabetler, sonuç itibarıyla emperyalistlerin işine yarıyor. Eski kısırdöngüleri yaşamakta ısrar eden toplumlar hayatta kalamazlar. Önemli olan, bugünün ihtiyaçlarına yanıt veren projeler, modeller ve yapılar üretmektir. Bugüne özgü bir ufuk açmaktır. Yürürlükte bulunan put kavramları ve kalıpları sarsmaktır. Üretmeyenler ödünç almak zorunda kalırlar. Geçmişe sığınmak, geçmişte yaşamak kolay, bugünü sorgulayarak bugünde özgür bir şekilde var olmaksızın zordur.

Olağanüstü bir dünyada ve tarihte yaşıyoruz.

Yaşadığımız tarihin, günlerin anlamını kavramalıyız.

Yaşadığımız tarihin, günlerin hepimize yüklediği sorumlulukları yüklenmeliyiz. Basmakalıp hayatlar yaşayamayız. Bu olağanüstü tarih koşullarında oyalayıcı, rahatlatıcı, gevşetici, kişisel yazılar, kitaplar yazamayız.

Bilincimizi ve kalbimizi yoğunlaştırmalıyız.

Sesimizi insanlık ölçeğinde duyurabilmeliyiz.

Bütün iktidar yapılarından bağımsız, özgün ve özgür bir çizgimiz, yolumuz, tarzımız olmalı.

İktidar yapılarının yabancılaştırıcı etkisine karşı dikkatli olmalıyız. İlişkilerimizi ve dayanışmalarımızı güçlendirmeliyiz. Neysek o olmalıyız, kendi gerçeğimizi olduğu gibi yansıtmalıyız. Kendi iç bütünlüğümüzü koruyup temsil ederek var olmalıyız. Coşkumuzu yitirmemeliyiz. Varlığımızı yeni bir *ruhla* zenginleştirmeliyiz.

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel dönem olayların çok yoğun olduğu bir dönemdir. Bu dönemde, İslâm dünyası olaylara müdahil olmak yerine, olaylar tarafından yönetiliyor. İslâm dünyası, toplumsal bir gerçeklik, siyasal bir gerçeklik olarak değil; coğrafi bir gerçeklik olarak anılıyor. Toplumsal ve siyasal bir gerçeklik olarak var olmayı, özgür olmayı, bağımsız olmayı başaramayan İslâm dünyasının bu özellikleri nedeniyle sürekli onurları yaralanıyor, özgürlükleri tahrip

ediliyor, eşitlikleri yok ediliyor, dayanışmaları parçalanıyor, adalet ve güvenlikten yoksun bırakılıyor, en büyük aşağılama biçimi olan *işgallere, istilalara* ve *ilhaklara* maruz bırakılıyor, ırksal üstünlük adına girişilen soykırımlara uğrattılıyor. Uluslararası alanda etkili rol oynayamayan, siyasal üretkenlikten yoksun bulunan, siyasal gelecekle ri yok edilen İslâm dünyasında yaşanan irade yoksunluğu nedeniyle emperyalist barbarlık tayin edici olmaya devam ediyor.

Ne modern olabilen ne de geleneksel kalabilen İslâm dünyasında despot rejimler, halkları itaatkar sürüler haline getirdi. Despot rejimlerle çıkar ilişkisinde bulunan siyasal ve kültürel elitler, İslâm Dünyası toplumlarını içeriksizleştirdi. Bu nedenle, İslâm dünyası ülkelere rinde kültür sömürgeciliği yoluyla dayatılan yozlaştırıcı, kişiliksizleştirici, kültürsüzleştirici bir kültür benzeşmesi yaşandı. Bir başka kültürle alışveriş halinde olmakla kültür benzeşmesi içerisinde olmak kuşkusuz birbirinden çok farklı şeylerdir. Günümüzde, büyük bir siyasal ilgisizlik içerisinde bulunan İslâm dünyası sahip oldukları temelsiz bir tevekkül anlayışı nedeniyle bitkisel bir hayatta yaşıyor. Kaderci bir teslimiyetçilik İslâm dünyasını ölü zamanlara götürüyor.

Yeni sömürgeciliğin rehinesi konumuna düşürülen İslâm dünyasında, özellikle Filistin, Afganistan, Irak, Çeçenistan halkları, maruz bulundukları alçaltıcı ve ağır işgal sebebiyle büyük acılar çekiyor, sınırsız acılar çekiyor, sınırsız yalnızlıklar ve hüznler yaşıyor. Bu ülkelerde, insan haysiyetine ilişkin, toplumların haysiyetine ilişkin çok korkunç, çok zalim ihlaller gerçekleştiriliyor. İnsanlık tarihinin en büyük yıkımlarının yaşandığı bu ülkelerde, insan hakları Müslümanlar için geçerli değil. İslâm dünyasında siyasal bir mücadele yöntemi olarak direniş bilincini, direniş ahlâkını, direniş sorumluluğunu Filistin halkı temsil ediyor. Bu arada, henüz toplumsal bir boyut kazanamayan Irak direnişini, Afganistan ve Çeçenistan direnişini de saygıyla anmak gerekiyor.

Yakın tarih içerisinde, Müslümanların siyasal mücadeleye girişiyle birlikte, İslâm, aşırılık, fanatizm, terörizmle eş anlamlı olarak anılmaya, konuşulmaya başlandı. Egemen sömürgeci söylem, İslâm ve Müslümanlarla ilgili Hristiyan ve Yahudi varsayımlarını

dünya gündemine taşıdı. İslâm dünyasında, küçük yönetici azınlıklar ve oligarşiler, İslâm karşısında Hristiyan ve Yahudi varsayımlarına göre tavırlar aldılar, tercihler yaptılar. Özellikle Türkiye’de, egemen sınıflar, İslâm ile ilgili olarak Yahudi varsayımlarını tüketiyorlar. Memnuniyetle belirtmek gerekiyor ki Müslüman halklar, bu temelsiz, bu çok ahlâksız, bu saldırgan varsayımları ve hezeyanları içselleştirmedi. Ancak; düşünce ve kültür hayatımız, bu saldırılar karşısında maalesef ayırıcı özelliklerini ve özerkliğini yitirdi. Aziz İslâm’ın günümüzdeki konumunu, Avrupa kavram ve kategorileri içerisinde tanımlama eğilimleri artıyor. Türkiye’de egemen siyasal akıl ise işgalci, istilacı ve ilhacacı *Amerikan aklının* bir şekilde yanında olmak için çaba harcıyor. Bugün, hangi bağlamda olursa olsun, Amerikan aklının, siyasetlerinin, beklentilerinin bir biçimde yanında olmak; haksızlığın, adaletsizliğin, hukuksuzluğun, ahlâksızlığın yanında olmak demektir. Amerikan aklının yanında olmak, terörist bir çete’nin yanında olmak demektir.

İslâm dünyasında bugünün tarihi, halkların, toplumların, ülkelelerin sorunlarını anlamak, tartışmak, konuşmak ve bunlara yanıtlar aramak yerine; elitlerin özel çıkarlarına hizmet eden ideolojik otokratik yönetimlerin bağınazlıklarını, ilkelliklerini, saplantılarını güçlendirmekle geçti. Batı dünyası, İslâm dünyasında İslâm karşıtı bütün yönetimleri güçlü bir şekilde destekledi. İslâmî hareketleri zayıflatmak için yerel despotları yüreklendirdi. Emperyalist dünyayı, hiçbir olay, hiç kuşkusuz çok çarpıcı bir şekilde gerçekleştiren, İslâmın yeniden hayata, dünyaya ve siyasete dönmesi anlamına gelen İran İslâm Devrimi kadar sarsmadı. Bu gelişme, ne modern dünyanın ne de modern dünyaya öykünen İslâm dünyası toplumlarının tasavvurunda dahi yoktu. İslâm’ın siyasal, toplumsal anlamda kendisini ifade etmesi demek olan İslâm Devrimi’ni ve İran’da bu bağlamda yaşanan bütün gelişmeleri devrimin başarıya ulaştığı günden bu yana Batı dünyası büyük bir dikkat, endişe ve korku ile izliyor. Bu korku ve endişeye dayalı olarak Batı dünyası, İslâm’a karşı akıldışı, ahlâkdışı suçlamalar, iftiralar yöneltiyor. İslâm kültür ve uygarlığına meydan okuyor. Bu nedenledir ki; içerisinde bulunduğumuz

dönemde, bu defa İran, emperyalizm ve militarizm tarafından kuşatılmak isteniyor. Kültürel bir şovenizm içerisinde bulunan emperyalist dünya, yoğun bir biçimde Müslümanları ötekileştiriyor. Öteki olmak, aynı değere ve eşit haklara sahip olamamak anlamına geliyor. Emperyalist ihtiraslar bütün insani kaygıları ve hassasiyetleri yok sayıyor. Emperyalizm rakiplerini siyaset yoluyla etkisizleştirmek yerine, yok etmeyi seçiyor. İnsana ve insanlığa değer vermeyen militarizm ve faşizm yoluyla, soykırım yoluyla, toplumlarımızı dönüştürmeyi amaçlayan yeni sömürgecilik, toplumlarımızı kimliksizleştiriyor. Başta Filistin olmak üzere, Afganistan, Irak, Çeçenistan bugün açıkça yapısal bir şiddetle karşı karşıya bulunuyor.

İrkçılıkların, milliyetçiliklerin, egoizmlerin, ideolojik saplantıların ve bağnazlıkların, mezhepçiliklerin, hizipçiliklerin bulunduğu bir dünya ortamında kültürel çoğulculuk olamaz. Tarih boyunca çokkültürlülüğü pratikte yalnızca Müslümanlar yaşattılar. Hayatı anlamlandırma çerçevesine sahip olmayan ideolojik, politik sistemlerin insanlığa kazandıracağı bir şey olamaz. Kùltürler, uygarlıklar arasında çelişkiler, karşıtlıklar, uyuşmazlıklar olduğu kadar, benzerlikler, yakınlıklar da vardır.

Doğal ahlâkî hukuk konusunda, bütün kùltürler ve uygarlıklar birbiriyle yardımlaşabilirler. Uygarlıklar arasındaki karşıtlıkları savaş nedeni saymak, barbarca bir davranış biçimidir. Gerçek bir uygarlık zihniyeti olumlu etkileşimler içerir. Zulmün, faşizmin ege-men olduğu bir dünya sürekli olarak şiddet ve terör üreten bir dünyadır. Şiddet ve terörle mücadele, adalet ve eşitliğin sağlanmasıyla mümkün olabilir.

İslâm Dünyası toplumlarının özgürleşmeleri için kendi iradelerini kullanmaları, iradelerine hayat kazandırmaları gerekir. Kendisi olamayan, kendi iradelerine sahip olamayan toplumlar köleliğe mahkûm olurlar. İslâm Ümmeti iradesi, yenilgiye mahkûm olmalıdır. İrade yoksunluğu aynı zamanda bir bilinç yoksunluğudur. İradesiz ve bilinçsiz varlıklar anlamlı eylemlerde bulunamaz.

Bir yanda toplumlarımızı hipnotize eden bir tarih anlayışı, bir yanda geçmişin ağırlığı altında ezilen kùltür anlayışımız, bir diğer

yanda engelleyici gelenekler, hepimizi haraketsiz kılıyor. İçerisinde bulunduğumuz dönemde sorumluluk almayacaksak, ne zaman alacağız? Bilinçli, sorumlu, bilgili, nitelikli ve yoğun çabalar olmaksızın; mucizevi olaylarla gerçekleşmesi beklenen bir kurtuluş düşüncesine inanmak; İslâm dünyası toplumlarını bir tıkanma noktasına getirmiştir. Bunun yanında; hiçbir şekilde sorgulanması, tartışılması mümkün olmayan, sosyal, toplumsal, kültürel manevî otoritelerin baskısı altında belirlenen, tek çizgili düşünce ve ilişki biçimleri de Müslüman toplulukları güçsüzleştirmektedir. Her açıdan bütün insanlığa açılmış bulunan bir dünyada, her konuda yalıtılmış olarak yaşamak, hayatta kalmak mümkün değildir. Kimlik kaybı anlamına gelmeyecek bir evrenselleşmeye ihtiyacımız vardır. Evrensel ufka açılan bir kimlik, güçlü bir kimliktir.

Bugünün dünyasını bütünsel bir perspektifle en doğru şekilde anlamaya çalışmalıyız. İletişim alanındaki gelişmelerin, ticaret alanındaki gelişmelerin, ulaşım alanındaki gelişmelerin ortak bir küresel kültür oluşumunu hızlandırdığını görebilmeliyiz.

Aziz İslâm, ulusüstü bir inanç olarak dinî ve siyasî bir dil ve uygulamayla tarihe girdi, tarihi yönetti. Evrensel İslâm ailesi inancı taşıyanlar milliyetlere, mezhepçiliklere saplanıp kalmazlar. İslâm kardeşliği, her şartta kabile akrabalığından üstün tutulmalıdır. Zamanı değiştirmek üzere, tarihi değiştirmek üzere yola koyulan bir imanın bağlıları, zaman tarafından, tarih tarafından kolaylıkla dönüştürülemez. Her şartta kendi iç bütünlüğümüzü koruyarak, temsil ederek erdemli olabiliriz. İmanımızı, değerlerimizi, düşüncelerimizi, ne pahasına olursa olsun, aziz tutmayı öğrenmeliyiz. İslâmî tercihlerimizi, İslâmî hayatımızı bir formaliteye dönüştürmemeliyiz..

Günümüzde toplumlar insanlığın gündemini teşkil etmesi gereken asıl, temel sorunları konuşmak yerine; küresel imparatorluğun ve emperyalizmin sahte gündemini konuşmaya mecbur bırakılıyor. Emperyalizmin oluşturduğu sahte gündem aracılığıyla bütün bir insanlığa yalan söyleniyor. İnsanî dünyaya bütünüyle yabancılaşan, insanlık acılarını umursamayan küresel imparatorluk, hayatımıza, inançlarımıza, kültür ve uygarlığımıza saygısızca, küstahça müda-

hale ediyor. Özgürlük havarisi rolü oynayan Amerikan imparatorluğu bütün özgürlükleri yok ediyor. Emperyalist ideoloji keyfi müdahalelerle, keyfi sadırılarla yalnızca egemenlik kurmak ve sömürmek üzere, barbarlığa dayalı yeni uygulamalar getiriyor. Küresel imparatorluk, terör üreterek, terörü çoğaltarak terörü durduracağını sanıyor. Bugün işgal ve istila altında bulunan Irak'ta, Afganistan'da, Filistin'de, Çeçenistan'da bütün bir toplum, en hayati ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun bırakılmıştır. Bunun yanında mazlum ve masum halklarımız, hayasızca aşağılanmaktadır. Aşağılanarak yaşamak, yaşamak değildir. Küresel imparatorluk, bütün dünyaya yönelik insan mantığına ve fıtratına aykırı, yalnızca manipülasyonlara ve skandallara dayalı politikalar yürütüyor.

Hristiyan ve Yahudi köktendinciliği, ırkçı Siyonist fanatizm, sınırsız bir dayanışma içerisinde Filistin direnişini yok etmek üzere tarihte benzeri görülmemiş terörist bir ablukayı sürdürüyor. İslâm'ın ve Müslümanların bütünüyle etkisizleştirilmesi amacıyla Ortadoğu çapında bir kuşatmayı uygulama alanına koyuyor. Bugün Ortadoğu sınırsız bir kaosu içerisindedir. Amerikan kiliseleri ağır bir işgal altında bulunan Irak'ın, Hristiyanlaştırılması için seferberlik ilan ediyor. Hiçbir acının emperyalist işgal altında yaşayan toplumların çektiği acılar kadar büyük olmadığını hatırlamak gerekiyor. Amerika ve İsrail; dini açıkça ve meydan okuyarak siyasallaştırırken; dini militarizmin; militarizmi dinin hizmetine verirken; bunlar hiç konuşulmuyor, sorgulanmıyor ve tartışılmıyor, sorun teşkil etmiyor. Bütün bunlar insanlığın gözü önünde cereyan ediyorken, yoğun bir şekilde *İslâmın siyasallaşması* sorunu, mevhum *İslâm terörü* sorunu, insanlığın dikkatine kazandırılmaya çalışılıyor.

Militarist ve faşist yöntemlerle yürütülen toplum mühendisliği yoluyla insanlığın ahlâkı, ruhu, kalbi, bilinci terörize ediliyor. İnsanlık tarihinin en büyük suçluları, en büyük katilleri, en büyük canileri tarihi yönetiyor. Kendilerinden hesap sorulmayan, tarihin en rahat ve en özgür suçluları, tarihin en özgür canileri, tarihin en özgür barbarları, siyasal, ideolojik ve ekonomik ihtiraslar için her türlü kötülüğü kolaylıkla işleyebiliyor. Bu nedenledir ki bütün İslâm dünyası, sürekli bir

tedirginlik, huzursuzluk ve gerilim içerisinde. Çığırından çıkan bugünün tarihi, yeni felaketlere hazırlanarak karanlık ve ölümcül bir şekilde ilerliyor. İnsanlığın dünyası, ahlâkî ve manevî anlamda, bugün olduğu kadar perişan bir durumda olmamıştı. Postmodern tarihte farklılıkların sorun teşkil etmeyeceğine inanılıyordu, farklılıklara hoşgörüyle yaklaşılabileceği inancı vardı, farklılıklar misyonerce karşılanmayacak, farklılıklara karşı Haçlı Seferleri açılmayacaktı. Yaşadığımız gelişmeler bütün bu iddiaların tamamen geçersiz, içi boş iddialar olduğunu gösterdi. Irksal önyargıların, dini önyargıların geçerlilik kazanabildiği toplumlarda ya da dünyada, gerçeklerin konuşulması, tartışılması ve ortaya çıkarılması her geçen gün daha da zorlaşıyor. Bütün önyargılar, belirsiz, muğlak, temelsiz, sisli, bulanık ayrımlara neden oluyor. Bugün İslâm dünyası toplumlarının maruz kaldığı tehditler, modern, postmodern uygarlığın farklılıklara karşı olan tavrını açıkça ortaya koyuyor. Bugünün dünyasının yalancı sloganlarla yönetilen, kültürel çeşitliliğe tahammülsüz bir dünya olduğu anlaşıldı. Boş polemiklerle modern, postmodern tektiplilik savunulabiliyor. Bugünün dünyası ancak güçlülerin özgür olduğu, ayrıcalıklı tüketicilerin özgür olduğu bir dünyadır. Günümüzdeki özgürlük anlayışı bütün eşitlikleri yıkan, yok eden bir özgürlük anlayışıdır. Eşitlikleri yıkıp yok eden özgürlük anlayışı; karşıtlıkları çoğaltıyor, derinleştiriyor, yoğunlaştırıyor. Teknik uygarlık karşıtlıkları aşamıyor. Teknik uygarlık farklı kültürleri, farklı uygarlıkları acımasızca bombalıyor. Tarihsel farklılıklar, siyasal, ideolojik farklılıklar, evrensel insanlık fikrini parçalayan farklılıklar olarak somutlaşıyor. İslâm Dünyası toplumları çok ağır tektipleştirici baskılara tabi tutuluyor, denetleniyor ve yalnızca egemen, resmî yoruma mahkûm ediliyor. Türkiye’de yaşandığı üzere, resmî ideoloji, kendisini güç ve baskıya, tehdide ve şiddete başvurmaksızın aklî ve mantıkî ikna yollarını kullanarak anlatamıyor, kabul ettiremiyor. Toplumlarımızda ideolojik baskılara ve şiddete, ayrımcılıklara maruz kalan İslâmî kesimlerin ruhları ve vicdanları tahrip ediyor; umutları ve hayatları tahrip ediliyor.

İslâm dünyası, karşı karşıya bulundukları baskılardan, ayrımcılıklardan, tahrip olan umutlardan, hayatlardan, çok onurlu, özgür,

yeni bir bilinç, yeni bir mücadele çıkarabilir, kaybettiğimiz, yaşamadığımız her şeyi yeniden toplumlarımıza kazandırabiliriz. Bunun için aydınlık bir bilinçle, ateşli bir sağduyuyla, enerjilerimizi yenileyerek yoğun ve içtenlikli bir şekilde içerik üretmemiz, çözüm üretmemiz ve en önemlisi tarih üretmemiz gerekir. Lekesiz bir içtenlikle, doğallıkla, sadelik ve arınmayla bir ibadet bilinci ve duyarlılığı içerisinde zamana anlam veren içerikler üretmeliyiz. Her mücadele süreci uzun, zorlu ve çetin bir süreçtir. Her Müslüman, her milliyetçiliğin ve ırkçılığın, acı ve yalnızlık ürettiğinin bilincinde olarak kendisini insanlığın bir parçası sayar. İrkçı, milliyetçi, saplantıların neden olduğu bütün mücadeleler, her zaman fiziksel ve ruhsal tahribata ve katliamlara neden olmuştur.

Özgürlüğü, onuru, kişiliği ve bağımsızlığı hak etmeliyiz, kazanmalıyız. Karşılığında bir bedel ödemeye hazır olmadığımız değerlere bir hayatiyet kazandıramayız. Yürekli insanlar her alanda fedakarlıkta bulunamazlarsa, bir mücadele sürdürülemez. Bir mücadeleye kendimizi bütünüyle adadığımızda etkili olabiliriz. Bir mücadelede, benliğini öne çıkaranlarla birlikte olunamaz. Her türlü iktidar sahiplerinin, varlıklıkların gurur ve bencilliği, şöhret, varlık, lüks, debdebe ve dünya düşkünlüğü, ahlâkî düşüşü hazırlar. İktidar yapılarının ahlâkî sorun diye bir sorunları yoktur. Dünyanın yüzünü, ancak çok büyük bir ahlâkî mücadeleyle büyük bir erdem mücadelesiyle değiştirebiliriz. Bütün dünyada ahlâkî düzen yıkıldığı, başıboşluğun egemenliği belirleyici olduğu için küresel korkunçluklar yaşıyoruz.

Bağımsız siyaset oluşturma iradesine sahip olmayan, bu nedenle de utanç verici bir teslimiyetçilik, kolektif bir tavırsızlık içerisinde bulunan, prangaya vurulmuş, dünyanın kıyısında yaşamaya zorlanan İslâm dünyası, zamanın dışında kalan, geçerliliğini yitirmiş ve toprağın altında kalmış bir dil ve kültürle durağanlaşma ve tepkisizleşme zemininde varlıklarını sürdürmeye çalışıyor.

İslâm Dünyası, içerisinde bulunduğu çok zor ve çok belirsiz dönemde, her şeye rağmen, kendi kültürünü, kendi uygarlığını, kendi tarihini, bugün etkili olabilecek dinamiklerini seçerek devam ettirmeli. Karşı karşıya bulunduğumuz ağır sessizliği aşarak, ruhumuzu

her şartta diri kılarak hayatı kazanabiliriz. Hayat taşıyıcı uğraşları, ilişkileri, soylu bir sadelik içerisinde, bir yürek soyluluğu içerisinde, yoğun bir sabırla ve inşirahla sürdürmeliyiz. Çok yakın bir geçmişte, aynı tercihleri paylaştığımız dostlarımızla ilişkilerimizde büyük çatlaklar olduğunu gizleyemeyiz. Kişisel dünyalarda İslâma yabancılaşma çoğaldığı için kamusal dünyalardaki İslâmî etki de zayıflıyor. Günümüzde kamusal alanda, ancak resmî ideolojiye özgü yapay, sahte bir kimlikle bulunulabiliyor. Resmî ideoloji, insanımızı birden fazla maske taşımaya mecbur bırakıyor. Kimi dostlarımız statü farklılıkları sebebiyle dostluklara veda ediyor. Politik hayatı seçen dostlarımız, düşünce ve kültür hayatının sorunları, değer ve ahlâk sorunları konusunda derin bir suskunluk içerisinde.

İç dünyamızdaki heyecanları kaybetmemeliyiz. Hayatımıza her zaman açık yürekle bakabilmeliyiz. İslâmî bir hayatın her koşulda mümkün olduğu inancını yitirmemeliyiz. Düşünsel bilgiyle, ruhsal derinliği ve zenginliği bütünleştirebilmeliyiz. İçsel değişme katkısı olabilecek ahlâkî çabaları yoğunlaştırabilmeliyiz Ne olduğumuzun, ne olmadığımızın farkında olmalıyız. İlahi vahiyden bağımsız bir ahlâk ve erdem düşüncesi, estetik düşüncesi her zaman büyük bir anlamsızlığa dönüşmüştür. Kurumsal söylemden ibaret ilgilerin hayatımıza anlamlı bir katkısı olamaz. Yılgınlık izlerini silebilmek için onurlu sorumluluklar almak gerekir. Entelektüel tembellik, entelektüel kararsızlık, entelektüel duraksamalar ve oyalandırmalar bir çöküş sürecinin habercileridir. Düşünsel ve ruhsal özgüvenimizi ve safiyetimizi güçlendirmeliyiz. İnsanların birbirlerinin sorunlarına, yalnızlıklarına, acılarına kayıtsız kalmalarından daha kötü bir durum olamaz. Düşünsel, manevî yollarımızı ayırmamalıyız. Para, şöhret, makam ve iktidarın baştan çıkarıcı büyüüne tenezzül etmemeliyiz. Kazanılması gereken asıl büyük servet; erdem, bilgelik ve bağımsız karakter servetidir. İçtenlikten uzak, içtenlikleri yok eden tercihler, ilişkiler ve uğraşlar her zaman bir güvensizliğe neden olur.

Ruhumuzu zengin anlamlarla güçlendirdiğimiz takdirde hayatımızı anlamlı kılabılıriz. Kendisine, kendi inanç ve düşüncelerine güven duymayanlar, yanlış ve maskeli bir hayata mecbur kalırlar.

BARBARLIĞA DÖNÜŞ

Borç ve ödünç düşünceler hiçbir zaman kendimize ait düşüncelerin yerini tutamaz. Yalnız kalmak pahasına gerektiğinde yaygın ve egemen akımlardan bağımsız olmayı başarabiliriz. Egemen düşüncenin himayesine ihtiyaç duyan düşünceler, gerçek anlamda düşünce olamaz. Hakikat düşüncesinin egemenler tarafından onaylanmaya ihtiyacı yoktur. Karşı karşıya bulunduğumuz her türlü baskıya rağmen, hayatımızı bilinçli olarak yaşamalı ve bilinçli olarak kurmalıyız. Baskılara ve ayrımcılıklara rağmen yüreğimizi, ruhumuzu en büyük erdemlerle tezyin ve teçhiz etmeli, amaçlarımızdan asla vazgeçmemeliyiz. Yapmacılığa, olmadığımız gibi davranmaya, inanç ve düşüncelerimizi gizlemeye tenezzül etmemeliyiz.

İKİNCİ BÖLÜM

BARBARLIĞA DÖNÜŞ

Aşkın değerleri, ölçüleri, kuralları, kurumları ve amaçları bulunmayan bir dünyada yaşıyoruz. İnsanlık korkunç bir kaostun tam ortasında bulunuyor. Tarihsel travmalar yeniden insanlığın gündemine girmiştir. Bugünün dünyasını hukuk politikaları yerine, güç politikaları belirliyor. Siyasal sistem büyük bir gerileme ve düşüş sergiliyor. Tarih yeni bir evreye giriyor. Modern siyasal kavramlar ve kurumlar sistemi çöküyor. Bugünkü mevcut durumu, bu kavramlarla açıklamanın imkanı kalmamıştır.

Modern zamanlar boyunca; demokrasi, liberalizm, insan hakları, özgürlük ve adalet gibi klişeler maske olarak kullanıldı. İnsanlık, çoğunluğun tercihlerinin her zaman akıllı ve mantıklı bir tercih olmadığını yaşayarak gördü. Demokrasiler; akıllıları olduğu kadar akılsızları ve ahmakları, bilgilileri olduğu kadar cahilleri, ahlâklıları olduğu kadar ahlâksızları, âdilleri olduğu kadar zalimleri, fasık ve facirleri; iffetlileri olduğu kadar iffetsiz ve fahişeleri de seçtiler. Bugün, insanlık seçilmiş tiranların, faşistlerin, çetelerin, canilerin tasallutu altındadır. Yaşadığımız yeni tarihsel evrede, modern, postmodern dünyanın kullandığı bütün maskeler birer birer düşmüş ve gerçek ortaya çıkmıştır. İkiyüzlülük sıradan bir politik ilke haline gelmiştir. İnsanlık değerlerinin yerini reelpolitik almış, evrensel bütün değerler tehdit ve tehlike altına girmiş, bütün bir insanlık kâr ve zarar hesaplarına dayalı politikaların kurbanı olmuştur.

Derin emperyalist tutkularla, tek yanlılık temelinde uluslararası kamuoyunun hassasiyetlerini dikkate almaksızın, küresel egemenliğini tahkim etmek üzere, Irak'ın vahşî istilasıyla başlayan Amerika, İngiltere ve İsrail'in emperyal gangsterliği, modern, postmodern değerlerin, tanımların propaganda amacı taşıyan ideolojik, politik klişeler, büyü, moda markalar, klişeler olduğunu, bu klişelerin değerlerinin sınırsızca abartılmış ve cilalanmış olduğunu, bu klişelerin, markaların egemen, hegemonyacı emperyal, endüstriyel, laik, materyalist sistemin ve kültürün içi boş araçları olduğunu göstermiştir

İçerisinde bulunduğumuz yeni tarihsel dönemde ortak insanlık idealleri yıkılıyor, bütün bir insanlık terörize ediliyor, endüstriyel, teknik uygarlık sınırsız yıkım araçları geliştiriyor. Yeni emperyalizm paranoyaya dayalı yeni imha politikaları uyguluyor, mutlak egemenlik adına sistem vahşet üretiyor. Irak'ın istilasıyla başlayan yeni süreçte, ortaya konulan askerî uygulamalar sistemin barbar felsefesinin açık bir göstergesidir. Bugünün barbar dünyası, hiçbir şekilde bilgelige, adalet ve merhamete yer vermiyor. Bu nedenle barbarlıklar, zulümler ve katliamlar sıradanlaşıyor.

Bütün insanlığın uyması gereken kuralları barbarlar tanımıyor. Herkesin, her halkın sahip olması gereken, hakları, fırsatları, imkanları, konumları, değerleri reddederek; dünyayı yalnızca güçlülerin hakları ve imkanları bağlamında tanımlayan emperyalist imparatorluk, bu tavrıyla adaleti yok ediyor. Tek yanlılığın belirleyici olduğu bir dünyada, hiçbir şekilde barışın sağlanamayacağını belirtmek gerekiyor.

Modern, postmodern uygarlık barbarlık yönünde ilerliyor. İlerleme fikri ve düşüncesi, sınırsız bir vahşet üretme noktasına gelmiştir. Nükleer, kimyasal, biyolojik silahlar, modern endüstriyel uygarlığın ürünleridir. Böyle bir uygarlık ikliminde, sermaye, bütün dünyayı askerîleştirme pahasına, en faşist yöntemleri kullanarak küresel hakimiyet savaşı veriyor. Teknolojik güç çok yanlış ve çok kötü amaçlar için kullanılıyor. Bugünün dünyası temel insanlık değerlerine olmasa da olur gözüyle bakabiliyor. Modern, postmodern hayat tarzı, bu tükenmişlik durumunu yansıtıyor. Bu hayat tar-

zı, her geçen gün bütünüyle ilkesizleşmektedir. Hayatın her alanında keyfilikler çoğalmaktadır. Maddî ihtiraslar bütün değerleri aşındırmaktadır. Günümüzde Amerika, dünyanın kendi ölçülerine teslim olmasını istiyor. Kendi vizyonunu dayatıyor. Güvenlik ve militarizme dayalı bir dış politika anlayışını yürürlüğe koyuyor. Saldırı savaşları yoluyla siyaset yapıyor. Amerikan imparatorluğu ırkçılık, barbarlık ve faşizm üretiyor. İslâm karşıtlığı, terörizm, katliam ve işkence üretiyor, kitle imha silahları üretiyor, kullanıyor ve satıyor. Siyaset, bütünüyle yabancılaşarak sınırsız, denetimsiz terör uygulamaları şeklinde somutlaşıyor. Şantaj dayalı politikalarla halklar rehine konumuna getiriliyor.

Tarihsel siciline baktığımızda, hiçbir şekilde güven vermeyen modern endüstriyel uygarlığın, bugün sınırsız bir kibirlilik, sınırsız bir açgözlülük, sınırsız bir insafsızlık ve saldırgan bir maddecilik şeklinde ayrımcılık temelinde varlığını devam ettirdiğini görüyoruz. Sözü ettiğimiz bu sınırsız kibirliliğin, açgözlülüğün ve saldırganlığın, bu uygarlığın çöküşünün bariz belirtileri olduğunu kaydetmek bir kehanet sayılmamalıdır. Hayatın her alanında en olumsuz koşulları üreten, iktidar ve şiddete dayalı siyasal çerçeveler geliştiren uygarlık kavramının günümüzde bir anlamı kalmamıştır. Günümüzde uygarlık vahşileşmiş, vahsetse uygarlaşmıştır.

Modernleşme ve modern tarih, geleneksel inanışları, düşünceleri, yapıları, kurumları, ilişki ve anlayış biçimlerini sarsıcı bir biçimde dönüştürdü. Modern dönemde düşünsel, zihinsel, toplumsal ve zihinsel anlamda yapısal değişiklikler yaşandı. Geleneksel düşünce biçimleri, toplum biçimleri ve fiziksel çevre koşulları kökten bir şekilde yabancılaşmaya uğradı. Modernleşmeyle birlikte hayatın bütünlüğü bozuldu, parçalandı. İç dünya, içsel hayat yok edildi, fiziksel hayat öne çıkarıldı.

Modernlik, hakikatin, değerlerin ve gerçeğin nihai açıklamasının, beşeri birey tarafından yapılabileceğini iddia etti. Bu nedenle, değerden bağımsız bir dünya oluşturuldu. Değerden bağımsız bir dünyada, her tür kötülük, her tür vahşet ve barbarlık mübah hâle getirildi. İnsanlık hayatı çok çirkin bir şekilde ucuzlaştırıldı ve bayağılaştırıldı.

Modernleşmeyle birlikte insan-toplum-insanlık, teknokratik-bürokratik bir yöntemle yönetilerek tahakküm altına alındı. Teknoloji ve maddî ilerleme, geleneksel otorite ve meşruiyet kaynaklarının, inançların çözülmesi sonucunu doğurdu. Zihinsel dünya, maddî gerçeklikle sınırlı hâle geldi. Bilim ve akıl, bütün değerlerin merkezi sayıldı. Çağdaşlık, özellikle Batı dünyasında dinsizlik olarak somutlaştı.

Göreceliği esas alan modern bilim ve modern yöntemler, mutlak olanı ve kesinlikleri inkar etti. İletişim ve enformasyon teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sebebiyle, bütün dünyada ve hayatın her alanında yoğun bir etkileşim yaşandı. Bu etkileşim, zihinsel planda beklenmedik değişimlere ve yeni düşünsel yolların ortaya çıkmasına neden oldu. Belirleyici etkiler uyandıran enformasyon teknolojileri, teknolojiye dayalı bir kültür ve uygarlık hayatı inşa etti. Teknolojiye dayalı bir uygarlık hayatı, teknolojik aşırılıklar, bireycilikler ve hedonizmin yükselişini hızlandırdı. Bu evrede, maddî zenginlik üreten uygarlık, manevî ve ruhsal yoksullukları derinleştirdi. Teknolojik uygarlık, kimliksizlikler ve gerilimler üretti. İnsanlık bütün manevî dayanaklarını kaybetti.

Çok yeni ve çok farklı bir kültürün adı olan modernleşme, sömürgecilik yoluyla, ideoloji ihracı yoluyla İslâm Dünyası toplumlarını etkiledi. Varoluşun bütününe yönelen inanış, düşünüş, yorumlama ve uygulama biçimi olan *dinin* yerine, varoluşun yalnızca maddî boyutuna ilişkin yorumlama ve uygulama biçimlerinin geçmesiyle birlikte, varoluşa ilişkin bütünlük bozuldu ve büyük bir dengesizlik durumu ortaya çıktı. Bu dengesizlik durumu, bütün toplumları derece derece bir boşluğa ve tatminsizliğe sürükledi. Teknolojinin ve materyalizmin neden olduğu bütün bozulmalara rağmen, Batı dünyasında Kilise otoritesini hiçbir zaman yitirmedi. Batı’da bütün bu gelişmelere rağmen siyaset her zaman kiliseyle işbirliği yaptı. Laikliğin tarih boyunca en aşırı, en dogmatik ve en militan uygulamaları Türkiye’de yaşandığı için din, Türkiye’de hayatın dışına sürüldü.

Bugün insanlığın dünyası büyük bir boşluğun tam ortasında duruyor. Modern, postmodern siyaset, kültür ve uygarlık askerileşiyor, kültürler ve uygarlıklar tanklar aracılığıyla yok ediliyor. İnsan-

lık ölçeğinde yaşanan trajediler, manevî, ahlâkî temsiller ve temsilciler yeterli olmadığı için gereği gibi yankılanmıyor. İnsanları ve toplumları birbirlerine yabancılaştıran laiklik, aklî, ahlâkî, ruhsal, içsel bütünlüğü parçaladığı için insanlık, kalbî, manevî ve ruhî içriklerden yoksun kaldı. Modern zamanlarda ekonomi ve siyaset, para ve güç tayin edici bir konuma yükseldi. Siyasal söylem, yalnızca ekonomik alanla sınırlı bir etkinliğe dönüştü. Siyaset, ideolojik denetimle baskılandı. Siyaset kültürel temellerden, ahlâkî temellerden bağımsız hâle getirildi. Kentleşme, bireycilik, endüstrileşme, akılcılaşma, köksüzleşme insanlığı *dinden* ve dini değerlerden uzaklaştırdı. Modernlik, bağlayıcı olmayan belirsiz, geçici, yاپay, soğuk, rasyonel ve artistik ilgiler, ölçüler ve ilişkiler geliştirdi.

İslâm, bütün zamanlar boyunca varoluşsal sorunlar hakkında bütüncül yanıtlara sahiptir. İslâm, bütünleştirici, yapıcı, birleştirici anlamlar, bağlar, bağlılıklar, erdemler, değerler ve dayanışmalar içerir. İslâm nazarında birey toplumdaki bağımsız olmadığı gibi toplum da bireyden bağımsız değildir. İslâm, bireyin bireyselliğini güçlü kılan bir ümmet düşüncesine önem verir. İslâmın gücü, canlılığı, işlevi, içeriği hiçbir zaman tükenmedi. Tükenen, içerik, anlam, derinlik ve nitelik üretmeyen Müslüman bireyler olarak bizleriz. Bu nedenle radikal bir yenilenmeye ihtiyacımız vardır.

İslâmî dil, düşünce, kültür ve uygarlık bütün iklimlere ve zamanlara hitap ediyor. İslâm, bütünün özelliklerini, içeriğini, niteliklerini temsil ve ifade ediyor. Hakikate, aklımızın, kalbimizin ve sezgimizin bir bütünlük içerisindeki bilgisiyle ulaşıyoruz. İslâm nazarında akıl ve sezginin bir bütünlük içerisinde bulunması gerekiyor. Müslümanlar olarak, aklımızın ve kalbimizin bilgisine birlikte sahip oluruz. Hakikat, *mutlak* ve *kesin* olmak zorundadır. Şüpheli, kuşkulu, muğlak, belirsiz, parçalı, puslu, göreceli hakikat olamaz. İnsanlığın her koşulda ortak paydası dindir. İnsanlık her koşulda mutlak hakikate ve manevîyata muhtaçtır. İslâm evrensel içeriklere sahiptir. Kültürel çeşitliliği bütün boyutlarıyla yüzyıllarca İslâm uygarlığı yaşattı. Modern değerlerin yalnızca fayda esasına dayalı değerler olduğunu belirtmek gerekir. Bütün bir insanlığa hitap eden evrensel

İslâmî dili, tek anlamlılığa dayalı harfi harfine yorumlarla kısıtlamak gerekir. İslâmî dili; düşünceyi, kültürü, estetiği, sanatı, siyaseti ihmal ederek yalnızca fıkha, fikhî dile indirgememek gerekir.

Yaşadığımız tarihsel gelişmeler İslâmî inançlarımızın yeniden ve çok güçlü bir şekilde doğrulanması sonucunu doğurmuştur. Hiçbir güç dinin anlam, işlev ve önemini yok edememiştir. Milliyetçilikler, ideolojik ve ekonomik çıkar politikaları insanlığı ve dünyayı bölmeye devam etmektedir.

İslâm tarihi boyunca, dinin anlaşılmasında aklın gereği gibi kullanılmamış olması çok ciddi tıkanmalara neden olmuştur. Akıl her zaman vahiyle uyum içerisinde. Yeni durumlar ortaya çıktığında, akli etkili bir şekilde kullanarak, düşünerek, tefekkür ederek, araştırarak, anlamaya çalışarak, yeni yorumlar ve çözümlemeler üretebilmelidir.

Günümüz dünyasında, İslâm düşmanlığı her geçen gün açıkça kurumsallaştırılmaktadır. İslâm dünyası, birer birer tutsak kampı haline dönüştürülmektedir. Medya klişeleriyle sınırlı bir İslâm algısı yaygın hâle getirilmektedir. Postmodern düşünceyle uyumlu, keyfi bir dini hayat tarzı, hayata geçirilmektedir. Dava düşüncesi ve hassasiyeti değersizleştirilmektedir. Düşünsel, kültürel, entelektüel, ekonomik ve politik tutsaklık evrelerinden geçen İslâm dünyası, fiziksel tutsaklık, işgal evresine girmektedir. İslâm dünyasında, psikolojik yenilgiler ve entelektüel tembellik nedeniyle düşünce hayatı yalpalamaktadır. Entelektüel dinamizmini, enerjisini, yönünü ve kişiliğini kaybetmiş kimi İslâmî düşünsel akımlar, postmodernizmin şemsiyesi altında kendilerine bir gelecek arıyor. Bütün bunların yanında İslâm dünyası, dünya ölçeğinde bir güvensizlik durumuyla karşı karşıyadır.

Modern, postmodern dünyanın, İslâm dünyası ile ilişkileri, bütünüyle aşağılayıcı dayatmalarla yürütülen ilişkilerdir. Türkiye örneğinde bu ilişkiler en somut biçimiyle izlenebilir. Türkiye bir temelsizlik durumu içerisinde, şekillenmesini bir türlü tamamlamamaktadır. Aşağılayıcı dayatmalarla sürdürülen ilişkiler, İslâm dünyasını kişiliksizleştirmeyi amaçlıyor. İslâm dünyasıyla ilgili dil ve söylem aşağılayıcı terimler ve tanımlar içeriyor. İslâmî karakterini

yitiren entelektüel hayat, bu terim ve tanımları sorgulamak yerine, bu tanımlara teslim oluyor. Amerika ve Avrupa, İslâm ve Müslümanlarla ilgili aşırı basitleştirmelere dayalı tek boyutlu bir çerçeve kullanıyor, sömürgeci zihniyetin bir tezahürü olarak, İslâmı ve Müslümanları bütünüyle olumsuz ve amaçlı bir şekilde tanımlıyor.

Çok yoğun ve şiddetli medya saldırıları karşısında İslâm toplumları, İslâmı ve kendilerini temsil etmek yerine, savunmacı bir konum seçiyor. Eski alışkanlıkları, tutkuları, görüşleri, kalıpları asabiyetle koruyan İslâm dünyası, bu asabiyetleri nedeniyle şimdiki zaman tarihi içerisinde bir varlık belirtemiyor, bugünün gerçekliğini etkileyemiyor, dönüştüremiyor, bugünün tarihini tanımlayamıyor. Bu nedenle de İslâm dünyası sürekli umutlarını erteliyor, yanlış umutlara bağlanıyor. Hareketsizlikten kaskatı kesilen, baskı altına alınmış, hareket yetenekleri kısıtlanmış, yalnızca bekleyen; sonsuz bir sabırla liderlerinin, önderlerinin, üstadlarının abartılı, ucuz kehanetlerinin gerçekleşeceği günü bekleyen, kendilerini baskı altında tutan rejimleri denetleyemeyen, sorgulayamayan, bu rejimlere muhalefet edemeyen; siyasal bir tepki, tavır ve kültür geliştiremeyen; eleştirel olamayan, bu yolda sorumluluk üstlenmeyen; ilgili rejimlerin dikkate alabileceği güçlü ve etkili bir kamuoyu oluşturamayan, kimi zaman kehanete dayalı kültürel mirasa, kimi zaman katı kuralcılığa dayalı ruhsuz bir zihniyete; kimi zaman kuralsızlığı şiar edinen bir mistisizme; kimi zaman popülist milliyetçi duygusalılıklara sığınan; eski alışkanlıklarının baskısına direnebilmek için kendisini yenilemeye cesaret edemeyen İslâm dünyası, İslâmî birliğin, dayanışmanın ve Ümmet fikrinin özünü, ruhunu kaybetmesi yüzünden parçalandıkça kendilerini daha çok yalnız hissediyor, yalnızlaştıkça daha çok korku ve endişe üretiyor.

İslâm dünyasında; otoriter yönetimler, kurumsallaştırılmış yoğun bürokratik, ideolojik baskılar, müdahaleler, darbeler sebebiyle düşünsel ve kültürel hayatta, sosyal ve siyasal hayatta insana bıkınlık veren bir sıradanlık, durağanlık ve tekdüzelik hüküm sürüyor. Bu toplumlarda ideolojik, bürokratik unsurlar, gerçekliği kendi inhisarlarında görüyor, siyasal kurumlara ve siyasete saygı duy-

muyor, kendi çerçevelerini vazgeçilmez ve dokunulmaz çerçeveler olarak görüyor. Türkiye örneğinde gelenek halini alan ucuz kalıpcılıkları toplumun bütün kesimlerine baskıcı bir dille dayatıyor. İdeolojik, bürokratik çerçevelerin kendi bağınaz, ufuksuz bağlıları dışında hiçbir kesimde itibarı bulunmuyor.

Evrensel İslâm ailesi dışardan yapılan saldırılardan çok içerden yapılan saldırılar nedeniyle bugünkü zelil konuma sürüklenmiştir. Hemen her toplumda hâlen etkisini sürdüren etnik bencillikler, egoizmler, saplantılar, mezhep, cemaat, hizip bencillikleri, egoizmleri; lider, önder, üstad, şeyh mutlakiyetçiliği ve rekabeti temelinde gelişen bencillikler, egoizmler katı ve dokunulmaz bir muhafazakarlığa yol açıyor, bu konuda yerleşik, ilkel tabular bir türlü aşılmıyor. Sözüünü ettiğimiz muhafazakarlık ise her türlü değişime, gelişmeye, çok boyutlu, çok yönlü, çok ufuklu ilişkiye, ilgiye, çabaya kapalı bulunuyor. Çevremize baktığımızda; hiçbir cemaatin, hiçbir akımın, hizbin, grubun, diğerleri hakkında nesnel, âdil, ilgiler, tavırlar, ilişkiler, bilgiler, değerlendirmeler, hassasiyetler taşımadığını; öznel, âdil olmayan, bencil ilgiler, ilişkiler, tavırlar ve hassasiyetler sergilediklerini görüyoruz. Genel olarak cemaat önderleri, üstadlar gerçeğin kendileriyle kaim olduğunu düşünüyor. Kendilerini, kendi düşünce ve görüşlerini aşırı ölçüde yüceltenler, önemli ve vazgeçilmez bulanlar, başka düşüncelere kapalı oldukları için bu tavırlarıyla kendi kendilerini kısıtlıyor ve kısırlaştırıyor. Yüceltilmiş geçmişe bağlılık duygusu, yeni olana, yeni gelişmelere ve oluşumlara ilgisiz ve kayıtsız kalıyor. Geçmişe ilgiyi bir antikacılığa dönüştüren zihniyet, bugünün beklentilerine yanıt veremiyor.

Yaşadığımız dönemde özellikle İslâm dünyası, Türkiye’de de izleneceği üzere, insanlık ve ahlâk ölçülerine meydan okuyan siyasal, askerî taleplere muhatap olmaktadır. Bu siyasetler, aşağılayıcı koşullara boyun eğmeyi direten siyasetlerdir. İnsanlık çok kötü bir siyasal iklimi solumaktadır. Bu koşullar içerisinde, siyasal, diplomatik dil ve söylem; yalan söylemek, gerçekleri çarpıtmak olmamalıdır. Siyasal kadroların vicdanları, inançları ve eylemleri arasında bir uyum ve bütünlük olmalıdır. Siyaset yapmak, insanın kişiliğinden,

karakterinden, inanç ve düşüncelerinden vazgeçmesi anlamına gelmemelidir. Siyaset yapmak, sahte bir kişiliği gerektirmemelidir. Sahte kişilikler, sahte tavır ve tercihler, insanı güçsüz kılar ve robotlaştırır. Sahte kişilikler, bir sorun çıkarmaksızın statükoya uyum yeteneği kazanır. Sahte kişiliklerin olayları özgürce değerlendirme yetenekleri yoktur. Sahte kişiliklerin siyasal tutumlarını spekülasyonlar belirler. Statüko tarafından onaylanan görüşlerin, düşüncelerin yanında yer almak; kınanan görüşlerin, düşüncelerin karşısında olmak, bir tavırsızlığın, tercihsizliğin ve kararsızlığın sonucudur. Sahip olduğumuz görüşleri ve değerleri hiçbir yaptırımdan korkmadan ve dışlanma korkusu yaşamadan engin bir güven duygusuyla ve coşkuyla ifade edebilmeliyiz. Dışlanma korkusuyla düşünce ve kanaat ortamlarını değiştirmek, dışlanma korkusunu aşabilmek için hakim görüşlerle uzlaşmayı seçmek; bu görüşlere teslim olmak bir kişilik bozukluğuna neden olur. Dışlanma korkusunu aşamayan bireyler, kadrolar ve hareketler hiçbir değişimi, dönüşümü ve özgür inşayı başaramazlar. Hangi ortamda olursa olsun, düşüncelerimizi, tercihlerimizi yüksek sesle dile getirebilmeliyiz. Kazanan tarafta olmak değil, hakikatin yanında olmak temel ve vazgeçilmez şiarımız olmalıdır. Konjonktürel ve mevsimlik tercihler, tavırlar ve düşünceler, düşüncelerine ve inançlarına olan özgüvenlerini yitirenlerin tercihleri ve tavırlarıdır. İnançlarımız, tutum ve davranışlarımız, hayatımız ve tercihlerimiz arasında bir bütünlük ve tutarlılık olmalıdır. Bilinçli, duyarlı, kararlı bir topluluğa tahakküm edilemez, böyle bir topluluk sömürülemez. Bilgisiz, bilinçsiz, duyarsız, sorumsuz, yalnızca çıkarı doğrultusunda hareket eden, siyasal davranışları kitle iletişim araçları aracılığıyla belirlenen, siyasal tercihleri manipüle edilebilen bireylere ve topluluklara güvenilemez.

İnsan, varoluşu, hayatı, dünyayı, kendisini, toplumu, anlama, tanımlama, anlamlandırma, değiştirme, dönüştürme yeteneğine sahip olarak dünyaya gelir. İnsan, her durumda, her zamanda, mekânda ve koşulda bilinçli amelleriyle, ilişkileriyle var olur. Bilinçli amelleri, tercihleri yönelişleri olmayan insan her durumda bir *hiç* tir.

İnsanın kendi seçimi, tercihi, iradesi, girişimi ve çabası olmaksızın gerçekleşen hiçbir eylemi ahlâkî olamaz. Bizim adımıza düşünülen, karar veren, yapan, tercih eden bir başkası olduğunda; bizim düşünmemize, çaba harcamamıza, sorumluluk almamıza gerek kalmaz. Böyle si bir durum, insanın bir şekilde eşya haline getirildiği bir durumdur.

İnsan olarak hepimiz, her ameli, her eylemi, her tercihi bireysel sorumluluğumuzla gerçekleştiririz.

Kur'an-ı Kerim sorumluluğun şahsiliğini vurgular.

İnsan hem doğru hem de yanlış fikirlerinden sorumludur.

Her insanın her durumda mükellefiyetleri vardır. Her insan mükellefiyetlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmelidir.

Görevlerimizi bir otoritenin empoze etmesiyle otomatik olarak yerine getirmemiz anlamlı bir davranış olamaz. Kendi adlarına düşünme ve karar verme yeteneğine sahip olmayanlar, edilgen ve irade yoksunu olurlar. Bir başkasına bağımlı bir zihin ve ruh dünyası, bütünüyle kısıtlanmış, engellenmiş bir zihin ve ruh dünyasıdır.

Kendi zihnini ve ruhunu özgürce kullanmayanlar, kendi zihin ve ruhlarını kurtaramazlar. Kendi zihinlerini ve ruhlarını kurtaramayanlar, hiçbir şeyi kurtaramazlar.

Hangi koşullar içerisinde olursak olalım, yaptıklarımızı, gereğine bütün bir kalbimizle inanarak gönüllü bir katılımla yerine getirmeliyiz.

Yaratılış ve varoluş amaçlıdır ve insan içindir.

İnsanın sorumluluğu kendi eylemleriyle tanımlanır.

İnsan için asıl olan kendi çabası ve kendi ürettiğidir.

Mutluluk insanın kendi eylemlerinin bir sonucudur. İnsan bir başkasının yardımıyla mutluluğa ulaşamaz.

Varoluş dünyası ahlâkî bağlamda bilinçli, nitelikli, erdemli eylemlerle, ilişkilerle, değerlerle doldurulmalıdır. Ahlâkî varoluş, kendisi olan varoluş, varoluşumuzun temel anlamıdır. Kendisi olmayan, bilinçli olarak Allah'a yaklaşamaz, hizmet edemez. İnsan ancak kendisi olduğunda Allah'la gerçek anlamda, doğrudan ilişki kurabilir.

Hayata ve dünyaya anlayarak, bilerek, düşünerek, gözlemleyerek, araştırarak, tartışarak, akıl ve mantık yürüterek, aklımızın ve

kalbimizin sesini bütünleştirerek, fikrederek ve gönüllü tercihler yaparak katıldığımızda, yüklendiğimiz sorumlulukları, hareketleri bir özne olarak yerine getiririz.

İlahî değerler, insan aracılığıyla, insanın özgür iradesi ve eylemiyle gerçek kılınabilir.

İnsan kendisini tarihe karşı sorumlu saymalıdır.

İlahî değerleri tarihte yerine getirebilmek için değerlerle biçimlendirilen bir hayat tarzı içerisinde bulunmamız gerekir. Her durumda bir eylem ahlâkı kazanarak varlığımızı somutlaştırırız. Ahlâkî eylemlerimizle hayata, dünyaya, zamana müdahale edebiliriz. Varoluşumuzun temel amacı ilâhî amaçlara hizmettir. Hayat anlamlarla, erdemlerle ve iyiliğe yönelik eylemlerle biçimlenir. İnsan, hayata, dünyaya, tarihe, temiz ve özerk olarak doğar. Hiçbir nefis, kendi yükünden başkasını taşıyamaz. Hiçbir nefis, başkalarının eylemlerinden sorumlu tutulamaz.

Kendisi olmayan halife olamaz. Varoluş nedenimiz olan ilahî alanın ve anlamın halifeliğini ancak özgürlük içerisinde kabul eder, özgürlük içerisinde danışarak, dayanışarak yerine getirebiliriz. İlâhî alana ilişkin görevimizi, bilinçli bir şekilde, etkili bir şekilde yerine getirebilmek, hayatta, toplumda ve tarihte her şeyden sorumlu olmak için tercihlerimizin öznesi olmamız zorunludur. Her hangi bir sorumluluğu, hareketi ve çabayı bir nesne olarak paylaşmak ahlâkî açıdan bir değer taşımaz.

Kişi ancak kendisi olduğunda iradesi olur ve muktedir olur.

Kendisi olan, sürekli bir amaçla var olduğu bilincini taşır. Hepimiz bir neden için yaşarız, hayatı bir oyun gibi algılayamayız. Bunun için kendi hayatımıza, kendimiz olarak bir düzen kazandırmalıyız.

Kendisi olmak, kişi olmak, birey olmakla, bencil ve bireyci olmakla karıştırılmamalıdır. Bireycilik, bencillik İslâm nazarında takbih edilmiş özelliklerdir. Hayatın, dünyanın ilahî değerler doğrultusunda dönüştürülmesi, İlahi iradenin zaman ve mekân içerisinde somutlaştırılması için özgür özneler olmamız şarttır. Bireylerin kendilerini özne olarak gerçekleştirmelerine izin ve imkan veremeyen bir geleneğimiz olduğu için günümüzde bireyin davranış ve

tercihleri başkaları tarafından belirleniyor. Kendilerini bir özne olarak gerçekleştiremeyenler, bir anlam, değer, eser, ufuk, etkinlik, tarz geliştiremez, üretemezler. Öznenin özgürlüğünü ve kişiliğini güçlendirecek bir terbiye ve eğitim anlayışı yerine, uymacılığa koşullandıran bir eğitim ve terbiye anlayışı yürürlükte olduğu için kişilikli bir toplum inşa edilemiyor.

Özgür ufuklara, ilişkilere, yönelişlere sahip olduğumuzda, hakikati bütün boyutlarıyla bilebilir ve ona ulaşabiliriz.

Ufuksuzluk, ilişkisizlik, kayıtsızlık, duyarsızlık, sorumsuzluk, teslimiyetçilik, edilgenlik ve nesneleşme, insan için liyakatsizlik sayılır. Kendisi olmayan, nesneleştirilen insan, toplumu, dünyayı ve olayları doğru algılayamaz ve tarihe müdahale edemez.

Bürokratik mutlakiyetçilikler aracılığıyla oluşturulan statükocu yapılar, İslâm dünyasını itaatkar sürüler haline getirdi. Statüko, İslâm dünyasını âdeta bir prangaya mahkûm etti. Siyasal iktidarlardan tepeden kazanan bürokratik mutlakiyetçilikler, İslâm dünyasını büyük bir çıkmaza soktu.

Zamanın ve tarihin sınavından geçmek için yapay, temelsiz, çirkin ve ahlâksız ayrımlar ve ayrımcılıkları, ucuz duygusallıkları ve moral yenilgileri aşarak aşınan dayanışma ve sorumluluk duygularını yenileyerek evrensel İslâm ailesi çapında bir birlik ve dayanışma bilincine ve pratiğine ihtiyacımız vardır.

Günümüz dünyası, küresel ölçekte toplum mühendisliği uygulamalarının hayata geçirildiği bir dünyadır. Küresel güçler, bütün barbarlıkları ve vahşeti kullanarak küresel toplum mühendisliği adına soykırımlara, kentkırımlara ve ülke kırımlara başvurabiliyor. Afganistan'ın, Irak'ın, Filistin'in işgal ve istilasını, kıyım ve kırma uğratılması bugünün tarihinin utanç belgeleridir.

Postmodern tarih yoğun bir şekilde insanlık dışı, akıldışı durumlar oluşturuyor, kültür ve uygarlık varlıklarını yakıyor, yıkıyor, talan ediyor. Küresel toplum mühendisliği adına, evrensel, toplumsal ilkeler ayaklar altına alınabiliyor, vahşet ve barbarlık olağanlaştırılıyor. Küresel toplum mühendisliği, faşizm ve emperyalizm biçiminde somutlaşarak şiddeti ve terörü düzene koyuyor. Güçlü

azınlıklar, egemen gruplar, güçsüz çoğunluğa kendi çıkarlarını sürdürebilecekleri bir düzen ve düzenleme dayatıyor. Hiçbir meşru, ahlâkî, anlaşılabilir gerekçesi olmayan istilalar, yağmalar, insanlığın ruhunu, umudunu, yüreğini yakıyor, yıkıyor, yaralıyor.

Tarihin çok kirli ve çok karanlık bir yüzüyle karşı karşıyayız. Modern, postmodern sloganlar, klişeler adına katliamlar yapılıyor, ülkelere ve ülkelerin hayati kaynaklarına el konuluyor. Soğuk Savaş döneminde çok yoğun bir şekilde propaganda malzemesi olarak kullanılan *insan hakları, bireysel özgürlükler, demokrasi, siyasal meşruiyet* vb. gibi kavramların gündemden bütünüyle kaldırıldığını görüyoruz. Sistemin, Soğuk Savaş sonrası dönemde bu tanımlara ihtiyacı kalmadığını görüyoruz.

Küresel faşizm ve küresel siyonizm, Müslümanların hayatını çok değersiz, çok ucuz ve her durumda harcanabilir hayatlar görüyor. Eski gerçeklikler değişiyor. Zayıflar, yoksullar, mahrumlar, kendi hayatları üzerindeki denetimi kaybediyor, kendi hayatlarının sorumluluğunu üstlenemiyor. Küresel dönüşümü siyaset ya da kültür değil, sermaye yönetiyor. Sermayeyi denetleyebilecek ve sınırlarıyla işlevlerini belirleyebilecek bir irade yok. Bu nedenledir ki bugün toplumsal değerler, piyasa mantığına teslim olmuştur. Küresel sermaye, bütün toplumları bir şekilde birleştirmekte, teslimiyetçiliğe zorlamakta ve güçsüzleştirmektedir. Sermayenin ve mali piyasaların, insani, ahlâkî ve toplumsal kaygıları yoktur. Bu yüzden küresel sermaye insanlığa karşı sorumsuz ve küstah bir işleyiş sergiliyor. Günümüzde uygulanan ekonomik büyüme modeli, doğal dünyanın imkanlarından, sınırlarından ve şartlarından bağımsız olduğu için dengesiz ve ölçsüzdür. Küresel çapta ve hayatın her alanında büyük adaletsizliklere neden olmaktadır. Egemen piyasa mantığı, ortak iyiye, ortak amaçlara hizmet etmiyor. Egemen piyasa mantığının sosyal endişeler taşıdığı görülmemiştir. İnsanlığın, insanî gerçekliklerden bağımsız piyasanın, insanlara vaziyet etmesi yerine; insanların piyasaya vaziyet edebilecekleri bir sisteme ihtiyacı var.

Seküler ideolojiler aracılığıyla dünya ahlâktan bağımsızlaştırılınca, bütün kötülükler mümkün hâle geldi. Araçsal rasyonelliğe daya-

narak bütün kötülükler savunulabiliyor. Araçsal rasyonelliğe dayanarak insanlık tarihinin ve ahlâkın mahkûm ettiği bütün eylemler yeniden hayata geçirilebiliyor. Bugünün tarihi, ırkçılıklar, düşmanlıklar, ötekilikler, köktencilikler üretiyor. Hangi gerekçeye dayalı olursa olsun, hiçbir ırkçılık savunulamaz, çünkü her ırkçılık eksiksiz bir sapkınlıktır. İrkçilikler olmasaydı, soykırımlar, katliamlar, ülkelerim olamayacaktı. Siyasal, ideolojik mitlerle beslenen, her yerde ve her koşulda tepeden inme yöntemlerle hareket eden milliyetçilikler ve ırkçılıklar bütün toplumlarda açıkça sağduyunun önünü kesiyor.

Yıkma ve yok etme yarışı içerisindeki sanayi ve teknoloji uygarlığı, hiçbir kutsal ve ahlâkî alan bırakmıyor. Tekelci enformasyon araçları insanlığın özgür tercihlerini saptırıyor. Ekranlar yalnızca egemenlerin yorumlarını yansıtıyor. Mağluplar ekranlarda yalnızca yargılanmak, aşağılanmak ve etiketlenmek üzere vardır. Küresel işitsel, görsel endüstri aracılığıyla üretilen imajlar dünya gençliğini bayağılaştırıyor, ruhsuzlaştırıyor. Sloganlarla yönlendirilen gençlik düşüncesizleştiriliyor. Ekranlar kamu yararını, kamu hassasiyetlerini gözetmiyor. Ekranlar topluma karşı sorumlu davranmıyor. Tarihin belirleyicileri, tarihi kendi dünya görüşleri doğrultusunda ekranlara yansıtıyor.

Bütün toplumlarda toplumsal kimlikleri aşan, aşındıran yeni bir süreçle karşı karşıyayız. Geleneksel mensubiyet biçimleri, küresel karşılıklı bağımlılık ilişkileri tarafından çöktürülüyor. Görsel, işitsel endüstri düşünsel yetenekleri tahrip ediyor, izleyiciler tüketici olarak yetiştiriliyor. Okuma ilgisi zayıflıyor, okuyucunun beğeni düzeyi hızla düşüyor. Bugünün dünyasında her etkinlik, her ilişki, kâra dönüştürülmek üzere gerçekleştiriliyor, her alanda boy gösteren ticarilik insani ilişkileri bayağılaştırıyor. Küresel gelişmeler, ulusal kimlikleri, ideolojik yapıları, ulusal açıları daha önemsiz hâle getiriyor. Ulusal perspektifler zemin kaybediyor. Geleneksel kültürel anlayışla sınırlı olan toplumlar, yeni gerçekliklere intibak edemiyor. Günümüzde gerçeklikten kaçmanın imkanı yoktur. Gerçeklikten kaçmak yerine, onu anlayarak, çözümleyerek, denetleyerek, insanî koşulları oluşturmak üzere çaba harcamak gerekir.

Yerel, ulusal hassasiyetlerle, ilgilerle sınırlı hareketler, sistemin bütününe göremezler. Gerek bireyler, gerekse toplumlar, yeni gelişmelere, anlayışlara kapalı ve kayıtsız kalırlarsa, kendilerini, geçmişlerini ve statükoyu tekrar etmek zorunda kalırlar. Statükoyu tekrar etmek sürekli kaybetmeye mahkûm olmak demektir. Kendilerini statüko ile sınırlandıranlar, kendilerini atalet ve meskenet içerisinde bulurlar. Yerel duygular, ulusal ufuklar ve resmî ideolojiler, günümüzde antika duygulara ve antika ideolojilere dönüşmüştür. Günümüzde yönlendirici güçlerin ulusal sınırları aştığını görmek gerekir. Türkiye’de bütün tezahürleriyle izleneceği gibi; ikonlaştırılmış bütün resmî ideolojilerin kronik patolojileri var. Türkiye’de resmî ideoloji, Türkiye’nin kültürel, tarihsel, manevî, ahlâkî değerlerini ve deneyimini yansıtmıyor. Resmî ideoloji, siyasal alanı, işlevleri, özgürlükleri kısıtlıyor, baskılıyor. Resmî ideoloji, devleti güçlü, toplumu ise güçsüz kılarak toplumu bir meta haline getirmeye çalışıyor.

İçerisinde yaşadığımız, kalbimizi ve ruhumuzu sıkıştıran gelişmeler karşısında yürekli, radikal düşüncelere, ilişkilere, dayanışmalara ve etkinliklere ihtiyacımız var. Yaşadığımız güçsüzlüğü, kolektif sesimizi, vicdanımızı evrensel ölçekte yükselterek aşabiliriz. Kişisel çıkarlar, grup ve cemaat çıkarları, cemaat ve hizip liderlerinin bencil varsayımları uğruna, Ümmet’e ilişkin hassasiyetler, yaklaşımlar gözardı edilemez. Bencillığe, çıkara, hırsa dayalı her girişim, ortak iyiyi, ortak faydayı engelliyor, ortak fedakarlık ve dayanışma ruhunu öldürüyor.

İslâm dünyasının, köklü ve büyük bir bilinç sıçraması gerçekleştirerek dünyaya bir bütün olarak bakabilen perspektifler üretmesi şarttır. Evrensel bir perspektife sahip olmayanların geleceğe bir yol bulmaları mümkün değildir. Statükoların belirlediği çerçeveyi muhafaza etmek, her tür değişime kapalı olmak demektir. Yeniden düşünmek ihtiyacı duymayan, tekrarlara dayalı bir kültürün, bir değişimi gerçekleştirdiği görülmemiştir. Evrensellik, yerel koşullara, hassasiyetlere ve gerçekliğe kayıtsız kalmak anlamına gelmez. Evrensellik, yerel saplantıları, bağnazlıkları, putları aşarak ortak insani çerçevelere, ölçütlere sahip olmayı gerektirir. Irksal üstünlük düşüncesi de or-

tak insanlık ölçütleri yoluyla aşılabılır. Ahlâkî ve manevî uygarlıktan yoksun bir dünyada, en geniş anlamda düşünsel, kültürel, entelektüel mutabakatlar sağlayarak, yüreklerimizi ortaya koyarak, evrensel anlamda bir toplumsal bilinç oluşturabiliriz. Ümmet çapında ahlâkî bağları, kültürel, siyasal bağları güçlendirmek günümüzün en hayati sorumluluğu haline gelmiştir. Yerelliklere dönmek, yerelliklere kapanmak, Ümmet ahlâkına, bilincine meydan okumak anlamına gelir. Kapitalist ihtirasların hayatın her alanında ilkesizliği çoğalttığı bu dönemde, bütün çözümlere rağmen, İslâm'ın güçlü sosyal sisteminin imkanlarını harekete geçirerek yeni gelecekler tasarlayabiliriz.

Hepimiz, her koşulda bilmeye, öğrenmeye, araştırmaya, iyiliğe, çaba harcamaya çağırmakla yükümlüyüz. Gelecek hakkında umutlu olabilmek için bilmek, anlamak, çaba harcamak ve sorumluluk almak gerektiğini unutmamalıyız.

İçerisinde yaşadığımız dünyada, çağda hayatın her alanını etkileyen, değiştiren, güçler, gerçekler, dinamikler ortaya çıkmıştır. Bu güçlerin İslâm dünyasını kendi inançlarına, kültür ve uygarlığına yabancılaştırmaya devam ettiğini, İslâm kültür ve uygarlığının bir şekilde rehin alındığını, olayları yaşayarak görüyoruz. Bu durumda, sözü geçen yabancılaştırıcı güçlere, gerçeklere yanıt vermek yerine; geçmişe kapanmak bir çözüm olmadığı gibi bu yabancılaştırıcı etkilere boyun eğmek de bir çözüm değildir.

Yabancı bir tehdit karşısında, bir toplumun, bir kültür ve uygarlığın, tehdiye meydan okumak yerine; içine kapanması, o toplumun hayatietini yitirmiş olması anlamına gelir. Bugün İslâm dünyası, hayatın her alanında soğuk bir rasyonalizm temelinde gerçekleşen sanayi ve teknoloji uygarlığının ağır baskısı altındadır. İslâm dünyası, her geçen gün yeni emperyalist pratiklere maruz kalıyor. Emperyal kibir, hiçbir gerekçe aramaksızın halklarımızı kuşatma altına alabiliyor. Emperyal kibir, uluslararası hukuku açıkça ihlal edebiliyor, insanlığa karşı benzersiz büyük suçlar işleyebiliyor. Emperyal kibir, dünya halklarının duyarlıklarına asla saygı duymuyor. Mazlum ve masum halklar büyük ıstıraplar çekiyor. Bu ıstırapların sorumluları Amerika, İngiltere ve İsrail'dir. Emperyal kibir, ma-

sum-suçlu, asker-sivil ayrımı yapmadan; sivil hedefleri, sivil altyapıları, sivil halkları hunharca bombalayabiliyor. Ortadoğu'da, Orta Asya'da *terörizmle savaş*, askeri üs kurma bahanesi olarak istismar ediliyor, kullanılıyor. Amerika, Ortadoğu'da ve Orta Asya'da, askeri ve ekonomik egemenliğini kullanarak bütün toplumlar üzerinde ağır baskılar gerçekleştiriyor. Müslüman dünyaya yönelik aşırılıklarla dolu, çılgınca ve kışkırtıcı bir dil ve söylem geliştiriyor. Uluslararası onaya ihtiyaç duymayan pervasız uygulamaların, Afganistan'da, Irak'ta, Filistin'de neden olduğu acıları bütün varlığımızla sarsılarak, ürpererek izliyoruz. Bütün bu gelişmeler kuşkusuz dünya çapında bir öfke birikimi oluşturuyor. Bu öfke birikiminin bir bilince dönüşmesi, emperyal pervasızlığa bir son verebilir, emperyal kibri yenilgiye uğratabilir. Tek kutuplu bir çağda, dünyayı küresel hukuksuzluklarla şekillenen korkunç bir fanatizmin yönetmesine seyirci kalınamaz.

İşitsel ve görsel endüstriyi ellerinde tutan küresel tekeller, sinema, tv, müzik aracılığıyla, dünyevilik, tüketicilik, amaçsızlık, hazcılık temelinde yükselen Amerikan hayat tarzını yansıtan tek bir kültür oluşturuyor. Bayağı zevklere özgü, içi boş, parayı, şiddeti ve erotizmi yücelten bu tek kültür, bütün özgünlükleri ve çeşitlilikleri yok ediyor. İşitsel ve görsel endüstri baronları, imaj mühendisliği yoluyla dünya çapında bir kültürsüzleştirme süreci başlatıyor, bu süreçte, bütün farklı anlam sistemleri ve kültürel gelenekler çözülüyor, dağılıyor. Düşüncesizleştirilen, fıkirsizleştirilen günümüz insanı ve özellikle de günümüz kadını, imaj mühendisliklerinin kronik köleleri haline getiriliyor.

Toplumlarımızın, İslâmî anlamda hayatîyetlerini korumaları, sürdürmeleri ve hayatîyetlerini güçlendirmeleri, karşı karşıya bulunduğumuz her türlü baskıya, İslâmî karşılıklar geliştirmesi halinde mümkün olabilir. İslâmın ve Müslümanların; tarihin, çağın içerisinde belirleyici, tayin edici bir konuma yükselebilmeleri için önce yeni bir bilince, yeni bir çerçeveye, yeni çözümlemelere ve yorumlara ihtiyacı vardır.

Ekonomik, siyasal, kültürel ve ideolojik anlamda, küresel bir totaliterlik karşındayız. Bu totaliterlik, hayatın her alanında, parçala-

yıcı etkiler doğuruyor. Bütün kavramların, değerlerin özünü, ruhunu çarpıtan emperyal pervasızlık; bütün insanlığı yanlış ve yanlış yönlendirebiliyor; yanıltıcı terimlerle, kendi iradesine teslim olacak bir kamuoyu oluşturmaya çalışıyor. Bugün bütün kavramlar emperyalist çıkarlar için sömürü aracı olarak kullanılıyor. Bir değerler sistemiyle dengelenmedikçe, küreselleşme, modern, postmodern çözümler kesinlikle bir çıkış yolu bulamayacaktır. Modern dünya, ekonomik güç aracılığıyla, İslâm dünyası üzerinde siyasal ve kültürel etkilerini sürdürüyor. Bilim, teknoloji ve ekonomi, bütün insani dünyaları yok etme pahasına kapitalist amaçların hizmetine girmiş bulunuyor.

Toplumlarımızı kuşatan ağır koşulları sorgulamak, içtenlikle analiz etmek, tartışmak ve bu ağır koşulları değiştirmek zorundayız. İnançlarımızla bir vadide, pratiklerimizle bir başka vadide yaşamayız. Düşünsel, kültürel, entelektüel atalet ve meskenetten acilen özgürleşmemiz gerekir. Hiçbir alanda, hiçbir şey, eskiden olduğu ve bugün yaşadığımız gibi devam edemez. Farkında olmaksızın zihinlerimiz ve ruhlarımız sömürgeleştiriliyor; içtenliklerimizi, doğallıklarımızı yitiriyoruz. Geçmişe özgü, duygusal, romantik çerçevelerin, yöntemlerin, ilgilerin doğru sonuçlar vermediğini tecrübe ederek gördük. Gerçek dünyayı doğru kavrayarak bu dünya içerisinde İslâm dünyası gerçeğini yeniden tanımlayarak işe başlayabiliriz. Son iki yüzyıl içerisinde, dünya çapında, siyasal, kültürel ekonomik alanda yeni gelişmeler, inşalar, kurumlar, süreçler, oluşumlarla karşılaştık. Bütün bu olayların, olguların mahiyeti ve niteliği üzerinde yeterince düşünmedik, yeterli değerlendirmeleri yapmadık. Modern, postmodern uygarlığın, bütün dünyayı etkileyen tarzı, yöntemi, tanımları olmasaydı, İslâm uygarlığı bünyesinde çok köklü tartışmalara, yorumlara, önerilere ihtiyaç olmayabilirdi. Modernizmin ortaya çıkışı, modern kavram ve kurumların dünyayı dönüştürmeye başlamasıyla birlikte, İslâm dünyası bünyesinde, yeni bir dile, söyleme, çözümlemeye ve modele ihtiyaç duyulmaya başlandı.

Yeni çözümler, çerçeveler, sorular, yapılar, kurumlar, yeni bir bilinç ister; yeni bir ruh ve yeni bir yürek ister. Yeni bir bilinç, yeni bir dille hayat bulur. Yeni bir dilin yeni, güçlü ve cesur ictihadlara ihtiya-

cı olacaktır. Bu ictihadlarla içerisinde yaşadığımız tarihin tanımlanması, çözümlenmesi gerekir. Yaşadığımız dünyayı, tarihi, İslâmî ölçüleri, hassasiyetleri, sınırları koruyarak yaşamamız; dünyaya, tarihe ve çağa İslâmî pratikleri özgürce temsil ederek katılmamız gerekir.

İslâm, insanlığı bütün olarak gören bir ahlâk anlayışına sahiptir. Anlamsız iç bölünmeleri ve parçalanmaları aşarak, küresel koşulları dikkate alarak, aklın, bilincin ve bilginin, ahlâkın imkanlarını kullanarak, küresel ölçekte yeni ilişkiler, yöntemler, kurumlar ve dayanışmalar gerçekleştirebiliriz.

En geniş anlamda diyaloga açık bir dil üzerinde yoğunlaşabiliriz. Her alanda anlamlı bir iletişim diyalogla sağlanabilir. Bu dilin sloganlaştırmaya ve popülizme ihtiyaç duymayan, çatışmacı olmayan, tepkisel olmayan, tek çizgili olmayan, tek kültürlü olmayan, fanatizme imkan vermeyen, bütün renkleri kuşatan bir dil olarak tasarlanması zorunludur. Bütün fanatizmler, bencillikler, egoizmler, aşırılıklar, taraftarlarının ufuklarını kapatır, taraftarlarını yalnızlaştırır. Fanatizmler, aşırılıklar, bencillikler, egoizmler; taraftarlarını adalet ve hakkaniyetten uzaklaştırır, *ifrata* ya da *tefrite* sevkeder. Bütün fanatizmler ve egoizmler, taraftarlarını marjinalleştirir ve etkisizleştirir. Fanatik, bencil, aşırı ve egoist bir dil ve hareket, kendilerinden başkalarına ilgi duymaz, başkalarıyla bir dayanışmaya ve işbirliğine inanmaz. Bu bağlamda, hiçbir *farklının*, kendisini diğer farklı unsurdan daha üstün ve daha ayrıcalıklı telakki etmediği, bir evrensel akıl ve ahlâkı temel almalıyız. Yeni bir dil, yorum farklılıklarını sorun haline getirmeyen, ayrıntıcılığa, parçacı yaklaşımlara ve teslimiyetçiliğe düşmeyen, klişelere, kalıpcılığa dayanmayan, kavramları, ölçüleri, hizip, grup, cemaat çıkarları için sömürmeyen, dünyaya, tarihe, çağa bir bütün olarak bakan, kültürümüzü, tarihimizi, geleneğimizi eleştirel anlamda yeniden gözden geçiren, bugünün önceliklerine ağırlık veren, etnik, mezhep, meşrep bağlılıklarını, Ümmet'e ait bağlılıklardan ve sorumluluklardan üstün tutmayan, dengeli, âdil, ölçülü düşünceleri, görüşleri içeren, yüzeysel değerlendirmelere başvurmaksızın nitelikli, derinlikli, kuşatıcı bir ufka bakan bir dil olmalıdır.

Yeni bir dil oluşturacak kadroların, özgür bir inanca, kimliğe, kişiliğe, karaktere, düşünceye, entelektüel ve ahlâkî birikime, içtenliğe sahip olmaları ve üretmeye cesaret etmeleri gerekir. Bu kadrolar, toplumsal, sosyal, kültürel hayatın içerisinde sorumluluklar alan, eylemci düşünür, entelektüel, âlim geleneğinin temsilcileri olmalı, kendilerini toplumsal, sosyal, siyasal hayattan soyutlamamalı, gerçekliğin dışında kalmamalıdır. Bu kadrolar, bugünün tarihini sorgulayabilen, ortak insanlık değerlerini, ufkunu ve vicdanını temsil eden, kuşatıcı düşünceler, ilişkiler, fikirler oluşturan, değişimi hazırlayan özgürleştirici kadrolar olmalıdır.

En güzel, en güçlü, en iyi umutlar ortak bir bilincin *inşası* ile sağlanabilir. Zayıfların gücü, bilinçli ve yoğun dayanışmalardır. Birbirlerinden yalıtılmış, bireylerle, gruplarla her hangi bir mücadele yürütülemez.

Toplumlarımızda siyasal iradenin, iktidarın oluşması için toplumlarımızın güçlü, sorumlu ve aktif olmaları gerekir. Evrensel anlamda, politik ufk, kimliği, müktesebatı olmayan politik kadrolar, kendi inanç ve düşüncelerini özgürleştiremeyen politik hareketler, ekonomik ve teknik araçlar haline gelmiş politik partiler, politik liderlik işlevi taşımayan politik partiler, özgürleştirici bir politik çerçeveye sahip olmayan politik hareketler, toplumlarımızda bir iktidar dili oluşturamaz, yapısal bir değişimi gerçekleştiremez. Bilinçli bir siyasal topluluk olmaksızın, bilinçli bir siyasal iradede söz edilemez.

Yeni gerçekler, yeni kavramsallaştırmalar ister.

Kendi etkin, kalıcı, nitelikli, içtenlikli, yoğun, sistemli, ufuklu, üretken çabalarımız olmaksızın tarih üzerinde belirleyici olamayız. Peygamberimiz Efendimiz ve izleyicileri, *tarihi*, toplumu ve Ümmet'i, kendi aziz, özgür, ateşli çabalarıyla inşa ettiler, bir kurtarıcı bekleyerek değil. Bu nedenle, hırslı kehanetlerde bulunmaktan, propaganda amaçlı ucuz gelecek tahminlerinde bulunmaktan kaçınmamız gerekir.

İçerisinde bulunduğumuz dönemde, İslâm ailesinin ufkunu karanlatan insan kıyımları ve kültür kıyımları yaşanıyor. Küresel faşizm geleceğimizi de tehdit ediyor. Modern, postmodern dünya barbarlık yönünde ilerliyor. Savaşın, barışın, siyasetin, hukukun, sınırla-

rını küresel pazarlar belirliyor. Enformasyon, iletişim ve eğlence sektörü, bütün dünyada tayin edici işlevler geliştiriyor. Elektronik iletişim sistemi karşısında fiziksel sınırlar hiçbir şey ifade etmiyor. Küresel pazarlar için bugün tek bir dünya vardır. Özellikle yoksul toplumlar kendi ekonomilerini yönetme iradesine sahip değildir.

Hızlı müzik, hızlı bilgisayar, hızlı eğlence, hazır yiyecekler, hızlı yemek, hızlı tüketim, hızlı ve etkili markalar, hızlı modalar, derinliksiz ve yapay ortak zevkler, yeni bir hayat tarzı oluşturuyor. Bu hayat tarzı dünyayı homojenleştiriyor ve duyarsızlaştırıyor. Marka ve imaj, üretilen, satılan ürünlerden daha değerli hâle gelmiştir. Bugünün insanı, kimliğini, kişiliğini ve varoluşunu alıp satarak, tüketerek anlamlı kılmaya çalışıyor. Egemen sistem, bireylerin ve toplumların anlam ve kimlik ihtiyacını karşılayamıyor.

Ahlâktan, manevîyattan, hikmet'ten bağımsız rasyonalist sistem ve sınırları olmayan akıl, yalnızca anarşi üretiyor, belirsizlik üretiyor. Zaman ve mekânın sınırlarını aşan ve belirleyici olan küresel piyasa, yerel bütün yapıları siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik yapıları derinden etkiliyor, direncini kırıyor, savunmasız hâle getiriyor. Küresel faşizm yeryüzü egemenliğini tahkim ediyor. Küresel kapitalizm, küresel şirketlerin sınırsız ihtiraslarını tatmin etmek için insanlığı korkunç adaletsizliklere sürüklüyor. En yüksek teknoloji, ölümcül araçlar üreterek savaşlara hizmet ediyor. En yüksek teknoloji, daha çok ölüm, daha çok katliam için seferber ediliyor, önceden tasarlanmış kitle kıyımları için seferber ediliyor.

Modern, postmodern uygarlık adına, günümüzde gerçekleştirilenler, daha çok sömürüdür, daha çok tahakkümdür, daha çok kontroldür, daha çok işgal ve istiladır, daha çok yağma, kitlesel yıkım ve sürgündür. Bugünün tarihi, çok iddialı ve çok dokunulmaz bütün ideolojik politik kavram ve kurumları birer birer yalanlıyor. Günümüzde emperyalist ekonomik, politik, ideolojik çıkarlar adına zayıf halklar, toplumlar, ülkeler feda ediliyor.

Adalet, hukuk, vicdan, ahlâk kavramları, yapıları tarihin hiçbir döneminde bugün olduğu kadar tecavüze uğramamıştır. Araç ve eşya uygarlığı, hukukun, adaletin, hukukî kavram ve kurumların içi-

ni boşaltmıştır. Bugün dünyada, ideolojik devletler ve aygıtlar nazarında, insanlar için, inanç ve kültürler için neyin çok önemli ve değerli olduğunun hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Türkiye örneğinde de görülebileceği üzere, bürokrasilerin ideolojik saplantıları nedeniyle toplumun temel pratik sorunları gündeme bile getirilemiyor. Bu nedenle, bütün dünyada faşizmler, insanlık ıstıraplarını, hüznlerini, acılarını hiçbir şekilde umursamıyor. Faşizmler, nefretleri, karşıtlıkları, zorbalıkları, şiddeti, militarizmi, düşmanlıkları büyütüyor. Bütün faşistler, militaristler yaşayarak gördüğümüz üzere, kendilerini başkalarından daha üstün, daha ayrıcalıklı, daha dokunulmaz gördükleri için başkalarına her tür kötülüğü reva görüp başkalarının hiçbir hakka sahip olmaması gerektiğini düşünüyor.

Militarizmin ve faşizmin belirleyici rol oynadığı yeni bir yüzyılla, karanlık bir tarihsel döneme giriyoruz. Bu dönem utancın ve barbarlığın bir sistem halini aldığı, küresel siyasetin yalanlar, aldatmacalar, saptırmacalarla yürütüldüğü bir dönemdir. İnsanlık, yaşadığımız bu çok yoğun kötülükler dönemine, çok yoğun iyilikler üreterek direnebilir. Yalnızlıkları, hüznleri, özlemleri biriktirerek büyütme yerine, iyilikleri çoğaltmak gerekir.

Özgürlüklerini yitiren İslâm dünyası, bugünün tarihi karşısında teslimiyetçi bir tutum, edilgen bir boyun eğme içerisine girmiş, gerçekçi olmayan beklentilere yönelmiştir. Kapitalist, materyalist, emperyalist küresellikle gereği gibi mücadele edebilmek için evrensel bir dayanışma devrimine ihtiyacımız vardır.

Büyük tarihsel adımlar; büyük düşünceler, büyük dayanışmalar ve büyük aşklarla atılabilir.

Bugün, maalesef, pek çok İslâm ülkesi yalnızca bir coğrafya tanımı olarak anılıyor, bir kültür, uygarlık ve tarih tanımı olarak değil. Kendilerine yeterli olamayan bireyler ve toplumlar, hangi alanda olursa olsun, bir şekilde bağımlı hâle geliyor ve sömürülüyor. Bir sisteme, bir şekilde bağımlı olan, o sisteme muhalefet edemiyor, direnemiyor. Hangi alanda olursa olsun, her tür bağımlılık insanı güçsüz kılıyor, toplumu güçsüz kılıyor.

Bugün bütün bir insanlık ahlâkî bir sınavla karşı karşıyadır. Niceliksel bakış açıları, niceliksel çerçeveler, insani ve ahlâkî dünyayı görmüyor, bu dünya ile ilgilenmiyor, yalnızca maddî refah üretmekle sınırlı bir hayat algısı geliştiriyor. Bu nedenledir ki bugünün moda ideolojisi zenginlik ve bireycilik ideolojisidir.

Kendi geleceğimizi, kendi mücadelemizi, kendi kavgamızı, kendi kurtuluşumuzu, kendi çabalarımızla, kendi aşklarımızla düşünerek kuracağız. Kendi kendisini gerçekleştiremeyen ve kurtaramayan, bir emreden-emir alan ilişkisine ihtiyaç duyan hiç kimse hiçbir şekilde kendisini gerçekleştiremez ve kurtaramaz. Kendi yolumuzu, tarzımızı, tavrımızı düşünerek, araştırarak, danışarak her durumda kendimiz seçmeli ve anlamlı kılmalıyız.

Özgür seçim haklarını gereği gibi kullanmayanların özgür yaşama hakları yoktur.

Hayatta en anlamlı, en güzel eylem kişinin kendi iradesine, ifadesine, ruhuna sahip olarak yaşayabilmesidir.

Bilinçli, kararlı, içtenlikli bir tercih yapmayı başaramayanlar, çevremizi kuşatan olumsuz koşullara teslim olmak zorunda kalırlar. Koşullar böyle istiyor diye, yanlış düşüncelerle, yanlış kavramlarla bir kavga verilebileceğini düşünmek, yanlış yaşamak demektir. Güçlü kişilikler, tercihlerini koşullar için koşullardan yana yapmazlar; güçlü kişilikler, tercihlerini onurdan yana, özgürlükten yana yaparlar. Hayatı, dünyayı, ancak kendi inançlarımız, kendi düşüncelerimiz, kendi sesimizle anlamlandırabiliriz; ödünc sesler, ödünc kavramlarla değil.

Kendi yüreğimizi, kendi sözcüklerimizi kullanmaksızın, yaşadığımız hayat sahte bir hayattır.

Hayata, kendi sesleri, kendi yürekleri ve kendi sözcükleriyle katılamayanların bir kişilik sahibi olmaları beklenemez.

Kişiliksiz bir hayat, hiçbir renk, hiçbir heyecan, hiçbir öfke, hiçbir derinlik, hiçbir ürperti içermez.

Her yerde, her zaman İslâmî bir gelecek mümkündür.

Bunun için ateşli çabalar, ateşli dayanışmalar, ateşli dostluklar, ateşli içerikler ve ateşli sorumluluklar gerekir.

Koşullara göre belirlenen yollar, yöntemler, söylemler marazi bir durumun yansımasıdır. Her tür teslimiyetçilik, nihai bir düşünüşle sonuçlanır. Derinliği olmayan yüzeysel tercihler bütün duyarlıkları dondurur, taşlaştırır. İnsanın kendisini tek yönlü olarak yönetmesi, kendisini kısıtlaması anlamı taşır. İnsan kendisini akıl yoluyla olduğu kadar, gönül yoluyla da birlikte yönetmelidir.

Hayatımızı ve ilişkilerimizi inançlarımız yönetmelidir.

Kendi eylemlerimize, kendi aklımıza, kendi kişiliğimize sahip olmadığımız takdirde, başka akıllar ve düşünceler bize sahip olur. Kendi sorumluluklarımızı, kendi sınırlarımızı, kendi eylemlerimizi, en geniş anlamda müşavere ederek kendimiz tanımlamalıyız. Bizim adımıza başkalarının tercihlerimizi belirlemelerine izin vermemeliyiz. Temel sorunlar etrafında yoğunlaşmalı ve her türlü sıradanlığa karşı dikkatli bulunmalıyız. Küresel propaganda aygıtlarının ürettiği ideolojik propagandanın etkisinde kalarak referanslarını, yargılarını değiştirenler, insanlıklarından, inançlarından ve onurlarından ödün veriyorlar demektir. Hayatımızın başkaları tarafından yönetilmesi; güçsüz, bilinçsiz, duyarsız, etkisiz ve iradesiz olduğumuz anlamına gelir. Anlamalı bir hayat, kaliteli, nitelikli, sağlam, sürekli, sıcak, içten, karşılıklı güven ve dostluğa dayalı ilişkilerle sağlanır.

En görkemli eylemler, büyük bir içtenlikle yapılan eylemlerdir.

Sesimizin, soluğumuzun yeterli yankıyı bulabilmesi için sesimizin, soluğumuzun içten ve özgür olması gerekir.

İlgilerimizi, uğraşlarımızı söylem konusu ilgiler ve uğraşlar olmaktan çıkarmak, ilgilerimizi ve uğraşlarımızı hayatın kendisi kılmak için bilgiyle etkinliği, bilgiyle ahlâkı birleştirmemiz gerekir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HÜZÜN VE ÖFKE ZAMANLARI

Günümüz insanı günümüz tarihini yaşayamıyor; tarihin ürettiği kötülöklere maruz kalıyor; mahkûm oluyor; tarihin rehinesi konumuna düşüyor. Vahşetin belirleyici olduğu kanunsuz bir tarihsel dönemin içerisindeyiz. Günümüz tarihi, bilincimizi, ruhumuzu, kalbimizi, vicdanımızı zorluyor, baskı altına alıyor ve bunaltıyor. İdeolojik, ekonomik, politik çıkarlar için insanlık imha ediliyor, ülkeler gasp ediliyor. Ölüm ve yıkım üreten emperyalizm karşısında, halklar seslerini ve yüreklerini kaybediyor. Küresel diktatörlük bütün insanlığı yalan bombardımanlarıyla terörize ediyor. Hiçbir İslâm toplumu kendisini güvende hissetmiyor.

Dünya çapında ahlâkî sorunların, insanlık dramlarının, insanlık trajedilerinin yaşandığı günümüzde, piyasalar, insanlığın, ahlâkın, merhametin önüne geçiyor, birincil bir konu olabiliyor. Çağdaş uygarlık insana eşya muamelesi yapıyor. Bu uygarlık ve emperyalizm karşısında Müslüman canların ve hayatların saygınlıkları yok. Müslüman canlar ve hayatlar ancak sayısal anlamda gündeme girebiliyor. İslâm insanının, kültür ve uygarlığının saygınlığı sürekli bir şekilde ağır yaralar alıyor.

Trajedi üzerine trajedi, yenilgi üzerine yenilgi yaşıyoruz. Medya dünyası, bugünün dünyasını, tarihini, gerçekliğini Amerikan tanımlarıyla Amerikan ideolojisi doğrultusunda yansıtıyor, yorumlu-

yor ve pazarlıyor. Bütün bir insanlık medya aracılığıyla yalan tanımların, yorumların baskısı altında tutuluyor.

Her dönemde yayılmacı ihtiraslar peşinde olan Amerika müdahaleci stratejiler geliştirerek güç gösterilerine yönelmiş, dünyanın hemen her yerindeki hayatî hammaddeye el koyma girişimlerinde bulunmuş, küresel iddialarını, bütün muhtemel rakiplerini bir şekilde bertaraf ederek, küresel ve bölgesel bir rol üstlenmelerini engelleyerek gerçekleştirme cihetine gitmiştir.

İslâm dünyası ve İslâm kültür ve uygarlığı ile ilgili sistemli bir şekilde olumsuz ve çarpık imajlar üreten Amerika, özellikle İslâm dünyasında her şartta Amerikan ideolojisini temsil ve ifade eden, bu ideolojinin propagandasını yapan, bu ideolojinin yararına ve kendi toplumlarının zararına sonuçlar verebilecek etkinliklerde bulunan, Amerikan çıkarlarına kölece hizmet eden, politikacılar, askerî ve idarî bürokratlar, sanayici ve iş adamları, gazeteciler ve yazarlar, akademik ve entelektüel kişiler yetiştirmiş ve bütün bu çevreleri ustalıkla yönlendirmiş ve yönlendirmektedir. Amerika tarafından istihdam edilen bu kadrolar, bugün olduğu gibi Amerika'nın Afganistan ve Irak'ı işgal ve istilasını, buralarda gerçekleştirilen korkunç katliamları, korkunç işkenceleri, vahşeti ve toplama kamplarını, mazlum halkları çok iğrenç bir şekilde aşağılayan operasyonları, masum insanlara yönelik onur kırıcı uygulamaları, masum toplulukların uğradığı maddî ve manevî hakaretleri, vicdanları sızlamadan, yüzleri kızarmadan, en ufak bir utanma duygusu taşımadan savunabilmiş ve savunmaya devam edebilmektedir. Sözü ettiğimiz bu kadrolar, ait oldukları toplumlardaki her özgürlük ve özgünlük arayışını, her bağımsız inşaa girişimini, her bağımsız siyasal oluşumu ya mevhum bir *irtica* ya mevhum bir *fundamentalizm* ya da mevhum bir *terör* damgasıyla damgalayarak engellemeye ve zayıflatmaya çalışıyorlar. Bütün Müslümanlarla ilgili aşağılayıcı kalıplaştırmalar icat eden bu kadrolar, Amerika'nın Afganistan ve Irak'a yönelik, İsrail'in Filistin'e yönelik fundamentalist, terörist ve irticai saldırılarını her şartta uygun bir gerekçe bularak savunuyorlar.

Amerika dünya düzenini, kendi ideolojik doktrinine göre kendisinin sağlayacağına inanıyor. Amerika bölgesel dayanışmaları, etkili olabilecek bölgesel politik oluşumları, kendi çıkarları için tehdit oluşturabilecek girişimler olarak görüyor, potansiyel rakip olabilecek her ülkeyi çok karmaşık provokasyonlarla, her türlü kültürel, etnik, mezhebi karşıtlıkları pervasızca kışkırtarak, istismar ederek, çoğaltarak güçsüzleştiriyor. Özellikle Ortadoğu'da, mevcut bütün farklılıklardan, karşıtlıklar, rekabetler, düşmanlıklar üretebilmek için yoğun çabalar harcayan Amerika ve İsrail, egemenliklerini bu karşıtlıklardan yararlanarak güçlendirmeye çalışıyor.

Filistin'in işgal ve gaspı, Afganistan'ın işgal ve gaspı, Irak'ın işgal ve gaspı ne kadar ıstırap ve hüznün verici bir olay ise bu işgal, bu gasp ve istilalar karşısında İslâm dünyasının sergilediği iradesizlik, dayanışmasızlık daha çok ıstırap verici ve ürkütücüdür. Bütün bu karanlık gelişmeler, gerçek bir İslâm dayanışması hayata geçirilmiş olsaydı gerçekleşmeyecekti. Hiçbir emperyalist güç, gerçek bir İslâm dayanışmasına saldırmaya cesaret edemeyecekti. İslâm dünyasının hâlen içerisinde bulunduğu moral yoksunlukları aşmaları hayati bir önem taşıyor. Hayatta, bireylerin ve toplumların karşılaşabileceği en büyük yoksunluğun moral yoksunluğu olduğunu bilmek gerekiyor. İçerisinden geçtiğimiz olaylar İslâm dünyasının tesadüflere ve koşullara teslim edildiğini gösteriyor. Böylesi bir durum telafi edilmesi çok güç bir düşüşün ifadesi olmalıdır. Askerî merkezli yeni emperyalizm, zayıf ve güçsüz halkları, onursuz bir teslimiyetçiliğe sevk etmektedir.

İnsanlık tarihi boyunca olduğu gibi İslâm Tarihi boyunca da ihtişam ve zenginlikten kaynaklanan kibir, iktidarların ve zenginliklerin kötüye kullanılması ve yozlaşması, keyfi ve zorba liderlikler, yönetimler, İslâmın ruhundan uzaklaşma, büyük düşüşlere neden olmuştur. Geleneğimiz ve kültürümüz, maalesef, geçmişte yaşanan tarihsel olayları, kültürel ve siyasal olayları yalnızca hikaye eden bir gelenek ve kültürdür. Tarihin kötü yönde tekrarlanmaması için geçmişte yaşananların ciddi bir şekilde analiz edilmesi, tartışılması gerekir. Geçmişle ilgili büyük sorular sormayan, geçmişi sorgula-

mayan bir kültür, yeni şeyler öğrenemez, üretemez, tarihi yeniden başlatamaz.

İslâm kültür ve uygarlığının başkentlerinden Bağdat, 1258 yılında yaşadığı korkunç düşüş ve yağmalanmadan sonra, bugün yeniden bir düşüş ve yağmalama ile karşı karşıya kalmıştır. Bu düşüşler dün olduğu gibi bugün de nihai derecede alçaltıcı bir düşüştür. 762 tarihinde El-Mansur tarafından başkent haline getirilen Bağdat'ın inşasında 100 bin mimar ve sanatkarın çalıştığını tarih kaydediyor. Bu başkentimizde 891 yılında 100'ün üzerinde seçkin kitabevi olduğunu biliyoruz. Geçmişin mirasının ve birikiminin sorgulanmadan, irdelenmeden güncelleştirilip kabul edilmesi düşünülemez. Geçmişteki elem verici düşüşleri, ömürlerini fuhşiyat ve münkeratla geçiren halifeler, saltanat sahipleri hazırladılar. Bugünün düşüşlerini de ülkelerini kendi özel mülkleri gibi gören, uyguladıkları baskılarla toplumsal ve sosyal düşüşleri hazırlayan, bugünün sefihleri, zorbalar, diktatörler, debdebe ve ihtişam düşkünleri hazırlıyor. Burada, bütün büyük imparatorlukların, uygarlıkların, sınırsız ihtiraslar, adaletsizlikler, eşitsizlikler, yayılmacılık ve sömürgecilik tutkuları sonucu yıkıma uğradıklarını kaydetmeliyiz.

Dünyevi istek, arzu ve ihtiraslarımız, ilgi ve tutkularımız hangi ölçüde artar ve çoğalır, o ölçüde İslâmî ilgilerimiz, tutkularımız azalıyor. Bu durumda ideallerle gerçekler arasında mesafeler büyüyor, uçurumlar oluşuyor. Dünyevi tutkularımız ve ihtiraslarımız çoğaldıkça, özgürlüklerimizi yitiriyoruz, tüketim köleliğini aşamıyoruz. Dünyevi tutkularımız arttıkça, ahlâkî kuraklıklar, manevî kuraklıklar da artıyor.

Tarihin iyi yönde ilerleyebilmesi için her türlü kötülükle mücadele etmeli, pasif suç ortaklıklarını reddetmeli, kendi değerlerimize, tanımlarımıza ihanet etmekten vazgeçmeli, dünyevî istek ve arzularımızı bir denge ve ölçü içerisinde tutmalı, iyilikleri çoğaltmalıyız. Karşı durmadığımız, direnmediğimiz, sorgulamadığımız için her geçen gün kötülükler çoğalıyor, sıradan ve normal hâle geliyor, daha sonra kötülüklere de alışıyoruz.

Bilincimizi, kalbimizi, ruhumuzu dayanıklı ve güçlü kılmalıyız.

Her tür ilişkinin merkezine içtenliği, açıklığı ve dürüstlüğü koymalıyız. Umutlarımızı bir teslimiyetçiliğe, kayıtsızlığa ve gaflete dönüştürmemek için çaba harcamalıyız. Muğlak, belirsiz inançlara dayalı içi boş beklentiler içerisine girmemeliyiz. Hayatımızda, ilişkilerimizde, dengeyi, ölçülülüğü, sadeliği, adalet ve merhameti, cesaret ve cömertliği, inceliği ve derinliği, vakar ve nezaketi, her zaman riayet edilmesi gereken edebi, erdemi, mürüvvet ve fütüvveti, vefa ve kadirşinaslığı, en önemlisi diğergamlığı kaybetmek üzere bulunduğumuzu itiraf etmeliyiz. Kaybetmek üzere bulunduğumuz bu değerler yüzünden, hayat tahammül edilemez hâle gelmektedir.

En büyük faziletler, en büyük sınavlardan yüz akı ile geçildiğinde elde edilebilir. Amerikan tüketim tarzına, kültürel tercihlerine, davranış biçimlerine; kültürel hayatta, sinemada, tiyatrodaki egemen Amerikan karakterlerine ve ilişki biçimlerine, medyada reklamlarda belirleyici hâle gelen Amerikan kalıplarına öykünen toplumların, Amerikan siyasetlerine ve ideolojisine direnmeleri, karşı çıkmaları beklenemez.

Yaşadığımız tarihsel düşüşler ve hüznler zamanında, hepimiz İslâm karşısındaki konumumuzu, tutumumuzu yeniden tayin etmeliyiz. İslâm'ı bir bütün olarak kuşatıcı ve tutarlı bir çerçeve içerisinde, ebedî ve evrensel ilkeler temelinde, Ümmet'i oluşturacak şekilde temsil ve ifade edememek, bugünkü ağır koşulları doğurdu.

Evrensel insanlık kavramı, İslâm'ın temel kavramlarından biridir. Her dönemde bölünmelere neden olan kapalı yapıları aşarak insanlık ölçeğinde açık bir ufuk üzerinde çalışmamız ve üretmemiz gerekir. Birbirimizin etnik kökenini merak etmeden, fark etmeden; birbirimizin mezheplerini ve meşreplerini merak etmeden, fark etmeden ve sorun haline getirmeden, aynı saflarda, aynı yüreklerle, aynı aşklarla, aynı öfkelerle buluşmadan bir kardeşlik ikliminden söz edemeyiz; evrensel bir görüş, duyuş, anlayış iklimi gerçekleştiremeyiz. Her etnik karşıtlık, her mezhepçi karşıtlık, İslâmî bünyeyi güçsüzleştiriyor, etkisizleştiriyor ve sömürgeciler için sömürülmeye elverişli bir noktaya getiriyor.

İnsanlık durumlarının vicdanı ve ifadesi olabilmek için dünyaya tek coğrafyadan, tek bir kültürden, tek bir renkten bakmamak gerekir. Dünyaya tek coğrafyadan, tek kültürden bakmak, bütün insanlığı ilgilendiren temel sorunlara kayıtsız kalmak gibi bir sonuç doğurur. İslâm hiç kimseye etnik özelliklerine göre muamele edilmesine izin vermez. İnsan, sahip olduğu ahlâkî değerlerle insandır. İslâm ile tanımlanan bir kültür ve uygarlık ikliminde, hiç kimse, hiçbir gerekçeyle etnik kimliğini, mezhebi kimliğini Ümmet'in üzerinde tutamaz. Bütün yerel sınırları aşarak İslâmın insanlığa hitap eden imanını temsil eden bir dil ve ilişki biçimi oluşturmamız gerekir.

Varlığını militarizm ve faşizmin egemenliği altında sürdüren günümüz tarihi karşısında, zaman zaman içerisine düştüğümüz umutsuzluk duygularını yenebilmek için temel bir nitelik değişimine ihtiyacımız vardır. Nitelikli tercihler yapabilmiş olsaydık bugün karşı karşıya bulunduğumuz bilinç çöküntülerini yaşamayacaktık.

Onursuzluk, suskunluk, yenilgi, sürekli hüznün, bir kader olamaz. Tarihte büyük inişler olduğu gibi büyük çıkışlar da vardır.

Büyük çıkışlar için büyük düşünsel ve ahlâkî inşalar, büyük toplumsal ve siyasal inşalar gerekir.

Modern Batı uygarlığının sınırsız bir biçimde bayağılaştığı, insanlık dışı her ne varsa, bunları uygar olduklarını iddia edenlerin uyguladığı, siyasal ilişkilerin anlamını bütünüyle kaybettiği, uluslararası hukukun çok sefil ve kirli bir konuma düştüğü, zulümlerin, adaletsizliklerin, tarihin en korkunç insanlık suçlarının teamül haline geldiği, akla hayale sığmayan işgallerin, istilaların, katliamların gerçekleştirildiği, mazlum halkların keyfi bir şekilde boyunduruğa ve köleliğe mahkûm edilebildiği, vahşet ve barbarlıktan başka hiçbir şeyin belli olmadığı, iflah olmaz önyargıların küresel ölçekte insanlığa dayatıldığı, vahşet tutkularının, sınırsız paranoyanın, tarihsel ve ırksal saplantıların, bağnazlıkların siyaseti belirlediği, bugünün tarihinin ikiyüzlülükler tarafından yönlendirildiği, insanlık barışına yönelik en büyük tehdit ve tehlikenin kapitalist tutkulardan ve egemenlik tutkularından kaynaklandığı, evrensel adalet ve insanlık yasalarının, evrensel dengelerin ve ölçülerin çürümeye terk

edildiği, tarihte eşi ve benzeri olmayan nihai korkunçluklarla dolu bir dönemden geçiriyoruz.

Bugünün karanlıklar tarihi akılla savaşıyor, mantıkla savaşıyor. Bugünün tarihi, militarizmle, emperyalizmle, barbarlıklarla uzlaşıyor. Emperyalist içgüdülerin kuklası olan bugünün tarihinin bilinci, ruhu, ölçüsü yok. Günümüz dünyası teknik akıl tarafından teslim alınmış ekonomi terimleriyle, makine terimleriyle düşünen, konuşan, algılayan bir dünya halini almıştır. Bir anlam için yaşamamanın, bir erdem için yaşamamanın yerini, kâr etmek için yaşamak ve savaşmak almıştır. Yalnızca kâr etmek için çok kirli, çok karanlık bir işgal ve istila savaşına katılmaktan daha iğrenç bir politika olamayacağını belirtmek gerekiyor.

Afganistan, Irak, Filistin, Çeçenistan halklarına uygulanan alçakça kırım ve kıyımlar karşısında İslâm dünyasının yaşadığı siyasal suskunluk, sorumsuzluk ve kayıtsızlık sürüyor. Bu suskunluğun, bu sorumsuzluğun ahlâkî bir açıklaması olamaz. Halklarımızı köleleştirmeyi amaçlayan, her tür işkencenin uygulandığı toplama kamplarında toplayan emperyalist dünyanın teşkil ettiği büyük karanlıklar koalisyonu, karşılarında pasifizm ve romantizm içerisinde bulunan İslâm dünyasına hiçbir zaman ahlâkî davranmadığı gerçeğini unutuyor. Batı dünyasının İslâm ülkeleriyle ilişkilerinin utanç verici bir geçmişi var. Günümüzde ufuk düzeyleri yeterli olmayan Türkiye ve diğer İslâm toplumları, çelişkilerinin ve sınırlarının farkında değiller. Türkiye, işgalci, istilacı, ilhakçı emperyalist güçlere bir biçimde yardım edebilmek için her defasında uygun vesileler arıyor. Özellikle Ortadoğu'da sömürgeciliğin mirasını temsil eden yönetimlerle halklar arasında büyük uçurumlar var. Yönetimlerle halklar ayrı ayrı dünyalarda yaşıyor.

Geleceklerini Amerika ve Avrupa ile bütünleşmekte arayan Türkiye ve diğer İslâm ülkeleri, yirminci yüzyıl boyunca bu yönelişleri nedeniyle siyasal yanılsamalar yaşadılar, kurumsal açmazlara düştüler, temelsiz genellemelerle, demagogilerle yirminci yüzyılı kaybettiler. Emperyalizm, özellikle Ortadoğu'da bütün dönemler boyunca maksatlı olarak kaos, kargaşa, gerilim ve acı üretti, karışıklıkları istismar ederek çoğalttı.

İnsanlık tarihi bir dönüm noktasında bulunuyor.

Tarih bize ait olmayan bir ufuk içerisinde ilerliyor.

Teknik aklın egemen olduğu günümüz dünyasında bütün ahlâkî, hikemî, irfanî, vicdanî, ruhî hassasiyetler birer birer tükeniyor. Bu noktadan hareketle bugünün dünyasında kaybettiğimiz, tükenen bütün hassasiyetlerin ufkunu insanlık ölçeğinde açmak gerekiyor. Günümüzde insanlığa karşı sorumluluk duyguları iflas etmiştir. Direniş dışında, yolunda olan hiçbir şey yok. Her istila ve işgal, direnişi ve başkaldırıyı da birlikte getiriyor. Özgürlüğe ve adalete açık duyanlar, köleliğe direnmiyor.

Her şeyin değiştiği dünyada geçmişte olduğumuz gibi kalamayız. Kendimiz için şimdide yaşayabileceğimiz bir dünya hazırlamalıyız. Sahip olduğumuz bilgiler ve içsel birikimimiz, hayat tarzımızı kökten değiştirmek için yeterli olmadı. Umut kırıcı gelişmelerden umut çıkarmak için bütün yapay karşıtlıkları, mesafeleri ve sahte çekişmeleri aşabilmeliyiz. Ortak temel değerlere ulaşmak için insanlık çapında yoğun çabalar geliştirmeliyiz. Karşı karşıya bulunduğumuz kötülükler karşısında sorumsuz ve kayıtsız kalan herkes insanlıktan çıkmış demektir. İmanımızı yeniden oluşturmamız.

Her türlü barbarlığın ve vahşetin önüne ancak evrensel bir kamuoyu bilinci ve sorumluluğu ile geçilebilir. Kendisini dünyadan, sorumluluk alanlarından yalıtın oluşumlarla toplumlarımızın sağlıklı bir değişime uğraması mümkün değildir. Toplumlarımızın içerisinde bulunduğu dogmatik tekdüzelikleri sorgulamaları gerekiyor. Toplumlarımız hâlen içerisinde yaşadıkları şiddetli gerilimler, eşi benzeri görülmeyen acılar ve hüznler sebebiyle bir çaresizlik duygusu içerisine girdikleri için mucizevî çözümler beklemektedir. Bu beklentiler insanımızı yanlış ve boş umutlara sevk ediyor. Beklemek yerine, çok şiddetli, çok yoğun bir bilme, anlama ve üretme arzusu ve uğraşısı içerisinde olmak gerekiyor.

Varoluşumuza anlamlı pratiklerle vücut vermemiz gerekiyor.

Dışlayıcı standartlar uygulayan emperyalizm, farklı hayat, farklı siyaset, farklı kültür tarzlarını imkansız kılan tahakküm edici politikalar geliştiriyor; çoğulluk içeren dünyayı tek bir hayat tarzıyla,

tek görüşlü, tek anlamlı, tek modele mecbur bir dünyaya dönüştürmeye çalışıyor. Bu amaçla, dünya çapında manipülasyonlarla, manipülasyon bombardımanlarıyla büyük kampanyalar yürütülüyor. İslâm dünyasının ABD önceliklerine göre yeniden şekillendirilmesi projesi, küresel ölçekte sürdürülen resmî yalanlarla temellendirilmeye çalışılıyor. Dünya kamuoyu gerçekleri bütün boyutlarıyla bilmiyor, öğrenemiyor. Yeniden sömürgeleştirme ve yağmalama saldırılarıyla İslâm Dünyasında bundan böyle prefabrike ülkeler, toplumlar oluşturulabilecek.

Yeni sömürgecilik kendi hayat, siyaset, ekonomi ve kültür modelini, küresel ölçekte geçerli kılabilmek için bütün farklılıkları birer birer katliama tabi tutuyor. Bu amaçla benzeri görülmemiş insanlık, kültür ve uygarlık suçları işleniyor. Sömürgecilerin standartları tarafından onaylanan modelleri ve kategorileri benimsemeyen toplumlar, düşünceler tarihin dışına sürülüyor. Kimi ülkeler tanklarla işgal altına alınır, bombardımanlarla harabeye çevrilirken, kimi ülkeler de medyalar aracılığıyla işgal altına alınıyor ve ruhsal olarak harabeye çevriliyor.

Özgür tercihler yapamayan kimliksiz ve kişiliksiz toplumlar, kültürler ve yönetimler, küresel anlamda baskıcı yöntemlerle ve zorla *itibar* kazandırılan ve her zaman bir propaganda malzemesi olan kavram ve kurumların yanında yer alıyor.

Yeni sömürgecilik bütün dünyada kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde özel bir *hukuk* geliştirmeye çalışıyor. Yeni sömürgeciler *demokrasi* sloganı ile işgal ve istilalar gerçekleştiriyor, korku ve güvensizlikleri çoğaltıyor. Egemen söylemin yargılarını ve ölçütlerini kabul etmeyen Müslümanlar her alanda savunmasız bırakılıyor. Militarist yöntemlerle ve araçlarla asimilasyon sürecini yoğunlaştıran sömürgeci irade, kendi modelini mutlaklaştırırken, İslâmî modeli de aşağılayan çalışmalar yürütüyor. Bu konuda en çarpıcı, en etkili örnek, siyasal İslâm bağlamında yürütülen çalışmalarda ve tartışmalarda öne çıkıyor. Dünya çapında belirleyici siyasetler yürüten siyasal Siyonizm ve siyasal Hristiyanlık, hiçbir şekilde bir yargılama konusu olmazken, siyasal İslâm'a hayat hakkı tanınmıyor. Siyasal İslâm

zemininde yürütülen tartışmalarda, düşünsel, entelektüel yoksulluk ve ufuksuzluk içerisinde, özgüven, onur ve bağımsızlığını yitirmiş İslâmî düşünce hayatı, ideolojik manipölasyon kampanyaları karşısında anlamlı bir direnç göstermeksizin, otomatik bir kabul tavrını benimseyerek teslimiyetçiliği seçiyor. Bu konuda, öteden beri Türkiye’de ilginç, garip, çelişkili bir uygulama yaşanıyor. Türkiye’de özellikle laik kesimler, siyasal İslâm konusundaki muhalefetlerini, saldırganlıklarını, siyasal Siyonistler ve siyasal Hristiyanlar tarafından üretilen ve kullanılan argümanlara dayanarak sürdürüyorlar.

İçerisinde bulunduğumuz anormal dönem, uluslararası kurumların içeriklerinin ve işlevlerinin geçersizleştirildiği bir dönemdir. Bugün uluslararası kurumların yerini hizipçi politikalar alıyor, hukuk egemenlerin oyuncağı haline geliyor, küresel hukuksuzluk nedeniyle stratejik çıkmazlar, belirsizlikler ve yetersizlikler içerisinde İslâm dünyasının, kendi iradeleri, dirençleri, bilinçleri, dayanışmaları dışında hiçbir güvenceleri ve dayanakları kalmıyor. İslâm Konferansı Örgütü, İslâm dünyasının içerisinde bulunduğu vahim durum karşısında hiçbir etkili tavır alamıyor, hiç değişmeyen basmakalıp yaklaşımları, siyasetleri değiştirme gücüne sahip olamıyor. İslâm ülkelerinde, geleneksel bir şekilde yürütülen saplantılı devlet merkezci siyasetler yoluyla güçsüzleştirilen toplumlar, siyasal alanda bir sorumluluk üstlenme bilinci taşımıyor.

Egemen ve mütehakim irade, güçsüzlerin, farklıların, ötekinin, hayat tarzını, dünya görüşünü, kültür ve uygarlık değerlerini sürekli aşağılayıcı yargılarla, etiketlerle, ayrımcı klişelerle damgalıyor ve asimilasyon baskısı altına alıyor. Asimilasyon baskılarına direnen düşünceler, kültürler, anlamlar, model ve davranışlar, amansız biçimde karikatürize ediliyor, çok rencide edici tanımlarla tanımlanıyor. Bugün dünyada Müslümanlar çok kibirli ve sorgulayıcı bakışlara ve ilişkilere maruzdur.

Çok kibirli modern uygarlık ve bilim, insanlığı, önyargılardan, ırkçılıklardan, adaletsizliklerden, sömürüden, ekonomik farklılıkların neden olduğu parçalanmalardan kurtaramıyor. Kapitalizm insanın ihtiyaçlarına cevap vermek yerine, insanın ihtiyaçlarını ölçsüz

ve sınırsız bir şekilde kışkırtıyor, abartıyor. İletişim sistemi daha çok bir baskılama işlevi görüyor, bu yolla düşünceler denetleniyor, manipüle ediliyor. Bedenler sınırsız bir şekilde özgürleştirilirken, ruhlar ve zihinler sınırsız derecede köleleştiriliyor. Televizyon seyircisi edilgen ve çaresiz bir tüketici konumuna getirilmiştir. Müzik endüstriyel anlamda dünya çapında homojenleştirilmektedir. İmaj mühendisliği uygulamaları bağımsız düşünme, seçme, beğenme yeteneklerini köreltiyor. Tüketim kültürü ahlâkî sorumsuzluk ve ahlâkî düşüncesizlik üretiyor. Denetlenemeyen finans piyasaları, sosyal yapıları ve ahlâkî yargıları yıkım pahasına, haksız güç edinebilmek için dünya çapında finansal spekülasyonlar yapıyor. Pazarlar hükümetleri diledikleri biçimde yönlendiriyor. Piyasa; kültürün, politikanın, toplumun sınırlarını, işlevlerini tayin ediyor. Sosyal yönelişlerin, tercihlerin ve beğenilerin yerini bireysel yönelişler alıyor. Ekonomik çıkarlar adına, sosyal, toplumsal dengeler, eşitsizlikler feda ediliyor. Finans dünyasının kendi yasalarını, kurallarını, siyasetlerini dayatarak yoksulluk, eşitsizlik ve sömürü üreten bir dünya uygar bir dünya olamaz. Küresel irade bütün dünya için çok bağlayıcı ve baskıcı kalıplar, kavramlar, ölçüler getiriyor. Egemenlerin hayat, kültür ve siyaset modelleri meşru; güçsüzlerin hayat, kültür ve siyaset modelleri gayri meşru sayılıyor. Sosyal grupların rollerinin zayıflatıldığı, bireyselleştirilen toplumlarda, ortak hassasiyetler yaşatılamıyor. Muğlak ideolojik sembollerle, Türkiye’de yaşandığı üzere; ortak ve anlamlı bir kimlik oluşturulamıyor. Muhalefet bilinci ve muhalif etkinlikler zayıfladıkça, emperyalizm şiddetini arttırıyor. Modernliğin özgürlük ve eşitlik gibi sloganları; postmodernliğin farklılık ve hoşgörü gibi sloganları hiçbir anlam ifade etmiyor. İslâm ve Müslümanlar kendi bağlamlarında değerlendirilmiyor, Batı düşüncesinin beklentilerine, kalıplarına ve algılama biçimlerine göre değerlendiriliyor. Farklılığı düşmanlık nedeni sayan bir kültür, ötekileştiren ve ötekine nefreti telkin eden ideolojik tutkular, egemen standartlara uymayan herkese karşı aşırı bir tahammülsüzlük içerisindedir.

Günümüzde tarih, özellikle İslâm dünyasında bir trajedi haline gelmiştir. Bütün Ortadoğu ülkeleri birer birer kolonileştirilmek iste-

niyor. Hayat tarzımızı, inanç ve düşüncelerimizi yönetmek isteyen emperyal küstahlık karşısında, İslâm dünyası, düşünce, kültür, entelektüel hayat etkili ve derin bir sessizlik içerisinde. Emperyal küstahlık karşısında hukuk uygulama imkanı yoktur. Bugünün tarihi anormal ve kabul edilemez bir tarihtir. İnsanlığın kontrol edemediği gelişmeler, insanlığın felaketiyle sonuçlanacak gelişmelerdir.

Nostaljik hayalciliklerimizden ve kendi kendimizi aldatmaya yarayan teslimiyetçi romantizmlerimizden güç de olsa, bugünün gerçekliğine uyanmalıyız. İslâm dünyasının, düşünsel, kültürel, ekonomik, siyasal özgürlükleri güvence altında değildir. İslâm dünyasında aktif ve sorumlu bireylerden oluşan, aktif, sorumlu, eğitilmiş, yeterli toplumlara, bu toplumların oluşturacağı özgür siyasal iradelere ihtiyaç var. İslâm ülkelerinde ortak bir iradenin şekillenebilmesi için içbütünlüğün sağlanması, bunun için de sürekli ve içtenlikli bir etkileşimin gerçekleştirilmesi gerekiyor. Evrensel İslâm kardeşliğinin gereklerini, sorumluluklarını yerine getirmeyen topluluklar için özgür bir gelecek yoktur. Hepimiz, her şartta selim bir aklın ve selim bir kalbin bütünlüğünü sağlayarak insanlık için gerekli ve geçerli olan değerleri temsil etmek, İslâm ümmetine özgü ortak bir dünya görüşüne sahip olmak durumundayız. Bilmek gerekir ki bütün milliyetçilikler *farklıya* karşı tahammülsüz, müsamahasız ve aşırı kuşkuludur. Her ırkçılık ve milliyetçilik, yersiz, saçma, komik korkular ve vehimler üretir. Irkçı, milliyetçi akıl, bölücü ve tahrip edici bir akıldır. Irkçı, milliyetçi akıl, saçma bir akıldır. Irkçılıklar ve milliyetçilikler çok dar kapsamlı, çok sınırlı kimlikler üretirler. İslâm, en geniş, en ufuklu, en kapsamlı bir kimliğin adıdır. Benmerkezci oluşumların, ilişkilerin çatışma üreteceği unutulmamalıdır. İslâm her hangi bir etnik kimliğin himayesinde tanımlanmaya muhtaç değildir. Bütünün özelliklerini temsil etmeyen, yansıtmayan parçalara itibar edilmemelidir.

Kendimizi olduğumuz gibi ifade edememek, olduğumuz gibi tanımlayamamak ve olduğumuz gibi gerçekleştirememek tahammül edilebilir bir durum değildir. Toplumsal kabul için kimliğimizden, düşüncelerimizden ve kişiliğimizden ödün veremeyiz. Konjonktür

gereği kimliklerinden, düşüncelerinden ve kişiliklerinden vazgeçenler, köle ruhlu oldukları için kimlik ve kişiliklerinden vazgeçiyor.

Her durumda ilkeli olmamız, ilke insanı olmamız gerekir.

Düşüncelerimizin, kimliğimizin, üreticileri ve sahipleri olmamız gerekir. Her tür bağımlılık bir anlam bunalımına neden olur.

Çokuluslu şirketlerin ulusal egemenlikleri aşan egemenlikleri ve tüketim modelleri, dünyada kim için neyi ve nasıl üretecekleri konusunda nihai bir karar merkezi konumundadır. Günümüzde toplumlar tüketim tarzlarını, kültür tarzlarını özgürce kendileri seçmiyor. Çokuluslu şirketler büyük riskler almadan büyük kârlar elde ederek ürettikleri tüketim modelleriyle ve hayat tarzlarıyla bütün özgün kültürleri tehdit ediyor, güçsüzleştiriyor ve yabancılaştırıyor. Bu şirketler, bütün toplumlara tüketim tarzı ve hayat tarzı pazarlıyor. Özgün kültürler sürekli baskı altında tutuluyor. İnsanlığa karşı her hangi bir yükümlülük taşımayan bu şirketler, günümüzde küresel ekonomik diktatörlükler haline gelmiştir. İnsanlık ekonomik bir faşizm karşısındadır. Sözü ettiğimiz şirketler daha çok kâr için bütün rakiplerini tasfiye ederek etkisizleştirmeye çalışıyor, her biri bir misyoner tavrı içerisinde, kendi modellerinin tek geçerli seçenek olduğunu savunuyor. Çokuluslu şirketler daha çok egemenlik ve iktidar elde etmek, daha çok işsizliğe, kültürsüzlüğe, toplumsal ayrımcılığa ve ekolojik sorunlara neden oluyor.

Tarihin, dünyanın ve uygarlığın insana yabancılaştığı bir dönemi yaşıyoruz. İnsanın ve insanî olanın müdahil olmadığı bir dünyada insanlar birbirlerine yabancılaşıyor ve bütün doğallıklar bozuluyor, kayboluyor. Bugün, ulusal ekonomiler bağımsız yaşayamıyor, kimi ulusal düzenler kendi başlarına varlıklarını sürdüremiyor, pek çok toplumun kaderini ulusal yapılar değil, küresel güçler belirliyor. Küresel jeostratejik düzenlemeler karşısında, zayıf ülkeler bir kez daha biçimsel bağımsızlık dönemine girmişlerdir. Küreselleşmeyi belirleyen güç, iletişimin gücüdür. Anında iletişim yoluyla küresel kültür, yerel kültürleri aşındırıyor, eskitiyor ve değersizleştiriyor. Anında iletişim iyi ve doğru iletişimin imkanlarını sağladığı gibi; kötü, yanlış ve çarpıtılmış iletişim imkanlarını da sağlıyor.

Bütün dünyada, küresel anlamda olduğu kadar, yerel anlamda da değişim olgusu bütün devletleri bir şekilde etkiliyor, statüko sorgulanıyor, resmî ideolojik alan aşıyor. Bütün bu gelişmeler olurken; Türkiye’de statüko, resmî ideoloji, resmî bağınazlık, resmî gericilik hiçbir şekilde değişmiyor. Bu nedenle, Türkiye kültürel anlamda, siyasal anlamda sürekli taciz edilebiliyor. Türkiye’de hükümetler değişiyor, bütün siyasal kadrolar değişiyor, siyasal isyanlar bütün eski, çürümüş politik kadroları tasfiye ediyor; ancak resmî ideolojiye dayalı ufuksuz, içeriksiz, klişelerden ibaret siyasetler değişmiyor, değiştirilemiyor. Siyasal elitler, askerî, idarî bürokrasi, saplantılı ideolojik semboller temelinde muğlak ve kronik bir projeyi ayakta tutmaya çalışıyor. Türkiye ideolojik anlamda bir kısır döngü içerisinde bulunuyor. Hangi nedenlerle olursa olsun, ideolojik kısır döngü içerisine giren bireyler ya da toplumlar her türlü gerçeklik duygusunu ve kimliğini yitirir.

İdeolojik kısır döngü içerisine giren bireyler ve toplumlar düşünerek hareket edemezler ve düşünerek yapamazlar. İdeolojik kısır döngü içerisine giren birey ya da toplumlar emir alarak düşünür, seçer, tercih eder ve emir alarak yapar; basmakalıp etiketlerle hareket ederler. İdeolojik saplantılar üzerine kurulan düzenlerde, rejimlerde adalet fikrine ve duygusuna yer yoktur. İdeolojik kısır döngü içerisindeki toplumlar, tarihsiz, kültürsüz, manevîyatsız, ruhsuz toplumlara dönüştürülmüştür. İdeolojik kısır döngünün egemen olduğu toplumlarda, halkların tercihlerinin, değerlerinin, kaygılarının, sorunlarının, özlemlerinin, rahatsızlıklarının, mutsuzluklarının devlet nezdinde hiçbir önemi yoktur. Bu tür toplumlarda gündemde olan, kimliksiz düşüncelerdir. Bu tür toplumlarda bir uygarlık ve kültür kimliğini, hayat tarzını ve değer sistemini bütün boyutlarıyla temsil ve ifade etme hakkı yoktur.

İçerisinde bulunduğumuz dönemde tarih, insani amaçlar doğrultusunda değil, militer amaçlar doğrultusunda ilerliyor. Militarizm evrensel akılla savaşıyor; sömürgeleştirici, gerginlik ve korku uyandıran politikalar, uygulamalar geliştiriyor, acımasız, duygusuz, dışlayıcı ve uzlaşmaz bir dünya oluşturuyor; militarizm cehen-

nem araçları üretiyor, kullanıyor, kimi toplumları, halkları cehen-nemî koşullar içerisine sürüklüyor. Bugün, bütün toplumlarda ahlâkî denetim gücünü, işlevini, anlamını yitiriyor. Bütün politik ve hukukî bakış açıları tükeniyor. Topyekün imha imkanlarına sahip olan militarizm, bu imkanlarını kullanarak enformasyona hükmediyor, enformasyonu yönetiyor. Bütün halkları tehdit eden milita-rizm, işgalleri, katliamları, işkence ve soykırımları olağanlaştırıyor, insanlık vicdanında büyüyen bir güçsüzlük duygusu oluşturuyor.

Bugünün tarihi, İslâm dünyasının içerisinde bulunduğu temelsiz bütün iyimserlikleri çok korkunç bir şekilde yalanladı. Bütün bir Or-tadoğu sürekli ve yoğun bir trajedi içerisinde. Bu trajedileri gereği gi-bi yaşadığımızı, paylaştığımızı söyleyemeyiz. Bu trajedilerin hayatı-mızda bir yansıması yok. Bu trajedilerin siyasal hayatımızda bir yan-sıması olmadığı gibi düşünsel hayatımızda, kültürel hayatımızda, sa-nat ve edebiyat hayatımızda da bir yansıması yok. Düşünce, kültür, sanat ve edebiyat hayatımız sanki güllük gülistanlık bir dünyada ya-şıyormuşuz gibi bütün bu olup bitenler karşısında anlaşılamaz bir umursamazlık sergiliyor. Bugün, bütün bir Ortadoğu Siyonist strate-jiler tarafından teslim alınmış durumda. Ucuz iyimserliklerin, ucuz umutların, çok ağır, çok pahalı sonuçlar verdiğini görmek gerekiyor. Bugünün tarihi, İslâm dünyasına dini ırkçılık ve İslâm antipatisi te-melinde yaklaşıyor. İslâm söz konusu olduğunda, hem hukuk hem de siyaset faşizme yenik düşüyor. Faşizm politik kirlenmeyi, hukukî çölleşmeyi yoğunlaştırıyor. Küreselleşmenin dini yönü ve boyutları, küresel sistem tarafından dikkatlerden uzak tutuluyor.

İslâm dünyası ve İslâmî gelişmeler karşısında çok açık bir şekil-de büyük bir kimlik yoğunluğu içerisinde bulunan Hıristiyanlık, ekümenik stratejiler üzerinde derinleşiyor. İslâm dünyası yargısız bir mahkûmiyet durumu yaşıyor. Küresellik evrensel bir imparator-luk yönünde gelişiyor. Pek çok eşsiz doğal kaynağa sahip olan, an-cak aklın ve bilincin gücüne sahip olamayan toplumlar; hiçbir do-ğal kaynağa sahip olmayan, fakat bilimsel, teknolojik imkanlara sa-hip olan toplumlar tarafından sömürülüyor.

İslâm dünyasında tarihleri boyunca otoriter devletler tarafından zayıflatılan toplumlar, bu defa küresel diktatörlük tarafından zayıflatılıyor. Toplumlarımız maalesef geri çekiliyor; düşüncelerimiz, inançlarımız, karakterimiz maalesef geri çekiliyor. Bireyci tercihler, tarzlar, ilişkiler ağırlık kazanıyor. İmanî, ahlâkî, vicdanî, manevî kaygılar, ilgiler, uğraşlar zayıflayınca, bireycilikler, bencillikler çığırından çıkıyor ve sınır tanımıyor.

Tarihin insanlık için kabûsa dönüştüğü içerisinde yaşadığımız karanlık koşullarda, zamanın sınavları karşısında direnç gösterebilmeliyiz. Her alanda algılama ufuklarımızı genişletmeli, öncelikle-rimizi savsaklamamalı, kişisel sorumluluklarımızı çoğaltmalı, adaletsizliklere karşı sesimizi yükseltmeli, zulme, adaletsizliğe uğrayarak mağdur edilen kardeşlerimizi paylaşmalı, İslâm dünyası çapında ortak bir iletişim zemini açmalı ve bilinç alışverişi yaparak küresel diktatörlüğe karşı muhalif bir kamuoyu oluşturmaliyiz. İslâm toplumlarının günümüzde stratejik özne olarak değil, nesne olan toplumlar muamelesine maruz bırakılmasına seyirci kalmamalıyız. Dünya çapında yoksulluk ve adaletsizlik üreten, yalnızca ekonomik çıkarları gündemde tutan, toplumları metalaştıran küreselleşmeye karşı, sosyal hakları, kültürel, siyasal hakları temsil eden, ortak insanlık değerlerinin ifadesi bir küreselleşmeyi savunmalıyız.

Geçmişte İslâm uygarlığı; halkların kendilerine karşı sorumlu olması gerektiğini öne süren halifelerin, hilafeti nefislerinin, hırslarının, keyfiliklerinin tatmin aracı olarak gören halifelerin, hanedan rekabetini sürdüren halifelerin, dünyaperest halifelerin, her tür özgür arayışları yok eden veraset geleneğine dayalı mutlakıyetçi saltanatı sürdüren halifelerin, kavmi ihtirasları, kişisel ihtirasları, iç çatışmaları ve rekabetleri sürdüren halifelerin, sınırsız sorumsuzlukları, ahlâkî yozlaşma, tembellik, ruhsuz, heyecansız, kuru bir ibadet hayatı, gayret, çaba ateşinin aşkının sönməsi, kutsallaştırılmış kişilere yönelik ve perestiş, alışkanlıkları, teamülleri ve nakli esas alan donmuş, katı muhafazakarlık, naklin akıldan üstün tutulması vb. gibi nedenlerle çöktü. Bugün de İslâm toplumlarında benzer inhiraflar aynı şekilde sürüyor.

Tarihi yeniden yapmak istiyorsak, tarihî bir dinamizm ve değişim üretmemiz gerekir. Tarihi denetleyebilmek için tarihin, insanlığın imkanları hakkında, tarih hakkında en geniş anlamda bilgi sahibi olmak gerekir, zamanın dönüştürülebilmesine katkıda bulunabilecek dinamiklere sahip olmak gerekir. Tekdüze düşünceler, davranışlardan yeni bir dil, söylem üretilmez. Düşüncesiz, fikirsiz, kültürsüz, iradesiz toplumların ideolojik denetime açık olduğunu bilmek gerekir. Bir anlam ve bilgelik içeren geleneklerle, alışkanlık şeklinde sürdürülen taşlaşmış gelenekleri birbirine karıştırmamalıyız. Geleneklere bağımlılık, bireylerin ve toplumların kimi sosyal, kültürel değerleri yaşatmasına katkıda bulunabileceği gibi bireylerin, toplumların ufuklarını, ilgilerini kısıtlayıcı bir etki de uyandırabilir. Bu nedenle alışkanlıklarımıza göre değil, düşünerek hareket etmek zorundayız.

Toplumsal, siyasal dönüşüm; güçlü ve etkili bir şekilde düşünerek, tartışarak, üreterek davranan toplumlarda mümkündür. Yeni küresel gelişmelere eski zihniyetle katılmak mümkün değildir. Ekonomik hayatlarını, siyasal ve kültürel hayatlarını yönetmeyen ülkelerin, insanlığın gündeminde kalma gücü yoktur.

İnançlarımız dünya görüşümüzün temelidir.

Hayatımızı, varoluşumuzu ancak inançlarımızla anlamlı kılabiliriz.

Hayatımızın her alanındaki tercihlerimizle, kimliğimiz arasında bir bütünlük olmalıdır.

Hiçbir gerekçeyle inançlarımızı ve kimliğimizi erteleyemeyiz. Safiyetimizi ve içtenliğimizi yitirdiğimizde her şeyimizi yitiririz. İnançlarımızı bir bütünlük içerisinde temsil edebilmek için düşünsel, kültürel, entelektüel, ahlâkî anlamda yeterli hâle gelebilmeliyiz. Bu konuda yeterli hâle gelmeden zamanın ve tarihin nabzını elimize alamayız.

Duyarlıklarımızın ve doğallıklarımızın aşınmasına fırsat vermemeliyiz. Doğallığın ve içtenliğin bulunmadığı bir yerde, ahlâkın bulunmayacağını öğrenmeliyiz.

Nasıl olmamız gerekiyorsa, öyle olmalıyız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YOLUMUZU KAYBETMEMELİYİZ, YÜREĞİMİZİ YİTİRMEMELİYİZ

Modern kültür ve uygarlık, daha çok teknik özellikleri ve nitelikleriyle temayüz etmiştir. Bu nedenledir ki, anlam ve derinlikten yoksundur. Bu kültür ve uygarlık, standartlaştırılmış, tek biçimli, niceliksel ve teknik bir dile, söyleme sahiptir. Ruhtan ve derinlikten yoksun ve bir tekniğe dönüşen modern kültür ve uygarlık, bir değer içermediği, bir kimlik sahibi kılmadığı için kitle iletişimi ve enformasyon sisteminin etkisiyle dünya ölçeğinde kültürel ve ekonomik aynılıklar üretiyor. Hiçbir geçmişe, geleneğe, birikime, tarihe, değer ve önem sistemine sahip olmayan bu kültür, gündelik hayata özgü pratiklerden ibaret bir mahiyet taşıyor.

Modern kültür ve uygarlık, hesapçı bir uygarlık olduğu için daha çok ekonomik hayata özgü çerçevelere sahiptir. Bu kültür ve uygarlık, dünyanın hesaplanabilir, ekonomik alanların dışında kalan dünyaları, hayatları kesinlikle görmüyor ve anlamıyor. Bu özelliği nedeniyle, modern uygarlık, hayatı bütün boyutlarıyla kuşatan İslâm kültür ve uygarlığını da anlamıyor. Modern teknik uygarlığın bütün alanları, kavram, kurumları ve yapıları, kesinlikle ahlâkî, insanî, vicdanî bir müdahaleyi, öneriyi ve eleştiriyi kabul etmiyor. Küresel sistem hiçbir ahlâkî müdahaleyi kabul etmediği için dünyamız kötülüklerle, adaletsizliklerle, savaşlarla, vahşetle birlikte anılıyor.

Küresel sistem teknik bakımdan zenginleştikçe, insani bakımdan yoksullaşıyor. İnsani ilişkiler ve yapılar kayboluyor. Toplumsal ve kitlesel yıkımlar çoğalıyor. Her şeyin para ile değerlendirildiği bir dünyada yaşıyoruz. İnsanlık sosyal amaçlara önem veren bir sistem ihtiyacı duyuyor. Hiçbir güç tarafından sınırlandırılmayan kapitalist küresel düzen, bir yanda sınırsız zenginlikler üretirken, bir diğer yanda sınırsız yoksulluklar üretiyor. Modernleşme süreçleri küresel ölçekte sosyal yabancılaşmayı derinleştiriyor.

Endüstriyel kapitalizme özgü yapılar, ilişkiler, kurum ve kültürler, her toplumda geleneksel bütün yapıları, ilişkileri sarsarak parçalanmalarına neden oldu. Eşitsizlikler, dışlanmışlıklar, ahlâkî ve sosyal bozulma bütün dünyada şiddete zemin hazırladı. Çılgın muhterislerin ürettiği politikalar, dünya çapında gerginliklere, çatışmalara neden oldu. Bütün bir insanlık muhterislerin ahlâkî sınırları tahrip ettiğine tanık oldu.

Bir toplumsal bünyenin sağlıklı bir şekilde hayatini sürdürmesi için o toplumda, siyasal, kültürel, dini, ekonomik bütün boyutların gerektiği şekilde işlevlerini sürdürmeleri zorunludur. Herhangi bir boyutun ihmal edilmesi, baskı altına alınması, engellenmesi durumunda o toplumsal bünye sağlığını yitirir. Bütün sosyal yapılar, kendi iç yapısal özellikleri doğrultusunda ilerler, hiçbir sosyal yapı dışardan ve tepeden müdahalelerle dönüştürülemez. Bürokratik ve oligarşik yönetimlerin etkisini sürdürdüğü toplumlar durağanlığa mahkûm olur. İdeolojik anlamda ayrıcalıklı konumların, kurumların ve statülerin bulunduğu toplumlarda adalet yer yoktur. Bürokratik ve oligarşik iktidarın kontrol edilemeyen, aşılamayan, sorgulanamayan güç ve etkisini sürdürdüğü bir toplumda özgür siyasetten söz edilemez.

Endüstriyel kapitalizmin hayatın her alanında görülen yabancılaştırıcı ve baştan çıkarıcı etkileri olmasaydı milliyetçilikler de olmayacaktı. Küreselleşme, âdil, eşitlikçi, insani temeller üzerinde gelişmiş olsaydı, etnik parçalanmalar, çatışmalar ve gerginlikler yaşanmayacaktı. Günümüzde milliyetçilikler büyük ufuklu ve büyük boyutlu politikalar, kültürler ve ekonomiler için büyük bir engel teşkil ediyor. Büyük değişimlere kapalı bir duygusallık durumu

olan milliyetçiliklerin, tarihî inşaları belirleyen bir güç olmadığını görüyoruz. Milliyetçiliklerin gücü popüler bir güç olduğu için her dönemde milliyetçilik iktidar mücadelelerinin vazgeçilmez aracı haline geliyor. Dünyadan kopmuş, içine kapanmış, kendine güveni olmayan, demagojilere dayalı kavramlarla yönetilen ufuksuz toplumlar, küresel gelişmelerle yüzleşemedikleri için milliyetçiliklere sığınıyor. Küreselleşme çağında milliyetçiliklerin bir anlamının olmadığı, ancak folklorik bir anlamı olduğunu görüyoruz. Bunun yanında her milliyetçilik bir gerginlik nedeni de olmaktadır.

Küresel, teknik, niceliksel yabancılaştırıcı kültürün etkilerinden kaçmak için her durumda romantizm, abartı ve çarpıtma içeren milliyetçiliklere, yerelliklere ve yerel çerçevelere sığınmak geçerli bir çözüm olamaz. Hangi koşullarda olursa olsun, etnik benmerkezcilik, kültürel benmerkezcilik açıkça bir ayrımcılıktır. Milliyetçilik farklı olanın haklı olabileceğini kabul etmez. Bütün ırkçı refleksler kültürün, siyasetin, uygarlığın ufkunu kapatır ve karartır. Bilmek gerekir ki diğerlerinden daha önemli, daha üstün, daha nitelikli herhangi bir etnik unsur yoktur.

İslâm kültür ve uygarlığının dili, bütün insanlığa seslenen, bütün insanlık durumlarıyla ilgilenen ve insanlık durumları karşısında kendisini sorumlu sayan bir dildir. İslâm kültür ve uygarlığının temel özellikleri, nitelikleri, yalnızca bir halka, belirli halklara, etnik ve ulusal bir geçmişe mal edilemez. İslâm kültür ve uygarlığına özgü çerçeveler, kavram ve kurumlar belirli bir zaman ve mekânla sınırlandırılması söz konusu olmayan, ulusal çerçevelere sığmayan bir mahiyet taşır. İslâm kültür ve uygarlığı, çok anlamlılığa, çok boyutluluğa ve çok ufukluluğa sahiptir. Müslümanların insanlık tarihini etkiledikleri ve belirledikleri dönemler, evrenselci ilgiler, ilişkiler ve ufuklara sahip oldukları dönemlerdir. Milliyetçilikler tek halkla ilgilenirken, İslâm bütün halklarla ilgilenir. Milliyetçilikler tek anlamlılığa dayalı dar kalıplara mecburdur. İslâmın tarihe vaziyet ettiği dönemlerde, İslâm Ümmeti'nin kültürel ve siyasal çoğulculuk temelinde şekillendiğini hatırlamamız gerekir.

Günümüzde ABD öncülüğündeki küresel sistem, kültür ve uygarlıklar çatışması merkezinde biçimlenen, *öteki* ile ilişkilerde dışlayıcılığı esas alan, militarizme dayalı tek taraflı güvenlik anlayışına sahip, çatışmacı bir dış politika anlayışını kurumsallaştırırken, İslâm dünyasının tarihsel, kültürel toplumlar olarak kısıtlanmasına, belirlenmesine seyirci kalamayız. İslâm toplumları aynı zamanda hukukî, siyasî toplumlar olarak da tarihte var olmak zorundadır.

İslâmcılığın modern bir kavram olduğunu belirtmek gerekir. *İslâmcılığın* kavramsal çerçevesi Birinci Dünya savaşı sonrası gündeme girdi. *İslâmcılık* kısaca, Müslümanların tarihin nesnesi olmaktan çıkarak, tarihin-siyasetin öznesi haline gelme mücadelesi olarak tanımlamak mümkündür. Modern zamanlarda özellikle İslâm'ın vicdanî ve ahlâkî bir kişisel tercih olarak sınırlandırılması gerektiği anlayışını reddederek İslâmın siyaseti de içerdiği teziyle birlikte bir hayat tarzı olarak tarihe girmek istemesi ve bu yolla İslâm dünyasında yeni başlangıçlar yapması, dışardan bir isimlendirmeye *İslâmcılık* olarak isimlendirilmiş ve bu isimlendirilme etrafında spekülâtif, sansasyonel, gerçeği yansıtmayan, çarpıtıcı, yanlış, önyargılı yorumlar yapılmıştır. Hangi alanda olursa olsun, kendi kavramlarımızı İslâmî öze bağlı kalarak kendimiz üretebilmeliydik. Ancak, kültürümüz, üretmek yerine, geleneksel mirası tüketmek üzerine kurulu olduğu için bu kavramsallaştırmayı başaramadık. Bütün dünyada *İslâmcılığın* ilkleri olarak bilinen isimler Şeyh Cemaleddin Afgani, Mevlana Mevdudi, İmam Humeyni, Seyyid Kutup vb. gibi isimler entelektüel gösteri olsun diye mücadele etmediler.

Modern dünyada *İslâmcılıkla* ilgili oluşturulan imaj olumsuzdur, söylemse gerçek dışıdır. Laik ölçütlerle çeliştiği ve çatıştığı için *İslâmcılık* tanımlaması laik toplumlarda tepki topluyor. Modern, laik, materyalist kültür, İslâmın bu yeni çerçevesini anlamaya elverişli değil. İslâmın aslî özgürlüğüne dayalı olarak bir bütünlük içerisinde, bütün insanlığa ve İslâm Ümmeti'ne hitap eden yeni tarzı, İslâm dünyası dışında büyük bir endişe uyandırıyor. İslâmcılık, şimdiki zamanın dili, ifadesi olmak istiyor, şimdiki zamanın sorunları, bilgisi, gereği ve bilinci üzerinde duruyor, içerisinde yaşadığı-

mız gerçeklikle ilgileniyor. Geleneksel söylemse daha çok bir nostalji temelinde geçmişe doğru bir ilgiyi canlı tutmak istiyor.

İslâmın bütün boyutlarını içeren bir dil, söylem ve eylem anlayışı, hayatın bütün boyutlarına yönelik bir aktivite yönelişi, İslâmın modern dünya karşısında bağımsız bir şekilde kendisini yapılandırma girişimi, çabaları, söz konusu olduğunda İslâm, Batı dünyasında düşman haline gelmiştir. İslâm'ın bağımsızlığı demek, özellikle Ortadoğu'da Batılıların petrolle ilgili çıkarlarının ve İsrail'in varlığının tehdit altına girmesi demektir. *İslâmcılık* günümüzde daha çok bir indirgemecilik biçiminde kullanılmaktadır.

Kimi eksikliklerine ve yetersizliklerine rağmen, *İslâmcılık* olarak kavramsallaştıran *İslâmî tasarı ve tasavvur* bir tepki değildir, bir protesto hareketi ya da dalgası değildir. Irk ve sınır ayrımlarını aşarak, sınırları aşan yeni bir bilinç ve duyarlılığı oluşturan bu yeni tasarı ve tasavvur, her tür yabancılaşmayı, dışlanmışlığı, yozlaşmayı, taklitçiliği, geçmişçiliği, hastalıklı romantizmi, statükoculuğu, konformizmi, teslimiyetçiliği, bağımlılığı, tek boyutluluğu, devletçiliği, tarih ve coğrafya merkezci saplantıları, ufuksuzluk ve dar görüşlülüğü, bağnazlık ve aşırılıkları sorgulayarak yeni bir özgünlük ve özgürlük arayışının ifadesi olmak istemektedir. Bu yeni tanım ve tasavvur, din ve siyasetin birliğini savunan bir gerçekliğin günümüzdeki yansımasıdır. İslâm'ın diğer boyutları yanında siyasal bir karakteri ve özelliği olduğunu vurgulamak, gerçeği yansıtan bir değerlendirmedir. Siyasal İslâmî yöneliş, düşünsel, kültürel, entelektüel, ahlâkî, hikemî yönelişler ve gelişmelerle birlikte yürütüldüğünde ancak etkili ve anlamlı olabilir.

İslâmcılık; dağılmış, bir kenara terkedilmiş, hizipçilikleri aşarak, tutarlı ve bütüncül bir çerçeve oluşturarak, İslâmı yeni bir değer sistemi olarak, yeni bir siyasal sistem olarak, tarihe dönüşü ve tarihinin İslâmî anlamda yeniden başlaması için ortaya konulan yeni bir duyuş, algılama ve duruş tarzıdır. İslâmcılığı koşulların ürünü olarak yorumlamak yanlıştır. İslâmın her anlamda ve her alanda hayata dönüşü projesi, İran İslâm Devriminin başarıya ulaşmasıyla birlikte, İslâmcılığın romantik bir ütopya olmadığına anlaşılması,

Mısır'da, Cezayir'de, Sudan'da İslâmcı kadroların kazandığı büyük başarılar, İslâm dünyasında kültürel, siyasal statükoyu değiştirme, dönüştürme girişimleri, bağımsız, evrensel bir İslâmî çizginin, dayanışmanın, ilişki biçiminin ortaya çıkışı bütün dünyada farklı etkiler ve yankılar uyandırmıştır. İslâm Devrimi'nin başarıya ulaştığı tarihe kadar, dünya İslâmı ilgisizliğe terk etmişti. Sünnî dünya ise Şîî dünyaya karşı çok ilgisiz ve kibirliydi. İslâm Devrimi ile hem dünya hem de Sünnî dünya İran ile ilgilenmeye başladı. Batı'nın oluşumundan itibaren Batı dışı dünyalara karşı ilgisiz ve saldırgan olduğunu belirtmek gerekir. İslâm Devrimini takip eden dönemde, bütün bir Batı dünyası, statükocu düzenleri ve Batı'yı sorgulayan ve bunlara meydan okuyan yeni İslâmî dili ve söylemi, aşırı, yanıltıcı yargılarla mahkûm etmeye çalışmış, İslâmcılığı kuşatmak ve tecrit etmek amacıyla İslâmcılığın şiddet yanlısı olduğu iddiasını gündeme getirmiştir. Batı Dünyası, komünizmin dağılışını izleyen dönemde ortaya çıkan düşman boşluğunu İslâm ile doldurmak istemiştir. Soğuk Savaş döneminde Batı, Sovyet Bloku ile daha çok siyasal açıdan bir rekabet içerisindeydi. Batı ile Sovyet Bloku arasında yaşama biçimleri açısından bir sorun, rekabet yoktu. İslâm söz konusu olduğunda kültürlerin ve uygarlıkların çatışması fikri de hayata geçirilmiş oldu.

Siyasal değişim, dönüşüm, yeniden inşa talepleri, kültür ve uygarlık rekabetleri dışında petrol bölgelerinde istikrarın ve güvenliğin tehdit altına girmesi ihtimali, İsrail'in güvenliğinin sarsıntıya uğraması endişesi, dünya Siyonizminin öncülüğünde dünya çapında etkili İslâm karşıtı kampanyaların açılması sonucunu doğurdu. Bugün, bütün dünyada, kimi İslâm toplumlarında ve özellikle de Türkiye'de, İslâmcılık ya da siyasal İslâm konusunda, İsrail ve dünya Siyonizmi tarafından amaçlı olarak üretilen olumsuz, onur kırıcı, çarpıtılmış, tahrif edilmiş ve düşmanlık içeren nitelemelere dayalı kalıplar tüketiliyor. Türkiye gibi ithal dünya görüşleriyle yönetilen ülkelerde, özgün yorumlar, özgür değerlendirmeler görmek mümkün olamıyor. Dünya Siyonizmi tarafından üretilen olumsuz kalıpları İslâm karşıtlarıyla birlikte, statükoya köleliği gelenek haline ge-

tirmiş kimi İslâmî çevreler de kullanabiliyor. Bütün bu çalışmalar, kampanyalar İslâmın siyasal etkisinin yok edilmesi, İslâmın moral alanla kısıtlanması, Batı dünyasının petrol çıkarılarının korunması ve İsrail'in güvenliğinin sağlanması amacıyla sürdürülüyor.

Emperyalist, militarist, faşist merkezi güçlerin ve egemen kurumsal yapıların çok yönlü kuşatması karşısında İslâmcı eğilimlerin, düşünsel, entelektüel, kültürel, siyasal anlamda gerekli direnci gösteremediği maalesef bir gerçektir. İslâm tarihi boyunca, hanedanlıklar, sultanlıklar, kavimler, imparatorluklar, devlet ve siyaset bağlamında İslâmın özünü ve ruhunu yansıtmak yerine, tersine bir işleyişle, kendi hanedan, kavim, saltanat ve imparatorluklarına özgü telakkileri İslâma ve Müslüman topluluklara yansıttılar. İslâm aracılığıyla kendilerini meşrulaştırdılar. Tarihsel süreçte ortaya çıkan ve ümmet ahlâkını yıkan bu farklılıklar, ayrılıklar, aykırılıklar, İslâmî hareketler tarafından gereği gibi aşılamadı, evrensel bir hassasiyet ve güç birliği oluşturulamadı. Yerel, milliyetçi tutkular, bağnazlıklar, bencillikler nedeniyle evrensel anlamda güçlü bir İslâmî aidiyet duygusu geliştirilemedi.

Bir kültür ve uygarlık kendi ruhunu, bilincini kaybettiğinde, başka kültür ve uygarlığın olumsuz etkilerine açık hâle gelir. Bilincimizin, vicdamızın, kalbimizin, ruhumuzun yapılarının, kaynaklarının yabancılaşmasına ve yolunu kaybetmesine izin veremeyiz. Dizginlenemeyen çılgınlıkların, küstahlıkların, ahlâksızlıkların güvencesiz dünyasında, umut kırıcı bir hareketsizlik içerisinde bekleyemeyiz. İslâm dünyası, çok sıkıntılı, olumsuz ve yorgun bir zaman içerisinden geçiyor. Bu dönemde, İslâm dünyasında pek kendisi olamayan pek çok rejimin karaya oturduğunu görüyoruz. Bu sıkıntılı ve yorgun zamanlarda, uzun soluklu radikal amaçlara ihtiyacımız vardır. Bu evrede derinlikli ve içtenlikli bir şekilde yeniden kapsamlı bir şekilde düşünmek zorundayız.

Bir yanda yaralayıcı ve cezalandırıcı ideolojik politikaların, bir yanda medyatik dışlama, aşağılama, etiketleme kampanyalarının, medyatik karalama hareketlerinin, bir diğer yanda sürekli baskı ikliminin çok haksız tanımlarla ve tiranca yöntemlerle İslâmın gözden

düşürülmesi girişimlerinin etkisi altında kalarak, kimi İslâmî çevrelerin, yayınların içerik ve anlam kaymaları yaşadıkları, entelektüel travmalar geçirdikleri, aidiyete ilişkin ikilemler içerisine girerek, aidiyet sorunları ile yüz yüze geldikleri, ait oldukları İslâmî kimliklerinden utandıkları için olacak, ilkesel bütünlüklerini kaybettikleri ve bu nedenlerle de İslâm'ı demokratik, liberal, postmodern, ulusal, yerel çerçevelerle eşitlemeye çalıştıkları, İslâmı siyasal boyutundan bağımsız bir zeminde temsil etmeye çalıştıkları gizlenemez bir gerçektir.

Güçlü bir imana sahip olmak, güçlü insani yetilere, niteliklere, özelliklere sahip olmak anlamına gelir. İslâmî sınırların, ölçülerin korunması konusunda her durumda ciddiyet ve sadakat olmalıdır. Değerlerimizi, ölçülerimizi gereği gibi koruyamıyorsak bu, imanımızı gereği gibi koruyamadığımızdandır. Değerlerini, ölçülerini özgürce temsil edemeyen ve koruyamayanlar, itibarlarını da ilişkilerini de koruyamazlar.

Allah'a inanmak, Allah'ın sınırlarını korumak, bu yolda sorumlu davranışlara sahip olmak, iyi ve güzel işler yapmak, mekanik bir bağlılık ve itaat değil, bilinçli bir tercih olarak heyecanla gerçekleştirilmelidir. Yalnızca Allah'a karşı sorumlu olmak, insanın mükemmelliğini gösterir. Bu sorumluluk insanı, dünya hayatında onurlu, haysiyetli ve özgür kılar, bu sorumluluk sebebiyle insan, Allah'tan başka birine kul olmaktan kurtulmuş olur.

İlahi sınırları gereği gibi gözetmeyenlerin kendi sınırlarının bilincinde olmaları beklenemez.

Hakikat'i gereği gibi temsil edenler, gücün karşısında eğilmezler ve geri adım atmazlar.

Güçlü kişilikler, güçlü bireyler, güçlü karakterler olmaksızın, güçlü mücadeleler verilemez.

Yaşadığımız dünyada, olağanüstü değişimler ve oluşumlar yaşanırken, İslâm dünyası durgunluk dönemlerini sürdürüyor, yeni açılım imkanlarına kayıtsız kalıyor, hayatın her alanında her gelişme statüko'ya bağımlılık temelinde yükseliyor. İslâm dünyasında cemaat yapıları, tepeden gelen kontrollere göre şekilleniyor. Tepeden gelen kontroller ve emredici geleneksel ilişki, eğitim biçimleri

sebebiyle özgür, özgün, bağımsız düşünceler gelişmiyor; düşünsel, kültürel hareketlilik yaşanmıyor, görüş ufuklarımız daralıyor.

İslâm dünyasına arız olan durgunluk, otoriter, baskıcı rejimler tarafından ciddi bir şekilde desteklendiği gibi saltanatlarını kesintisiz bir şekilde sürdürmek isteyen gelenekçi, görenekçi, muhafazakar, tarihçi, coğrafyacı kesimler, cemaatler, cemaat önderleri tarafından da destekleniyor. Bu cemaatler geleneksel işleyiş biçimlerinden asla vazgeçmiyor, asla yapısal bir değişim ihtiyacı duymuyor. Gelenekçi, görenekçi, muhafazakar unsurlarla otoriter, baskıcı yönetimler bir bütünlük içerisinde bulunuyor. Her iki kesim de değişime kapalı, yerel, ulusal, resmî bir din anlayışını temsil ederek, savunarak iktidarlarını koruyor. İslâm dünyası büyük ölçüde kendilerine her durumda ve mutlak şekilde itaat edilen cemaat önderlerinin, kişisel, keyfi, özel, duygusal, bencil yorumlarıyla engellenmiş bulunuyor. Gelenekçi, görenekçi, muhafazakar, yerel dini akımlar, otoriter bir özellik taşıdıkları için her tür uyarıya ve eleştiriye kapalı bulunuyor.

Geçmişe özgü kavramsal çerçevelerin yeni bir değerlendirilmeye tabi tutularak sorgulanabilmeleri gerekiyor. Geleniğin bugünle, yenilikle, herhangi bir çatışmaya neden olmaksızın uzlaştırılması gerekiyor. Yenilenmeyi, bir tür köksüzlük, temelsizlik, geçmişsizlik olarak anlamamak ve almamak gerekiyor. İslâm düşüncesi, Vahiy-Ümmet merkezi üzerinde inşa edildiğinde bütüncül bir anlam kazanır. Hiçbir gerekçeyle İslâm düşüncesi, herhangi bir ulusal, yerel çerçeveye özdeşleştirilemez.

İlahi vahyin ve Ümmet düşüncesinin bugün için gerekli olan bakış açılarını üretebilmesi için yerel tanımları, sınırları, baskıları aşarak evrensel yorumlar yapması zorunludur. Hiçbir düşünce ve kültür hayatı, gerçek dünyada yaşanan, insanlığı kuşatan gelişmelere kayıtsız kalamaz.

Kur'an, Sünnet ve Sahabi tecrübesinin ruhuna, ufkuna, amacına bağlı kalarak İslâmî dilin ve söylemin güncelleştirilmesi şarttır. Bu güncelleştirme girişimi, İslâmın derûnî içeriğinin hassasiyetleri dikkate alınarak ihtimamla gerçekleştirilmelidir. Sözüünü ettiğimiz güncelleştirme girişimi değer ve ölçüden yoksun, kontrolsüz bir akılcılığın müdahalesine maruz bırakılmamalıdır.

Hiçbir şekilde, yeni bir şey öğrenmeksizin, yeni bir şey öğrenme ihtiyacı, özlemi duymaksızın, araştırmaksızın, yalnızca geçmişi kut-sayarak, dokunulmaz kılarak, dogmatik bir şekilde geçmişe bağlı ka-larak geçmiş okumak, izlemek yerine, eleştirel bir yol ve yöntem be-lirleyerek geleneksel mirasa yaklaşabilmeliyiz. Geleneksel mirastan yararlanırken, bu mirasın, birikimin, bugünün düşünsel, kültürel, en-telektüel, siyasal ihtiyaçlarına hangi ölçüde cevap verebilecek özellik-lere, niteliklere ve dinamiklere sahip olduğunu araştırmalıyız. Geçmiş miras üzerinde çalışırken, dışlama mantığı yerine, temel duyarlıkları kaybetmeden anlamaya çalışma mantığı esas alınmalıdır.

Dünya değişirken, gerçeklik ve koşullar değişirken, hayatın dışın-da kalan gelenekçi, geçmişçi bir dil ve söylemle tarih sahnesinde var olunamaz. Zihnimizi, ruhumuzu her zaman öğrenmek için sonuna kadar açık tutmalıyız. Bilginin, bilincin, aklın ve kalbin birlikte çağ-rısını, yorumunu, temsilini öncelikli kılmalıyız. Geleneksel mirasın, mitoloji ile kuşatılmış bir kültüre dönüşmesine izin veremeyiz.

Yeni bir yol açarken tek çizgili yaklaşımlardan kaçınmak gere-kir. Yalnızca akılcı yaklaşımlar yeterli olmayacağı gibi yalnızca sezgici, derûnî yaklaşımlar da yeterli olmayabilir. Dar ufuklu bir muhafazakarlık, dini bütünlüğe, açılıma gölge düşürür. İçerisinde bulunduğumuz çok yoğun etkileşim döneminde, uluslararası geliş-meler, olaylar, hayatımızı bir şekilde etkiliyor. Dar ufuklu muhafa-zakarlıkla bu gelişmeler karşısında bir hayatiyet gösteremeyiz.

Gelenekten yararlanmak, ders almakla, geleneğe kapanıp kalmak çok farklı şeylerdir. Kendisini bugünün gerçekliğinden tecrit eden bir düşünce, bugüne etki edemez. Hiçbir mazeretle bugünün bilgisine, sorunlarına ilgisiz kalamayız. Geleneği bütünüyle reddetmek ne ka-dar yanlışsa; mutlaklaştırmak da aynı ölçüde yanlıştır. Bilgi, bilim dünyası büyük gelişmeler kaydeder ve zenginleşirken, eski bilgileri-mizi yeniden gözden geçirmeksizin muhafaza edemeyiz.

Geleneksel birikimi doldurmadan, bu birikimden yararlanarak daha yeni, daha özgün yeni çerçeveler geliştirmek, şekilci yorum-lardan kaçınmak, bütün boyutları içerecek şekilde yorumlar üret-mek, hayati önem taşıyan bir konudur. Vahiy-akıl-kalp bütünlüğü

içerisinde yeni tanımlara, çözümlere ihtiyacımız var. Hangi alanda olursa olsun, durgunluktan çıkmak, daha hareketli ve dinamik şartlara sahip olabilmek için etkili bir şekilde üretmek gerekir.

İslâm dünyası yeni bir bilince, iklime, zemine ve ilişki biçimine yönelmek zorundadır. İslâmın bütün boyutlarının ahlâkî temeller üzerinde somutlaştırılması gerekir. İslâm'ı yalnızca ahlâka ya da sosyal harekete indirgememek gerektiği gibi yalnızca siyasete de indirgememek gerekir. Manevî, ruhî, derûnî alana yabancı kalınamaz.

Her yerde, her koşulda bütüncül ve kapsamlı bir bakış açısına sahip olabilmeliyiz.

İnsanlığın ve toplumlarımızın gündemine yabancı kalan bir dile bugünü kavrayamayız.

İslâm dünyası olarak çok etkili bir meydan okuma karşısındayız. Bu meydan okuma karşısında entelektüel anlamda başarısız olduğumuzu kabul etmeliyiz.

İslâm dünyasında düşünsel, kültürel, bağımsızlaşmayı sağlamak için tutarlı, kuşatıcı, kişilikli, özgür yeniden inşalar üzerinde yoğunlaşmalıyız.

İslâmî dilin, söylemin evrenselliği temelinde, insanlığın bütününü içerisine alan, hayatın bütün süreçleriyle ilgili, günümüzün sosyal, kültürel, ekonomik gerçeklerini çözümleyen, İslâmın hiçbir boyutunu ihmal etmeyen, hiçbir boyutunu hafife almayan, aşırılıklardan, hizipçi yorumlardan ve saplantılardan kaçınan bütüncül bir metodolojiye sahip olmalıyız.

Bugünün dünyası yönetilmiyor, yağmalanıyor.

Bugün dünyayı belirleyen egemenlik ilişkileri ve bu ilişkilere dayalı saldırgan politikalar, İslâm dünyasında hayatın her alanını etkileyen gerilimlere, kararsızlıklara, korku ve yalnızlıklara neden oluyor. Günümüzde ekonomik güç, ideolojik ve politik güç anlamına geliyor. Bu nedenledir ki insan hayatının üzerinde ekonomik hesaplar yapılabiliyor. Ekonomik çıkar için halkların, toplumların hassasiyetleri, tercihleri feda edilebiliyor. Ekonomik çıkar için yoksul halklar bütünüyle feda edilebiliyor. Gerçeğe göre değil, insani ve ahlâkî olana göre değil, kar-zarar hesaplarına göre politik

tavırlar alınabiliyor. Günümüzü belirleyen egemenlik ilişkileri nedeniyle, *realpolitik* yapmak, kötülükleri meşrulaştırmaya çalışmak anlamına geliyor. Yıkıcı yarar hesapçılığı, bencil hesaplıklar, ahlâkî ve insani muhakeme yeteneğinin kaybolduğunu gösteriyor.

Günümüzde siyasal güç, uluslararası organların, devletlerüstü örgütlerin gücü olarak somutlaşıyor. Ulus ötesi bağların oluşması nedeniyle devlet egemenlikleri sınırlanıyor. Bu süreç içerisinde sömürgecilerin geliştirdiği baskı ve şiddeti halklara yerli seçkinler uyguluyor. Bugün dünyada toplumlar sermayenin yasalarına göre yönlendiriliyor. Ekonomiler ve siyasetler devletlerin denetiminden çıkıyor. Uluslarüstü bir model olan ve dünya çapında tayin edici bir işlev taşıyan, piyasa ekonomisini her ülkede uygulamaya koyan kapitalizm, uluslararası mali kuruluşlar aracılığıyla devletlerin bağımsızlığını ortadan kaldıracı. Siyasal kadrolar Türkiye örneğinde görülebileceği gibi siyasal çizgiyi ve alanı belirleme özgürlüğüne sahip değiller. Yine Türkiye örneğinde açıkça yaşandığı üzere, bir siyasal partinin, bütün eski rakiplerini tasfiye ederek tek başına iktidara gelmesi de çok şey ifade etmiyor. İktidar partisi kazandığı büyük seçim başarısına rağmen, halkın değil, asıl yönetenlerin isteği doğrultusunda yönetmek zorunda bırakılıyor. Böyle olunca *demokrasi* yalnızca bir seçim tekniği olarak kalıyor. Burada, hakk'ı, hakikat'i bir sayı sorunu olarak görmenin yanlışlığına işaret etmek gerekiyor.

Sanayileşmiş bütün ülkelerde sosyal ve insani alanda büyük bir kriz yaşanıyor. İnsanlar bireyci değerlere yöneliyor. Medyatik küreselleşme dönemi olan bu dönemde, medyanın abartılı, yozlaştırıcı, çarpıtıcı etkisi, haberlerin manipülasyonu, yanlış bilgilendirme siyasetleri, propaganda yoluyla inandırma girişimleri, görüntü tüketicileri konumuna getirilmiş günümüz insanını ahlâkî bir tahribata maruz bırakıyor. Medya tekelleri, ticarî hırslar adına, bütün değer sistemlerini yok sayıyor. İdeolojik dile, mantığa teslim olanlar hiçbir zaman gerçeği göremiyor, âdil tavırlar alamıyor. Sanayileşmiş ülkelerde bir yanda sınırsız zenginlik biriktirilirken, bir diğer yanda da korkunç bir yoksulluk biriktiriliyor. Toplumsal bütünlüğü koruyan bütün yapılar çürüyor. Liberal kapitalizmin yeni veçhesi küreselleşme, ekonomik ve siyasal yapıları doğrudan etki altına alıyor.

Uluslararası mali kuruluşların koşullarını, önerilerini kabul ederek bu kuruluşlardan yardım alan ülkeler bu kuruluşların iradesine teslim oluyor. Uluslararası kuruluşlardan kredi almak, yükümlülük altına girmek demektir. Dış krediler genellikle bir dış politika aracı işlevi görürler. Bugün de herkes tarafından görülebileceği üzere, dış yardımlar savaş diplomasisi için kullanılmaktadır. Kredi verenler, stratejik bir nüfuz ve politik alanda tayin edici bir güç kazanmaktadır. Bugün, birbirlerinin hukukunu tanıyan ve buna saygı duyan eşit devletler yoktur. İktidarın fiziksel güç demek olduğu günümüzde, bu güç barbarca kullanılmaktadır. Ne çok sömürüldüklerini, ne çok istismar edildiklerini unutan toplumlar, bu unutkanlıkları sebebiyle yeniden ve tekrar aldatılıyor, hüsrana uğruyor.

Liberal-kapitalist küreselleşme daha çok kâr, daha çok kazanç demek olduğu için toplumların sosyal, kültürel, siyasal sorunları her geçen gün daha da derinleşiyor. Endüstriyelci, tüketimci, materyalist bir kültür olan modern kültür, insanlığı manevî varoluşa yabancılaştırıyor, hayatı insansızlaştırıyor. Küresel bir tekbiçimcilik yaşıyoruz. Müzik, giyim, kuşam, yeme, içme biçimleri; sinema, televizyon yoluyla gerçekleşen küreselleşme özgün kimlikleri aşındırıyor. Her türlü sanatsal üretim bir şekilde mallaştırılmaya dönüştürülüyor. Kültürel, entellektüel alan derinliğini yitiriyor, toplu tüketim için kitaplar yazılıyor, müzik alanında yoğun ve özgün duygular kayboluyor, bunun yerini seri üretim, imalat alıyor. Hemen her toplumda ekonomik ve politik alan ile sosyal ve toplumsal alan arasında büyük bir ilişkisizlik var. Tek boyutlu dünya görüşleri, egemen oldukları her toplumda insanın, hayatın, toplumun bütün evrelerinde, telafi edilemez, onarılamaz parçalanmalara, dağılmalara neden oluyor. Türkiye gibi ideolojik tekboyutluluğun ve saplantıların siyasetin üzerinde yer aldığı toplumlarda, siyaset hiçbir şekilde yapısal bir değişimi gerçekleştiremiyor. İdeolojik saplantılar üzerinde temellendirilen devletlerde siyaset, sadece biçimsel, yüzeysel anlamda yapılabiliyor. Otoriter bürokrasilerin kısıtlamalarına maruz kalan toplumlarda adaletin sınırları, işlevleri de egemen ideolojik elitler tarafından belirlendiği için bu tür toplumlarda adaletten söz edilemiyor.

İnsanın ve toplumun derûnî özünü dikkate almayan, katı ve kontrolsüz akılcılıklar, sonunda insanı materyalizme ve tek boyutluluğa sürüklüyor. Böyle bir dünyada, teknik gelişmeleri, teknik imkanları, insani anlamlar açısından denetlemek mümkün olamıyor. Hayattan, hayatın renklerinden, zenginliklerinden, kültürel ve sosyal sistemden bağımsız bir politik dünya ve ilişki biçimi yalnızca ilgili devletin ve ekonominin vazgeçilmezleri üzerinde geliyor. Bu tür bir sapma nedeniyle insanlar, evrensel ortak anlamlara göre değil, kişisel faydacılık bağlamında ilişkiler geliştiriyor. Ekonomik davranış ve duyuş biçimlerinin belirleyici olduğu tüketim toplumlarında ve kültüründe, her alanda *modalar* tayin edici oluyor. Modaların tayin edici olduğu toplumlarda birey kendisi olamıyor, bir kişiliğe sahip olamıyor. Bu tür toplumlarda, bireyler kendilerine hayran oldukları, gerçek kişiliğin derinliğine sahip olamadıkları için, sosyal ve toplumsal sorunlara ilgi duymuyor. Bugünün dünyası bir gösteriş ve haz dünyasıdır, plastik yüzler dünyasıdır. Tüketim kültürü tarafından teslim alınan bireyler, gerektiğinde istenilen şekilde manipüle edilebilen, istenilen şekilde yönlendirilebilen, bağımsızlığını yitirmiş, kendisi olamayan, sahte davranışlar edinen, hayatlarını sahip oldukları mallarla anlamlandıran varlıklar haline getirilmişlerdir. Bugünün insanı, rüzgâra kapılan, rol yapan, oyun oynayan, maske takan, hesap yapan, mesafe koyan, ruhunu yansıtmayan, dostluğa önem vermeyen, dayanışmayı bilmeyen bir insan haline gelmiştir. Konjonktürel ilişki biçimleri, insana hangi ortamda hangi maskeyi kullanacağını, hangi oyunu oynayacağını, hangi dünya görüşünü temsil edeceğini öğretmektedir. Emredici geleneksel ilişki biçimlerinin hakim olduğu İslâm toplumlarında, Türkiye’de izleneceği üzere, mensuplarının bireyselliklerini, kişiliklerini geliştirmelerine izin vermeyen bir cemaat anlayışı yürürlüktedir. Bu tür cemaatlerde, topluluklarda, partilerde özne olmalarına izin verilmeyen zayıf kişilikler, bağlı bulundukları lidere itaat için her zaman özgürlüklerinden vazgeçebilirler, vazgeçebiliyorlar. Kolektif duygu ve düşüncelere yer vermeyen, mutlakiyetçi önderliğin geçerli olduğu cemaatler, tek görüşlülüğün sınırlarını aşamıyor. Bu

tür cemaatler, mensuplarının ufuklarını genişletmelerine izin vermiyor, çok yönlü ilgi ve hassasiyetler taşımalarına izin vermiyor, kendilerini dönüştürmelerine imkan tanımıyor. Bu tarz cemaatlerde ilkeler, ölçüler, değerlere dayalı hassasiyetlerin korunması değil, lidere bağlılık esas alındığı için cemaat mensupları bir biçimde nesneleştiriliyor. Etkili cemaat olabilmek için cemaat mensuplarının öznelerden oluşması gerektiği, nesnelerden oluşan cemaatlere cemaat denilemeyeceği gerçeği unutuluyor.

Yaşadığımız dönemde özellikle İslâm dünyası, Amerika'nın ve Avrupa'nın oluşturduğu gündemin arkasında sorumsuzca sürükleniyor; siyaseti, ekonomiyi olduğu kadar, düşünceyi ve kültürü de Amerika'nın ve Avrupa'nın önerileri, beklentileri doğrultusunda tasarlamaya, yapılandırmaya çalışıyor. Özellikle profesyonel akademik hayat, Amerika ve Avrupa etkisinden bağımsız çerçeveler geliştiremiyor. Yaşadığımız entelektüel travmalar nedeniyle tarihin akışını etkileyebilecek büyük sesler, büyük bağımsız vicdanlar yetiştiremiyoruz. Egemen iletişim dilinin ve aygıtlarının zihinleri bulandıran bombardımanı ile birlikte İslâmî düşüncelerimiz, inançlarımız, kültürümüz değersizleştirilmek ve basit bir folklorik ilgiye dönüştürülmek isteniyor. Zihinsel ve ahlâkî bir karmaşa içerisinde olanlar, kendi inanç ve düşüncelerine sahip olamayanlar, günümüzde özgür ve onurlu bir İslâmî varoluşu temsil edemedikleri için bir antikacı nostaljisine dönüşen gelenekçiliklere, romantik muhafazakarlıklara, ya da etnik seçilmişlik mitine sığınıyor.

Amerika ve Avrupa, modernleşmeyle uyumlu, liberal demokrasiye ve küresel kapitalizme intibak eden İslâmî eğilimleri, siyasal oluşumları anlayışla karşılarken; İslâm'ı kendi özgün ve bağımsız yorumu içerisinde temsil etmek isteyen eğilim, akım ve oluşumları düşman ilan etmektedir. Siyasal İslâm ya da İslâmcılık tartışmalarında izleneceği üzere, İslâmın özgün ve bütüncül yorumu yerine, Avrupa merkezci tanımların, disiplinlerin sınırları içerisinde kalarak tanımlamalar yapmak bugünün moda düşüncesi haline gelmektedir. Bu modanın etkisiyle İslâmî anlam amaç, bağlılık ufku içerisinde kalarak en yüksek değerleri, ölçüleri temsil ederek, bugüne

özgü bir çerçeve ortaya koymak zorlaşmakta, İslâmın sınırları küresel irade tarafından çizilmektedir.

Düşünsel ve entelektüel anlamda her geçen gün sömürgeleştiriyoruz. Bu nedenle de kendi üzerimizdeki belirleyiciliğimizi kaybediyoruz. Değer yitimine uğratılan kavramlarımızı onur kırıcı bir teslimiyetçilikle karşılamaktayız. Dünya ölçeğinde sınırsız bir şekilde özgürce siyaset yapan Haçlıların, Siyonistlerin arzularına uyarak, direktiflerini yerine getirerek, İslâmın siyasal amaçlar taşımaması gerektiğini ileri sürebilmekteyiz. Hayatın bütün boyutlarının totaliter yöntemlerle, Amerikan hayat tarzı tarafından kuşatılması karşısında, düşünsel, kültürel anlamda geri çekiliyor, spekülâtif süreçlerin olumsuz etkilerine açık hâle geliyoruz.

Askerî güce dayalı bir imparatorluk projesini gerçekleştirmek üzere, Irak'tan başlayarak bütün Ortadoğu ülkelerini işgal ve istila etmek üzere yapılan saldırgan hazırlıklar, bir Haçlı ve Siyonist ortak projesidir. Şimdiye kadar despot, barbar Baas rejimi tarafından rehin alınan Irak halkı, bu defa küresel bir despot, barbar, istilacı imparatorluk rejimi tarafından teslim alınmıştır. Kuşkusuz Irak halkı bu işgale direniyor, direnecektir. Amerika'nın Irak'tan başlayarak bütün Ortadoğu rejimlerini içerisine alan askerî girişim hazırlıkları, bu rejimlerin mahiyetiyle ilgili değil, Amerika'nın emperyalist konumunu ve düzenini devam ettirme ihtirasıyla ilgilidir. *Teröre Karşı Savaş* küresel ölçekte bir emperyalizm uygulamasına dönüşmüştür.

İstilacı Haçlı-Siyonist proje, askerileşme süreci ve mütehakkim düşünce stratejileri karşısında insanlığın vicdanı ayaklanıyor, dünya ölçeğinde yaşanan nihai kötülükler ve korkunçluklar karşısında küresel bir muhalif kamuoyu oluşuyor. Amerikan ideolojisinin belirlediği süreçler, aynı zamanda Amerikan karşıtı bir dalganın da yükselmekte olduğunu gösteriyor. Ancak, burada yeni sömürgeciliğin sergilediği ahlâkî sefalet karşısında, ahlâkî bir duyarlılık göstererek, sorumluluk üstlenerek tavır alan savaş karşıtı kitlesel eylemlerin bünyesinde barındırdığı bir çelişkiye işaret etmek gerekiyor. Savaş karşıtı eylemler bütünlüklü bir ahlâkî, insani yaklaşımdan, bilinçten yoksun olduğu için Irak konusunda gösterdiği hassa-

siyeti, bütünüyle imha edilen, harabeye çevrilen, kitlesel katliamlara uğratılan, büyük bir toplama kampına çevrilen Filistin, Afganistan ve Çeçenistan konusunda gösteremiyor.

Günümüzde bütün bir insanlık emperyalizmin neden olduğu acımasız, duygusuz, ahlâksız ve kirli gerçekliklerle karşı karşıyadır. Bütün bir insanlık Amerika'nın, İngiltere'nin ve İsrail'in şahsında bütün kötülüklerin cisimleşmesini görmektedir. Evrensel ahlâk, vicdanî ve hukukî kuralların açıkça askıya alındığı bir çağda büyük bir sınavla karşı karşıya geliyor.

Postmodern kültür dünyasında da hakikat inancı, düşüncesi kayboluyor, kesinlikler kayboluyor; büyük inanç, düşünce, anlam ve değer mücadeleleri, büyük idealler, büyük inşalar hafife alınıyor. İnsanlığın ortak paydasını teşkil eden anlamlar, dayanışmalar, ilişki biçimleri, dostluklar önemini yitiriyor. Entelektüel ilişkiler insanlık durumlarını temsil zemininde değil, statü çıkarları temelinde gelişiyor. Entelektüel hayat, entelektüel bir akıntıyla birlikte yüzmeye çalışıyor ve her geçen gün daha edilgin bir konuma itiliyor.

Ruhumuzun, kalbimizin, bilincimizin, İslâmî hayatiyetini, canlılığını, hareketliliğini, aşkını, öfkesini, umudunu yitirmesi açıkça bir yabancılaşma içerisinde bulunduğumuzu gösteriyor. Koşulları aşamamak, koşullarla sınırlandırılmak, toplumsal kabul için düşünsel, kültürel tercihler yapmak da insanımızı İslâmî iklime yabancılaştırıyor. Koşulların baskısı altında kalarak oportünist tercihler yapmak kişiyi insanlıktan çıkarır. Oportünizmi bir yöntem olarak seçenlerin hayatına anlam katan bir eylemleri olamaz. Çıkarlarının tehlikeye düşeceği korkusuyla çıkarıcı seçimler yapanlar hiçbir zaman özgürleşemezler ve korkudan kurtulamazlar. Özgür olmayanlar sorumluluklarının gereklerini yerine getiremezler. Özgürlük bir iradenin tercihin ve kararın somutlaşmasıdır. Koşullara teslim olmak demek, düşüşe ve alçalışa teslim olmak demektir. Pragmatik düşünce, hayat ve siyaset tarzı İslâm açısından büyük bir sapmanın ifadesidir. Pragmatizme yönelik İslâmî ölçülerde yaşanan bir çözümün sonucudur. İslâmî bütünlüğün bozulması, aslî anlamını yitirmesi, hürmet ve huşu duygusunun kaybı, bir bayağılaşma işaretidir.

İslâmî ufka, bilince, sorumluluğa yabancılaşmak büyük bir erdemsizliktir.

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel dönem, anormal, akıldışı ve nevrotik bir dönemdir. Bu dönemde *kötünün* gücü hayatı belirliyor. Güç sahiplerinin aynı zamanda söz sahibi olduğunu görüyoruz. Gücün belirlediği yasaların zulme ve adaletsizliklere hizmet ettiğine tanık oluyoruz. Adaletsizliğe ve zulme tahammül edebilen bir dünyaya karşısındayız.

Küreselleşme, hiçbir yere, hiçbir anlama, hiçbir amaca, hiçbir değer ve önem sistemine, hiçbir inanca ait olmayan insanlar üretiyor. Endüstrileşmenin, postmodernliğin ve küreselleşmenin oluşturduğu yeni bir çağdayız. Bu çağda siyaset, küresel güçlere göre tavır alıyor. Küresel güçlere göre tavır almayan unsurlar ideolojik teröre tabi tutuluyor. Küresel kapitalist endüstriyel kültür, dünyayı, insanı ve hayatı bütün boyutlarıyla kirletiyor, yozlaştırıyor. Günümüzde bayağılığın ve düzeysizliğin bir sınırı yoktur. Görsel bombardımana maruz kalanlar için bir kurtuluş umudu kalmamıştır.

Ebedi değerler dünyasına yabancı olan ticarî, endüstriyel kültür hayatı, bayağı zevkleri kışkırtıyor ve sorumsuzca yaşamayı öğütüyor. Ekonomik hayatın putlaştırılması, hayatın tek boyutlu olarak agılanması, hayatı anlamlı kılan bağların koparılması endüstriyel kültürün ahlâktan uzaklaştıran etkisi, seküler hezeyanlar sebebiyle geleneksel yapıların, kurumların ve ilişkilerin korunamayışı, bütün anlam ve önem sistemlerini tehdit ediyor.

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel dönem dünya üzerinde tek bir görüşün egemenliğini sağlamaya çalışan, inanç, değer, anlam sistemlerinin yerini pragmatizmlere bıraktığı bir dönemdir. Bu nedendir ki küresel ölçekte ahlâkî yanlışlıklar yapılabilmekte, küresel ölçekte yalanlar söylenebilmekte, insanlık ruhsal sağlığını yitirmektedir. Küresel çağı büyük ölçüde iletişim teknolojileri tanımlıyor. Bu durum, dünyayı anlama imkanlarını kolaylaştırdığı gibi medya dezenformasyonu nedeniyle dünyayı yanlış anlamamız sonucunu da doğurabiliyor. Bu koşullar içerisinde kültürel felaketler ve krizler

büyüyor, insanın, hayatın ve tabiatın bütün imkanları, savaş endüstrisi adına, insanı, hayatı ve tabiatı yok etmek üzere kullanılıyor.

Günümüzde insanlık dünyası, çok küstah bir jeopolitik liderlik karşısında bulunuyor. Bu jeopolitik liderlik karşısında bağımsızlık, egemenlik ve insan hakları hiçbir kıymet taşıyor. Ticarî sınırlar ortadan kalktığı gibi kültürel ve siyasal sınırlar da ortadan kalkıyor. Ülkeler politik ve kültürel bağımsızlıklarını kaybediyor. Kitleler eleştirel medya izleyiciliği özelliğine sahip olmadıkları için gelişen dünya olaylarını ideolojik standartlara göre algılıyor. Uluslararası yaptırımlar tek yanlı yaptırımlar olduğu için asla âdil değil. Küresel sistem çok zengin bir azınlığa hizmet ederken, çoğunlukları büyük bir güvensizliğe sürüklüyor.

Bugünün dünyasında, toplumlarında, özellikle siyasal alanda büyük bir alçalış yaşanıyor. Amerikan emperyalizmi, terörizm karşıtı mücadele maskesi altında, stratejik ve ekonomik çıkar mücadelesini çok vahşi eylemlerle sürdürebiliyor. Siyasal stratejiler silah ve petrol tekelleri tarafından belirleniyor. Bilim ve teknoloji, ekonomik, ideolojik, politik çıkarlara ve Amerikan yayılcılığına hizmet ediyor. Bugün tek belirleyici konumunu elinde tutan Amerikan emperyalizmi, hiçbir haklı, makul ve mantıklı bir gerekçe olmadığı halde, Irak'tan başlayarak bütün bir Ortadoğu'da öncelikle İslâmî hareketleri, gelişmeleri, oluşumları ve enerji kaynaklarını denetim altına almaya çalışıyor. Amerika'nın bütün bir Ortadoğu'yu içerisine alan yeniden biçimlendirme projesinin Siyonist projenin bir parçası olduğunu hatırlamak gerekiyor. ABD ve İsrail emperyalizmi İslâmî etkinin ve belirleyiciliğin kaldırılması amacıyla uygarlık, kültür ve kimlik bilincimizi tahribe yönelik histerik politikalar geliştiriyor. Bu nedendir ki bugün İslâm dünyasında ve özellikle de Türkiye'de düşünsel, kültürel, entelektüel ve politik hayatta Yahudi-Hristiyan kültürüne özgü kavramlara, kurumlara bağımlılık, öykünme, hayranlık artıyor, yine Türkiye'de görüldüğü üzere, siyasal dil ve proje Avrupa'ya göre tanımlanıyor. İslâmın Batı modeli ile uzlaştırılması, yani bir şekilde Batılılaştırılması isteniyor, politik çerçeveler ve ilişkiler dış manipülasyonlara göre

belirleniyor. Bu şartlar altında, özel ekonomik, politik, ideolojik çıkarları çoğaltmak adına sürdürülen Amerikan yayılmacılığını ve Ortadoğu'ya yönelik saldırı, savaş, işgal ve istila girişimlerini, hangi gerekçeyle ve hangi düzeyde olursa olsun desteklemenin utanç verici politik bir tavır olduğunu kaydetmek gerekiyor.

Uluslarüstü organizasyonların artan etkisi, uluslarüstü politik-ekonomik oyuncuların etkinlikleri sebebiyle her ülkede ulusal projelerde hissedilebilir, görülebilir gerilemeler yaşanıyor. Ulusal yönetimler, kurumlar, politikalar yönetmiyor; yönetiliyorlar. Küresel kültür, siyaset ve ekonomik hareketleri izleyebilmek, yorumlayabilmek ve bu zeminde doğru tavırlar alabilmek için küresel bir çerçeveye, ufka, bilgiye, birikime ve kültüre sahip olmak gerekiyor. Küresel koşullar özellikle İslâm dünyasında nitelikli yönelişleri, çabaları, kadroları zorunlu hâle getiriyor. Hepimiz için yeni gündemlere, yeni gerçekliklere hitap edebilecek ilgi, hassasiyet ve dikkat gerekiyor.

Bugünün belirleyicileri arasında, kapitalizmin değer tanımayan, küresel kültürsüzleşmeyi ve bayağılaştırmayı, düzeysizleştirmeyi tahrik eden, ticari çıkarlara dayalı egemenlik politikaları da bulunuyor. Kapitalist çıkar politikaları, bugünün dünyasında pazarlık konusu yapılamayan hiçbir şey bırakmıyor. Kapitalist elitler, tüketici sınıfları çoğaltarak egemenliklerini sürekli kılabilmektedir. Dünya çapında etkili bulunan medya kuruluşları petrol ve silah tüccarlarının elinde olduğu için kapitalist amaçlara hizmet edebilmek adına, bu kuruluşlar, insanlığın aldatılabilmesi için güçlü, çok güçlü yalanlar üretebiliyor. Bugün, insanlığın gerçek anlamda bilgilenme hakkı bulunmadığını görüyoruz. İnsanlığın ortak aklı ve kalbi propaganda yoluyla kontrol edilebiliyor.

Tüketim kültürüne dayalı bir dünya ve hayat tarzı, bugünün kültürünü bir sanayi biçimine dönüştürmüştür. Bu nedenle, insanlık ruhsuzlaştırılmakta, düşüncesizleştirilmekte, kültürel deformasyona uğratılmaktadır. Yeni küresel söylem dünyayı insansızlaştırıyor, mekanik bir mahiyet kazanıyor. Küresel kültür endüstrisi bir barbar istilas gibi evlerimize kadar ulaşıyor, istila ediyor, farkına varmaksızın olumsuz yönde değiştiriliyor. Hayat tarzımız, kültürümüz,

hassasiyetlerimiz üzerindeki kontrolümüzü yitiriyoruz. Gittikçe artan medya bağımlılığı, kitaba, düşünmeye, sohbete, tefekküre, tezekküre, üretmeye, dostluklara ilgiyi yok ediyor. Kültürel pratiklerin anında aktarılması, standartlaştırma süreçlerini hızlandırıyor, insanlar sloganların araçları haline getiriliyor.

Popüler kültürün yozlaştırıcı ve hiçleştirici etkisi hızla yayılıyor. Özellikle genç yığınlar markalar aracılığıyla kişilik kazanma yolunu seçiyor. Ekonomik refah, özgürlükten, adaletten, karakterden daha önemli sayılıyor. Tüketici eğilimleri, davranışları ve zevkleri sınırları aşıyor ve her yerde aynlaşıyor, televizyonların etkisiyle hayat tarzları da aynlaşıyor.

İnsani bir dünya ve gelecek, hiçbir gücün elimizden alamayacağı ebedî değerlerle kurulabilir.

Önceliklerimizi yeniden bir kez daha değerlendirmeli, ruhumuzu, kalbimizi ve bilincimizi onarmalıyız.

Her duruma, her mevsime, her koşula uygun düşünce ve davranışı seçenler, sonunda köleliği seçmiş olurlar.

Koşulları teslimiyetle karşılayanlar, hiçbir yapısal değişimi, yeniden *inşayı* düşünemezler ve başaramazlar.

İnsanlığın, iklimin, toprağın, suyun tahribatını ve kirliliğini tahammül edilemez boyutlara taşıyan içerisinde bulunduğumuz yayılmacı histeri döneminde, sessiz ve kayıtsız kalarak, tavırsız, sorumsuz ve duyarsız kalarak, inisiyatifi emperyalist uygulamalara bırakmış oluruz. Her durumda insanlık dünyasına karşı sorumluluk duygusu içerisinde bulunmalıyız.

Bilgimizi, bilincimizi, kalbimizi, ruhumuzu kendimiz yönetmeliyiz.

Kendimize ait olmayan düşünceleri, davranışları, tercihleri ve ilişkileri tüketmemiz bizleri onursuz kılar.

Maddî ve dünyevi ihtiraslara, nefse ait hazlara ve tutkulara mahkûm olmak, ilahî amaçlara yönelik hassasiyetleri yok eder.

İslâmî değerlerden, bağlardan, kavram ve kurumlardan koparak Batılı değerlerin, kavram ve kurumların himayesi altında bir gelecek aramak, Batı'nın üstünlük kompleksine teslim olmak demektir.

Bu tür yönelişler, arayışlar doğal olmayan, gerçekdışı arayışlardır. Kendi inançlarını, düşüncelerini, aklını, kalbini açıklayamayan, bunları gereği gibi özgürce kullanamayanlar, bunlara sahip olamazlar. Özgür inançlara, özgür düşüncelere, tercihlere sahip olmayanların bir karakter sahibi, bir saygınlık sahibi olmaları beklenemez. Kendi özgür irademizle ve bütün bir kalbimizle sahip olduğumuz inançlarımız ve düşüncelerimiz değerlidir ve anlamlıdır. Kendi inanç, değer ve düşünce sistemimizden vazgeçmeksizin; küresel, evrensel ilgiler, ilişkiler içerisinde bulunabilir, düşünceler geliştirebiliriz. Aidiyet ve anlam kaynaklarımızdan uzaklaşarak kendilerini egemen söyleme kabul ettirmeye çalışmak, geri adım atarak belirsizliğe savrulmak ve irtifa kaybetmektir.

Hem bireysel anlamda hem toplumsal anlamda, hem de evrensel anlamda bir kişilik direnişine ve başkaldırıya çok ihtiyacımız var.

Yerel içerikler, yerel amaçlar ve yerel duygusallıklarla küresel çağın gündemi tanımlanamaz.

Küreselleşmenin etkilerini hafife alamayız. Küreselleşmenin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için yeni çerçeveler geliştirebilmeliyiz. Hayatın her alanında uluslarüstü rekabete yanıt verebilecek bir inşa zarureti vardır.

İnsanlık sorunları, durumları coğrafi sınırlarla sınırlandırılmaz.

Kendisini yerel sınırlar ve hassasiyetler içerisine kapatan bir dil ve söylem çağının, insanlığın vicdanı olamaz.

Aziz İslâm, hepimizden insanlığın bütününe, bütün dünyaya yönelerek insanlığın bütününe ve dünyayı içerisine alacak bir dil, ufuk ve ilişki biçimi kurmamızı istemektedir. Koşullara uygun bir İslâm tanımı yapmak demek, koşullara mecbur olmak demektir.

Aziz İslâm, her ulustan daha büyük bir toplumun adıdır.

Koşullara uygun bir İslâm çerçevesi çizerek İslâmın kimi boyutlarının bugüne yanıt veremeyeceğini düşünmek, İslâm'ın kimi boyutlarının bugün gündeme alınmaması gerektiğini savunmak, İslâma saygısızlıktır. İslâmın kimi boyutlarının hayattan ve tarihten dışlanması, İslâmın bütününe dışlanması anlamına gelir.

Zihnimizin ve kalbimizin bütün ışıklarını, aşklarını yakarak derinliklerle, niteliklerle donanmış bir bilince ve sorumluluğa uyanaarak varoluşumuzu şekillendiren onurlu düşüncelerle yeni bir iklime açılmalıyız.

Anlamalı bir değişim için anlamalı başlangıçlar yapabilmeliyiz.

Yoğun bir sabırla ve dirençle hayat taşıyıcı düşünceler ve uğraşlar üretmeliyiz.

Gerektiğinde hem kendimize, hem çevremize, hem cemaatimize eleştirel olarak bakabilmeliyiz.

Herkes bizi olduğumuz gibi görmeli, gerçeğimizi görmeli, yüreklerimizin derinliklerini birbirimize açabilmeliyiz.

İtibara, statüye öncelik veren ilişki biçimlerine tevessül etmemeliyiz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SAATLERİMİZİ YENİDEN AYARLAMALI VE UMUT KAYNAKLARINA YÖNELMELİYİZ

İslâm dünyası, evrensel planda mahkûm edilmesi, engellenmesi gereken, bütün kötülüklerle, işgaller, yıkımlar ve soykırımlarla karşı karşıya bulunuyor. Bugünün tarihini, bugünün olağandışı tarihini, açıkça emperyalist politikalar, askerî müdahale politikaları ve kaba güç politikaları belirliyor. Hâlen içerisinde bulunduğumuz bu olağandışı dönemde, hepimiz çok küstah bir meydan okuma ile karşı karşıyayız.

Küreselleşme, insanlığın ihtiyaçlarını, beklentilerini, arzu ve umutlarını, iradesini, çok keyfi bir şekilde egemen küresel iradenin çıkarları doğrultusunda yönlendiriyor. Kontrolden çıkan küresel faşizm ve militarizm, İslâm ülkelerini nisbî-kısmî bir egemenlik sürecine doğru götürüyor. Bütün dünyada, halklar, ideolojik anlamda manipüle ediliyor, aldatılıyor, çarpıtılmış bir bilgi bombardımanı ile denetleniyor.

Bütün dünyayı ölüm tehdidi altında tutan ve yalnızca bir askerî aygıttan ibaret olan Amerika'nın, uyguladığı faşizm ve militarizm, çok büyük bir fütursuzluk ve çok büyük bir hayasızlık sergiliyor.

Büyük bir şiddet çağında yaşıyoruz.

Sözcüklerle tanımlanması, anlatılması mümkün olmayan bir dehşet ikliminde yaşayan Filistinlileri, Iraklıları, Afganistanlıları, Çeçenistanlıları, Keşmirlileri utanç verici bir kayıtsızlıkla izliyo-

ruz. İslâm Ümmeti ahlâkı, imanımızın, bilincimizin, kalbimizin, vicdanımızın bir parçası olsaydı eğer, bu kadar kayıtsız kalmayacaktık. Faşist, militer güçler karşısında, güçsüzlerin korunma haklarını savunamıyoruz. İslâm dünyasında yaşananlar, aklın ve vicdanın kabul edebileceği şeyler değildir.

Bugünün tarihi yalanlar üzerinde ilerliyor.

Bütün bir insanlık, emperyalizmin telkin ettiği doğrultuda düşünmeye, hareket etmeye zorlanıyor. *Terörizmle Savaş* politikaları en büyük terör uygulamasına dönüşüyor. Amerika kendi çıkarlarına göre şekillenecek bir dünyayı tek seçenek olarak dayatıyor, bu amaca yönelik olarak sürekli gerilim ve çatışma üretiyor, tehlikeli siyasetler ve yöntemler oluşturuyor.

Egemen küresel söylemi mutlaklaştıran ve düzene muhalefet edenleri düşman ilan eden söylem; bencil ve yanlış yorumlarla, muğlak, ahlâkî olmayan, gerçeği yansıtmayan genellemelerle sürdürülen, adalet ve diyaloga kapalı bir söylemdir. Bütün dünyada gerçeklik, egemen ideolojik, ekonomik sınıfların çıkarları uğruna, savaş ağalarının, savaş patronlarının çıkarı uğruna tersyüz ediliyor.

Amerika, egemenliğini, tahakkümünü sürdürebilmek için her türlü kötülüğe başvurabiliyor, dünya çapında kontrolü ele geçirmeye çalışıyor, ahlâken doğrulanması mümkün olmayan haksız hukuksuz savaşlar çıkararak yeni bir sömürgeleştirme dönemi başlatıyor, düşüncesiz ve ahlâksız dış politikalar uyguluyor. İnsan onurunu ve haysiyetini ayaklar altına alıyor, savaş hukukuyla hiç ilgisi bulunmayan barbar uygulamalara başvuruyor.

Uluslararası karar alma mekanizmaları; yerel, ulusal, çerçeveleri belirliyor; çok çirkin, çok zalim, çok bağınaz politik hesaplarla, politik ölçsüzlüklerle, dengesiz politikalarla, küçük düşürücü politikalarla İslâm dünyasına yönelik yeni bir nesneleştirme dönemi gerçekleştiriyor.

Ağır, yavaş devinimli bir varoluş, algılayış biçimini temsil eden İslâm toplumları, içerisinde yaşadıkları şimdiki dünyayı anlamak ve bu dünya ile hesaplaşmak yerine, içerisinde yaşamadığı geçmişin dünyasını anlamaya çalışıyor. İslâm ülkelerinde Türkiye’de ol-

duğu gibi devletle toplum arasında bir ilişki ve iletişim bulunmuyor. Her şartta devleti dokunulmaz kılan bir kültür yürürlükte olduğu için her şartta siyaseti devlet yapıyor. Türkiye’de olduğu gibi diğer İslâm ülkelerinde de egemen sınıfların çıkarlarına hizmet eden ideolojik bir dil kullanılıyor. Saldırgan ayrıcalıklara sahip bulunan egemen sınıflar, saydam olmayan siyasal ilişkilerle kışkırtıcı eşitsizliklere neden oluyor. Baskıcı, otoriter rejimlerin halklara, gerçeklere, doğrulara, hakikate saygısı yok. Bunun yanında şiddete dayalı bir aklı, şiddete dayalı değerleri temsil eden emperyalizm dünyayı kendi özel mülkü gibi gördüğünden, dünya her geçen gün daha çok yabanileşiyor.

Umutlarımız her geçen gün biraz daha parçalanıyor.

Kimliğimiz her geçen gün ağır yaralar alıyor.

Konjonktürel süreçler, sahici olmayan yeni kişiliklerin, yeni ilişki biçimlerinin, düşünce ve davranış şekillerinin ortaya çıkmasına neden oluyor, kurulu düzene uygun tercihler öne çıkıyor. Kendimize özgü inançlarımızın, düşüncelerimizin, çerçevelerimizin yerini, ödünç inançlar, düşünceler alıyor. Yetersizlik, güvensizlik, kişiliksizlik, düşünsel bir donukluk durumu doğuruyor. Hangi alanda olursa olsun, kendisi olmayı başaramayan bireyler ve toplumlar, kendisini tanıyamıyor ve anlayamıyor.

Hangi şartlar altında olursak olalım, hayatımızı Rabbimize kulluğa ve itaate adanmalıyız.

Bütün varlığımızla Rabbimize yönelerek saatlerimizi yeniden sorumluluğa ayarlamalıyız.

Her şartta ahlâkî davranarak, geçmişimizin muhasebesini içtenlikle yaparak, kendimizle hesaplaşarak, kendimizi denetlemeli, düzenlemeli ve disipline etmeliyiz. Mazlumları, mahrumları, mahzunları her şartta hatırlamalı ve onları bir şekilde paylaşmalıyız.

Ebedi değerler ikliminin ruhumuzu geliştiren, enerjisini çoğaltan, içimizin ışığını güçlendiren iklimi ile yepyeni bir kişilik oluşturabilmeliyiz.

Tutarlı bir hayatımız olmalı.

Sahte iyimserliklere teslim olmamalıyız.

Mücadele tarihi ve bilinci sona ermedi, sona ermemeli.

İlgilerimizi gündelik olanla sınırlı ilgiler olmaktan çıkararak tarihsel gerçekliğin farkında olan bir konumu seçmeliyiz. Bunun için bütün İslâm toplumlarını tembelliğe, ilgisizliğe, meskenete, zillete mahkûm eden yanlış tevekkül, yanlış takdir, kanaat ve zühd anlayışını sorgulamalı ve bu anlayışı terketmeliyiz.

Kendi imkanlarımızı, birikimimizi ve potansiyelimizi harekete geçirmeli, irademizi gerçek kılmalı, bizi kuşatan sorunların çözümünü kendimiz üretmeliyiz.

Yalnız değiliz duygusunu kazanabilmek için dayanışmalara önem vermeliyiz. Küresel kültürel meydan okumalar karşısında kendimize, kendi değerlerimize güvenimizi yitirmemeliyiz.

Birlikten doğacak gücün bilincinde olmalıyız, olup bitenlerin ayırında olmalıyız.

Liyakatsiz, basiretsiz, çapsiz, niteliksiz, derinliksiz, ufuksuz yönelişler ve önderlikler karşısında dikkatli, ölçülü seçimler yapmalıyız.

Gerçek umutların yeniden inşası için yeni bir bilinç sıçraması yapabilmeliyiz. Özümüzü, ruhumuzu, kişiliğimizi değiştirmeden bugünü yaşamak gerekiyor.

Sevdalarımızı çoğaltarak yükselterek yürüyüşe devam etmek gerekiyor.

İçerisinde bulunduğumuz tarihsel dönem bütünüyle politikleşmiş bir tarihsel dönemdir. Günümüzde ulusal politikaların, kültürlerin, bürokrasilerin mantığı değişiyor. Ulusal çerçevelerin yerini, küresel çerçeveler alıyor. Ulus devletin geleneksel işlevleri çözülüyor; küresel bağlar, ilişkiler, kimlikler, ulus devleti yeni politik temeller, yaklaşımlar geliştirmeye zorluyor.

Uluslararası ilişkilerde, kültürel sınırlara, uygarlık sınırlarına, ahlâkî sınırlara riayet edilmiyor. Küresel sistem adaletsiz ve mantıksız ilişkiler üretiyor, karşılıklı ilişkiler, karşılıklı bağımlılık durumu özgün kültürlerin zararına sonuçlar verecek şekilde ilerliyor. Küreselleşmenin oligarşik boyutu olduğunu görüyoruz. Küreselleşmenin oligarşik boyutu adaletsizlikleri doğuruyor. Bütün toplumlar dünya ekonomisiyle bütünleşmeleri yolunda baskı altında tutulu-

yor. Bu konuda yerel yöntemleri, çözümleri savunmanın gerekçeleri kalmıyor.

Bütün toplumlar, homojenleştiren ve asimile eden politik ve kültürel baskı, program ve projelere yönlendiriliyor. Ekonomik ve kültürel küreselleşme yeni ilişki biçimlerini yeni yapıları ve kurumları zorluyor. Bu ilişkiler ve yapılar nedeniyle hiçbir kültürün yalıtılmış bir konuma geçmesi mümkün değildir. Küresel etkilerden korunmak isteyen etnik unsurların geçmişe ve geçmişçi saplantılara dönüşü de bir çözüm olmadığı gibi yeni çözümsüzlükler doğuruyor.

Uluslararası ilişkilerde kullanılan ölçütler insani olmadığı için bu duruma tepki olarak ortaya çıkan etnik bağnazlıklar, milliyetçilikler de dışlayıcı ve otoriter bir kültürel siyasal ortam oluşturuyor. Bugün için yapabilecekleri hiçbir şey olmayan milliyetçilikler ve ırkçılıklar geçmişe tutunarak ayakta kalmaya çalışıyor. Her milliyetçilik bir ilişkisizlik durumu üretiyor, farklılıkları abartıyor, farklılıklar arasında kurulması gereken işbirliğini dışlıyor.

Günümüzde sanayileşmiş hayat tarzı, insanlığın sahip olduğu bütün vazgeçilemez kaynakları, imkanları, suyu, havayı, çevreyi, toprağı sınırsızca, sorumsuzca israf ediyor, tüketiyor. Saldırgan ve yıkıcı kapitalizm, metalaşmayı kışkırtıyor, insanları birbirlerine yabancı kılıyor. Kapitalist piyasaları ve ilişkileri denetleyebilecek ahlâkî bir güç yok.

İdeolojik dil, gerçeklerin dilini bastırıyor. Hayatın kalbine yabancı bir politik dil, hayatı çölleştiriyor.

Tarihin bugünkü sahnesinde ideolojik rekabetler, çatışmalar, yabancı düşmanlıkları, ötekilikler, göçler ve göçmen karşıtı hareketler, faşizm, sömürgecilik, kölelik, küresel bozulmalar, kirlenmeler, çarpıtmalar, mafyalar, küresel güvensizlik, nükleer, kimyasal ve biyolojik silahların sürekli tehdidi, uluslararası açık hukuk ihlalleri, özellikle Müslüman savaş tutsaklarına uygulanan görülmemiş, dehşet verici işkenceler, ahlâkî hastalıklar, ideolojik, kültürel ve siyasal bağnazlıklar, ideolojik, kültürel ve siyasal riyakarlıklar, çıkarıcı bencillikler, gayri insani bürokrasiler, tek taraflı yaklaşımlar, insanlık sorunlarında her geçen gün daha kötüye giden uygulama-

lar, suçlar, uyuşturucular, pornografi endüstrisi, yaygın fuhuş, demagogiler, istismarlar ve şovenizmler, narsizmler yer alıyor.

Küreselleşme kültürel tekdüzeliği hızlandırıyor, zenginlerin fakirleri daha çok sömürmek için geliştirdikleri bir tahakküm projesine, küresel elitlerin amaçlarına uygun bir projeye dönüşüyor. Küresel bir kibirlilik ve sorumsuzluk, çok düzeysiz çok sefil ve sefil bir popüler kültür ortamı oluşturuyor. Bir yanda hiçbir şekilde katlanılamaz bu olumsuzluklar cereyan ederken, bir diğer yanda küreselleşme pek çok toplumda, ülkede hüküm süren, insani ve ahlâkî bir yanı bulunmayan dokunulmazlıkları, ideolojik putlaştırmaları ve saplantıları büyük ölçüde zayıflatıyor ve sarsıyor.

Bütün toplumlarda tarihsel çapta bir anlam bunalımı yaşanıyor. Bugünün tarihi büyük bir değerler mezarlığına dönüşüyor. İnsanlık acıları karşısında tepkisiz ve duyarsız, çok yavan bir tarih karşındayız. İletişim dünya ölçeğinde artıyor. Bu artış oranında da çarpıtılmış bir iletişimle karşılaşyoruz. İletişim yanlış yolda ve yanlış amaçlar için kullanılıyor. İslâm ve Müslümanlarla ilgili önyargılar, barbar, vahşi, zalim etiketleme çabaları çoğalıyor.

Bir yanda insanlığın ufkunu ve umudunu karartan gelişmeler yaşanırken, bir diğer yanda insanlık laik siyasetlerin insanlığı bir geleceksizliğe sürüklediğini görüyor, anlıyor. Hemen her toplumda laikleşme eğilimlerinde çok açık, çok belirgin bir düşüş gözleniyor. İnsanlık, insan varoluşunun en temel, en kutsal unsuru olan *dinin* hiçbir gerekçeyle hafife alınamayacağı hakikatine yaklaşıyor.

Varlık ve hayat bilincimizin kaynağı olan, insan ve hayatın, aklını, ruhunu, kalbini en güzel, en kamil bir biçimde ifade eden İslâm'ın geçmişte yaşandığı gibi bugün de evrensel anlamda yeni umut kaynakları sunduğunu görüyoruz. Aziz İslâm'ın tarihsel bir olay değil, hayatımızın bütün boyutlarını ilgilendiren bir olay olduğunu, bir kez daha derinden idrak ediyoruz. İslâmın vicdanlarda yaşaması ile toplumsal ve siyasal hâyatta yaşamasının birbirlerinden çok farklı şeyler olduğunu bir kez daha sorumlu bir şekilde bilincimize kazandırıyoruz. Bugün aziz İslâm ailesine arız olan içsel sorunların, hizip, renk, etnik köken, mezhep, meşrep bencillikleri ve

egoizmleri aşılmadan, dışsal sorunları asla aşamayacağımızı öğrenemiyoruz.

İslâm'ın evrensel anlamda koyduğu bütün ölçüler ve sınırlar hayatımızın, varlığımızın yol işaretleridir, insanlığın yol işaretleridir. Bu işaretlerin hangi nedenlerle olursa olsun, hasar görmesine, çözülmesine, dumura uğratılmasına, aşındırılmasına, tahfif ve tahrip edilmesine seyirci kalamayız. Koşullar bizleri hiçbir şekilde ahlâkî ikilemlere sürüklememelidir. Düşünsel hayatımızı, ahlâkî ve politik hayatımızdan ayıramayız. Düşünce hayatının, ahlâkî ve politik hayatın birbirinden bağımsız olması durumu telafi edilemez ilkesizliklere, çelişkilere neden olacaktır. Düşünsel hayatın, ahlâkî ve politik hayatın birbirinden bağımsız olduğu bir hayat tarzı tutarlı, inandırıcı bir hayat tarzı değildir. Tutarlı bir hayat tarzı, kendi seçtiğimiz ve düzenlediğimiz bir hayat tarzıdır.

Dilimiz, tanımlarımız, tavırlarımız, tercihlerimiz, hayati değerlerle bağlarını güçlendirmeli ve derinleştirmelidir.

Ahlâkî çerçevelerimiz toplumsal, siyasal ve ekonomik hayatın içerisinde var olmak üzere vardır.

Günümüzde uluslararası akıl ve vicdan büyük bir sınav karşındadır. Zamanın sınavından geçmek için anlam, önem sistemimizi, ilişkilerimizi yeniden yapılandırmalıyız.

Selim akıl ve selim vicdan sahibi herkes tarafından paylaşılacak evrensel değerleri; çıkar hesaplarının, ilişkilerinin ve düşüncelerinin üzerinde yer alan insanlık değerlerini ve temel duyarlıkları, her koşulda temsil ve ifade edecek ahlâkî bir ciddiyete ve entelektüel bir ciddiyete muhtacız. Egemenlerin istediği doğrultuda hareket eden, modaların istediği doğrultuda hareket eden bir düşünce çevresinin, hayatının geleceği, onuru olamaz. Otoriteye, öndere, lidere sadakat temelinde şekillenen düşünceler, ilişkiler ve zihniyet hiçbir şekilde bilinçli tercihlere ve eyleme izin veremez. Bu nedenle, her şartta düşünerek, araştırarak davranma yetilerimizi güçlendirmeliyiz. Geleneksel kültürel alışkanlıklarımıza göre, her durumda tepeden belirlenen düşünce ve tavırları aşmamız gerekir.

En geniş anlamda, en genel anlamda siyaset, farklılıkları yönetmektir. Türkiye'de gelenek halini alan siyasetse farklı olanı kabul

etmek yerine, inkar esası üzerine kuruludur. Bu tür bir siyaset, kuşkusuz tekdüze, basmakalıp klişelerden ibaret bir mahiyet taşımaktadır. Türkiye’de, her dönem en büyük politik gücün devlet olduğunu görüyoruz. Bu nedendir ki devlet, ideolojik önyargıları dengeleyemiyor, özel bir kesimle, ayrıcalıklı bir kesimle kendisini özdeşleştiriyor. Devlet, resmi, ideolojik politik söylem dışında bir söyleme imkan tanımıyor.

Türkiye’de egemen siyasal sistem, resmî ideolojiyi mutlaklaştıran, resmî ideolojiye dokunulmazlık kazandıran unsurlara yapısal avantajlar sağlarken, muhalif unsurlara ise dezavantajlar tanıyor. Ne kadar tarih, akıl ve ahlâk dışı kalırsa kalsın, toplum resmî dogmalarla yönetilmeye çalışılıyor. Anayasa toplumun bütün kesimlerini temsil eden normlar belgesi olarak değil, ideolojik bir belge olarak yorumlanıyor. Yönetici kadrolar toplum psikolojisini anlama ihtiyacı duymuyor, toplumun beklentilerine aldırıyor. Resmî ideolojik dogmalar hiçbir şekilde aşılamıyor. Bu dogmalar aşılması için geniş anlamda özgür bir toplum olamıyoruz. Türkiye’nin çok ciddi kompleksleri var. Bunun içindir ki Türkiye’de *din* anlayışı devletin ideolojik yapısıyla uyumlu hâle getirilmiştir.

Türkiye’de devlet, her koşulda kendi ideolojisini ve politikalarını temsil edecek kişiler, yapılar istiyor. Sistem, kimi kavramları, ideolojik bir baskı, yönlendirme ve etkisizleştirme aracı olarak kullanıyor. Sistem, kurumsallaştırılmış yapısal önyargılarla tek çizgili bir siyaset, tek çizgili bir eğitim, tek çizgili bir kültür anlayışıyla farklı eğitim, kültür ve siyaset anlayışını dışlayarak baskın politik değerleri dayatıyor. Her alanda eşitsizlikleri azaltmak için mücadele etmesi gereken siyaset, ideolojik keyfilik içerisinde ayrımcılık yaparak eşit vatandaşlık ilkesini yok sayabilmektedir.

Adil bir devlet, kimseden etnik kökeninden, dilinden ve etnik hassasiyetlerinden feragat etmesini isteyemez. Bir toplumda farklı etnik unsurlar arasında, bir etnik unsurun hakim durumda bulunması, o toplumda ayrımcılığa dayalı, adaletsiz bir konumun bulunduğunu gösterir. Etnik mitolojilerin neden olduğu karşıtlıkların temelinde cehalet vardır. Her hangi bir toplumda, toplumun bir kesimi-

nin dışlayıcılık ve hoşgörüsüzlüğe maruz kalması durumunda, o toplumun temelleri zayıflar. Gerçek bir siyasal düzen toplumun bütün kesimlerinin haklarını aynı hassasiyetle korur. Kimi kesimler için uyulması zorunlu kısıtlayıcı yasaların, uygulamaların bulunduğu toplumlar otoriter toplumlardır. Oligarşik düzenler halka saygı ve güven duymadıkları gibi ihtiyaç da duymazlar.

Tek çizgili siyaset, eğitim ve kültür, eleştiri yeteneğini yok eder, alternatif çözümlere itibar etmez, geniş ufuklu değerlendirme, çözüm, yorum önerilerine imkan tanımaz. Politikada, kültürde, eğitimde tek çizgili bakış açılarına saplanıp kalanlar, dünyada olup biten olumlu gelişmelere kapalı kalırlar. Tek çizgili politika, kültür ve eğitim, çeşitlilikleri kabul etmediği için yalnızca bağnazlığı, duyarsızlığı ve baskıcılığı büyütür.

Her hangi bir toplumda toplumun ruhuna işlemiş, toplumun karakteri ve kimliği halini almış temel anlam ve önem sistemi, farklı ya da öteki muamelesine tabi tutulamaz. Türkiye’de tarihin en büyük kültürel, düşünsel kopuşu yaşandığı için toplum bir kimliksizlik sorununa sürüklenmiş, toplumun kurucu anlam sistemi maalesef bir tehdit olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Bu tür bir tehdit algılaması toplumsal uyumu ve ortak aidiyet duygusunu yaralamıştır. Devletin ortak aidiyet duygusunu adaletli bir temel üzerinde temsil etmesi gerekir. Devlet, farklı unsurlara karşı tarafsız davranmadığı takdirde, adaletsiz hareket etmiş olur. Ortak inançlara, değerlere ve amaçlara sahip olmayan toplumlarda uyum ve istikrar sağlanamaz. Farklılığı bir tehdit olarak gören bir zihniyet, bunu erdemden yoksun olduğu ya da dışardan etkili olarak yönlendirildiği için böyle yapar. Bugün Türkiye’de, İslâma ve Müslümanlara yönelik kullanılan yargılayıcı dil, söylem Hıristiyan-Musevî zihniyeti temelinde şekillenen bir dildir.

Türkiye’de egemen ideolojik söylem özellikle İslâmî kesimlere ve oluşumlara karşı âdil eleştirinin sınırlarını aşan eleştiriler yöneltmiş, bu kesimlerin toplumsal, siyasal, entelektüel konumlarını ve saygınlıklarını sarsmayı, zayıflatmayı amaç edinen bir dil geliştirmiştir. Hangi toplumda yaşarsak yaşayalım, hayatımızı, tarzımızı, tavrımızı, varoluşumuzu anlamlı kılan şeylere saygı, insanî temel

bir erdemdir. Kimlik krizi içerisinde bulunan toplumların, bireylerin hiçbir şekilde onuru, saygınlığı ve asaleti bulunmadığı bilinmelidir. Ayrılarak, uzaklaşarak, tecrit ederek bir kültürü koruyamayız; bir kültür, diğer kültürlerle karşılaşarak, kendisini, ölçerek, değerlendirek yorumlama imkanı bulur. Gelişmemiş her kültürde, o kültürün ufkunu kapatan bir büyük put vardır. Toplumlar putlaştırılmış tek görüşe mecbur bırakıldıklarında bir gelişme kaydedemezler. Toplumlarını katı, resmi, ideolojik planda yapılandırılmış bir kültürle yönetmeye çalışanlar, toplumlarını yalnızlaştırırlar. İslâmî kesimlere yönelik sistematik baskılar ve haksızlıklar toplumun ortak geleceğini imkansız kılacak bir saplantıya dönüştürülmemelidir. Hangi toplumda olursa olsun, her haksızlığın bir gerilimi ve çatışmaya neden olacağı unutulmamalıdır. İnsanlara, insanî haklarını göz önüne alarak davranmak adalettir, davranmamak ise zulümdür, faşizmdir. Hakkı ve adaleti gereği gibi temsil etmek, hakkı ve adaleti her tür çıkar düşüncesinin üzerinde tutmakla mümkün olabilir. Adalete hizmet etmek isteyenler, zulümle, faşizmle mücadele etmek zorundadır. Kötülükle mücadele etmeyen, kötülüğe teslim olur. Farklılıkları, eşitsizlik ve adaletsizliğe neden olacak şekilde yorumlamamak gerekir. Hangi alanda olursa olsun, her tür aşırılık telafisi mümkün olmayan ihtilaflara neden olur.

Sürekli olarak bir bunalıma sürüklenen toplumlar bir gelecek tasarımı üretemezler. Bir toplumun politik sistemini inşa ederken, o toplumun, dinine, tarihine, kültürüne sırt çevirmek suretiyle bir başarıya ulaşamaz. Türkiye’de yapılan yanlış tercihler sebebiyle toplum kültürel ve ahlâkî alanda çok büyük bir başıboşluk içerisine itilmiştir. Kültürel hayat tarihsel, sosyal, toplumsal derinliği olmayan alıntılardan ibaret çok sığ bir kültüre mahkûm edilmiştir.

Türkiye, yeni bir başlangıç imkanı arıyor. Yeni bir başlangıç yapabilmek için geçmişin içtenlikli bir şekilde sorgulanması, irdelenmesi gerekir. 3 Kasım 2002 genel seçimleri sonuçları, toplumun baskıcı iktidar sisteminden, baskıcı bürokrasi sisteminden özgürleşme eğilimlerini yansıtıyor. Bu seçimlerle iktidar olan kadrolar, toplumun tercihini, toplumun kendilerine verdiği krediyi bir meşruiyete ve si-

yasal iradeye dönüştürmeyi başarabilmelidir. Tutarlı, açık, iradeli, cesaretli ve liyakatli olmayan politik hareketler zemin kaybederler.

Her toplum farklılıklar ve çeşitlilikler içerir.

Farklılar birbirlerini yok farz ederek yaşayamazlar. Tarafların her koşulda yapıcı politikalar, yapıcı yaklaşımlar içerisinde bulunmaları gerekir. Farklı ile konuşmak, ilgilenmek ve diyalog içerisinde olmak, toplumsal gerilimleri azaltır. Diyaloğun gücüne inanmak gerekir. Baskıya ve şiddete başvuranlar ikna yeteneklerine, ikna birikimine, ikna terbiyesine sahip olmadıkları için baskıya ve şiddete baş vururlar. İkna yeteneği olmayanlar, resmî kültürün üstünlüğünü esas alan ayrımcı, baskıcı yöntemlere başvurur, kalıplaşmış yüzeysel genellemelerle ve toplumu bütünüyle ideolojik bir kalıba dökmek amacıyla otoriter ve baskıcı yöntemleri mutlaklaştırır, farklı bağlılıkları suç telakki eder, farklı unsurları eşit derecede değerli kabul etmezler.

Bunalımları aşmak, bunalımları çoğaltan, üreten zihniyeti değiştirmekle mümkündür.

Yeni siyasi kadrolar, yeni iktidar kadroları, her şeyi koşullara bağlı kılmaya çalışırlarsa, bir zihniyet değişikliğine gidemezler. Koşulları tanımlayarak hareket etmekle, koşullara teslim olmak birbirinden çok farklı şeylerdir.

Gerçekçi umutlar üzerinde yoğunlaşmalıyız.

Manevî bir birikim ve coşkuya sahip olarak koşulları aşabiliriz.

Her alanda imkanlarımızı keşfederek bir anlam bütünlüğü sağlayabilmeliyiz.

Temel, özgün, bağlamından kopmuş günlük çabalarla etkili eylemler gerçekleştirilemez.

Kendi zamanlarımızı yaşamak istiyorsak, kendi zamanlarımıza özgü anlamlara, aşklara uyanmalıyız.

Kendi hatalarımızdan dersler çıkarabilme yeteneğimiz olmalı.

Geçmişî tekrar edenler, yeni bir tarza sahip olamazlar. Her dönemin kendine özgü bir tarzı ve tavrı vardır.

Koşullar inanç ve düşüncelerimizi, *vazgeçilebilire* dönüştürmemelidir.

Statükonun buyruklarına boyun eğerek varolmaktan vazgeçmeyiz.

Statükoya teslim olmak, varolmaktan vazgeçmektir.

Hayatın resmî ideoloji doğrultusunda, resmî bir biçimde planlanması, bu tür planlamalara maruz bırakılan toplumlarda, ilgili toplumda kültürel bir tekdüzeliğe, tıkanmaya, donmaya, taşlaşmaya, ideolojik bağnazlığa, bu bağnazlığın kurumlaşmasına neden olur. Farklı unsurları bünyesinde barındıran toplumlarda adalet temelinde kurulacak uzlaşmalar çok büyük bir önem taşır. Güçlünün güçsüze, hangi alanda olursa olsun fırsat ve imkan tanımaması bir zulümdür.

Ortak inançlar, değerler ve bağlarla farklı kültürel seslerin ve renklerin temsil edildiği bir toplum ve hayat, canlılık, renklilik ve hareketlilik içerisindedir. Tek yanlı, baskın ve baskıcı bir zihniyet, egemen olduğu toplumlarda toplumsal çürümeye neden olur. Her toplumda ortak bir gelecek, ortak bir adalet ve sorumluluk duygusuyla kurulabilir. Ahlâkî gücü, hassasiyeti bulunmayan bir siyasal düzen, hayatın her alanında, ahlâkî kayıtsızlıklar üretir.

Türkiye’de çokça yaşandığı üzere, kimi kesimlerin, kimi temel haklardan mahrum edilmesi, bu kesimlerin eşit saygı ve eşit kendini ifade hakkından yoksun bırakılması, bu kesimlerin inançlarına karşı hürmetsizlik ve entelektüel anlayışsızlık gösterilmesi, bu kesimlerin toplumla bütünleşmelerinin bilinçli olarak engellenmek istendiği anlamına gelir. İnsanları, güçlülerin düşüncelerine uyacak şekilde konum seçmeye, tavır almaya zorlamak insanları kişiliksiz kılar. Güçlü olanın haklı sayıldığı bir dünyada, hayatı anlamlı kılabilecek hiçbir mukaddese yer bulunamaz. Güçlü olanlar dünyaya yalnızca kendi açılarından baktıklarından, farklı kesimlerin bu açılara mecbur olduğunu düşünüyorlar.

Hangi toplumda olursa olsun, temel haklar bağlamında devlet, farklı unsurlar için aynı normları kullanmak, ortak aidiyet duygularına, kültürel kimliğe, birlik ve dayanışma kaynaklarına, eşit haklara saygı duymak zorundadır. Kültürel farkların bulunduğu bir toplumda, devlet, bütün farklılıklara eşit mesafede olmak zorundadır. Asimilasyoncu, baskıcı, resmî, soğuk, ruhsuz, tekkültürcülük, han-

gi toplumda olursa olsun, çatışmalara neden olur. Farklılıklar taşıyan toplumlarda politik kurumlar, farklıların meşru taleplerini kabul etmeli, farklılar arasındaki ilişkileri güçlendirecek düzenlemeler yapılmalıdır. Bu tür toplumlarda, farklılar arasında eşit itibar ve eşit statü sağlanmadığı takdirde adaletsizlik yapılmış olur. Kendilerini her şartta üstün gören ideolojik unsurlar, bu saplantıları nedeniyle egemen oldukları bütün toplumlarda şiddete neden olurlar.

Genel vicdanı temsil etmesi gereken, resmî ya da gayr-ı resmî sorumluların, temsilcilerin, entelektüellerin farklı unsurların varlığını, haklarını, katkılarını, seslerini ve renklerini anlayışla karşılayacak olgunluğu göstermeleri gerekir. Sosyal adalet tanımı, düşünsel ve kültürel hakları da içermelidir. Eleştirel akla, tutuma, ilişkiye izin ve imkan vermeyen bir zihniyet, totaliter bir zihniyettir.

Güçlü, derin anlam bağlarına sahip olan toplumlarda, farklılıklar sorun teşkil etmez. Güçlü, derin, anlam ve değer sistemlerine sahip olmayan siyasal rejimler, hiçbir toplumda istikrar sağlayamazlar. Devlet, her toplumda bir kaynaşma ve bütünleşme potası işlevi görebilmelidir. Egemen devletçi kimlik görüşünü paylaşmadıkları için devleti tekeline alan oligarşik azınlık tarafından suçlanan, aşağılanan, hırpalanan, incitilen toplumun eşit derecede değerli üyeleri kabul edilmeyen kesimler, açıkça büyük bir haksızlığa uğratılmaktadır. Türkiye’de bu tür uygulamalar sıradan uygulamalar haline getirilmiştir.

Genel vicdanın hassasiyetlerini gözetmeyen, farklı unsurlara karşı anlayış ruhu ve duyarlılığı taşımayan baskıcı bürokrasilerin özellikle İslâmî kesimlere karşı gösterdikleri şiddet nedeniyle yapılan haksızlıkları telafi edebilmek için özür dilemeleri gerekir. Ruhen taciz edilmiş, kalpleri kırılmış çevrelere ulaşmak için iyileştirici önlemler alınabilmeli, bir ilişki, anlayış ve barış yolu açılabilmelidir. İçerisinde bulunduğumuz dönem, farklılar arasındaki etkileşimi güçlendirmemiz gereken bir dönemdir. Farklılıkların neden olduğu sorunlar, farklılar arasında bir diyalog olmazsa çözümlenemez. Robotlardan oluşan bir toplum düşünülemez. İdeolojik mülazazalarla kimi kesimlerin bir kenara itildiği, küçük görüldüğü toplumlarda sosyal, toplumsal barış sağlanamaz.

İnançlarımız, hayatı bir bütün olarak algılamamızı, bireysel ve toplumsal hayatımızı inançlarımıza uygun bir biçimde düzenlememizi ister. Dinî hayatı, özel alanla sınırlandırmak, dini işlevsiz kılmak, dinî tercih sahiplerine ayrımcılık yapmak demektir. Dini kamu alanından tecrit etmek, hayatı kalbinden tecrit etmekten farksızdır. Hayatımız, inandığımız düşünceler için yaşayıp çaba harcadığımızda, sorumluluk aldığımızda anlam kazanır.

İnanç ve bilinç bütünlüğü, düşünce ve eylem bütünlüğü olmadan bir kişilik oluşturamayız.

Bir anlam ve amaç sistemini en güzel şekilde temsil etmeksizin yaşamak, yaşamak değildir.

Hayatımız, değerlerimiz ve ilişkilerimiz tutarlı bir bütünlük içermelidir. Bütün varoluş koşullarına bir bütünlük içerisinde sahip olabilmeliyiz.

Günümüzde dünya genelinde düşünceler üzerindeki devlet kontrolü büyük ölçüde aşınırken, İslâm toplumlarında ve özellikle de Türkiye’de bu kontrol devam ediyor.

Düşünsel bağlamda bir güvenliğe sahip değiliz.

Kendimizi, kendi düşüncelerimizle gerçekleştiremiyoruz.

Hangi koşullarla kuşatılmış olursak olalım, düşüncelerimizin ve ilişkilerimizin, içsel dünyamızı yansıtması gerekir. İçsel dünyamızı, varlığımızı yansıtmayan düşünceler, inandırıcı olamaz.

Genel vicdanı rencide eden bürokrasilerin, yüzeysel, kalıplaştırılmış genellemelerden ve ideolojik saplantılardan, alışkanlıklardan vazgeçerek, evrensel ahlâkî talepleri temsil etmeleri gerekir. Otoriter geleneklerini sürdürmek isteyen, ulusal elitlerin ve bürokrasilerin eski moda yönetim anlayışından vazgeçerek, bir vicdan muhasebesi yapmaları büyük bir zorunluluk halini almıştır.

İnsanın ve toplumun üretici yanını kısıtlayan ideolojik müdahaleler, insanı ve toplumu nesneleştirir.

İnsana ve topluma, yalnızca finans dünyasının gözüyle bakan bir zihniyet, insanı ve toplumu gereği gibi tanıyamaz. Hayatın diğer bütün yönlerini ihmal ederek, iş hayatını her şey telakki edemeyiz. Birlikte yaşamak, birlikte yaşadığımız unsurların, düşünce, ruh ve kültür dünyalarına yabancı kalmamamızı gerektirir.

Koşulların kimliğimizi, kişiliğimizi, bölmesine, parçalamasına izin vermemeliyiz.

Bütünlük bilincini en önde, en yüksekte tutmalıyız.

Bölünmeler, parçalanmalar, ayrılıklar var oldukça, umut var olamaz.

Zihnimizin, kalbimizin, ruhumuzun, ilişkilerimizin, dostluklarımızın, çabalarımızın, umutlarımızın güneşi; içtenliğimizdir, güzel amellerimiz ve güzel yönelişlerimizdir.

Modern emperyalizm, kendilerini uygar, *ötekileri* uygar olmayan şeklinde tanımlar; uygar olmayanlar olarak etiketlediği halkları, toplumları, sömürmeyi, sömürgeleştirmeyi doğal bir hak sayar. Modern emperyalizm güçlülere özgü siyasal, kültürel ve toplumsal çerçeveleri, İslâm toplumlarına militer yollarla zorla kabul ettirmeye çalışıyor. Siyasal, kültürel, ve ekonomik alanda açık bir baskı sistemi uyguluyor.

Emperyalizm ve Siyonizm, tarihleri boyunca İslâm halklarını bir sınıflandırmaya ve tiplendirmeye tabi kılarak İslâm halkları ve kaynakları üzerinde egemenlik kurmak amacıyla kendilerine bir sömürgeleştirme zemini açtılar. Bu amaçla modern bilim, ideoloji ve politika, emperyalizmin hizmetine sokularak insanlığı çok farklı sınıflandırmalara tabi tutmak suretiyle yanlış ve kötü yollarda kullanıldı.

İsrail, Batı emperyalizminin stratejilerine hizmet etmesi için bölgesel bir askerî emperyalizm olarak kuruldu. Modern emperyalizmin bütün dönemler boyunca güçlü desteğini alan Siyonizm, esas olarak İslâm-Arap birliğini, dayanışmasını önlemek ve bozmak, Arap dünyasını her alanda güçsüzleştirmek, İslâmî oluşumları parçalamak gibi temel stratejiler belirledi. Bugün de bu stratejiler çok yoğun bir şekilde hayata geçiriliyor. Bugün, emperyalizm ve Siyonizm güçsüz halkların haklarını inkar temelinde ilerliyor. Bu nedenle, bugün bütün bir Ortadoğu emperyalizmin ve Siyonizmin kurbanı olmuş durumdadır. Siyonist ırkçılık ve vahşet yasalar tarafından korunabilmektedir.

Günümüzde bütün politik çerçeveler insani amaçlara göre değil, ideolojik ve ekonomik amaçlara göre şekilleniyor. İnsanlığa hiç de

adil olmayan, doğru olmayan bir gündem dayatılıyor. Her alanda mantık sınırları çiğneniyor. Uluslarüstü bürokrasi, kurumlar ideolojik nitelikli kararlar veriyor, misyoner örgütleri gibi işlevler üstleniyor. Dünya sistemi duyarlı olmadığı, duygusuz bir politik gündem oluşturulduğu, politik uygulamalar adalete dayalı bulunmadığı ve egemen sistem hiçbir şekilde bir vicdan muhasebesi yapmadığı için Filistin’de, Irak’ta, Afganistan’da yaşanan, dayanılmaz, ifade edilemez, benzeri görülmemiş insanlık acıları, durumları insanlık katında gereği gibi yankı bulamıyor. Yeni savaş teknolojileri fiziksel teması ortadan kaldırdığı için bütün bu teknolojilerin neden olduğu çok büyük insanlık felaketleri gereği gibi algılanamıyor.

Bağımsız ve özgür insanlık vicdanı, Filistin’de yaşanan yoğun trajediyle ilgili olarak Afganistan ve Irak’ın işgal ve istilasıyla ilgili çok derinlikli ve ahlâkî bir sorgulama dönemi, süreci başlatabilmelidir. İnsanlık vicdanı büyük bir sorumluluk altındadır. Irak ve Afganistan’ın işgaliyle ilgili olarak öne sürülen iddialar bütünüyle geçersiz ve gerçekleri asla yansıtmayan iddialardır. Amerika, İngiltere ve İsrail’le birlikte, bütün bir Ortadoğu’da askerî kontrolü ele geçirmek ve bu yolla küresel liderliğini kanıtlamak istemektedir. Ayrıca petrol ve doğal gaz kaynaklarına da vaziyet etmek istemektedir. Bugün yaşadığımız insanlık felaketleri, yalnızca Amerika’nın küresel liderliğini kanıtlama histerisinden kaynaklanıyor. Bugünün dünyası, barbarca ve delice yönetiliyor. Küresel liderliğin sahip olduğu karanlık gerçekler, insanlığın bilgisi dışındadır.

Bütün politik yöntemler yozlaşıyor, kirleniyor ve içeriksizleşiyor. Politik güç gösterileri, güç uygulamalarına dönüşüyor.

Hayatın her alanında, bütün ilişkileri, ideolojik, politik yargılar belirliyor. Olup bitenler hakkında insanlığın bilgilenmek hak ve özgürlüğü yok. Bütün bu olup bitenler karşısında emperyalizmi ve Siyonizmi insanlık vicdanında ve bilincinde mahkûm edebilecek ortak bir insanlık ve dünya bilincinin yükseltilmesi gerekiyor.

Günümüzde, dünyanın stratejik görünümü, Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte köklü bir dönüşüme uğramıştır. Bu dönüşüm süreci içerisinde, dünya güçlülerin çıkarına göre şekillendi, tarih

güçlülerin önyargılarına göre ilerledi, uluslararası hukuk, uluslararası antlaşmalar ciddiye alınmadı, uluslararası toplum umursanmadı ve Amerika kendisini uluslararası hukukun ve kurumların üstünde gördü. Yine bu süreç içerisinde, tarihi; emperyalizmle, ırkçılık, eşitsizlik ve şiddetle kirlenmiş olan Amerika, bütünüyle benmerkezci dış politikalar geliştirerek dünyaya kendi iradesini dayatma yoluna gitmiş, güçsüzleri aşağılamış, dünyanın Amerikanlaştırılması için ahlâkî ve insani temelleri olmayan, askerî güce dayalı global belirleyicilik rolünü üstlenmiştir.

Yaşadığımız dönem, insanlık tarihinde benzeri az görülen, zulmün, işkencenin, hukuksuzluğun, yeni toplama kamplarının, kültür, uygarlık, kent kırımlarının, yıkımlarının sıradanlaştığı bir dönemdir. Teknik-endüstriyel uygarlık, gelişip güçlendikçe, yıkım araçları, vahşet, kıyım, katliam o ölçüde gelişip güçlenmekte ve yayılmaktadır. Teknik, endüstriyel, emperyalist sistemin, dünya ve hayat görüşünün, kendi iç dinamiklerini canlı tutabilmek için her dönemde bir düşmana ihtiyaç duyduğunu biliyoruz. Soğuk savaş sonrası dönemde, en büyük meydan okumayı temsil eden İslâm ve Müslümanlar düşman ilan edildi. İslâm totalitarizmle eşitlenmek istendi. *Anti-terör* politikalar, İslâm karşıtı bir kimliğe büründürüldü. Küresel barbarlığı temsil eden Amerika, dünyada tek hegemonyacı güç olabilmek ve global çıkarlarına aykırı muhtemel her girişimi engelleyebilmek için siyasal, ekonomik, ideolojik ve kültürel bütün rakiplerini tasfiye etmek, rakip güçlerin egemenlik haklarını ihlal etmek üzere *terörle savaşı* stratejik gündemine almış bulunuyor. Bütün dünya, savaş stratejilerinin güvenlik sorunlarıyla asla ilgisi bulunmadığını biliyor. İnsanlık, küresel bir aldatmaca, küresel bir ikiyüzlülük, küresel bir açgözlülük karşısında bulunmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

İNSANÎ AMAÇLARI OLMAYAN BİR TARİH AMAÇLARIN DEĞİL, ARAÇLARIN TARİHİ

Modern zamanlar boyunca yükselen aklın her şeye kadir olduğu inanç ve düşüncesi, aklın sınırlarının, mahiyetinin ve işlevlerinin gereği gibi algılanamaması, yalnızca rasyonalizmle sınırlı, hoş-görüsüz totaliter bir düşünce biçiminin hayata egemen olması sonucunu doğurdu.

Geleneksel değerlere, anlamlara ve yapılara karşı savaş açan sözünü ettiğimiz totaliter düşünce sistemi, yirminci yüzyıl boyunca olduğu gibi bugün de ideolojik ve siyasal bağnazlık adına şiddet üretiyor. Rasyonalizmin tek düşünce olarak sahneye çıkışıyla birlikte yaşanan endüstriyel ve teknolojik gelişmeler, hayatın her alanında yaşanan büyük düşüşler pahasına gerçekleştirilmiştir. Rasyonalist inanç ve düşünce, hayatın, dünyanın doğal dengelerini bozmuştur.

Rasyonalist düşüncenin mutlaklaştırılması ve takdis edilmesiyle birlikte, hayatın, insani ve toplumsal ilişkilerin anlamı tahrip edilmiş, hayat değersiz kılınmış, insanlık dünyası seküler dünya ve maddî cisimler dünyası ile sınırlandırılmıştır. Seküler hayat tarzı ve dünya görüşüyse etkili olduğu bütün toplumlarda sosyal zenginlikleri, ahlâkî zenginlikleri yok ederek insanlığı sosyal ve ahlâkî bir uçurumun eşiğine getirmiş, insan varoluşunun temel ve vazgeçilemez niteliklerini dışlamıştır.

Yirminci yüzyılın ve bugünün tarihi insani amaçların dışına çıkmış, denetlenemeyen, belirsizliklerle yüklü bir tarihtir. Günümüzde insanlık tahmin edilemez bir tarihin önünde durmaktadır. Bu dönem bütün değişimlerin ve dönüşümlerin amaçsız ve anlamsız olduğu bir dönemdir. Bugün doğrudan etkilerine muhatap olduğumuz, zamanı ve mekânı bir şekilde dönüştüren, bireysel ve toplumsal etkinliklerimizi ve tasavvurlarımızı etkileyen küreselleşmeyle birlikte, insanlık ölçeğinde kültürel, sosyal ve entelektüel bir yoksullaşma ile karşı karşıyayız. Küreselleşme süreçleri bütün toplumları bir biçimde bayağılaştırıyor. Bütün insanlık, günümüz dünyasında, kültürün bir bayağılık ve pespayelik kültürü olduğunu görüyor. Dünyayı çirkinleştiren, bütün sevinçlerimizi yok eden, halkları her türlü güzelliklerden uzaklaştıran barbarlıklar yaşıyoruz. Karanlık ve çirkin hayatların sahibi sömürgeciler, özellikle Ortadoğu toplumunu, yalnızca hüznün ve acı renklerin hakim olduğu toplumlara dönüştürüyor.

Karşı karşıya bulunduğumuz tablo umutsuz bir dünya tablosudur.

Ruhlarımızın özgürlüğünü, kalbimizin, bilincimizin özgürlüğünü ancak direnerek koruyabiliriz.

Spekülatif ve sansasyonel bir şekilde gündemde tutulan *kültürlerin ve uygarlıkların çatışması* söylemi gerçeği yansıtmıyor. Gerçek durum, Batı kültür ve uygarlığının sürekli saldırı halinde bulunduğu, İslâm kültür ve uygarlığının zayıf bir savunma durumunda bırakıldığı bir durumdur. Kültürler ve uygarlıklar çatışması, rekabeti ideolojik, militer bir çerçeve içerisinde gelişmeseydi, bu çatışmadan ve rekabetten yeni zenginlikler, yeni açılımlar, yeni ilişkiler elde edilebilirdi.

Küresel irade bugün, insani alanlara, sosyal, kültürel alanlara yatırım yapmak yerine, askerî alanlara, amaçlara yatırım yapıyor; kaynaklara sahip olma ve hükmetme ihtirasları, kapitalist dünyanın ölümcül derecedeki kazanç hırsları bütün toplumları güçsüzleştiriyor, ekonomik ilerleme anlayışı mekanik bir dünya oluşturuyor, elektronik ilişkiler ve bağlar geleneksel tanımları, algıları ve çerçeveleri altüst ediyor.

Günümüzde insanlar, hangi kültüre, inanca ve uygarlığa bağlı bulunursa bulunsun anında iletişim ve küresel kitle kültürü yoluyla ve televizyon aracılığıyla evlerinde bütün boyutlarıyla olumsuz bir

değişim ve dönüşüme uğratılıyor. Bu değişim ve dönüşüm bayağılaştırıcı Amerikan kültürü lehinde gerçekleştiriliyor. Televizyon aracılığıyla Amerikan kültürü yönünde dönüştürülen Müslümanlar bile, bir süre sonra dünyaya bir Amerikalı gibi bakmaya başlıyor. Bugün, bu nedenlerle pek çok Müslüman, İslâmî hareketler, İslâmî mücadeleler, İslâmî oluşumlar, İslâmî aktivistler konusunda Amerikan yorumuyla amel ediyor. Zihinsel işgallerin tahribatı, fiziksel işgallerin tahribatından daha korkunç sonuçlar doğuruyor. Müslümanların, Müslümanlar hakkında, Amerikan yorumuyla amel etmeleri bağışlanabilir bir suç değildir. Günümüzde kamu alanına daha çok kitle iletişiminin gücü egemen oluyor. Popüler kültür, popüler müzik, popüler sanatlar, yeme, içme, eğlenme, giyinme biçimleri, profesyonel sporları, bütün sınırları aşarak, değer sistemlerini aşarak ortak bir ilgi alanı oluşturuyor. Ahlâkî değerlerden, yargılardan, ilişkilerden bağımsız olan; yapay, ucuz, düzeysiz şöhretlere tapınma kültürü, her toplumda özellikle gençliği büyük bir yozlaşmaya sürüklüyor. Her tür değersizliği mübah sayan bir görelilik modası çılgınca yayılıyor. Yapay değerler dünyası, bireyciliğin ve bencilliğin dünyası; sevgiye, saygıya, şefkat ve merhamete yer bırakmıyor. Niceliksel ve maddî olana ilgi artarken, niteliksel ve manevî olana ilgi zayıflıyor. Günümüz insanı araçsal etkinliklerle sınırlı bir insan haline geliyor. İnsana, üretim aracı olmaktan başka bir alan bırakılmıyor. Özgürlük, insan hakları ve demokrasi sloganları altında korkunç kötülükler işlenebiliyor.

Ulusal devletler kendi ülkelerinde, kendi halkları ile ilgili olarak diledikleri şekilde tasarrufta bulunamıyor. Ekonomik iktidarlar, toplumsuz, halksız, ülkesiz iktidarlara dönüşüyor.

Ekonomiler, siyasetler ve kültürler vatansızlaşıyor.

Amerikan ideolojisine hizmet eden küreselleşme bütün bir insanlığı incitiyor. Bütün bu olağandışı gelişmeler karşısında İslâm toplumları kendi bağımsız iradelerini ortaya koyabilme cesaretini gösteremiyor. Bugünün politik gerçekliği uluslararası kamuoyunu dikkate almayan, uluslararası kamuoyuna saygı duymayan küstah bir gerçekliktir.

İlahi değerlere yabancılaştan toplumlarda adalet, sınırları güçlüler, egemenler tarafından belirlenen bir araç olarak kullanılıyor. Adaletin işlevini, anlamını kaybettiği bir dünya, her türlü kötülüğe açık bir dünya halini alıyor. Adaletin bulunmadığı bir dünyada, adaletin yerini barbarlık alıyor. İnsanlık egemen unsurların, güçlü çıkar gruplarının doğru kabul ettiğini, doğru kabul etmeye zorlanıyor.

İlahi, insani, manevî, ahlâkî varoluşumuzu tehdit altında tutan, derin patolojileri olan egemen sistem çıkışıdır, insanlık için hiçbir ümit ışığı taşımamaktadır. Bu çıkışı olmayan sistem, İslâm'ı, ruhsal zenginliklerle ilgilenen, ahlâkî arınmayla ilgilenen, kendi halinde, köşesine çekilmiş bir inanç biçimine dönüştürmeye çalışıyor. Bugünün egemen üslubu, İslâma karşı derin içgüdüleri yansıtan dogmacı bir üsluptur.

Küresel ölçekte gelişen olumsuzluklar karşısında geri çekilmek, savunmacı bir konum seçmek yerine, kendi anlam haritamız üzerinde, kendi evrensel çerçevemizi inşa etmemiz gerekir. Küresel çapta gerçekleşen oluşumlara yerel sınırlara çekilerek yanıt vermek, ancak bir yanılsama olabilir. Hayatta kalmak ve gerçek anlamda var olabilmek için dünya ölçeğinde etkili ve geçerli olabilecek bir dile, düşünceye, kültüre ve ilişki biçimine yönelmeliyiz.

Aklımızı ve kalbimizi kendimiz yönetmeliyiz.

Konjonktürel düşüncelerin, egemen düşünce ve yönelişlerin etkisi altında kalarak üretilen düşüncelerin özgünlüğünden söz edilemez. Şu ya da bu döneme ilişkin hakikat, şu ya da bu koşullara göre değişen hakikatler olamaz. Şu ya da bu koşullara göre gündeme getirilmesi gereken yöntemler olabilir.

Sesimize, soluğumuza, dilimize; dinlenebilir, saygı uyandırabilir bir nitelik kazandırmalıyız.

Bilgimizi, bilincimizi, aşkımızı, ruhumuzu, özgürlüklerimizi, anlamlarımızı, özgünlüklerimizi çoğaltarak bağımsız bir düşünce ve kültür dünyası oluşturmalıyız.

Bir umudun yeşermesi, iyimser başlangıçlar yapabilmemiz için geçmişten, bugünden, tarihten, kalıcı dersler çıkarabilmeliyiz.

Yirminci yüzyıl insanlık tarihine en büyük ve en kötü günahların yüzyılı olarak geçecek. Bu yüzyılda bütün bir insanlık, mantığın, aklın, ruhun, vicdanın, sağduyunun geçerliliğini yitirdiğini gördü. Bu yüzyıl bir imajlar yüzyılıydı; anlık, mevsimlik, oluşlar, yönelişler yüzyılıydı.

Yirminci yüzyıl'da insanlık anlamlarla değil, olaylarla; bilgilerle değil, enformasyonla yönlendirildi, biçimlendirildi. İnsanlığın temel sorunlarına ve sorularına karşı kayıtsız, ilgisiz ve sorumsuz kaldı; insanlığın temel sorunları etrafında bir diyalogsuzluk yaşandı.

Yirminci yüzyıl tarihe, maddî hırsların, tutkuların, yönelişlerin, manevî çöküşlerin, alçalışların, çürümenin, yoksullaşmanın, boşluğun yüzyılı olarak intikal edecektir. Bu yüzyılda hayatın her alanını korkunç bir nihilizmin işgal ettiğini görüyoruz. Yirminci yüzyıl bireyleri bir şekilde narsisizme sevk eden bir kültürel ortam oluşturmuştur.

Yirminci yüzyıl'da, hayatın bütün boyutlarını ihmal pahasına, yalnızca ekonomik boyut öne çıkarılmış, ekonomik gelişme inancı dışında bir inanca yer verilmemiş, toplumsal ilişkiler maddî hesapçılık temelinde şekillenmiş, siyaset çıkarlar temelinde kurulmuş, ahlâkî denetimden ve temelden yoksun bir özgürlük anlayışı kurumsallaştırılmış, insan, yalnızca biyolojik bir varlık muamelesi görmüştür. Bilimin laik materyalizmi, kaba maddeciliği esas alan tek boyutlu ilerleyişi ve uygulanişi, ampirik düşüncenin eğitim hayatına egemen olması, algılama biçimlerindeki bütünlüğün parçalanması sonucunu doğurmuştur.

Batı dünyası, 20. yüzyılda iletişim sistemlerinin, medyanın sağladığı imkanlarla, kültürel sınırlarını dünya ölçeğinde genişletti, diğer kültürleri baskı altına aldı. Kültürel politikalar tek yanlılık temeli üzerinde yürütüldü. Küresel gündeme vaziyet edenler, güçlüden yana olan dünya görüşlerini sahnede tuttular. Farklı kültürler ve uygarlıklar arasındaki insani ve ahlâkî özün birleştirici etkisini inkar eden, her kültürün ve uygarlığın kendine özgü özellikleri, zenginlikleri, nitelikleri olabileceğini kabul etmeyen, farklı olanı anlamak istemeyen; farklı olana kayıtsız kalan, farklı olanın iyi, güzel, erdemli yanları olabileceğini düşünmeyen çok kibirli yirminci

yüzyıl, insanlığı küçük düşürme pahasına tek kültür ve tek uygarlık dayatmasıyla küresel bir tekdüzelik ve totaliterlik geliştirdi.

Çok büyük altüst oluşların yaşandığı yirminci yüzyılda insani hayatın, ilahî boyutu hafife alınmış, akıl ile iman arasındaki bütün- lük yıkılmış, amaçların yerini araçlar almış, Batılı olmayan halklar aşağı görülmüş, onlara kötü davranılmış, bu halklara hiçbir temel hakka sahip bulunmayan halklar muamelesi yapılmış, siyaset ve devlet ahlâktan bağımsızlaştırılmış, insanın ve hayatın ruhuna ya- bancılaşmış, yapay bir hayat tarzı geliştirilmiş, teknolojik uygar- lık çevreyi bütünüyle tahrip etmiş, yaşanılmaz kılmıştır. Bugün de küreselleşmenin getirdiği yeni tüketim modelleri çevreye büyük zararlar veriyor; toprak, iklim ve su kirleniyor, kirletiliyor. Bir di- ğer yanda, bilgisayar yazılımları ve otomasyon işsizliği çoğaltıyor.

Dünya toplumları, insani alanı yirminci yüzyılda kaybettiler. Ya- bancılaşma, duygusuzluk, duyarsızlık, merhamet yoksunluğu, kül- türel ve felsefî kirlilik, kültürel ve sosyal haksızlıklar, katliamlar, soykırımlar, toprak haydutlukları, kültürel ırkçılıklar, sürgünler, muhaceretler, faşizmler, kültürel ve ekolojik çürüme, kriz hiçbir yüzyılda olmadığı kadar yirminci yüzyılda zirveye tırmandı. İlerle- me ve kalkınma ideolojisi adına çevre ve iklim katliamı yaşandı. Yirminci yüzyıl etnik temizliklere, barbarlıklara ve vahşete taham- mül etti; vahşeti ve barbarlıkları unutturdu. Yüzyılı nükleer tehdit altında geçiren insanlık, bir diğer yanda ölçüsüz, dengesiz, sınırsız üretim; ölçüsüz, dengesiz ve çılgın tüketim ile sınırlandırılmayan maddî ihtirasları, lüksü, ihtişamı, sefahatı, israfı, tahrik eden, kışkıır- tan, yaşatan kapitalizmin gayr-i insani tutkularının kurbanı oldu.

Eski sorunlar ve eski yanıtlarla ilgilenen, yeni sorunlar ve yeni yanıtlarla ilgilenmeyen, yanlış ve temelsiz bir uzakgörüşlülük içe- risinde bulunan, düşünsel, kültürel, entelektüel ufka hakim olama- yan, romantik fanteziler üreten, ölçüsüz ve köksüz umutlara yasla- nan İslâm toplumları, insanlığın evrensel ruhunu, vicdanını ve bi- lincini temsil etmeleri gerekirken; tefekkürden, bilinçten, bilgelik- ten, derinlikten yoksun, hamasete ve popülizme dayalı içi boş söy- lemleri sebebiyle yirminci yüzyılı öngöremediler.

Bütün gelenekçi, görenekçi, muhafazakar toplumlarda geçmiş, olağanüstü önem taşıdığı için İslâm toplumları geçmişe sarılarak kendilerini ifade yolunu seçtiler. Otoriter devlet geleneğinin baskısı altında yaşayan, içe kapanan, geri çekilen, yalnızlaşan, dış dünyaya, gerçek dünyaya kapalı, geçmiş dünyaya dönük İslâm toplumları yirminci yüzyıl boyunca hayatın her alanında çok keyfi, çok kaba, çok rencide edici müdahalelere, saldırılara maruz kaldılar. Kendi politik hayatlarını belirleme imkanına, özgürlüğüne sahip olamadılar. Kendilerini kültürel anlamda gerçekleştirme mücadeleleri baskı altına alındı. İslâm toplumları yirminci yüzyılı güvenlik haklarının bütünüyle tehdit altında olduğu, temel özgürlükleri saygısızlıkla karşılanan, geçimlik hakları kısıtlanan çok gerilimli bir ortamda geçirdi. Dar kapsamlı, ufuksuz, derinliksiz bağlılıklar, ilgiler, basit, ucuz yerellikler, bağnaz mezhepçilikler ve milliyetçilikler, kalıplaşmış, taşlaşmış eski saplantılar, kanı, soy, sop ve toprağı putlaştıran ilkelilikler, İslâmı evrensel bir çerçeve ve strateji olarak inşa edememek, İslâmî alanı evrenselleştirememek vb. gibi nedenlerle İslâm toplumları yirminci yüzyıla kendisinden beklenen yanıtları veremedi.

Daha önceleri felsefi bir yöntem olan modernizm, yirminci yüzyılda siyasal bir yönetime dönüştü. İnsani bir felsefesi olmayan yirminci yüzyıl teknolojiye başarılı, ancak politikada çok başarısız bir yüzyıl oldu. Politeknik içerikli bir yüzyıl olan yirminci yüzyıl, organizasyon kültürü, zaman bilinci ve kültürü, hızlı iletişim ve enformasyon zenginliğiyle temayüz etti. İslâm toplumlarında ağır ve yavaş işleyen, zamanı gereği gibi kullanmayan bir hayat tarzı ege-men olduğu gibi yirminci yüzyıl yüzeyde kalan ilgilerle, heyecanlarla, umutlarla, duygusallıklarla israf edildi.

Maddeci bir hedonizm, ruhunu yitiren yüzyılın ruhunu teşkil ediyordu. Manevî hayatı dışlayan saldırgan ve müfrit laiklik nedeniyle ahlâkî belirleyenlerin ve sınırların anlamları yok edildi. Tüketime dönük yıkıcı değerler, ahlâkî kriterleri bulunmayan bir yüzyılın gerçek zemini oldu. Müfrit ve saldırgan laiklik nedeniyle maddî olanla manevî olan arasındaki zorunlu, hayatî bütünlük yıkıldı, insanlığı bir bütün olarak içerisine alan ve insanlığın ortak aklı ile or-

tak kalbini temsil edecek bir bakış açısı, bir hassasiyet biçimi gerçekleştirilemedi.

Yirminci yüzyıl, bütün insanlık için anlamlı, değerli olabilecek bir görüş açısına, bir perspektife sahip değildi.

Bugün, ahlâkî kaygılardan bağımsızlaştırılmış bir dünyada yaşamaktayız.

Günümüzde bütün ilişkiler kişisel çıkar temelinde şekillenmektedir.

İlişkilerimiz, kutsal alana, ölçülere, ilkelere yabancılaşıyor. Seküler kültürlerde bir cemaat fikri, düşüncesi, dayanışması ve ilişkisi bulunmadığı için bireysel tercihler, düşünce ve kararlar öne çıkıyor. İnsani anlamlar, ilişkiler ve değerler alanı yoksullaşıyor ve boşalıyor.

Bugüne özgü özgürlük anlayışı, yanlış ve tahripkar bir özgürlük anlayışıdır. Bugünün özgürlük anlayışında iyiliklerden çok kötülüklere özgürlük vardır. Bugünün dünyasında çok yıkıcı ve çok olumsuz gelişmeler ahlâkî açıdan sorgulanamıyor. Bu nedenledir ki güncel dünya koşullarını savaşlar, ırkçılıklar, yoksulluklar, adaletsizlikler, faşizmler, karanlık politik ilişkiler ve küresel karmaşa oluşturuyor. Bunun içindir ki sahte sorunlar gerçek sorunların yerine geçebiliyor. Küresel faşizm gündemi başka yerlere, başka alanlara taşıyor. İnsanlık Amerikan icadı sorunlara mecbur bırakılıyor.

İnsanlık dünyasıyla ve kitlelerle bir ilişkisi bulunmayan insanlığı temsil etmeyen, yalnızca tekelleri temsil eden kitle iletişim araçları, küresel gündemi oluşturuyor. Tekelleri temsil eden medya düzeni, karşıt görüşlerin, zayıfların, muhaliflerin temsiline imkan tanımıyor. Laiklik, egemenlerin egemenliklerini sürdürebilmek için bir ideolojik araç olarak kullanılıyor. Dünya ölçeğinde Müslümanların özgürlükleri sistemin keyfi denetimi altında tutuluyor.

İnsanlığı bir bütün olarak algılamak ve anlamak ahlâkî bir davranıştır, doğal bir davranıştır.

İnsanlığın bir bölümünü sahip oldukları inançları sebebiyle yanlış anlamak ve yanlış anlatmak ahlâksızlıktır ve doğal bir tutum değildir. Günümüzde hem küresel sistem hem de ulus devletler Müslümanlarla ilgili sınırlandırıcı kısıtlamalar koymak suretiyle sistemli bir ahlâksızlık işlemektedir.

İnsanlık dünyasında ideolojik ayrımcılıktan ve ırk düşüncesinden daha tehlikeli ve daha tahripkar bir düşünce yoktur. Her ırkçılık kendisini ezeli ve ebedi bir ulus olarak görür. Bir milliyete bağlı olmayı bir kan sorunu olarak görmek yerine bir kültür sorunu olarak görmek gerekir. Her milliyetçilik, hayatın her alanında hastalık derecesinde kısıtlamalar ve sınırlamalar üretir, bu sınırları çoğaltır, tahrik eder.

Milliyetçiliklerin geliştirdiği bu yapay, bu gayr-i insani sınırlar dışında kalan herkes aşağılanır ve düşman muamelesi görür.

Aziz İslâm hepimizden en geniş ufuklara, hassasiyetlere, ilgilere ve ilişkilere sahip olmamızı ister. Aziz İslâm, renk ve milliyet ayırt etmeksizin bütün bir yeryüzünde gerçekleşen her tür, insani, ahlâkî, kültürel, düşünsel, entelektüel gelişmeye ve oluşuma açık olmamızı öğütler. Hizip adamı olmak, en dar ufukların daha doğrusu ufuksuzluğun adamı olmak demektir. İslâm, ahlâkî olmayan sınırları, ayrımcılıkları kaldırıyor; evrensel bir kimlik öneriyor, bütün insanlığa sesleniyor, herkes için herkesin paylaşacağı değerler üretiyor. Bu nedenledir ki hepimizin evrensel insanlık değerleriyle özdeşleşen bir çerçeveye, ufka, kültüre ve eğitime sahip olması gerekiyor. İslâm uygarlığı etnik uyum ve kültürel çeşitliliğin en güzel şekilde yaşandığı bir uygarlıktır. Bu uygarlık farklı unsurlara dini özgürlük ve özerklik tanımıştır.

İrk kategorilerine göre, ırk merkezli çözümleme, yorumlama, açıklama gayretleri benzersiz bir ilkeliktir. Ayrıca İslâmı, bir ırkın himayesi altında, bir ırkla özdeş kılarak yorumlamak da benzersiz bir sapkınlıktır.

Günümüzde insanlık durumları ideolojik terimlerle tanımlandığı için gerçekler gereği gibi yansıtılmıyor. İnsanlık durumları hakikatin ve vicdanın gereklerine göre değil, egemenlerin bakış açılarına göre değerlendiriliyor. İdeolojik temellere dayalı insan hakları tanımı sınırlı, ayrımcı bir tanımdır. Ahlâkî temellere dayalı insan hakları tanımı evrensel bir çerçeveye dayalıdır.

Ahlâkî anlamı olmayan bir hayata ve ilişkiler sistemine katlanamaz. Ahlâktan vazgeçmek, vahşeti seçmektir. Tercihlerimizi her koşulda onur ve erdemden yana kullanabilmeliyiz. Her koşulda

ahlâkî bir dünya görüşünü temsil etmeliyiz. Ahlâkî kişisel bir seçim olarak değil, ortak bir seçim olarak algılamalıyız.

Gayr-i ahlâkî ve gayr-i insani ayrıcalıkların, ayrımcılıkların ve eşitsizliklerin bulunduğu toplumlarda hiçbir suretle adaletten söz edilemez.

Hiçbir çöküş ahlâkî ve kültürel çöküş kadar kötü olamaz.

En büyük üstünlük ekonomik, askerî ve ideolojik üstünlük değil, ahlâkî üstünlüktür.

Büyük bir kayıtsızlık çağında yaşıyoruz.

Filistin’de, Afganistan ve Irak’ta işlenen büyük savaş suçları ve insan hakları ihlalleri, insanlık dünyasında gereği kadar yankı uyandırmıyor. Kayıtsızlık, benmerkezcilik, hissizlik ve duygusuzluk durumu, ürküntü veren boyutlara ulaşıyor. Sözüünü ettiğimiz toplumlarda ıssızlık ve hüznün büyüyor. Bu toplumlar sessiz ve derin acılar içerisinde. Bu toplumların ruhları yaralanmıştır.

Bugünün dünyasında insanlar günlük, kısa vadeli tutkulara teslim olmuştur. Benmerkezcî bireyler yalnızca hesap makinası işlevi görüyor. Cismani olan, kutsalın önüne geçiyor. Bütün ilişkiler sorumluluk duygusundan bağımsızlaşıyor. Bütün bir insanlık egemen ideolojik söylemin saldırısı, işgali ile karşı karşıya bulunuyor.

İnsanlığı, dünyayı doğru bir çerçeve içerisinde algılamak, zorlaşıyor. Çok büyük bir değerler krizi içerisinde bulunan bugünün tarihi karşısında tavırsız kalamayız. Koşullara direnç gösterme yeteneği kazanmalıyız. Günlük basit çıkarlar için uzun vadeli anlam ve amaçlarımızdan vazgeçmemeliyiz. Günü kurtarmaya yönelik, çıkarıcı eylemlerden, ilişkilerden ibaret, seçim dönemleriyle sınırlı bir etkinliğe dönüşen politik zihniyete itibar etmemeliyiz. Hayatın her alanında ehliyet ve liyakat ölçütlerine göre hareket etmek, âdil olmanın ilk şartıdır.

Adalet, neyi hak ediyorsak ona sahip olmamızdır.

Köklü, anlamlı, derinlikli ve kuşatıcı bir değişim için her alanda risk almak gerekir. Risk alabilecek kadar cesaretli, şecaatli ve nitelikli olmayanlar, hiçbir değişime öncülük edemezler.

Bütün sağlıklı *inşalar*; temiz ve güzel niyetler, içten ve ahlâkî çabalar üzerinde yükselir.

Amerikan faşizmi, bütün bir insanlığı yeni bir karanlık çağına, yeni bir barbarlık çağına getirmiştir. Amerika, kendi hayat tarzını paylaşmayanlara karşı askerî güç kullanmakta tereddüt etmiyor, militer yönetim biçimini, sağduyusunu yitirmiş, vicdanını yitirmiş bir yönetim anlayışını savunuyor.

Bütün dünyada tek başına ve sorumsuzca hareket eden Amerika, kin, düşmanlık, korku ve umutsuzluk üretiyor; uydu rejimler kurabilmek amacıyla keyfi bir şekilde ülkeler istila ediyor, çatışmalar ve savaşlar çıkarıyor. İsrail’le birlikte her türlü terörün en canî biçimlerini icat ediyor ve uyguluyor.

En karanlık seçenekleri sorumsuzca kullanan Amerika ve İsrail militarizmi, dünyayı çirkinleştiriyor.

Orman yasaları uygulayan Amerika ve İsrail, kitlesel katliamlarla, imha savaşlarıyla, etnik temizliklerle sürekli ve yoğun bir şekilde ölüm üretiyor, ölüm ve acı dağıtıyor.

Tek yanlı yaklaşımlarla, tek yanlı basit, temelsiz gerekçelerle, çok karanlık ilişkilerle gerçekler çarpıtılarak dünya çapında bir Haçlı Seferi sürdürülüyor.

Programlı bir şekilde İslâm ve Müslümanlarla ilgili kötü imaj üretiliyor. Küresel faşizm insanlık bilincini esir almaya çalışıyor. Bütün bu gelişmeler karşısında güçsüz ve savunmasız durumdaki İslâm toplumlarının toplumsal tepkileri yetersiz kalıyor.

Güçlüler çok saldırgan ve küstah, zayıflarsa çok savunmacı ve özür dileyici bir dil kullanıyor. İnsanlık, ideolojik ve politik kalıplara konulmuş bilgilerle yanlış yönlendiriliyor ve açıkça aldatılıyor; gerçekler bütün boyutlarıyla gizlenebiliyor. Bütün özgün kültürler Amerikan popüler kültürü tarafından kirletiliyor. Yalnızca eğlenceye yönelik bir kültür olan popüler kültür aracılığıyla birörneklik, bağımlılık, kayıtsızlık ve başboşluk yayılıyor. Spor bir çılgınlık ve fanatizm biçimine, futbol bir ideolojiye, kapitalist sisteme özgü bir endüstriye dönüşüyor. Televizyonlar emperyalizmin en tahripkar aracı olarak faaliyetlerini sürdürüyor. Emperyalizm televizyon aracılığıyla kendi ideolojisini, siyasetini ve hayat tarzını pazarlıyor. Markalar özellikle genç kuşaklar için bir kimlik belgesi halini alıyor.

Pop kültürü; niteliksizliği, kalitesizliği, estetiksizliği, düzeysizliği çoğaltıyor. Eğlence kültürü endüstrisi, hiçbir ahlâkî, entelektüel yargıya sahip olmayan çürümüş, yoz ve müptezel kişilikleri, içi boş yeteneksiz şöhretleri, şarkıcı, sinema yıldızı ve futbolcuları idol haline getiriyor. Tüketim kültürü tarafından toplumlar, kitleler tüketimin çekiciliğine ölçüsüzce koşullandırılıyor. İnsanlığın dünyası yalnızca ideolojik ve politik bir *dille* tanımlanıyor. İdeolojik temelli eğitim genç bireylere kendi varlıklarının özneleri olma imkanı vermiyor. Bu tür bir eğitim anlayışı içerisinde bireyin önce bir özne olarak bir irade ve ifade tarzına sahip olması mümkün değildir.

Eğitimi yalnızca zihinsel bir etkinlik değil, ahlâkî, kültürel, edebî bir etkinlik olarak görmek gerekiyor. Hayattan ve insanlıktan kopuk ideolojik temelli bir eğitim anlayışı, dayatmacı bir eğitim anlayışıdır. İdeolojik eğitim ve ideolojik söylem, İslâmî kimliği toplum dışı ve yabancı bir kimlik olarak tanımlıyor. İslâmî kimliğin siyasal süreçlere ve kararlara katılmalarını barbarca engelliyor. İslâmî kimliğin sözü, söylemi, hayatı, ortak hayatın dışında tutulmak isteniyor.

Araçsal ve yararcı bir eğitime muhatap olan, kültürel ve ahlâkî eğitimden yoksun olan modern bireyler, insanlık durumlarına bütünüyle yabancı kalabiliyor. İdeolojik temelli eğitim anlayışı *Öteki*nin tanınmasına ve saygı görmesine imkan vermiyor. Eğitimin ideolojik gereksinimlere cevap vermek üzere yapılandırıldığı toplumlarda, insani, ahlâkî gereksinimlere cevap bulunamıyor.

Batı dünyasının kendi kültürünü, hayat tarzını, kavram ve kurumlarını, askerî ve ekonomik müdahaleciliğini, akıldışı ve ahlâkdışı dayatmalarla küreselleştirmesi, küresel bir mücadeleyle karşı karşıya bulunduğumuzu gösteriyor. Bu dönem insanlığın, büyük anlam, amaç ve davalardan uzaklaşarak metalaştırıldığı bir dönemdir.

Tarihin akışını doğru yorumlamak ve kendi tarihimizi üretmek, kendi tarihimizin eyleyeni olmak gibi büyük bir sorumluluk altındayız.

Toplumsal, kültürel ve ahlâkî eyleyenlerin ve etkinliklerin saheden çekildiği toplumlarda, yapısal değişim ve dönüşüm yaşanmaz. Herhangi bir kültür, genç ve dinamik karşıt kültür karşısında kendisini savunamıyorsa, dinamiklerini ve içeriğini koruyamıyor-

sa, bu kültür bir çöküş ve çözülme sürecine girmiş demektir. Kendilerini yenileme potansiyeli ve birikimi olan kültürler, bu çözülme sürecine dur diyebilirler.

Yaşadığımız dönemde, İslâm toplumları kendi imkanlarını ve birikimini harekete geçirmek yerine, tarihin insaf ve merhametine sığınmış görünüyor. Ancak görüyoruz ki bugünün tarihi insaf ve merhamet etmiyor.

İslâm toplumları, bugünün tarihinin insaf ve merhamet yoksunu olduğunu görmek istemiyor. Bu dönemde, anlam duygularını diri tutmamız, kültürel anlamları çoğaltmamız gerekirken, birbirimizle derûnî anlamda ilişkiler kurmamız gerekirken, inanç dünyamıza yabancılaşıyor, bencil hesapçılığa yöneliyor ve hayatı daha çok kazanmaktan ibaret bir etkinlik olarak görmeye başlıyoruz.

İnsanda hüznün ve dehşet uyandıran uğursuz bir sessizlik karşındayız.

Değişim ve iletişim çağında yaşamamıza karşın, İslâmî kimliğin çok ilkel müdahalelerle yalnızlaştırılması anlaşılabilir bir durum değildir.

Ne pahasına olursa olsun, sessizliğe gömülmemeliyiz.

Hayatı anlamlı kılabilmek için ahlâkî bir öfkeye, vicdanî bir öfkeye, bir dava öfkesine sahip olmalıyız.

Anlık, mevsimlik ve konjonktürel kimliklere itibar etmemeliyiz.

İnançlarımızın, dilimizin, kavramlarımızın, değerlerimizin onurunu ve asaletini korumalıyız. Hayatın her alanında büyük bir inanç ailesinin sorumlu ve onurlu bir üyesi gibi davranmalıyız. Hayatın her alanında, ölçülü, ilkeli ve tutarlı olmayanların etkili ve güvenilir olmaları beklenemez.

Daha yüksek ahlâkî düzeylere, daha yüksek kültürel düzeylere sahip olmalıyız.

Bugünün gerçekleri büyük ölçüde gücün dayattığı ve belirlediği gerçeklerdir. Militarist bir küreselleşme biçimi siyasal, kültürel ve düşünsel bağımsızlıkları tehdit etmektedir. Emperyalist küreselleşme biçimi zenginler kulübünün ve sınırsız hırsları olan azgın bir azınlığın çıkarlarına hizmet ediyor. Küreselleşme bütün yoksulları bir kez daha sömürgeleştiriyor.

İnsanlık ve özellikle de yoksullar militer bir kabûsla karşı karşıyadır. Bugün dünyada medyanın kamusal hassasiyeti ve duyarlılığı kalmamıştır. Medya özel, ticarî çıkarlara göre tavırlar almaktadır. Küresel ölçekte karar vericilerin ve medyanın vicdani kaygıları yoktur.

Sözünü ettiğimiz karar vericiler çıkarlarını koruyabilmek için bütün dünyaya açıkça büyük yalanlar söyleyebilmektedir. Küresel karar vericiler ve medya bugün bir mafya rolü üstlenmiştir. Bunlar aracılığıyla büyük bir yalan endüstrisi harekete geçirilmiştir. Medya en hayatî konuları sıradanlaştırmakta ve önemsizleştirmektedir.

Ahlâkî yargılara yer vermeyen bir katliamlar çağındayız. Bu çağda bütün dünya Amerikan çıkarlarına göre tanımlanıyor, bütün siyasetler Amerika'nın beklentilerine göre şekilleniyor. Ulusal, ulusçu tutkular, ihtiraslar, bencillikler, insanlık değerlerini fütursuzca çiğniyor. İçerisinde yaşadığımız dönem, sözcüklerle ifadesi mümkün olmayan, şeytanî bir şiddetin kol gezdiği bir dönemdir.

Sınırsız bir yozlaşma çağındayız. Bu çağda abartılı bir biçimde *terörizm* sömürüsü yapılmaktadır. Küresel sistem insanlığı aşağılamaktadır. İnsan varoluşuyla doğrudan ilgili öncelikli konular hafife alınmaktadır. Günlük, basit hesaplar insanlık erdemlerinin yerine geçmektedir.

Yaşadığımız dönemde İslâm toplumları kendi kaderlerini kontrol edemiyor. İslâm ülkeleri Amerikan çıkarlarına ters düşmeyecek siyasetlerle kısıtlanmış durumdadır. İslâm toplumları koşullara tepki göstermek yerine, koşulları seyrediyor, ağır bir güvensizlik duygusu içerisinde yaşıyor. Bugünün politik hareketleri, ağır bir riyakarlık ve münafıklık temelinde yürütülen hareketlerdir. Bu nedendir ki insanlık durumları, sorunları, ideolojik manipölasyonlara ve spekülasyonlara kurban edilmektedir.

Küresel gelişmeler nedeniyle bütün özgünlükler ve özgürlükler hızla aşınıyor. Pop kültürü bütün toplumları ve genç kuşakları homojenleştiriyor. Genel bir kayıtsızlık durumu daha belirgin hâle geliyor. Direnç noktalarımız zayıflıyor. Hayatın her alanında yoğunluklar ve derinlikler birer birer yok oluyor. Dava bilinci ve ahlâkî kayboluyor.

İnançlarımıza özgü kavramlarımız belirsizleşiyor, silikleşiyor. Kavramlara yüklenen anlamlar değişiyor. Kendi gündemimize hakim olamıyoruz. Reelpolitiğin, insani, ahlâkî ve vicdanî değerlerimizden önemli ve üstün olmadığını asla unutmamak gerekiyor.

Her durumda teslimiyetçiliği seçen halklar, toplumlar ve kültürler kendilerini kanıtlayamazlar. Kendilerini yeniden üretemeyen toplumlar ve kültürler, ithal etmek, taklit etmek ve tercüme etmek zorunda kalırlar. Yeniden üretemeyen, ithal ve tercümeyle yetinen bir kültür yoksulluktan kurtulamaz.

Bugün, bugüne özgü gerekli çabaları harcamadığımız takdirde, gelecekte bir şey bekleyemeyiz.

Dogmalarla yönetilen toplumlar ve kültürler hiçbir ilerleme kaydedemez, dünyayı anlayamaz, insanlık ailesi içerisinde saygın bir konum kazanamaz. İnsanı felç edici vehimlerle yönetilen toplumlarda, tabuları aşarak düşünecek ve tartışacak liyakate, şecaate sahip olmak gerekir. Geçmişe özgü duyarlılığımız, bakışımız ve ilgimiz bugünümüzü felce uğratacak bir mahiyete bürünmemelidir.

Hepimiz içerisinde yaşadığımız dönemin onuru olmak durumundayız.

Toplum dışı varlıklar, dünya dışı varlıklar olarak yaşayamayız.

Ne pahasına olursa olsun bir mücadele zemininde bulunmalıyız. Kendi dilimizden, anlam dünyamızdan uzaklaştıkça saygınlığımızı yitiriyoruz.

Niyetlerimizi cisimleştirmeliyiz.

Kullanmadığımız, değerlendirmedığımız, hayata sürmediğimiz birikimimiz bir değer ifade etmeyecektir.

Bugünün tarihi karşısında kendimize özgü bir konum belirleyebilmeliyiz.

Bir planımız, tasarımız ve bilinçli stratejilerimiz olmalı.

Siyasal, kültürel, edebî dilimiz, inançlarımıza dayalı kimliğimizden kopuk ve bağımsız olamaz.

İnançlarımızı, kimliğimizi ve kişiliğimizi hiçbir suretle erteleyemeyiz.

Eserlerimiz kişiliğimizden, kişiliğimiz eserlerimizden farklı olamaz.

Dünyada olup bitenlerden bîhaber sanat, edebiyat ve düşünce hayatı olamaz. İnsanlık sorunlarına, durumlarına kayıtsız kalan bir sanat, edebiyat anlayışı savunulamaz.

İnançlarımız dışında, inançlarımıza rağmen bir tercih yapamayız.

Düşünce, sanat, edebiyat ve kültür adamlarımız münzevi olmaktan çıkarak bir aktivitesi, etkinliği, eylemi olan adamlar olmalıdır. Yalnızca kendileri için yazan, kendileri için söyleyip kendileri için dinleyen düşünce, sanat, edebiyat ve kültür adamlarının, sosyal ve toplumsal hayata olumlu bir katkısı olamaz.

Narsisizmlerimizden vazgeçerek birbirimize ilham veren davranışlar, ilişkiler, tutumlar ve hayatlar yaşayarak birbirimizin yüreği olabilmeliyiz. Birbirimizin içsel, ruhsal, derûnî dünyasında yabancılaştığımız takdirde, dostluklar ve dayanışmalardan bahsedemeyiz. Bedeli ödenmiş eylemlerimiz olmaksızın, nasıl özgür olabiliriz? Birbirimizin ruhunun öyküsünü bilebilmeliyiz. Birbirimizin ruhunun öyküsüne yabancı kaldığımız takdirde yalnızlıklardan kurtulamayız. İyilikte dayanışma halinde bulunanlara, hayatın her alanında birbirlerine destek olanlara, üstün iman ve içtenlik sahiplerine, yalnızca Allah için güzel ameller işleyenlere, Allah'ın hoşnutluğuna mazhar olacak ameller işleyenlere, gerçek ibadetin hazzını yaşayanlara, sahici kulluğun özgürlüğünü yükseltenlere Rabbimiz ebedî nimetler verecektir.

Küresel sistemin ideolojik hesapları sebebiyle insanlık acıları, yalnızlıkları, hüznleri, yoksunlukları dünya gündeminde gereği gibi yer almıyor. Filistin hüznlerinin, Kudüs hüznlerinin, Bağdat hüznlerinin üzerimizde düzenleyici etkisi yok. Uluslararası sermaye hareketlerine ve iletişim hareketlerine egemen olanlar, küresel ölçekte bir etkileme gücüne sahip oldukları için hemen hemen her ülkede her alanda etkileyici olabiliyor.

Her alanda Amerikan mutlakıyetçiliğinin belirleyici olduğu günümüzde, hukuk keyfî bir şekilde sınırlandırılıyor. Bütün zamanlar boyunca uygarlığın ölçüsü hukuk olmuştur. Hukukun yürürlükten kaldırıldığı bir dünyada uygarlıktan söz edilemez; ancak barbarlıktan

söz edilebilir. Hukuk'un hafife alındığı bir dünyada, bugün olduğu gibi her alanda keyfi uygulamalar yürürlüğe girer. Zenginlerin, güçlülerin sahip olduğu hak ve hukuka, yoksul ve güçsüzlerin sahip olmadığı bir dünya, zulmün ve şiddetin egemen olduğu bir dünyadır.

Rasyonalizm ve pragmatizmi yücelten modern Batı uygarlığı, bütün toplumlarda nihilizmi, anarşizmi ve karmaşayı büyütüyor. Modern uygarlığın kutsalları, insanlığı yıkıma sürüklüyor; hayatı ve doğayı yıkıma sürüklüyor. Modern uygarlığın kutsalları, nitelik ve derinlik erozyonunu kronik hâle getiriyor. Rasyonalizm ve pragmatizm insanları anlam, aidiyet ve kimlik kaynaklarından, sosyal yapılardan ve ilişkilerden uzaklaştırarak büyük bir boşluğa bırakıyor. İnsanî gereksinimlere, alanlara, anlamlara, hitap edemeyen, yanıt veremeyen rasyonalizm ve pragmatizm, insanlığın psikolojik, duygusal ve sosyal dünyasını büyük bir çöle dönüştürüyor. Modern toplumlarda sosyal parçalanma ürküntü veren boyutlara ulaşıyor.

Çıkar düşüncesiyle biçimlenen modern dünya, toplum ve hayat görüşleri vicdani olandan bağımsızlaştırıldığı için evrensel insanlık değerlerinin tahribine yol açıyor. Modern akılcılık çıkara tapınışı bir hayat tarzına dönüştürdü. Yalnızca çıkara dayalı bir hayat anlayışı, bireyle toplum arasındaki uyumu bütünüyle bozdu ve bu suretle bireyle toplum birbirinden uzaklaştı. Çıkara tapınan modern akılcılığın günümüzde görüldüğü üzere, keyfi zulümleri, adaletsizlikleri önleme yeteneği ve potansiyeli yoktur.

Bugünün ekonomik siyaset anlayışı, kültürel, ahlâkî siyasetlere yer bırakmıyor. Hukukun ve vicdanın evrenselci ilkeleri, küresel militarizm tarafından yok sayılıyor. Küresel militarizm, yoksul ülkeleri her alanda bağımlı hâle getiriyor. Özellikle bu dönemde İslâm ülkeleri siyasal, ekonomik ve kültürel çöplük olarak kullanılıyor. Küreselleşmenin hukuki temelini olmadığını görüyoruz. Hukuku olmayan bir küresellik nedeniyle bugün Müslümanlara karşı kurumsallaştırılmış ve yapısal bir ayrımcılık uygulanıyor.

Dünya hep değişiyor, ancak Filistinlilerin, Afganistanlıların, Çeçenistanlıların, Iraklıların, Keşmirli kaderleri, acıları, mahrumiyetleri hiç değişmiyor. Bütün bu masum ve mazlum halklara yönelik

katliamlar, soykırımlar durdurulamıyor. Kimse bu halkların, bütün bu kötülöklere mahkûm edilmesine neden olan suçlarını bilmiyor.

Milliyetle din arasında, dinle devlet arasında bir ayırım olmayan, dinî ve millî kimliğin bir bütün olduğu İsrail’de, bu durum hiç kimse için hiçbir şekilde bir sorun teşkil etmezken, aynı durumun bir İslâm ülkesinde ortaya çıkışı durumunda, o ülke, Türkiye’de görüleceğı üzere, en ağır saldırılara, en ağır sorgulamalara, aşağılamalara muhatap kınıyor.

Yeni emperyalizmin, yeni militarizmin neden olduğu derin insanlık acıları karşısında, İslâm dünyası yönetimlerinin içerisinde bulunduğu tepkisizlik, onursuz ve zelil bir tepkisizliktir.

Yaşadığımız dönemde, düşüncelerimizin, pratiklerimizin, çabalarımızın, ilişkilerimizin, hassasiyetlerimizin, anlamını içtenlikle sorgulayabilmeliyiz. Her zamandan daha çok bugün, anlamlı hayatlar kurmak, anlamlı ilişkiler kurmak ve ahlâkî yargılarımızı somutlaştırmak durumundayız. Kötü olan hata yapmak değıl, yapılan hatalardan ders çıkaramamaktır. Birikmiş ve kronik hâle gelmiş sorunlarımız olduğunu kabul ederek bunları tartışmaya açmayı başaramabilmeliyiz. Kültürel olarak, ahlâkî ve entelektüel olarak çekici ve etkileyici hâle gelebilmeliyiz. Kitleleri pasifize eden hamasete ve popülizme itibar etmemeliyiz, ihtiyaç duymamalıyız. Kendimize özgülgümüzü koruyarak kimliğimizi, düşüncelerimizi, evrenselciliğe açık bir çerçeve içerisinde sunmalıyız.

Sorunlarının bilincinde olmayan bir toplulukla bir gelecek projesi tasarlanamaz. Yeni bir inşaya, tartışmaya, özeleştiriyeye yol açması, imkan vermesi halinde yenilgiler olumlu içerikler ve işlevler üretebilecektir. Bütün kültürlerin bir şekilde küreselleşme süreçlerinden etkilendiğı bu dönemde, teslimiyetçi yanıtlara, reaksiyoner yanıtlara yaslanmamalıyız. Ölçüsüz iyimserlikleri terkederek gerçekci iyimserliklere yönelmeliyiz. Zihnî varlığımızı, kalbî varlığımızı, ahlâkî varlığımızı, büyük bir özveriyle bir kez daha seferber edebilmeliyiz.

Anlam ve amaç duygularımızı yenileyebilmeliyiz.

Umutlarımızın, heyecanlarımızın, hüznlerimizin istismar edilmesine izin vermemeliyiz.

Kendi kimliğimize özgü bir duruşun sahibi olmalıyız.

Manipüle eden bir dil yerine, davet eden, ikna eden bir dil kurmalıyız. Sadece redde ve savunmaya dayalı bir dilin ve söylemin kalıcılığı olamaz.

Hayatımızın, bağlı bulunduğumuz temel değerlerle uyum içerisinde olmasına özen göstermeliyiz.

Eski alışkanlıklarımızı tekrar eder ve bu alışkanlıklara kilitlenirsek, umutlarımızı kaybedebiliriz. Umutlarımızı yenileyebilmemiz için yeni düşünceler, bakışlar ve arayışlar içerisine girmeliyiz.

Her durumda itaat fikri, bağımsız bir kişiliğin ortaya çıkmasına imkan vermez. Bu tür bir itaat fikrini benimseyenlerin katıldıkları toplulukların, cemaatlerin zenginleşmelerine katkıda bulundukları görülmemiştir. Bütün durumlara kolaylıkla intibak ederek itaat edenler, hiçbir şekilde eleştirel bir tavra, tarza, içeriğe sahip olamazlar. Bütün durumlara kolaylıkla intibak edenler, hiçbir durumu sorgulayamaz, sinayamaz ve aşamazlar. İslâm toplumlarında kavramlar, kurumlar, ilkeler ve değerlere dayalı bir tercih ve duyarlık yerine, kişilere yönelik, kişilerin ufkuyla sınırlı tercihler ve duyarlılıkların gelenek halini almış olması nedeniyle İslâmî bilinci evrensel anlamda somutlaştırma çabaları bir sonuç vermiyor.

İslâm toplumları cemaat liderleri konumunda bulunan kişilerin ürettiği hayali iyimserliklerle yirminci yüzyılı çok kötü bir şekilde kaybettiler. Bugün de karşı karşıya bulunduğumuz küresel kuşatma nedeniyle hayali kötümserliklere, romantik düşlere ve fantazilere kapılmadan, her zaman yeni bir seçenek olduğunu düşünerek gerçek çabalara tutunarak kendimize yeni bir yol açabiliriz.

İnsanlık acılarını, sorumluluklarını içtenlikle paylaşmadıkça, kimsenin vicdanını rahatlatma imkanı bulamayacağını unutmamalıyız.

Bugün küresel çapta bir bayağılaşma yaşanıyor.

İdeolojik ve politik felaketler insanlığı tehdit altında tutuyor. Küresel faşizm her geçen gün biraz daha normal hâle getirilebiliyor, küresel sistemin kendisi haline geliyor. Faşizm gücün her şey olduğuna inanıyor. Faşizm bütün değer alanlarını, sistemlerini, yapılarını yıkıyor. *İnsan hakları* söylemi stratejik, ideolojik çıkarlar

adına sömürülüyor. Pragmatizm ve bireycilik her tür vidanî girişi-mi, ilişkiyi ve değerlendirmeyi imkansız kılıyor.

Amerika ve Avrupa kültürü günümüzde *ötekini* reddetme, aşağı-lama, ideolojik seferberlik ve tahakküm aracına dönüştürülmüştür. Yeni bir sömürgeleştirme döneminin açılmış olduğu görülüyor. Amerika ve Avrupa kültürü bugün bir ideolojik silah ve güç politika-larını meşrulaştırmak amacıyla araç olarak kullanılıyor. Amerika ve Avrupa kültürü günümüzde açıkça bir siyaset biçimine dönüşmüştür.

İnsanlık sorunlarıyla ilgilenmeyen küresel güçler, siyasal, ide-olojik sorunları gündemde tutuyor, insanlık hukukunu pervasızca çiğniyor, daha çok şiddet, daha çok problem üretiyor ancak çözüm üretmiyor. Bütün dünya Amerika'nın ve İsrail'in bencil amaçları adına sistemli bir şekilde provoke ediliyor; güçlüler, güçsüzlere kendi tercihlerini dayatıyor. Reelpolitik, kuralların, ölçülerin, ilke-lerin ötesine geçiyor, hukuksuzluk vebası yayılıyor.

Bugünün tarihi, tahrip ederek ilerliyor.

Egemen siyasal ve kamusal söylem yoluyla egemen ideolojik standartlara uygun kamuoyu imalatçılığı yapılıyor ve ideolojik içe-rikli otoriter tektipleştirme projeleri üretiliyor.

Enformasyonu yönetenler, bilgi akışını yönetenler, para akışını yönetenler, zayıf halkaları, toplumları onursuzluğa mahkûm etmeye çalışıyor.

Sınırsız, ölçüsüz, dengesiz tüketim hırsı, hazzı materyalist dün-ya ve hayat anlayışı, sevgiyi, saygıyı yok eden, çıkara tapınan akıl-cılık, sosyal bütünleşmeyi, ilişkileri, dayanışmayı, paylaşma ahlâkını yıkıyor, bütün toplumları kültürel bir nihilizme sürüklü-yor. Neredeyse bütün toplumlarda büyük bir alan krizi ve karmaşa-sı yaşanıyor. İnsanlar çok garip, çok yoz, çok belirsiz, çok tuhaf, çok çarpık zeminlerde anlam arıyor.

İletişim ve uygulayımın küreselleşmesi karşısında milyarlarca in-san, aynı dile, aynı söyleme, aynı tarza koşullandırılıyor, milyarlarca insan sıradanlaştırılıyor, işlevsiz kınıyor. Küreselleştirilmiş unsur-lar karşısında yerel ve ulusal unsurlar, yeni bir değer sistemi ürete-medikleri için ucuz ve hamasi savunmacılıklara sığınıyor. Küçük ye-

rellikler, ulusallıklar, küresel nitelikli gelişmeler, inşalar, araçlar karşısında geçmişe sığınmaktan başka bir şey yapamıyor. Eski toplumsal ve kültürel biçimlerin gücü ve işlevi küreselleşme karşısında hayatietini koruyamıyor. Ekonomik gelişmeler ve pazarlar bütün kimlikleri aşıyor, aşındırıyor, kimse kendisi olarak kalamıyor.

Yeni iletişim ve enformasyon teknolojileri bir dünya kültürü oluşturuyor. Yerel, ulusal sınırlar geçirgen olduğu için düşünceler kültürler ve teknolojiler denetlenemiyor.

Sınır tanımayan yeni gelişmeler karşısında hepimizin geleceği sağlıklı bir şekilde teşhis edebilmesi için büyük çabalar harcaması gerekiyor.

Hepimizin evrensel anlamda ahlâkî bir bakışa ve ufka ihtiyacı var.

Küreselleşmeye teslim olmamak için yapılacak tercih, yerelliklere kapanmak değil, küresel ölçekte yeni yollar, yöntemler, çözümler bularak insani, ahlâkî ve kültürel evrenselleşmeye açılmaktır. Küreselleşmeyi, yerel, ulusal kimlikçi hareketlerle yanıtlamayı düşünmek, ciddi bir düşünce sayılamaz. Küresel ölçekte üretim, iletişim ve tüketim, küresel ölçekte yanıtlar ister. Kapitalist küreselleşme süreçlerine ancak ciddi ölçüde etkili olabilecek İslâmî bir evrensellelikle karşılık verilebilir.

Müslümanların evrenselciliği soyut bir evrenselcilik değildir.

Tarihsel ve kültürel bölünmeler, yerel ve ulusal bencillikler aşılarak giderilebilir.

Geçmişte İslâm uygarlığı gerçekleştirdiği fetihleri, inançları, düşünceleri ve değerleri aracılığıyla gerçekleştirdi. Günümüzdeyse Batı uygarlığı güç kullanarak, zor kullanarak işgaller ve ilhaklar gerçekleştiriyor.

İslâm uygarlığı tarih boyunca insanlığa, insani anlamlar bağlamında yaklaşmıştır. Günümüzdeyse egemen sistem insanlığa yalnızca ideolojik mülahazalarla yaklaşmaktadır.

Günümüz dünyasında toplumsal, sosyal, kültürel bedenin sağlığına Müslümanlar daha çok özen gösteriyor; toplumsal sosyal, kültürel, ahlâkî ve vicdanî hayatın işleyişine katkıda bulunuyor. Evrensel bir niteliğe, işleve ve işleyişe sahip olan inanç ve düşünceler-

rimizi, hiçbir gerekçeyle yerel duvarlar içerisine hapsedemeyiz. Yerel ve ulusal alanlara kapanmak, daha çok içine kapanmaktır. Yerel ve ulusal sınırlara dönenler, bu sınırların dışında kalanlarla bir iletişim kuramazlar.

Bilginin, bilincin, ahlâkın, vicdanın, erdemin yerel, ulusal sınırları olamaz.

Bütün uzakların şimdiki zamanda çok daha yakın hâle gelmesi nedeniyle yerel, ulusal içeriklerin direnme yeteneği ve potansiyeli kalmamıştır.

Gerçekler değişiyor, bizlerse değişmemekte ısrar ediyoruz. Eski çözümler önermeye devam ediyoruz. Yeni bir duyarlık geliştirmemiz gerekiyor. Çünkü, insanlık sorunları ulusal sınırlara sığmayacak ölçüde büyüyor, genişliyor.

Ahlâkî bir ses yükseltmeliyiz.

Değerlerimizin içeriklerinden bağımsızlaşmasına seyirci kalamayız. Bütün değerlerimizle hayatın ve dünyanın içerisinde olmalı, hayatı bu değerlerle ifade etmeliyiz.

Dünyanın eleştirel vicdanı olmalıyız. Kolektif vicdanın dili ve temsilcisi olmalıyız.

Teslimiyetçi düşünceleri, tanımları sorgulamalıyız.

Özgürleştirici düşünceler, tanımlar, tavırlar üretmeliyiz.

Evrensel çapta yankı uyandıracak düşünceler ve ilişkilere yönelmemiz hayatî bir zorunluluk haline gelmiştir. Tarihin akışını etkileyebilmek için büyük bir birikim oluşturmamız gerekir. Her alanda evrensel düşünebilen, hareket edebilen kadrolar yetiştirmek gerekiyor. Standartlaştırılmış, tek boyutlu düşüncelerin egemen olduğu bir dünyada hiçbir şekilde düşünsel ilerleme ve hareketlilik sağlanamaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

DUYARSIZLIĞI VE DUYGUSALLIĞI AŞMAK ÜZERE ENGİNLERE AÇILMAK

İslâm toplumlarında, düşünsel, entelektüel, ahlâkî ve kültürel alanlarda bir iklim değişiminin gerçekleştirilmesi gerekiyor. Sorumluluk sahibi insanlar olarak İslâm toplumlarının geleceği üzerinde çözümleyici düşünceler geliştirmeliyiz. İslâm toplumlarının nabzını tuttuğumuzda, bu toplumların toplumsal ve siyasal sorumlulukları, görevleri, işlevleri ihmal eden bir gelenek içerisinde olduklarını görüyoruz. Bu kültürel gelenek, halkların, ömürlerini hiçbir zaman gerçekleştirmeyecek kimi hayaller, kimi kehanetler, kimi beklentiler içerisinde geçirmesine sebep oluyor. Sözüünü ettiğimiz bu kültürel gelenek nedeniyle halklar, içerisinde yaşadıkları dünyanın, tarihin ve çağın olaylarıyla ilgilenmiyor.

İslâm toplumlarında bir yanda kaoslar, felaketler, yenilgiler, yıkımlar yaşanır ve İslâm karşıtı zulüm politikaları, küresel çapta bir sıkıyönetim ve gözetim uygulamasına dönüşürken, bir diğer yanda İslâmî cemaatler, soyut, metafizik, mistik, hikemî spekülasyonlarla, insanlık durumlarıyla ilgisi bulunmayan tartışma konularıyla oyalanıyor, avunuyor.

Yeni bir aşamaya, yeni bir zamana, yeni bir duyarlığa yeni bir iklime, yeni bir ortama muhtacız. Bunun için güçlü sesler, güçlü yürekler, güçlü vicdanlar ve kadrolar gerekiyor.

Verimli, kalıcı, inandırıcı, çözümlemeler yapabilmek için abartılı bağnazlıklara, hizipçi aşırılıklara, etnik köken aşırılıklarına, mezhepçi aşırılıklara son verilmelidir.

Hepimiz, bağnazca koruduğumuz noktalara eleştirel yaklaşabilmeliyiz.

Hayatımızı, kimliğimizden, kişiliğimizden feragat ederek kuramayız.

Çabalarımızın, dayanışmalarımızın, sorumluluklarımızın evrenselleşmesi için bilincimizin ve umutlarımızın evrenselleşmesi gerekir.

Rasyonel beklentiler içerisine girebilmek, güçlü bir siyasal konum elde edebilmek için kapsamlı bir birlik projesi etrafında, bilinç yükseltici, coşku yükseltici düşünsel ve kültürel etkinliklere yönelmemiz şarttır. Hayat tarzımızla siyaset tarzımız bir bütündür. Güçlü ve sağlam temelleri olmayan siyasal kültürümüzü, zengin, geniş perspektifler üzerinde yeniden kurmalıyız.

Günümüzde küresel bir sorumsuzlukla, küresel bir hayasızlıkla, pervasızlıkla, basiretsizlikle karşı karşıyayız. İnsanlığın özgürlüğe, onura, iyi muameleye layık olanlar ve tutsaklığa, zillete, kötü muameleye layık olanlar şeklinde bölünmesi ve bir ayrıma tabi tutulması kadar korkunç ve tahammül edilemez bir insanlık durumu tasavvur olunamaz.

Modernliğin yeni bir veçhesi olan küreselleşme, dünyanın kapitalizm tarafından teslim alınması ve zayıf toplumların ekonomik, politik anlamda bir kez daha sömürülmesi anlamına geliyor. Kapitalist sistem her durumda, kapitalist sınıfların yanında yer alıyor ve bu sınıfların iradesini hakim kılabilmek için ahlâk dışı her yola başvurmaya meşru sayıyor. Sistem her yerde hakim ideolojik, ekonomik sınıfa hizmet ediyor. Çıkara dayalı bir ekonomik sistem her yerde hoşnutsuzluklara neden oluyor. Adaletsiz küreselleşme, adaletsizlikleri çoğaltıyor. Günümüzde adalet anlayışı bütünüyle subjektif ölçüler üzerinde somutlaşmaktadır. Objektif bir adalet anlayışı tesis edilmedikçe, farklılıklar ve karşıtlıklar arasında bir uzlaşma sağlanamaz.

En çok insan haklarına önem vermekle iftihar eden modern kültürün, insan hakları konusunda Müslüman halkları kapsam dışı tut-

tuğunu yaşayarak gördük. Irkçı Batı kültürünün tarih boyunca sürdürdüğü ayrımcı söylem, bütün uzlaşma arayışlarına gölge düşürüyor. Bugünün dünyası *terörizmi* tanımlama konusunda Amerika ve İsrail tekeline aşma iradesini gösteremiyor.

Karşıt görüşlere, karşıt görüşte olanlara hayat hakkı tanımayan, karşıt görüşte olanlara her tür haksızlığı reva gören bir sistem, tiranca bir sistemdir. Modern kültür; farklılıkların, gerilimlerin üstesinden gelmeyi başaramıyor. Bu arada İslâm uygarlığının kültürel farklılığa ve kültürler arası diyaloga tarih boyunca çok içten ve çok yapıcı bir duyarlık gösterdiğini kaydetmek gerekiyor. İslâm, Müslümanlara, kendileriyle din konusunda savaşmayanlara karşı, adaletli olmalarını ve onlara iyilik yapmalarını önerir.

Amerikan kültürüyle etkileşim ve benzeşme içerisine girme sonucunu doğuran Amerikan merkezli küreselleşme, sahip olduğu ekonomik ve askerî güç yoluyla insanlığa Amerikan modeli bir hayat biçimi dayatıyor.

Bilincimizin, zihnimizin, kalbimizin sömürgeleştirilmesine izin vermemeliyiz.

Kendilerini ayrıcalıklı kategoriler, statüler, konumlar içerisine yerleştiren düşünce biçimleriyle, dünya görüşleriyle sağlıklı bir iletişim kurulamaz. Uluslararası ilişkilerde objektif adalet ölçüleri esas alınmadığı takdirde, bütün ilişkiler, bir ilişkisizlik biçimine dönüşebilir. İletişim kurmak, konuşmak ve anlamak için önyargılardan arınmak gerekir. Birbirleri hakkında kesin önyargıları olan etnik ve ideolojik unsurlar, toplumlar, birbirlerini anlamaya, dinlemeye ihtiyaç duymazlar. Farklı olanla ilişkiye kapalı olan unsurlar, fanatizmi bir hayat tarzı haline getirdikleri için ilişkiye karşıdır. Aklî, vicdanî, ahlâkî ilişkilerin sağlanamadığı durumlar, faşizmin belirleyici olduğu durumlardır.

Küresel faşizmin tarihinin en karanlık sayfalarını açtığı, içerisinde bulunduğumuz dönem aynı zamanda İslâm toplumlarının karşı karşıya bulunduğu büyük parçalanmışlık dönemidir. Bu parçalanmışlık nedeniyle, İslâm ülkeleri uluslararası düzlemde nüfuz sahibi olabilecek bir irade oluşturamıyor. İslâm toplumları bu dönemi, görüş, düşünüş ufuklarını genişleterek, enginlere açılarak, kültürel ve

ruhsal kişiliğini yenileyerek, birleştirici unsurlara ve ortak hedefler düşüncesine ağırlık vererek, dayanışmalara yoğunluk ve derinlik kazandırarak, ahlâkî ve düşünsel kargaşaya son vererek aşabilir.

Bütün toplumların, halkların tarihlerinde duraklamalar ve tıkanmalar yaşanmıştır. Evrensel İslâm ailesi, bünyesindeki karşıtlıkları, rekabetleri, gerilimleri, kayıtsızlıkları bir sorun olmaktan çıkararak İslâmın misyonunun sona ermediğini, ermeyeceğini göstermek zordur. Bunun için ahlâkî, düşünsel ve kültürel alanda bir çekim merkezi, bir ilgi merkezi haline gelebilmeliyiz.

Büyük amaçları olanların, büyük tutkulara ve büyük ufuklara ihtiyacı olduğunu hatırlamalıyız.

İnsanlık tarihinin en vahşî çağı içerisindeyiz.

Akıldışı bir zamanda yaşıyoruz.

Modern uygarlığın nihilist ve tekbenci, küstah ve tepeden bakan bir uygarlık olduğunu görüyoruz. Çağdaş uygarlık, çağdaş kötülüklerin simgesi haline geliyor. Uygarlık söylemi, insanlığı yanıltmayı amaçlayan bir propaganda söylemidir. İnsanlık çapında rahatsızlık, huzursuzluk, güvensizlik ve korku uyandıran gelişmeler oluyor. Yok etme araçlarına sahip olan uygarlık, *öteki* saydığı toplumları sudan bahanelerle bir enkaz yığını haline getirebiliyor. İnsanlığa karşı sorumluluk taşımayan modern politik düzenler, *öteki* telakki ettikleri İslâm toplumlarına karşı ideolojik ve medyatik bir savaş yürütüyor. İslâm toplumlarına yönelik her vahşet ve her barbarlık girişimi için sahte mazeretler üretilebiliyor.

Hayatın, insanın, ahlâk ve vicdanın niteliğini yerle bir eden olaylarla karşı karşıyayız. Yirmibirinci yüzyıl vahşet ve barbarlığın yeniden sınırsız bir şekilde tarihe girişiyle başladı.

Modern dünyanın bireyci hazcılığı kışkırtan tüketimcilik dışında hiçbir mukaddesi kalmamıştır. Modern uygarlık, ahlâkî ve vicdanî anlamda sapır sapır dökülüyor. Küresel tiranlık, dünyanın ahlâkî kılınmasına yönelik çabaları ve umutları yok ediyor.

Günümüzde akliselim ve mantık, ideolojik barbarlığa ve küresel faşizme kurban ediliyor. İnsanlık dünyası ideolojik çılgınlıkların tutsağı haline geliyor.

Küresel iktidar, dünya ölçeğinde ideolojik anlamda partizanlık yapıyor.

Kaba güç kullanma içgüdüsüne hizmet eden ideolojik düşünceler ve yapılar, yalnızca kendi sistemlerinin ve yöntemlerinin doğru, gerçek olduğunu savunuyor. Bugün olduğu gibi dünyayı tek bir ideolojik düşüncenin ve modelin sınırları içerisinde hapsetmeye çalışıyor.

Günümüzde yürürlükte olan siyasal çerçeveler yalnızca güce dayalı çerçevelerdir. Siyasetin temel malzemesi militarizmdir. Şu ya da bu ülkenin çıkarını esas alan politika yerine, insanlığın çıkarını esas alan politikalar gerçekleştirilemediği için kör bir bağnazlık içerisinde bulunan dünya Siyonizmi, bütün siyasal yönetimleri teslim alabiliyor. Küresel tehdit karşısında egemenliklerinden her türlü tavizi vermeye hazır hâle getirilen İslâm ülkeleri, ideolojik manipölasyonlara karşı kendisini savunamıyor.

Adalet ve insanlığa saygı kalmadığı için ideolojik bağnazlıklar ve saldırganlıklar sorgulanamıyor. Küresel sistem kontrol ettiği kit- le iletişim araçları yoluyla haberleri de homojenleştiriyor. Afganistan'da, Irak'ta, Filistin'de hiçbir evin, hiçbir sokağın, hiçbir kuru- mun ve mekânın mahremiyeti kalmamıştır. Bu değerlendirmemize bütün ibadethaneler, camilerimiz ve mescitlerimiz de dahildir. Sözünü ettiğimiz toplumlarda tamamen silahsızlandırılmış masum halklara karşı sınırsız şiddet stratejileri uygulanmaktadır. Sözünü ettiğimiz tablodan daha vahim bir dünya tablosu düşünülemez.

Ulusal çıkar düşüncesinin vazgeçilemezliğine dayalı, tek bir güç ve iktidar odağı tarafından yürütülen otoriter siyaset biçimi *terörle savaş* maskesi altında, sınırsız terör üreterek İslâm toplumlarında si- yasal alanı kısıtlamaktadır. Bugünün dünyasında ulusal sembollere ve sınırlara tapınma derecesinde bağımlılık yoluyla toplumsal geri- limler manipüle edilmekte ve halklar bu yolla aldatılmaktadır.

Bütün dünyada İslâm karşıtı unsurlara cesaret veren, İslâm kar- şıtı unsurları kışkırtan, destekleyen, yüreklendiren, *terörle savaş* çı- ğırtkanları, İslâm toplumlarını büyük bir güvensizlik içerisine so- kuyor. Çağdaş bütün olgularda olduğu gibi *terörizmle savaş* strate- jileri de çok tartışmalı, çok şüpheli, çok şaibeli stratejilerdir.

İçerisinde bulunduğumuz dönem, tarihe ideolojik çılgınlık ve ideolojik fırsatçılık dönemi olarak geçecektir. İğrenç gerçeklerin egemen olduğu bu dönemde sistem karşıtları için güvenlik imkanı kalmamıştır. Bu durumu çöken bir uygarlığın ve imparatorluğun son çırpınışları olarak görmek mümkündür.

Tarihin öznesi olarak onurlu bir şekilde yaşamak istiyorsak, bunun bütünüyle kendi bilinçli düşüncelerimiz, çabalarımız, çalışmalarımız ve eylemlerimizle mümkün olabileceğini bilmeliyiz. Tarih-sel akış içerisinde sadece beklemeyi, mucizevi kurtuluşları beklediği için hiçbir çaba harcama ihtiyacı duymadan beklemeyi seçen bir kültür, tarihin nesnesi olmaya mahkûm olur. Tutkularımız daha çok geçmiş üzerinde yoğunlaştığı için bugünü algılamakta güçlük çekiyoruz. Geçmişle bağlarımız, bizi bugün engellemeyecek şekilde düzenlenmeli, bugüne ve geleceğe özgü sorumlulukları almalıyız.

Duygusal hareketlerin, yönelişlerin ve ilgilerin, düşünceler ve eylemlerin, bugünün gerçekliği karşısında tutunamadığını görmeli, anlamalı ve geleneği aşabilmeliyiz. Parçalı bir uyanışa değil, bütün boyutları içeren bir uyanışa yönelmeliyiz. Radikal düşüncelerle toplumsal bilincin yükselmesine katkıda bulunmalı, bir hareket üreten düşünceler üzerinde yoğunlaşmalıyız.

Büyük, soylu düşünceler, davalar, mücadeleler, büyük, soylu kişilikler ve karakterler ister, kadrolar ister.

Büyük davalar, büyük mücadeleler, büyük sınavlar ve büyük mahrumiyetlerle karşılaşmaksızın yürütülemez.

Ucuz, günlük, küçük amaçlar, ucuz, küçük uğraşlar ve günlük tatminler, bayat yol, yordam ve yöntemler, bizi bütüncül bir hareket noktasına yabancılaştırıyor. Küresel barbarlığın ve vahşetin ortasında düşünsel ve ahlâkî bağımsızlığımızı koruyabilmek için temel ve bütüncül bir çerçeveye, esasa ilişkin bir hassasiyete ihtiyacımız var.

Ahlâkla, vicdanla ilgisini kesmiş bir zamanda, dünyanın yaşadığı altüst oluşlar, düşünce dünyamızı daha yoğun bir dönüşüme hazırlamalı, dünyanın yeni boyutlarını görebilecek bir ilgi alanına girmemizi sağlamalıdır. Olaylardan çok olayları hazırlayan nedenleri anlamaya çalışmak önemlidir. Yarar düşünceleri, kişisel ilişkileri yozlaştırdığı gibi toplumsal ilişkileri de yozlaştırmaktadır.

Her tür bağınazlık ve bencillik, ufkumuzu, hayatımızı düşüncelerimizi, ilişkilerimizi kısıtlar ve yoksullaştırır. Her tür bağınazlık ve bencillik bir şekilde nefreti doğurur, kışkırtır. Her tür aşırılık, çekişmeleri, anlaşmazlıkları ve karşıtlıkları doğurur ve insanı yalnızlaştırır. Özellikle günümüzde bağınaz karşıtlıklar insanlığı bir yıkıma doğru sürüklemektedir.

Hayatî sorunlar; hayatî çabalar ve çözümler ister.

Gerektiğinde kendisini yenileyemeyen, dönüştüremeyen değiştiremeyen ve yeniden üretemeyen yapılar, tarihin saldırıları karşısında tutunamazlar.

Kapalı toplumlar kendi sınırları içerisine çekilmiş, büyümek, genişlemek, açılmak ihtiyacı duymayan toplumlardır. Kapalı toplumlar, bu kapalılıkları sebebiyle baskıcı aşiret, kabile, haneden, aile devletlerine, statükocu tiranlıklara mecbur kalırlar.

Dünya çapında bir vicdanî kriz karşısındayız.

Sosyal, kültürel ve siyasal hayatlar bunalım içerisinde bulunuyor.

İnsanlık acıları karşısında modern dünya manevî kayıtsızlık ve vicdanî bir felç içerisinde.

Karşımızda yoğun bir zulümler dünyası var.

Yanlış doğru, iyi kötü kavramlarını altüst eden modern uygarlık, insanlık vicdanına kayıtsız kaldığı için çöküşün eşiğine gelmiştir. İnsanlığın dünyası büyük bir yoksullaşma içerisinde. Manevî kuralları olmayan bir dünyada, insanlığın güven duyacağı kaynaklar yok edilmektedir.

Laik materyalizme dayalı olduğu için modern uygarlığın hiçbir zaman manevî kriterleri olmamıştır. Manevî bir birikime, ahlâkî bir birikime sahip olmayan modern uygarlığın, insanlığa ahlâkî bir katkıda bulunması beklenemez. Özellikle bugün, modern uygarlığın askerî güç dışında bir gücü olmadığını, askerî ilerleme dışında herhangi bir ilerleme kaydetmediğini görüyoruz.

İçerisinde bulunduğumuz dönem, mantığın sınırsız alçalışına tanık olduğumuz bir dönemdir. Küresel tiranlık, dünyayı, ideolojik bağlamda yeniden yapılandırıyor, askerî anlamda yeniden yapılandırıyor. Bütün kavramlar ideolojik bir silah olarak kullanılıyor. Ye-

ni ideolojik gündem, *terörle mücadele*dir ve *terörle mücadele* sloganı askerî müdahale aracı haline getirilmiştir. Yeni düzende, yeni ideolojik gündemle, herkesin Amerikan ideolojisi ile bütünleşmesi dayatılmaktadır. İçerisinde yaşadığımız dönem, bütün vazgeçilmez, temel değer ölçülerinin ve kaynaklarının konjonktüre feda edildiği bir dönemdir. Küresel iktidarın vicdanı ile insanlığın vicdanı tarihin hiçbir döneminde bugün olduğu kadar birbirinden farklı olmamıştır.

Küresel askerî düzen, askerî yollarla insanlığa haksızlık yapıyor ve acı veriyor. Amerika ve İsrail, insanlık çapında umutsuzluk ve nefret üretiyor. En güçlünün kullandığı *haklar*, güçsüzlerin, zalimce, barbarca ezilmeleri anlamına geliyor. Günümüzde, Amerika ve İsrail'in temel meşruiyet kaynakları yalnızca silahlardır. Bunun yanında medya saldırılarının, en az askerî saldırılar kadar tahripkâr olduğunu belirtmek gerekir. Bugünkü egemenlik büyük ölçüde kitlesel iletişim araçlarının egemenliğidir. Bu egemenlik özellikle İslâm toplumlarına ve kendisini İslâma nisbet eden bütün unsurlara karşı her vesileyle olumsuz imaj üretmek, egemen ideolojik kültür adına İslâm kültürünü küçümsemek, yargılamak üzere sınırsız bir bayağılık içerisinde kullanılıyor.

Egemenlerin üstünlük yarışı, yoksullar, güçsüzler ve zayıflar vahşice sömürülerek sürdürülüyor. Kaynakların sınırlı olduğu bir dünyada muhteris *ilerleme* düşüncesi sınır tanımıyor. Ölçsüz, dengesiz ve aşırı *ilerleme* düşüncesi, kaynaklar sınırlı olduğu için yeni sömürgecilikler, yeni emperyalizmler, yeni faşizmler üretmek ihtiyacı duyuyor. İnsanlığın varlığı, materyalist değerler, maddesel varlıklar, tüketime dönük değerler uğruna pervasızca harcanıyor. Ahlâkî sınırlamalardan bağımsız küresel siyaset, insanlığın geleceğinin tehdit altında bulunduğunu gösteriyor. Bir anlam içermeyen siyasal güdüler, ahlâkî güdüler eziyor.

Dünya çapında programlı saldırıların muhatabı kılınan Müslümanlar, olayların anlık tezahürlerine göre değil, olayların kalıcı etkilerine göre programlar ve projeler üretmeli, ayrıntıcılıkla vakitlerini israf etmemeli. İslâm toplumları her alanda maalesef ayrıntıcılıkla yirminci yüzyılı israf etmiştir. Bugün de ayrıntıcı saplantılar,

ayrıntıcı bağınazlıklar yaşadığımız bütün sarsıcı ve çarpıcı gelişmelere rağmen hayatiniyetini sürdürebilmektedir. Bugün muhatap olduğumuz, akılsız, mantıksız, ahlâksız saldırılara, bilgiyle, bilgelikle, adaletle, vakarla, onurla ve sabırla kararlı ve dirençli bir çizgiyi koruyarak yanıtlar verebilmeliyiz. Zorluklar karşısında ölçüyü ve su-kûneti korumak, iç huzuru muhafaza etmek ve kendimize güvenimizi güçlendirmek şiarımız olmalıdır. Düşünsel, manevî, ruhî hareketlilik, canlılık ve üretkenlikle her tür yozlaşmaya dur diyebiliriz.

Geçmişte yaşanan bir algılama biçimiyle bugünün sorunlarıyla yüzleşmemiz mümkün olamaz. Gerçek dünyada ve bugünde yaşayarak bugünün sorunlarına yaklaşabiliriz. Eski tarzı, eski üslûbu, eski söylemi muhafaza etmekten, yeni bir tarz, yeni bir üslup ve söylem inşa edememekten kaynaklanan bir bunalım durumu yaşıyoruz.

Entelektüel zemini olmayan, popülerize edilmiş, içerikten yoksun, basit, yüzeysel, tepkici, gündelik kültürel ve politik dili, ufku aşabilmeliyiz. Ayrıca, çevremizde konjonktürel gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkan, yeni hiyerarşiler üreten, mevki, sosyal konum ve mülkiyet farklılıklarına dayalı ilişkilerin, çok mesafeli ilişkilerin ahlâkî olmadığını belirtmeliyiz. Mesafeler büyüdükçe, yalnızlaşmalar da büyüyor, çölleşme ve resmiyet büyüyor. Mesafeli, resmî ilişkilerin bulunduğu bir yerde, yakınlık, dostluk, kardeşlik, içtenlik, bağlılık ve paylaşma asla gerçekleştirilemez.

İnsanlık çapında ilgi ve etki uyandıracak, aklî ve ahlâkî temellere dayalı, evrensel insanlık ölçütlerini yansıtan, yüzeysel gözlem ve değerlendirmelerden uzak, yeni bir düşünsel, kültürel ve siyasal iklim oluşturmamız zorunlu hâle gelmiştir.

Bütün kalbimizle, bütün içtenliğimizle insanlığa seslenmeli, en geniş anlamda insanlıkla ilişki kurabilmek için daha çok bilgiye, birikime, yeteneğe, daha çok niteliğe, bilince ve sorumluluğa sahip olabilmeliyiz. İmkanlarımızı ve çabalarımızı daha büyük düşünceler, fikirler, kitaplar, eserler, daha büyük düşünce ve fikir kaynakları, daha büyük düşünce ve fikir kurumları, daha büyük kadrolar üzerinde yoğunlaştırabilmeliyiz.

Olayların anlık etkisine ve çekiciliğine kapılmadan, inançlarımızın ve düşüncelerimizin bugün de geçerli ve etkin olduğuna inancımızı yenilemeliyiz.

Zamanı, vakitlerimizi kaybetmemek için bilincimizi, duyarlılığımızı, hassasiyet ve sorumluluklarımızı geçmişten çok geleceğe açık tutmalıyız. Kendi inançlarımızın, ruhumuzun, kalbimizin özgürlüğünü ve özgünlüğünü kurtaramazsak, hiç kimseyi kurtaramayacağız.

Zulümle uzlaşamayız, kötülüklerle uzlaşamayız.

Çıkarlara göre şekillenen bir dünya, çıkarlara göre şekillenen bir uygarlık çok dar ve sığ görüşlü bir dünya ve uygarlıktır. Bu dünya ve bu uygarlık kendi çıkarlarıyla bütünleşen bütün zalimliklere, barbarlıklara, etnik temizliklere tahammül edebiliyor. Modern uygarlık çöküyor, çünkü modern uygarlık öteki kültürlerle savaş içerisinde bulunuyor, öteki kültürlerle bağlı kitlesel kıyım ve imhalar sebebiyle kılı kıpırdamıyor.

Tarihin bugünkü yürüyüşüne katılmak, faşizmin yürüyüşüne katılmak anlamına gelir.

Küresel faşizm, dünyayı sadece egemenlerin, güçlülerin hakları olan bir dünya haline getirmek istiyor.

Çok hızlı hareket eden bir dünyada yaşıyoruz.

İletişim ve ulaşım teknolojileri bütün toplumları birbirine bağladığı için hangi alana ilişkin olursa olsun, herhangi bir olay, gelişme, inşa, bütün toplumları aynı anda bir biçimde etkileyebiliyor. İletişim ve ulaşımın kolaylaşması, mesafelerin kısalmasını sağlıyor, bu nedenle de yeni bir küresel kültür ortaya çıkıyor. Bu kültürün bütün toplumları homojenleştirici etkiler uyandırdığını görüyoruz.

Küreselleşme ekonomik olduğu kadar politik, politik olduğu kadar kültürel boyutlar da taşıyor. Yerli ve yerel olanı ezen ve aşan bir süreç içerisindeyiz. İçeride kapalı kültürler bu gelişmeyi sorgulamakta ve anlamakta zorluk çekiyor. Bütün ilişkilerin ve etkileşimin yerel ortamlardan bağımsızlaştığı bir dönemle karşı karşıyayız.

Küreselleşme bugünkü ideolojik, politik, kültürel tezahürleriyle tektipleştirici, indirgemeçi, basmakalıplaştırıcı, standartlaştırıcı, ötekileştirici ve dünyayı birbirine benzeyen insanların dünyası ha-

line dönüştürücü bir mahiyet taşıyor. Bu tür bir küreselleşme sonuçları itibarıyla insanlık ölçeğinde bir ruhsuzlaşmayı da beraberinde getiriyor.

Egemen olanın sahip olduğu kültürü, ekonomik ve siyasal modeli bir tahakküm aracı olarak kullanan küresel bir düzen var. Yalnızca bir kültürün belirleyici ve etkileyici olduğu bir dünya kuşkusuz otoriter bir dünyadır.

Kapitalist küreselleşme yerel kültürleri, ekonomileri, olduğu kadar, yerel siyasetleri de kısıtlıyor. Amerikan ideolojisinin yansıması olan küresel sistem farklı ekonomik-politik, sosyal-kültürel modellere hayat hakkı tanımıyor.

Küresel iktidar, İslâm dünyasının entelektüel, kültürel ve ekonomik kaynaklarını, imkanlarını ve potansiyelini sömürülecek kaynaklar olarak ele alıyor. Sömürgeci süreçler, etkili oldukları İslâm dünyasında Batı'nın kuklası elitler, Batı'nın papağanları aydın, entelektüel kadrolar oluşturuyor. Küresel iktidar İslâm'ı tarih dışı göstermek için dünya çapında çarpıtılmış bir imaj yerleştirmeye çalışıyor.

Küresel sermaye, toplumların bütün kaynaklarını denetliyor, bu kaynakları küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda kullanmak üzere kısıtlayıcı politikalar geliştiriyor. Uluslararası finans örgütleri dünya elitlerinin çıkarlarını gözetiyor, böylece bu örgütler aracılığıyla toplumsal adalet tahrip ediliyor. Kapitalizmin âdil bir sosyal, toplumsal, ekonomik hayat kurmak gibi bir sorunu olmadığını biliyoruz. Kapitalizm, daha çok kâr/kazanç için toplumların sosyal, toplumsal sağlığını tehlikeye atmaktan çekinmez. Kapitalizm hayatı bütünüyle ve yalnızca kâr mantığına indirgeyen bir sistemdir.

Günümüzde ulusdevletler insiyatiflerini ve kararlarını dünya piyasalarına bırakıyor. Dünya piyasalarının müdahaleleri altında bulunan ulus devletlerde, siyasetler, sosyal projeler, sosyal uygulamalar işlevini yitiriyor.

Materyalist, laik eğitim politikaları, saldırgan ve hiçbir alanda hiçbir ölçüye sahip olmayan bir gençlik yetiştiriyor. Güçlü sosyal siyasetleri, kültürel siyasetleri olmayan, maddî çıkarlara ağırlık veren ülkelerde, toplumsal sorunların önüne geçmek mümkün olmuyor.

İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki çarpıcı gelişmeler farklı kültürlerin, farklı değer sistemlerinin birbirlerini tanımalarına imkan veriyor, ancak, küreselliğin belirlediği sosyal, siyasal ortamlarda büyük ve derin kimlik sorunları, rekabetleri ve çatışmaları yaşanıyor.

Kendimizi yerelle sınırlandırır ve yerele kapanırsak, dünyada olup bitenleri doğru değerlendiremeyiz.

Bilincimizin, zihnimizin ve kalbimizin sömürgeleştirilmesine karşı durmalıyız.

Küresel kültüre, küresel içeriği olan bir İslâmî birikimle, kendi evrensel değerlerimizle yanıt verebilmeliyiz.

İslâmî kimliğin, söylemin kilitlenip kaldığı savunmacı bağlamından özgürleşmesi gerekir. İslâmın özgür ve özgün bir dil ve söylem halinde, evrenselleştirici bağlamda yeni kavram çerçevelerine, edebiyat, sanat, kültür anlayışına sahip olması gerekir.

Sahip olduğumuz bilginin, bilincin, duyarlılığın sınırları aşan ve bütün insanlığı içine alan, bütün bir insanlığı ilgilendiren bir ufku olmalıdır.

Bugünün gerçekliği hiçbir ilahî ve insani duyguya yer bırakmayacak kadar çirkin bir gerçekliktir.

Korku'nun, ilahî ve insani sorumluluklara egemen olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Bugünün bu çirkin gerçekliği selim akla ve selim vicdana yer vermiyor. Selim aklın ve selim vicdanın yerini sınırsız faşizm almıştır. Yaşadığımız acıları, kederleri, hüznleri, yalnızlıkları ifade edebilecek güçlü sözcüklerimiz yok. Bilincimize yönelik bir ideolojik şiddetin muhataplarıyız.

İçerisinde yaşadığımız dönem çivisi çıkmış bir dönemdir. Bu dönemi anlatabilmek için içimizin derinliklerini ifadeye güç yetiremiyoruz. İçimizi kelimelere dökemiyoruz. Bir yanda sessiz çöküşler yaşanırken, diğer tarafta sessiz umutlar yaşanıyor. Kalplerimizi, ruhumuzu, zihnimizi, bilincimizi ihya edecek güçlü sözcüklere, tanımlara muhtacız.

Dünya, insanın evrensel yararını gözeten bir kültür ve uygarlıktan yoksundur. Gerçek anlamda uygar bir dünya farklılıkları sorun haline getirmeyen bir dünyadır. Zayıfların hukukunu tanımayan bir

dünyada uygarlıktan söz açılmaz. Adaletin hakim olmadığı bir dünyaya, gözü dönmüş bir şiddet hakim oluyor. İnsanlık her geçen gün, sınırsız, saldırgan, aşırı, fanatik ölçüsüzlüklerle karşılaşılıyor. Yaşadığımız dönem, her alanda ölçülerin kaybedildiği bir dönemdir.

Tek doğrunun temsilcisi olduğuna inanan Amerikan militarizmi, dünyayı kesin çizgilerle belirlemeye çalışıyor, mutlakçı, yanılmaz, eleştirilemez politikalar ürettiğine inanıyor. Siyaset tarihinin en fanatik örneğini temsil eden Amerika tarafından üretilen bütün politikalar her yerde şiddet ve nefret doğuruyor. Amerika'nın kullandığı insanlıktan uzak materyalist dil ve gerekçeler, hiç kimseyi tatmin etmiyor, inandırıcı gelmiyor.

Amerikan ideolojisi, Amerikan toplumunun özel, ayrıcalıklı, seçkin, eşsiz bir toplum olduğunu, bu nedenle de diğer halkları *uygarlaştırmak* gibi bir misyonla yükümlü olduklarına inanıyor. Onun için kendilerini emperyalizm ve sömürgecilik konusunda mazur görüyor, şiddet yoluyla dünyayı hizaya getirmek üzere politikalar geliştiriyor.

Bugün, küresel düzen, insanlığın sahip olduğu bütün kaynakların, Amerika tarafından sürekli sömürülmesine imkan veren bir düzendir. Bunun için Amerika sömürgeciliği kalıcı kılabilmek için militer politikalara yaslanmaktadır. Bu politikalar, Amerika ve Batılı modelin alternatifi olmayan bir model olduğu yolunda emperyalist ideologlar ve entelektüeller tarafından savunulan kibirli iddialar yoluyla desteklenmektedir.

Günümüzde neredeyse Batı dışı bir dünyadan bahsetmek zorlaşmaktadır. Merkez dışı bütün unsurları tasfiyeye yönelik gelişmeler oluyor. Batı dışı dediğimiz dünyada yönetici kadrolar Batı'ya kölece itaat etmekte, Batı'ya kölece öykünmektedir. İslâm dünyasında halklar geçmişe, yönetici kadrolarsa Amerika'ya bağımlıdır.

Amerikanın ve küresel emperyalizmin sadık ajanı, faşizmin ve yeni sömürgeciliğin barbar temsilcisi İsrail'in kurulduğu tarihten bugüne kadar insani amaçlı politikalara sahip olduğu görülmemiştir. Sömürgeci İsrail'in sergilediği etnik temizlik ve ideolojik barbarlık gösteriyor ki ırkçı duygular, evrensel aklın ve evrensel vic-

danın önüne geçmiştir. Evrensel akıl ve evrensel vicdan, Siyonist ırkçılık karşısında derin yaralar almıştır.

Kendilerini her türlü yasanın üzerinde gören ve her yasayı pervasızca, fütursuzca çiğneyen ırkçı Siyonizm, kişisel ve ulusal çıkar için her türlü kötülüğe, her türlü zulme başvurmayı mübah sayıyor. *Ötekini* her durumda kötü, her durumda düşman, her durumda zararlı ve aşağılık gören bir anlayış, *ötekine* bütünüyle *imhadan* başka seçenek tanımıyor.

İslâm ülkeleri, Arap ülkeleri, Amerikaya kölece bağımlılık, siyasal strateji ve iradede yoksunluk, sorunları duygusallıkla çözümleme saplantıları ve ulusalcı demagojiler sebebiyle, bütünüyle mitlere ve efsanelere dayalı, dünyanın ve tarihin en ırkçı, en şovenist, en gerici, en bağınaz, en faşist, en nevrotik, en kaba, en dışlayıcı toplumunu ve arı bir Yahudi devletini oluşturmayı amaç edinen Siyonizm karşısında acz ve çaresizlik içerisinde. Amerika, dostu İsrail'in gerçekleştirdiği bütün katliamları, İsrail'i desteklemeye, cesaretlendirmeye devam ederek ödüllendiriyor. Pentagon iktidarı, kendisi gayr-i meşru güç kullanımını alışkanlık haline getirdiği için gayr-i meşru güç kullanan İsrail'i anlayışla karşılıyor. İsrail, Amerikan politikalarının gereklerini yerine getiriyor. Kudurmuş bir ırkçılık, ipini koparmış bir devlet, ipini koparmış bir faşizm Filistin'de dehşet saçıyor.

En büyük felaket çaresizlik içerisinde olmak, yüzüstü bırakılmaktır. İsrail vahşeti karşısında dünya gözlerini kapatmaya devam ediyor.

İnsanlık haysiyetini işgal ve istila altındaki ülkelerde direnmeye devam eden direnişçiler temsil etmektedir.

İslâm ülkeleri, Arap ülkeleri, Siyonizm karşısında içerisine düşükleri zelil durumu ve başarısızlıklarını haklı çıkarabilmek için ucuz klişe ve ucuz mazeretlere başvurmaktan vazgeçmelidir. Hepimiz ucuz mazeretlere sığınmaktan vazgeçmeliyiz. Gerekğinde yanlış tutum ve tavırlarımızı eleyebilmeliyiz. Eleştiriye kapalı düşünce ve eylemlerin bir gelişme kaydedemeyeceğini öğrenmeliyiz. Tekçi düşüncenin egemen olduğu toplumlarda her alanda her tür bilgi koşullandırma ve yönlendirme yöntemiyle kazandırıldığı için

bu toplumlar bir şekilde düşüncesizleştirilip sürü haline getiriliyor. Ulusçu kültürlerin ve otokratik liderlerin vaziyet ettiği toplumlarda tartışma zemini ve ufku olmadığı için bu toplumlarda toplumsal bilinç gelişmiyor. Bireylerin farklı etkinliklere, düşüncelere, kültüre sahip olmasını kabul etmeyen kapalı toplumlar, cemaatler, tekçi düşüncelerle ideolojik dogmaları mutlaklaştırıyor.

Bütün durumların itaatle karşılanması gerektiğini öğütleyen geleneksel kültür, Amerika'ya hizmeti şiar edinen yönetici kadrolar karşısında sessizliğini koruyor. Amerika'ya hizmeti şiar edinen, emperyalizmin basit araçları haline gelen yönetici kadrolar, Amerika'ya rağmen karar almak ve tavır belirlemek özgürlüğüne sahip değildir.

İpini koparan küresel militarizm, ipini koparan Siyonist faşizm, hayatı ve her şeyi bütünüyle bayağılaştırıyor, aşağılık hâle getiriyor.

Bölünmeler, parçalanmalar, hizipleşmeler, tarih boyunca olduğu gibi bugün de Müslümanları güçsüzleştirdi, zayıflattı ve sarstı. Kuşkusuz tarihsel inişleri ve çıkışları tek ilkeyle açıklamak mümkün olmadığı gibi doğru da olamaz. Ancak, en geniş anlamda bir bilinç ve amaç birliği, en geniş anlamda bir dayanışma olmazsa eğer, gelecek de olmayacak. Bireylerin ve toplumların iradelerinin ve müdahalelerinin gereğine inanmayan, bir tür marazi kadercilikle malûl bir kültür, gelecek üretemez, umut üretemez. Koşulları dikkate almadan temelsiz iyimserlikler ve temelsiz umutlar dağıtan bir kültür yerine, koşulları dikkate alan, rasyonel öneri ve öngörülerde bulunan bir kültüre yönelmek gerekir.

İnsanlığın ortaklaşa yolunu ve vicdanını harekete geçirebildiğimiz takdirde, faşizmler geri çekilecektir.

Edilgin ve pasif bir ahlâk anlayışından, iradeci ve aktif bir ahlâk anlayışına geçebilmeliyiz.

Dünya, bencil siyasetler, bencil ekonomik ilişkiler ve bencil bir adalet anlayışıyla yönlendiriliyor. Yeni küresel tiranlık ve yeni faşizm ayrımcılığa dayalı bir düzeni temsil ediyor. Ekonomik ve politik barbarlıklar artık bir felaket halini alan adaletsizliklere cesaret veriyor. Zayıf ve güçsüz halklar dünyayı, hayatı yaşayamıyor, yalnızca seyrediyor.

İnsani anlamlar açısından tarihsel bir tükeniş mevsiminden geçiyoruz. İslâm toplumları yeni tecrit duvarları içerisine alınıyor. Müslüman toplumlar varoluşlarını özgürce gerçekleştiremiyor. Güncel gerçeklerin üzerimizdeki ağırlığı dayanılmaz boyutlara varıyor.

İslâm ve Müslümanlar değeri düşürülmüş imajlarla anılıyor. Sistem, İslâmı anlaşılamaz, tanınamaz bir hâle getirmek için yoğun çalışmalar yapıyor. Müslümanlarla ilgili ürküntü verici imajlar geliştiriliyor ve İslâm anlam belirsizlikleri içerisinde değerlendiriliyor.

Modernleşme dönemine kadar Avrupa'da İslâm kültür ve uygarlığı, entelektüel ve bilimsel hayat için bir referans kaynağı idi. 18. yüzyıla kadar İslâm toplumları, olumsuz dış etkilerden korunabiliyor, sosyo-kültürel kimliğini, İslâmî hayat tarzını ve değerlerini bir istikrar içerisinde sürdürebiliyordu. Sömürgeci yayılmacılıkla birlikte bu dönem kapandı.

Sömürgeci baskın döneminde, sömürgeci modellerle karşılaşan İslâm toplumları, bütüncül, çözümleyici, üretici tercihler yapabilecek bir entelektüel, kültürel dinamizme sahip olmadıkları için sömürgeci unsurlara özgü terminolojiye yaslanma ihtiyacı duydular. Sömürgeci yayılmacılıkla birlikte kimi İslâmî eğilimler, bu yayılmacılığa karşı durabilmek için bütünüyle geleneğe dönerek kimi eğilimlerse zamanın gereklerini yerine getirmek üzere toplumsal, siyasal alana yönelik tercihler yaparak yeni bir arayışa girdiler. Geleneğe dönmeye karar veren eğilimler zamanın dışına çıktılar ve hâlen zamanın dışında varlıklarını koruyorlar.

Zamanın gereklerini yerine getirerek yeni bir toplumsal, siyasal, bilimsel inşayı öngören eğilimlerse çok yönlü sömürgeci baskıya direnmeyi başaramadılar. Sömürgeci uygarlığa verilen yanıtlar maalesef yeterli olmadı. Asıl büyük sarsıntı 1. Dünya Savaşı sonunda yaşandı ve gelenekçi, görenekçi çözüm modeli arayışları yıkıldı.

Sömürgeci baskın döneminde İslâm toplumlarının ve halklarının, kişiliksizleştirilmesi, kimliksizleştirilmesi yönünde sömürgecilerin yerel temsilcileri, sömürgecilerin bayiliğini yapan yerel kadrolar, yerel oligarşiler ideolojik sömürgeci kültürel siyasetler izleyerek toplumlarımızı İslâma yabancılaştırdılar. İslâm toplumları bu

dönemde sömürgeci ideolojilerin neden olduğu sosyo-kültürel sarsıntılar yaşadı. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra biçimsel anlamda bağımsızlıklarına kavuşan İslâm ülkeleri, sömürgecilerin baskıları sonucu, sömürgecilerin çıkarlarını kollayacak şekilde kimi yenilikler gerçekleştirdiler. Bu ülkeler, politik alanda bir iradeye ve tercihe sahip olamadıkları için bölgelerinde Amerikan politikalarının ve kültürünün bayiliklerini üstlendiler. Yalnızca İran, İslâmın sosyo-politik ve kültürel tarihini yeniden inşa etmek ve uluslararası sahnede kendi özgün modeli ve iradesiyle kendisini temsil etmek üzere yapısal bir dönüşüm gerçekleştirdi.

Amerikan politikalarının bayiliğini üstlenen ülkelerde oligarşiler bütünüyle denetimsiz kalıyor, farklı ve muhalif olanı, rakip olanı tehlike olarak tanımlamak suretiyle bu unsurların kendi yerlerine geçmemesi için şiddet dahil her yola başvuruyor. Oligarşilerde, farklının, ötekinin farklılığını özgürce temsil etmek üzere iktidara gelme imkanı yoktur. Oligarşilerde adalete dayalı devlet yerine, devletin ideolojik yapısına, gereklerine göre biçimlenen özel bir *adalet* anlayışı egemendir. Bu tür toplumlarda, iktidarların sahip oldukları gücü halkın ve toplumun aleyhinde kullanmasını engelleyecek ya da iktidarın gücünü dengeli ve ölçülü kullanmasını sağlayacak bir denetim aygıtı yoktur.

Yönetimi hiçbir şekilde paylaşmaksızın ellerinde tutan oligarşilerin kitleler üzerinde denetimi sürüyor. Bu denetim sebebiyle toplumlar değişime kapalı tutulabiliyor. İktidar tekeli ellerinde tutan oligarşiler, kendilerini güvence altında tutabilmek için hayali tehditler, tehlikeler, düşmanlıklar icat ediyor, eleştirel ve farklı düşüncenin ortaya çıkışını *bölücülük* olarak değerlendiriyor, bu nedenle de her özgün düşüncüyü susturmaya çalışıyor. Oligarşiler, düşünceleri, ideolojik sınırlar içerisine almak suretiyle toplumları içeriksizleştiriyor.

İçerisinde yaşadığımız dünyanın vicdanı olmak zorundayız.

Onurlu yaşama hakkından mahrum bırakılan, adalet ve özgürlük açlığı, susuzluğu içerisindeki halkların, özellikle de büyük bir şecaatle emperyalizme karşı direnen onurlu Filistin halkının dili ve vicdanı olmak durumundayız.

Hayatın her alanında, her koşulda ahlâkî seçimler yapmalıyız.

İnsani bütün durumlar, ancak ahlâkî olarak bakıldığında doğru tanımlanabilir.

Bir durgunluk ve belirsizlik döneminden, durgunluğu aşmak üzere yeni bir özeleştirici dönemine girmeliyiz. Sorunlarımızı, yüzeyden değil, temelden gören bir bilinçle, bir yenilenme ruhu ve aşkıyla, yenilenme arzusu, ihtiyacı ve iradesi içerisinde, dünyada ve hayatta görmek, yaşamak istediğimiz iyilikleri ve güzellikleri önce kendi nefsimizde gerçek kılmalıyız.

Hayatın her alanında, katı, soğuk ve bayağı bir gerçekliği dayatan bir dünya karşısındayız. Bu tür bir gerçekçilik insanlığın, hayatın ve siyasetin ruhunu yok ediyor. Katı gerçekçiliğin dünyası, ahlâkî alanın dışına çıkan bir dünyadır. Gerçek dünyanın bayağılığı ve merhametsizliği karşısında insanlık derin bir yalnızlık duygusuna kapılıyor. Karşı karşıya bulunduğumuz ağır insanlık durumlarıyla hepimiz ciddi bir şekilde sınanıyoruz.

Kapitalist ve faşist küresellik, küresel yozlaşmayı, bozulmayı ve çürümeyi çoğaltıyor, toplumsal eşitsizlikleri kışkırtıyor. Küresel bir totalitercilik, toplumları bütünüyle ideolojik sınırlar, klişeler, ritüeller içerisine hapsediyor. İnsanlık, trajedilerin bütün çeşitlerini yaşıyor. Özellikle, İslâm toplumları, küresel totaliterci irade tarafından sıkı ve aşağılayıcı bir denetime ve teftişe tabi tutuluyor. İslâmın toplumsal ve siyasal planda geçersizleştirilmesi ve değersizleştirilmesi için küresel güçler bütün İslâm toplumlarına doğrudan baskı uyguluyor. İnanç sistemimiz hakkında gerçeği yansıtmayan spekülasyonlar yapılıyor.

Ahlâk merkezli bir dünya tasavvuru ve bir anlam sistemine dayalı siyaset imkansız hâle getiriliyor. Dinin, İslâm toplumlarında, ilgili ulusların bir alt birimi şeklinde algılanması yönünde propagandalar yapılıyor. Geçmiş yüzyıllarda Hristiyanlık savunma durumundayken, günümüzde İslâm savunma durumuna geçirilmiş bulunuyor. Müslümanların özgürlükleri, saygınlıkları, kutsalları, onurları sorgulanıyor. İnsanlık tarihi boyunca, yalnızca güç kullanmak suretiyle zulmederek, savaşarak, yakıp yıkarak insani ideallerle ulaşıldığı görülmemiştir.

Bugünün dünyası gergin, güvensiz ve çirkin bir dünya halini almıştır. Bütün toplumlarda insanlık hayatı, bunalımların baskısı altındadır. Modern toplumlar ideolojik söylemlerle, geleneksel toplumlar ise söylencelerle uyutuluyor ve susturuluyor.

Hayata, hayallerin diliyle değil, bir anlam sistemine bağlı kalarak gerçeğin diliyle katılmalıyız.

Bir gün, bütün sorunları çözeceğine inanılan, vazgeçilmez, aşılmaz, ulaşılmaz, her şeye güç yetirdiğine inanılan kişi ya da kişiler telakkisi İslâm toplumlarında büyük bir tikanıklığa neden oluyor. İslâm toplumları böyle bir günün hayaliyle teselli buluyor.

Allah'ın rahmetini ümit edebilmek için gerçek çabalara ihtiyacımız vardır.

Gereği gibi iman ve amel ettiğimizde onurlu, özgür ve üstün olacağız. İslâmî sorumluluklarımızı gereği gibi yerine getirememek için mazeret üretmek, mazeret aramak, zillet üretmek demektir.

En sonuna kadar gitmeyen bir yolculuk, en sonuna kadar gitmeyen bir yürüyüş, en sonuna kadar gitmeyen bir aşk, sevda, tutku, en sonuna kadar gitmeyen bir dava bilinci ve ilgisi, en sonuna kadar gitmeyen bir mücadele gayreti, bir anlam ve değer anlayışından yoksun olduğu gibi bir ahlâktan da yoksundur.

Manevî, ruhî açıdan güçlü olanlar, korkulara teslim olmazlar.

Korkulara, zulümlere, saldırganlıklara teslim olduğumuzda yüzü bütünüyle fesada uğrar.

İslâmın bize yüklediği sorumluluklardan razı olmalıyız. Bu sorumluluklar bizlere ağır gelmemeli.

Duygularımız aklımızı, aklımız da duygularımızı bastırmamalı. Düşünce, duygu ve ruh tembelliğini aşmalıyız. Her tür abartıdan, bayağılıktan, sahtelikten, yavanlıktan, kabalıktan ve zevksizlikten korunmalıyız. Her gün daha da mükemmel olabilmek için kendimizi eğitmeliyiz.

İçtenliğimizi yitirmemeli, gerektiğinde kendimizi yargılayabilmeli, kendimizi yeniden kurabilmeliyiz. Hayatı değerli kılan her şeyi, bütün değerleri, ilişkileri ve birikimi coşkuyla istemeye ve yaşatmaya devam etmeliyiz.

Allah sabredenleri, şükredenleri, iyilik yapanları, ilahî sınırlara riayet edenleri, haramlardan sakınanları, zulme, saldırıya, baskıya maruz kaldıklarında kendilerini savunanları ve direnenleri sever.

Karşı karşıya geldiğimiz durumlar imanımızı ve İslâma teslimiyetimizi çoğaltmalı, Allah'a verdiğimiz sözü tutmalıyız. Sözüümü- zü, bağlılığımızı, sadakatimizi, tavrımızı değiştirmemeliyiz. İslâm'a yardım ettiğimizde, kendimize yardım etmiş oluruz.

Değerlerimizi, ruhumuzun, nefsimizin derinliklerinde yankıla- nacak şekilde özümseyebilmeliyiz.

İnançlarımızın, değerlerimizin çığırkanlık düzeyinde temsil edil- mesine fırsat vermemeliyiz. Her tür çığırkanlıktan sakınmalıyız.

Büyük bir aşkla, içtenlikle, tutkuyla temsil edilmeyen bilgilerin, hayata ve bir hakikat yürüyüşüne katkısı olamaz. Niceliksel birikim ve niceliksel desteğin bir şey ifade etmediğini, yakın geçmişte ve günümüzde yaşayarak gördük. Karşı karşıya bulunduğumuz olay- lar ve süreçler hepimizi eğitiyor. Düşünce düzeyinde, entelektüel ve kültürel düzeyde faşizme karşı koyabiliriz.

Aklımızla kalbimiz arasında, hayallerimizle gerçeklerimiz ara- sında, hayatımızın şiiriyle nesri arasında bir uçurum olmamalıdır.

Zihnimizi, kalbimizi ve ruhumuzu olağanüstü uyanık ve güçlü tutmak zorundayız. Daha yoğun bir zihne, daha yoğun bir kalbe, daha yoğun bir ruha sahip olabiliriz.

Hayatı, donup kalmış tek bir kalıp içerisinde izlemek, izlenme- ye değer pek çok şeyden habersiz kalmaktır.

Her alanda bilginin, bilincin, ahlâkın susuzluğunu duymalıyız. Hayatımızın yoksullaştırılmasına kayıtsız kalmamalıyız, sloganla- rın arkasında sürüklenmemeliyiz.

Dünya, küresel sermayenin taleplerine göre biçimlendirilen bir dünyadır. İnsanlık hayatının bütün veçheleri, kapitalist hırsların egemenliği altındadır. İnsanlık çapında yaşanan gerilimler, çatış- malar küresel kontrolü sağlamaya yönelik girişimlerdir. Küresel sermaye sistemi, jeopolitik kaynakları imkanları, zenginlikleri ol- duğu gibi politik, ekonomik gelişmeleri de kontrol etmektedir.

İçerisinde yaşadığımız dünyanın bilgilerine sahip olmak zorundayız. Geleneksel söylem dünyaya çok sınırlı bir pencereden baktığı için gelişmeleri gereği gibi değerlendiremiyor. Biz bugün siyasetine sahip olabilmek için değişimin gerekli, zorunlu ve mümkün olduğuna inanmalıyız. İnsanlık durumlarını, tarihsel durumları kavrayabilmek için geçmişin çerçevelerine olduğu kadar, bugünün çerçevelerine de aşına olmalıyız.

Batılı olmayan toplumların kaderi, Türkiye örneğinde görüleceği üzere, küresel, emperyal bürokrasiler tarafından belirleniyor. Üst düzey kapitalist unsurlarla üst düzey ideolojik, politik unsurlar hem yerel hem de uluslarüstü anlamda birlikte etki, çıkar ve yayılma mücadelesi veriyor. Hemen hemen hiçbir toplumda Türkiye’de olduğu gibi siyasetin gücü ve işlevi kalmamıştır. Siyaset adına gördüklerimiz güçlülerin siyasetleri ve güçlülerin işlevleridir. Siyaset yapmak isteyenler, devletin bakış açısı doğrultusunda, devletin istediği normlara göre siyaset yapmak durumunda bırakılmakta, devlet her ülkede muhalif unsurları potansiyel terörist gibi görmektedir. Özellikle Türkiye’de yeni siyasal arayışlar, oluşumlar, yeni bir siyasal çerçeve, ufuk ve perspektif üretmek yerine, edilgen bir pozisyon içerisinde konjonktürel duruma uyum sağlamak ve koşullara intibak etmek şeklinde somutlaşmaktadır. Türkiye hâlen nereye ait olduğuna karar verebilmiş değildir. Bu kararsızlık ideolojik iflasın bir sonucu olarak görülmelidir. Kültürel farklılığa ve çoğulculuğa imkan vermeyen otoriter bir zihniyetin ve politik fosillerin, uluslararası birliklere, örgütlere katılma konusundaki girişimleri ciddiye alınabilir girişimler değildir.

Dünyada, siyasal, toplumsal sorunlar, spekülasyon düzeyinde algılanıyor, değerlendiriliyor, yazılıyor ve konuşuluyor. Gündelik siyasal, toplumsal söylem yüzeyle ve zevahiri kurtarmaya yönelik bir söylemdir ve bu söylem daha çok ucuz hamaset yaparak ulusal duyguları sömürmektedir. Hemen her toplumda ırkçı yaklaşımlar her tür bağnazlığı kışkırtmakta, her tür ırkçılık, bugünün tarihini bir karabasana çevirmektedir.

Dünya çapında yürürlüğe konulan baskılar, büyük bir hukuksuzluk karşısında olduğumuzu gösteriyor. Hukuksal açıdan insanlık bir gerileme, çöküş ve yıkılış süreci içerisinde.

Adaletin bulunmadığı bir dünyada, yalnızca mağduriyet ve mahrumiyet vardır.

Uluslararası insan hakları standartları ve hukuk, Müslümanlar söz konusu olduğunda geçersiz sayılabiliyor.

İslâm toplumları bütünüyle ötekileştiriliyor.

Uluslararası toplum, uluslararası hukuk, hak; standardı, tanımları, kıstasları, kuşkulu, belirsiz ve tartışmalı tanımlar haline gelmiştir. Guantanamo'da yaşananlar bütün hukukî, ahlâkî, vicdanî ilkelere açıkça iptal edildiğini göstermektedir. Amerika, küresel faşizme direnen bütün Müslüman topluluklar için yeni Guantanamo'lar düzenleyebilir.

Küresel kontrol mekanizmalarının kibirli ve keyfi Batı merkezci yaklaşımları nedeniyle farklılıklar şiddet yoluyla bastırılıyor ve insanlık kaybediyor. İnsanlığı köleleştirmeyi amaçlayan tek yanlı ideolojik koşullandırma endüstrisi, Batı'nın çıkarlarına göre şekillenen, Batı'ya özgü resmî, ideolojik gerçekler icat ediyor ve Batılı olmayan toplumları bu gerçeklere kölece boyun eğmeye zorluyor. Kendi inançlarına, düşüncelerine, kültürlerine ve kimliklerine sahip olabilecek bir kişiliğe, karaktere, onura sahip olmayan unsurlar yalnızca egemen olan ve dayatılan düşüncelere boyun eğiyor, hizmet ediyor. Egemen ideolojik koşullandırma endüstrisi insanlığın düşünce, davranış ve algı biçimlerini standartlaştırıyor.

Bugünün katı, acımasız, barbar, yıkıcı gerçekliği insanlığın ruhsal, manevî dünyasını, ilgilerini, ilişkilerini bağılıklarını tahrip ediyor, sosyal şiddeti doğuruyor. Böyle bir dünyada kara para hareketleri, rüşvet, kumar, fuhuş, uyuşturucu, mafya hareketleri büyüyerek yayılıyor. Bütün bu kötülükler, korkunçluklar kurumsallaşıyor, yerleşiyor.

Bilim ve teknolojiye hakim olanlar, bu hakimiyetlerini kötü yönde kullanarak bu teknolojilere sahip olmayan halklara sahip olmak ve onların kaynaklarını sömürmek üzere kullanıyor. Amerika yeni geliştirdiği silahları Afganistan ve Irak halkları üzerinde test ediyor.

Afganistan'ı ve Irak'ı işgal ve istila etmek üzere, masum ve mazlum halkların üzerine yağdırılan bombalar, uygarlığın çirkin bir şekilde, kirli bir şekilde tükenişini gösteriyor. Bütün bu olup biten tanımlanması çok güç korkunçluklara rağmen, egemen propaganda endüstrisi, utanmadan, sıkılmadan, haya etmeden Afganistan'ın ve Irak'ın yakılıp yıkılmasını, bir harabeye çevrilmesini, bu ülkelerin özgürleşmesi ve kurtuluşu olarak tanımlama küstahlığını gösterebiliyor. Egemen propaganda endüstrisi Türkiye'de bile, işgal ve istilacıların, zalimlerin ve barbarların referanslarını kullanıyor.

Yaşadığımız dönemin ruhuna, ihtiyaçlarına, beklentilerine ve sorumluluklarına cevap veren bir dile, bir içeriğe ihtiyacımız vardır.

Tarihe ve zamana dayanıklı bir dil ve söylem gerçekleştirmemiz gerekiyor.

Geçmişin, alışkanlıklarımızın, geleneksel bilgi ve yöntemlerimizin tutsağı olduğumuz takdirde özgür bir dil gerçekleştiremeyiz. Miras alınan bir kültürün işlevleriyle yeniden üretilmesi gereken kültürün işlevleri birbirinden farklıdır. Geleneksel birikimimize yeni değerler, renkler, biçimler ve içerikler yüklemekten çekinmemeliyiz.

İnsanlığa değil, mekanikleşmeye ve makineleşmeye önem veren uygarlığın yıkıcı etkileri karşısında en geniş anlamda dayanışma ruhunu hayata geçirmeliyiz. Dayanışmanın somut biçimler alabilmesi için İslâm toplumları çapında yaşanan bütün olumlu gelişmelerden, oluşumlardan yararlanmalı, düşünsel ve entelektüel gelişmelerle pratik ilişki içerisinde bulunulmalı, bu konuda yerel kısıtlamalar engel teşkil etmemelidir.

Entelektüel, kültürel, düşünsel hayatın insanî ve toplumsal işlevler üstlenmesi gerekir. İnsanlık durumlarıyla, hayatla ilgisi bulunmayan, insanlık durumlarının ortak anlamını yansıtmayan, entelektüel, kültürel, düşünsel hayatın anlamı yoktur.

İnsanlığın vicdanî, ahlâkî temsilcisi ve ifadesi olmayan, kültür, sanat ve edebiyat çevrelerinin, ürünlerinin ve etkinliklerinin insanlık nazarında bir değeri olmayacağı açıktır.

İdeolojik, politik klişelerle yönlendirilen toplumlarda düşünsel, kültürel hayatın içi boşaltılmıştır; kültürel, düşünsel, entelektüel

hayat ideolojik, politik sınırlar ve tel örgüler içerisine alınmıştır. Ucuz, içi boş klişelerle yönlendirilen toplumlar, kültürler, entelektüel ve düşünsel bir katliama maruz kalırlar. Kültüre, sanat, edebiyat ve düşünceye özel bir zevk, tutku, arzu ya da maddî işlevleri olan bir etkinlik olarak bakan, kültür ve sanat, edebiyat ilgisini kişisel bir imaj sorunu olarak gören bir anlayışın insanlık durumlarına bir katkısı olamayacağı gibi saygısı da olamaz.

Aklî, fikrî ve entelektüel durgunluğu aşmak için genel bir bilince ulaşmalıyız.

Baskıcı siyasal, bürokratik güçlere, şiddete, fanatizme, faşizme, kültürel ve entelektüel gücümüzle, yoğunluğumuzla, birikimimizle anlamlı yanıtlar verebiliriz. Bunun için iktidardan ve güdülemeden bağımsız, güçlüler tarafından sınırlandırılması mümkün olmayan ortamlar ve çerçeveler oluşturabiliriz.

Büyük kültürler, büyük düşünceler, büyük entelektüel hareketler, politik, otoriter, yerel kısıtlamaları, aşarak evrensel çapta bir içerik ve mesaj taşımayı başaran kültürler, düşünceler ve hareketlerdir.

Bugünün dünyasında bir katliam ve jenosit endüstrisiyle karşı karşıyayız. Bilim ve teknoloji daha etkili ölüm araçları tasarlamak üzere kullanılıyor. Küresel iktidar, dünyayı sömürge mülkü gibi görüyor, bütün halklara teba muamelesi uyguluyor.

Teknolojiye gösterilen saygı ve ihtimam, insanlığa gösterilmiyor.

Manevî, ruhî, vicdanî, ahlâkî kayıplar ve yokluklar pahasına, maddî dünyaya sahip olmak için insanda dehşet uyandıran çalışmalar yapılıyor.

Sahip oldukları maddî, manevî, kültürel kaynakları gereği gibi yönetmeyen, teknoloji ve kültür üretemeyen toplumlar, hayal bile edilmesi mümkün olmayan aşağılamalara tabi tutuluyor.

Küresel kapitalist kültür dünyanın değerlerden bağımsızlaştırılması için büyük ilerlemeler kaydediyor. Maddî dünyayı anlama, yenilik üretme ve örgütleme yeteneği olmayan toplumlar, kapitalist kültür tarafından belirsiz bir yöne doğru savruluyor.

Özellikle İslâm toplumlarında, İslâmın kurumsal işlevleri yok ediliyor. İslâmın kültürel, sosyal, toplumsal ve siyasal alandaki et-

kisi zayıflatılıyor. İslâmın itibarını ve statüsünü sarsmak üzere küresel ölçekte işbirliği yapılıyor.

Bütün bu olup bitenler karşısında, küresel otoritarizm karşısında, hiçbir şey yokmuşçasına, Lale Devri'nde yaşıyormuşçasına, kültürel, entelektüel, düşünsel hayat, sanat ve edebiyat hayatı suskun, tavırsız, tepkisiz, kayıtsız, sessiz kalamaz.

İnançlarımız, değerlerimiz yalnızca özel hayatımızda yaşatılacaksa, bu takdirde inançlarımız, değerlerimiz ve biz özgür değiliz.

Ruhumuz, vicdanımız, kalbimiz hayatiyetini, tutkularını ve aşklarını koruyor ve sürdürüyorsa eğer, özgürlüğün inşası için yeterli imkan ve umut var demektir.

Kamusal hayatta özgür olmayan inançlar, değerler, ürünler, sesler, varlık sahibi olamaz, üretken, etkili ve belirleyici olamaz. Bir inanç ve değerler sistemiyle kamusal hayat arasındaki vazgeçilmez kurucu ilişkiyi inkar eden bir söylem ilkel ve arkaik bir söylemdir.

Batılı kavramların diktatörce baskısı karşısında İslâmın kavramsal ufkuna göre biçimlenen bir düşünsel ve kültürel hayata, güçlü, etkili, nitelikli kavramlara sahip olmamız gerekiyor.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

YENİ BİR DUYARLIK GEREKİYOR

Günümüzde, düşünsel, kültürel hayata egemen olan kavramsal-laştırmalar, insani temellerden yoksun, ideolojik, politik çerçevesi olan kavramsallaştırmalardır. Aynı şekilde, düşünsel, kültürel, sosyal, toplumsal dünyaya hitap eden modern değerler de saldırgan, birbirli, ırkçı, ayrımcı değerlerdir. Modern kavramsallaştırmalar ve değerler; bilimsel ve teknik başarıların, kimi ırklara özgü bir özellik olduğu, kimi halkların ilerlemeye gelişmeye fitraten kapalı bulunduğu ve modernleşmenin yalnızca Batı'ya özgü bir süreç olduğu yanılgısı ve saplantısı içerisinde. Bu nedenledir ki modern tarih boyunca hiç değişmeyen sömürge mantığına dayalı uluslararası ilişkiler, bugün de aynı mantıkla sürdürülüyor. Bu mantık, Batılı olmayan toplumları, uygarlaştırılmaları gereken geri halklar olarak görüyor.

Modernleşme, Batılı olmayan toplumlara ideolojik bir içerikle, Batı bilim ve endüstrileşme anlayışını kutsayarak ihraç ediliyor. İdeolojik içerikle ihraç edilen modernleşme siyasetleri, Batılı olmayan toplumları aşağılayacak biçimde etiketleyerek yapay ve rencide edici hiyerarşiler oluşturdu.

Yaşadığımız dünyayı, Batı'nın kavramsal ufkuna göre düşünmek, görmek zorunda değiliz. Yaşadığımız dünya Amerikan tercihlerinden ibaret, Amerikan tercihleriyle sınırlı bir dünya değildir. Polemiğe dayalı bir dil ve yaklaşımla gerçeğe bütüncül anlamda yaklaşamayız. Bir aşırılığa ve duygusallığa düşmemek, ucuz karşıtlıklara yaslanmamak

için modernin geleneksele, gelenekselin moderne anlayışla yaklaşması, ideolojik bir karşıtlığa meydan vermeksizin her iki anlayışın birbirlerinin kabul edilebilir yanlarına yer vermeleri gerekir. Batılı kibirli kavramları, hiçbir şekilde değişmeyen kalıp/paket kavramlar halinde, evrensel geçerliliği olan kavramlar olarak kabul edemeyiz.

Batı dünyası farklı değerleri, değer ve anlam sistemlerini anlamak ve bunlarla bir şekilde uzlaşmak yolunda bir çaba harcamadığı için insanlık sürekli bir çatışma durumu yaşıyor. Modern dünya, İslâmî değerler dünyası karşısında açık bir körlük içerisinde. Ne modernite ne de geleneksellik nihai bir tarz olarak kabul edilemez. Modern standartlar geleneksel anlayış biçimlerini, geleneksel anlayış biçimleri de modern standartları, ucuz etiketlerle dışlamamalıdır.

Yeni olanı meşru, eski olanı gayr-i meşru telakki eden bir anlayış temelsiz olduğu gibi eski olanı meşru, yeni olanı gayr-i meşru telakki eden bir anlayış da aynı şekilde temelsizdir. Yeni olanın barbarca dayatılması, geleneksel olanın barbarca inkarı aşırı ve hastalıklı bir saplantıdan ibarettir. Tek boyutlu olmayan bir modernlik, geleneksel yapılardan ve kurumlardan yararlanabileceği gibi tek boyutlu olmayan bir geleneksellik de modernliğe açık olabilir. Tek boyutlu bir geleneksellik ne kadar tehlikeliyse tek boyutlu bir modernlik de aynen bir o kadar tehlikelidir. Nasıl tek boyutlu ve tek yanlı bir seküler anlayış insanlığın dili olmayı bir türlü başaramıyorsa, bunun gibi tek boyutlu, tek yanlı, bütünlükten yoksun bir din anlayışı da insanlığın ifadesi olamaz. Modern tarihte seküler anlayış, evrensel değer yargılarına kapalı, bir anlam içermeyen siyasal bir söylem oluşturmuştur.

Modern siyaset biçimlerini meşru, dinî değerler içeren siyasal arayışları gayr-ı meşru telakki eden anlayış ideolojik, politik rekabetten, karşıtlıktan kaynaklanan bir anlayıştır. Bir iktidar söylemi olan modern siyasal söylem, modern siyaset biçimlerini, kendilerini güvence/koruma altına alabilmek için rakip/karşıt siyaset biçimlerini tarihin dışına sürmeye çalışıyor. Dinî anlamları, değerleri de içerecek şekilde siyaset yapmak demek, eski ilişki biçimlerine, eski yapılara, eskiye dönmek olarak yorumlanamaz. Dinî anlamları ve değerleri içerecek şekilde siyaset yapmak, bir anlam ve değerler

sistemine bağlı bir siyaset zemini ve ufku açmak anlamına gelir. Dini yalnızca geçmişe özgü bir gerçeklik ve batıl inanç olarak görmek, modernizme özgü bir bağınazlık ve bâtil inançtır.

Kendimizi, inançlarımızı, birikimimizi, kavramlarımızı kurumlarımızı yeniden tasarlayabilmeliyiz. Kavramsal kuraklığı aşabilmeliyiz. Bunları yapamadığımız takdirde, bugünün tarihi karşısında daha zayıf bir konuma itiliriz. Tıkanan, durgunluğa maruz kalan, kendisini tekrar eden, her söylem, kültür, yeni ilişkiler, yeni çerçeveler, yeni yapılar, yeni kavram ve kurumlar oluşturarak kendi özgün modernliklerini gerçekleştirebilir. Nitekim, Müslümanlar İslâmın ilk yüzyılı içerisinde bilimlerde, sanatlarda, estetikte, mimaride, felsefede, hikmette vb. alanlarda kendi özgün modernliklerini gerçekleştirmişlerdir.

Yeni bir varoluş mücadelesi, yeni bir duyarlılık ister.

Yeni bir varoluş mücadelesi ufukları genişletmeyi ve büyütmeyi gerekli kılar.

Geçmiş özlemi merkezinde yoğunlaşan ve günümüzün belirleyici güçlerine, dinamiklerine yabancı kalan bir kültür, yeni bir duyarlılık gerçekleştiremez.

Dünya hakkında kapsamlı ve gerekli bilgiye sahip olamayan, dünya çapında iletişime ilgi ve ihtiyaç duymayan toplumlar dünyanın dışına sürüklenir.

Hakikati temsil eden bütüncül ve derinlikli düşünce, bütün yolları açar ve bütün engelleri aşar.

Alışkanlıklarımızı rahatsız etse de yeni düşünsel ufukları zorlayabilmeliyiz.

İslâm ve Müslümanlar, tarihi inşa ederken, evrensel bir uygarlık kurarken; yalnızca tevekküle, sabra ve duaya dayalı, beklemeye dayalı bir hayat anlayışına sahip değildir. İslâm insanlık hayatının bütün boyutlarına yönelik eylemler, araştırmalar, ilgiler, ilişkiler, yapılar üreten bir anlayışla tarihe egemen oldu. Akla, bilgiye, araştırmaya, üretmeye ilgi ve saygının azalmasıyla birlikte, İslâm toplumları bir durgunluk, bekleme ve tevekkül dönemine girdi.

İnsanı, insanlıktan çıkaran, çevremizi yaşanılır kılmaktan çıkaran, modern, seküler, araçsalıcı dünya görüşlerinin ufkumuzu kapatmasına

razı olamayız. Çünkü, her şeye rağmen İslâm düşüncesinin, kültür ve uygarlığının bütün bir insanlığa önereceği çok ama pek çok şey var.

Günümüzde İslâm toplumları, yabancı, rakip, farklı statülerle uzlaşmak zorunda bırakılıyorlar. İslâm dünyasında devletler, iktidarlar, toplumlarının çıkarları için değil, küresel şirketlerin çıkarları için çaba harcıyor. Küresel mali kurumlar, yerel hükümetlere tercih imkanı bırakmıyor. Mali konularda hükümetlerin yerini İMF'nin aldığını görüyoruz. Hükümetler İMF'ye danışmadan inisiyatif kullanamıyor. İMF ve Dünya Bankası eski sömürgeci unsurların bugünkü temsilcileri gibi davranıyor.

Günümüz dünyasında, ekonomik, stratejik, ırkçı çıkarları, bütün halkların çıkarlarından üstün gören bir anlayış dünyaya egemendir. Kapitalist tutkular, yerel, zorunlu ve hayatî ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla değil, dünya ekonomisinin ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla üretilen ürünleri bütün halklara dayatarak onları güçsüzleştiriyor. Kapitalist tutkular, ulusal sınırları, değerleri, yargıları, tercihleri ezip geçiyor, çok küçük azınlıklar yararına, çok büyük çoğunluklara ağır zararlar veriyor. Egemen medya sistemi de egemen küresel anlayış adına, kendi tercihleri dışında bir tercih bulunmadığını, kendi anlam sistemleri dışında bir anlam sistemi bulunmadığını propaganda ediyor. Egemen medya düzeni aynı zamanda, emperyalist çıkarları, telakkileri, ilişkileri korumaya yönelik içeriği ve ahlâkı olmayan bir özgürlük anlayışını temsil ediyor. Halkların özgün tercihleri, yıkıcı saldırılarla baskı altına alınıyor.

Küreselleşme, sömürgeciliği esasa alan Batı düşünce tarzının ekonomik ve politik örgütlenişinin yeni bir yayılma, etkileme biçimi olarak somutlaşıyor. Küresel iktidar, çıkarlarını koruyabilmek için hiç tereddüt etmeden askerî şiddete başvuruyor. İslâm ülkelerinin politikalarını, kendi çıkarları doğrultusunda değiştirebilmek için bu ülkeler halklarının üzerine bombalar yağdırıyor. Bugün, kimi ülkelerin, kimi halkların Amerika'nın insafına veya insafsızlığına terkedildiğini görüyoruz.

Küresel sistemin, teknolojik üstünlüğü istismar ederek, Batılı olmayan toplumları, ideolojik tanımlarla, çerçevelerle, ideolojik ve

ırkçı önyargılarla yargıladıklarını görüyoruz. Amerika, çıkarlarının ve değerlerinin tehdit altında bulunduğunu düşündüğü her yere müdahale ediyor. Dünyaya her konuda Amerikan tanımlarını kabul ettirebilmek için otoriter dayatmalarda bulunuyor.

Müslümanlar pek çok toplumda insan olmayan varlıklar muamelesine maruz kalıyor. Konjonktürel nedenlerle her toplumda Müslümanlar sahnenin dışına itiliyorlar. İslâm dünyasını yeniden biçimlendirerek yönetmek ve kendi siyasetleriyle uyumlu bir konuma getirerek dönüştürme girişimleri küresel ölçekte devam ediyor. İslâm toplumlarının Batılı standartlara göre belirlenen bir din anlayışına sahip olmaları isteniyor. Din anlayışının bireylerin vicdanı ile sınırlı bir gerçeklik olması gerektiği empoze ediliyor.

Küresel siyasette, Hristiyanlığın ve Yahudiliğin rolü tartışılmaz kılınırken, İslâmın siyasal alandan çekilmesini sağlamak için savaşlar çıkarılıyor. Dini özel alana çekmek ve hayattan ayırmak, dini yokluğa mahkûm etmektir. Batılı standartlarla İslâm-siyaset ilişkisi anlaşılabilir ve çözümlenemez. İslâmın her tür müdahaleden arındırılarak kendi özgün hayatîyetine sahip olmasını sağlamak gerekir.

Ahlâkî meşruiyeti bulunmayan ideolojik, politik, ekonomik *uygarlaştırma, özgürleştirme* siyasetleri, Afganistan ve Irak örneğinde görüleceği üzere, askeri küreselleşme, askeri işgal ve istila, zalim politikalar şeklinde tezahür ediyor. Siyonist terör, tarihi boyunca normal bir hayat yaşama hakkına sahip olamayan mazlum ve masum Filistin halkını tarihte benzeri görülmemiş bir jenosit'e tâbi tutuyor. Sömürgeci Siyonist işgal ve istilaya karşı sürdürülen direniş-intifada, *terörle savaş* sloganıyla bastırılmak isteniyor. *Terörizmle savaş* söylemi yalnızca Amerikan çıkarlarını korumak ve İslâmî hareketliliği önlemek üzere temellendirilmiş, yalanlara dayalı bir söylemdir.

İlişkilerin, iletişimin, üretimin, teknolojinin küreselleşmesi, yerel çerçevelerle, anlayışlarla insanlık sorunlarına yaklaşamayacağımızı gösteriyor. Bu nedenle evrensel anlamda bir bilinç geliştirmemiz gerekiyor. Ayrıca evrensel anlamda düşünsel sorumluluklar almak gerekiyor.

Ayaklarımızın altındaki zemin her geçen gün daha çok sarsılıyor.

Bugünün siyasetinde etkili olabilmek için dünyaya bugünün ufkundan bakmak gerekir. Yaftalarla, klişelerle, sloganlarla bugünün

tarihini anlayamayız. Eski tanımlara, yapılara bağımlılık durumu, değişime engel teşkil ediyor. Eski algılama biçimlerinin bugün kurucu işlevleri yoktur. Seküler bakış açılarıyla sınırlı dünya görüşünün, her türlü değerden bağımsız olması nedeniyle küresel faşizm karşısında, Siyonist terör karşısında, emperyalizmin vahşi amaçları karşısında, entelektüel, düşünsel dünya, insanlığın somut sorunlarıyla ilgilenmiyor ve Amerikan tasarımlarına boyun eğiyor.

İnsani dünyaya, halkların sorunlarına yabancılaşmış, egemen düşünce ve irade tarafından belirlenen ve seçilen bir anlayışı temsil etmekle yükümlü kılınan yozlaşmış entelektüel dünya, hiçbir kültür ve uygarlık dünyasını temsil liyakati taşıyamaz. Hiçbir sefalet ve zillet, yabancı bir kültür ve uygarlık adına kendi kültür ve uygarlığını yargılayan, bu kültür ve uygarlık değerleriyle, yapılarıyla, kurumlarıyla savaşıp aydınların sefaleti ve zilleti kadar büyük ve alçaltıcı olamaz.

Hiçbir şey yapmaksızın, sorumluluk almaksızın, çaba harcamaksızın, paylaşılmaksızın, dayanışmaksızın, her şeyin bir gün iyi olacağını umarak, temelsiz söylemlere ve spekülasyonlara yaslanarak, mucizevi ve gizemli çözümler bekleyerek, kehanetlere bağlanarak, dünyayı asla değiştiremeyiz. Beklemek; belirsizlik, ufuksuzluk ve yetersizlik içerisinde bulunmanın bir sonucudur.

Egemen söylem, gündemde tutulan söylem, Batı dünyasının ve değerlerinin, üstün, benzersiz ve nihai olduğu fikrini bağınazca ve ısrarla savunabilmektedir. Siyasal sorunları, bunalımları güç kullanarak çözmeyi gelenek haline getiren, hegemonyacı bir dünyanın, üstün ve benzersiz değerlere sahip olduğu iddiası kuşkusuz inandırıcı olmadığı gibi gerçek de değildir.

Bugünün dünyasında küresel çıkarları denetleyebilecek küresel bir irade yok. Küresel ölçekte geçerli olabilecek, politik, ekonomik, hukukî normlar yok. Böylesi bir durum, içerisinde yaşadığımız dünyayı daha korkunç kılıyor. Küresel irade, dünyayı Amerika ve İsrail perspektifleriyle kuşatıyor. Amerika ve İsrail perspektiflerine mahkûm olan kültür ve medya, hakikatin, gerçeğin, iyinin, doğrunun sesi, temsilcisi olamaz.

Yeni emperyalizm döneminde bütün çabalar ve kurumsallaşmalar, İslâm dünyasında İslâmın bir devlet sürecine girmesini engellemeye

yöneliktir. İslâm, modern Batılı yoruma uygun bir anlayışla sınırlı hâle getirilmek istenmektedir. İslâm toplumları da baskıcı bir dille bu yorumu ikna edilmeye çalışılıyor. İslâm ve Müslümanlarla ilgili tanımlamalar, en yüzeysel biçimde, medyatik klişelerle, medyatik bir sömürücü aracı haline getiriliyor. İçeriği boşaltılmış bir İslâm anlayışının, emperyalist amaçlara uyarlanması daha kolay olacağı düşünülüyor. Emperyalist siyasetleri haklı çıkarmak ve meşrulaştırmak için resmî İslâmî söylem ve resmî İslâmî kurumlar kullanılıyor. İslâm toplumlarının emperyalist sisteme karşı protestoları da resmî dinî söylem ve bürokrasiler aracılığıyla etkisizleştiriliyor. Bütün bunlar yapılırken, bir diğer yanda da Batı uygarlığına özgü, fikirler, idoller, ritüeller, mutlak dogmalar halinde bütün dünya toplumlarına pazarlanıyor.

Batı toplumsal ve siyasal sisteminin yasaları, ilkeleri, dokunulmaz kılınarak yüceltiliyor.

Modern entelektüel dünyanın iddiaları hilafına, endüstriyel uygarlık militarizm ve faşizm üretiyor. Endüstriyel uygarlık, insanlık dışı girişimleri meşrulaştırıyor, tarihi akıldışılaştırıyor. Bütün toplumlar yukardan sistemli bir şekilde denetleniyor. Totaliter komuta siyasetlerinin egemen olduğu bir dünyada, *demokrasiden* bahsetmek çok gülünç ve komik şeylerden bahsetmek gibidir. İnsanlığın, resmî paranoyak düşüncelere mecbur bırakıldığı, insanların ve toplumların politik süreçlere katkıda bulunma imkanlarının yok edildiği, açık tartışmaların yapılamadığı, açık eleştirilerin ve muhalefetin özgür olmadığı, politikanın seyirlik bir gösteriye dönüştüğü, bilginin popülerleştirilerek yozlaştırıldığı ve ideolojik amaçlara uygun kalıplar içerisinde paketlenerek sunulduğu, toplumların resmî söyleme koşullandırıldığı bir dünyada, ancak bürokratik bir despotluktan söz edilebilir. Egemen propaganda aygıtlarının etkisiyle karar veren toplumlarda hiçbir alanda özgür inşalar gerçekleştirilemez.

Tutarlı, derinlikli, bütünlüklü, nitelikli bir çerçeve ve yöntem olmaksızın, anlamlı bir eylem gerçekleştirilemez. İslâmî dilin, söylemin; ideolojik çıkarların, çatışmaların, karşıtlıkların, rekabetlerin, hesapların sınırlarını aşabilecek şekilde düzenlenmesi şarttır. İslâm, siyasal çıkarların, stratejilerin aracı haline getirilmemelidir. İslâm, ideolojik bir

kılıf ve kalkan olarak kullanılmamalıdır. Siyaseti yalnızca iktidar ve devlet bağlamında anlamak yeterli değildir; siyaset, hayatın her alanında ortaya çıkan sorunlar, çözümler ve inşalarla ilgilienektir.

Siyasallık içermeyen bir dünya görüşü, siyasallık içermeyen bir hayat görüşü olamaz.

Kültürel ve entelektüel hayata hakim olamayan, toplumsal hayata hakim olamayan bir düşüncenin, siyasal hayat üzerinde tayin edici etkileri olmayacağı açıktır.

Dünyanın ve insanlık hayatının ekonomik yoksullaştırılması sorunu kadar, insanlığın kültürel olarak, ahlâkî olarak, ruhsal olarak, yoksullaştırılması sorunu, sorunları da siyasetin ilgi alanı içerisinde olmalıdır.

Sessizliğimizle, tepkisizliğimizle, hareketsizliğimizle faşizmin büyümesine katkıda bulunmamalıyız.

Referanslarımızın belirsizleşmesine izin vermemeliyiz.

Tutkularımızı, aşklarımızı ve coşkularımızı kaybetmemeliyiz.

Romantik nostaljilerimiz olabilir ancak bunlar çerçevelerimizi, perspektiflerimizi genişletmemize, zenginleştirmemize engel olmamalıdır.

Niteliksel değerleri asla ihmal etmemeliyiz.

Gerçek umutların ruhu olabilecek, aktif umutlar için gerekli aktif çabaları üstlendiğimizde, İslâm karşıtlarının İslâm ile ilgili kibirli kehanetleri gerçekleşmeyecektir.

Yeni bir uygarlık ufku ve çerçevesi için, kültürel çerçevelerimizin sorgulanmaya ve yeniden yorumlanmaya ihtiyacı var. Yeni bir inşa sürecinde kullanılabilecek, varlık ve hayatiyet belirtebilecek kültürel unsurları savunmak ve yaşatmak gerekir. Varlık ve hayatiyeti tükenmiş, günümüzde bir değer taşımayan işlevini yitirmiş ve eskimiş kültürel unsurlara da veda etmek gerekir.

Düşüncelerimizi zamanın yeni bilgileriyle zenginleştirmeliyiz. Felaketli koşulların bizlere yeni imkanlar, olumlu başlangıçlar hazırlayabileceğini unutmamalıyız.

BARBARLIĞA DÖNÜŞ

İradeleri, ifadeleri ve yürekleri ellerinden alınanların, insanlıkları da ellerinden alınmıştır. Statükoya boyun eğenler, statükonun maddî nimetlerinden vazgeçemedikleri için boyun eğiyorlar. Gündelik, anlık, mevsimlik içeriklerle, çıkarlarla oyalanan bireyler ve toplumlar, tarihin iyi yönde oluşumuna katkıda bulunamazlar. Geçici modaların ürünü düşünceler, ilişkiler ve tanımlarla, sosyal içeriği olmayan tepkilerle, günübirlik hassasiyetlerle bir mücadele ortamı oluşturulamaz.